

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 97 LS

(2011–2012)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i utleveringsloven m.m. og
samtykke til ratifikasjon av Avtale
19. desember 2003 mellom Den europeiske
union og Republikken Island og Kongeriket
Norge og Annen tilleggsprotokoll
8. november 2001 til Den europeiske
konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	7	Informasjon om elektronisk kommunikasjon	32
			7.1	Gjeldende rett	32
2	Høringen	7	7.2	Generelt om konvensjonsforpliktelsene	32
3	Innholdet i de ulike avtalene ..	8	7.3	Rettslig hjelp til kommunikasjonskontroll	33
3.1	Tilknytningsavtalen	8	7.3.1	Konvensjonsforpliktelsen	33
3.2	Schengen-relevante bestemmelser	8	7.3.2	Høringsnotatet og høringsinstansenes syn	34
3.3	2000-konvensjonen	8	7.3.3	Departementets vurdering	37
3.4	2001-protokollen	10	7.4	Kommunikasjonskontroll av telekommunikasjon på en stats eget område gjennom tjenestetilbydere	38
3.5	Annen tilleggsprotokoll	11	7.4.1	Konvensjonsforpliktelsen	38
4	Generelt om gjeldende rett	14	7.4.2	Gjeldende rett, høringsnotatet og høringsinstansenes syn	39
4.1	Norsk rett	14	7.4.3	Departementets vurdering	40
4.1.1	Rettslig samarbeid i straffesaker ..	14	7.5	Varsel ved kontroll av telekommunikasjon uten teknisk assistanse fra en annen medlemsstat	40
4.1.2	Politisamarbeid	15	8	Informasjon om bankkonti, transaksjoner mv.	43
4.2	Gjeldende internasjonale forpliktelser	15	8.1	Innledning	43
4.2.1	Rettslig samarbeid i straffesaker ..	15	8.2	Informasjon om bankkonti og banktransaksjoner	43
4.2.2	Politisamarbeid	16	8.3	Overvåkning av banktransaksjoner	44
5	Rettsstilstanden i andre land	18	8.4	Konfidensialitet	45
5.1	Innledning	18	9	Ulike former for praktisk politisamarbeid	47
5.2	Rettsstilstanden i Sverige	18	9.1	Kontrollerte leveranser	47
5.3	Rettsstilstanden i Danmark	18	9.2	Felles etterforskningsgrupper	48
6	Ulike former for gjensidig bistand	19	9.3	Hemmelige undersøkelser	50
6.1	Innledning	19	9.4	Observasjon over landegrensene .	52
6.2	Kommunikasjonskanaler	19	9.5	Særlig om polititjenestemenns rettslige stilling	53
6.3	Elektronisk fremsendelse av rettsanmodninger mv.	20	10	Andre lovendringsforslag	55
6.4	Forkynning av dokumenter per post	22	10.1	Regulering av plikten til å etterkomme anmodninger, avslagsgrunner mv.	55
6.5	Tilbakelevering av gjenstander	23	10.2	Kompetanse til å utferdige rettsanmodninger	57
6.6	Midlertidig overføring av frihetsberøvede personer	24	10.3	Utenlandsk begjæring om bruk av tvangsmidler i Norge	59
6.6.1	Midlertidig overføring til den anmodende stat med henblikk på bevisopptak	24			
6.6.2	Midlertidig overføring til den anmodende stat i etterforskningsøyemed	26			
6.6.3	Midlertidig overføring til den anmodende stat med henblikk på fornyet prøving av dom	27			
6.6.4	Fengsling under midlertidig overføring	28			
6.6.5	Saksbehandlingen av anmodninger om midlertidig overføring	28			
6.7	Avhør ved video- og telefonkonferanse	29			

<p>11 Norsk ratifikasjon av Tilknytningsavtalen og Annen tilleggsprotokoll ..... 60</p> <p>12 Økonomiske og administrative konsekvenser ..... 62</p> <p>12.1 Særlig om ekomtilbydernes kostnader ..... 62</p> <p>13 Merknader til lovforslaget ..... 64</p> <p>13.1 Merknader til endringer i domstolloven ..... 64</p> <p>13.2 Merknader til endringer i utleveringsloven ..... 64</p> <p>13.3 Merknader til endringer i straffeprosessloven ..... 68</p> <p>13.4 Merknader til endringer i politiloven ..... 69</p> <p>13.5 Merknader til endringer i ekomloven ..... 69</p> <p>13.6 Merknader til endringer i straffeprosessloven (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv) ..... 69</p> <p>13.7 Merknader til ikrafttredelsesbestemmelsen ..... 69</p> <p>A Forslag til lov om endringer i utleveringsloven m.m. ..... 70</p> <p>B Forslag til vedtak om samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker ..... 74</p>	<p>Vedlegg</p> <p>1 Avtale mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge om anvendelsen av visse bestemmelser i konvensjonen av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater og i protokoll av 2001 til denne konvensjon ..... 75</p> <p>2 Konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater, utarbeidet av Rådet i samsvar med artikkel 34 i traktaten om Den europeiske union ..... 82</p> <p>3 Protokoll til konvensjonen om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater, utarbeidet av Rådet i samsvar med artikkel 34 i traktaten om Den europeiske union ..... 111</p> <p>4 Annen tilleggsprotokoll til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker ..... 120</p>
--	---

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 97 LS

(2011–2012)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

*Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 27. april 2012,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Det felles reisefrihetsområdet innen Schengen medfører at også kriminaliteten i stigende omfang er grenseoverskridende. Det er derfor et økende behov for å fjerne rettslige og faktiske hindringer for etterforskning og strafforfølgning på tvers av landegrensene. Internasjonalt rettslig samarbeid på det strafferettslige området er nødvendig. Det er viktig at flest mulig land deltar i et slikt samarbeid, slik at ingen stater får karakter av fristed for forbrytere. Også Norge må følge med på den utviklingen som skjer på området, særlig innen Europa, og bør slutte seg til nye internasjonale avtaler om strafferettslig samarbeid som kan bidra til en effektiv kriminalitetsbekjempelse.

Den grunnleggende konvensjonen for internasjonalt rettslig samarbeid innen Europa er Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker 10. april 1959 (1959-konvensjonen). Norge er tilsluttet denne konvensjonen og konvensjonens tilleggsprotokoll av 17. mars 1978. Også Konvensjon 19. juni 1990 om gjennomføring av Schengen-avtalen av 14. juni 1985 mellom regjeringene for statene i den økonomiske union Benelux, Forbundsrepublikken Tyskland og Republikken Frankrike om gradvis avskaffelse av kontrollen på de felles grenser (Schengen-konvensjonen), som Norge er tilsluttet, har bestemmelser om rettslig samarbeid i straffesaker. Schengen-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

konvensjonens regler supplerer og forenkler anvendelsen av 1959-konvensjonen.

Det har den senere tid vært et utstrakt arbeid innen EU for å bedre det internasjonale samarbeidet innen strafferetten. Som et ledd i dette arbeidet, vedtok EU Konvensjon av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater. En tilleggsprotokoll til denne konvensjonen ble vedtatt 16. oktober 2001. Også i Europarådet har det blitt vedtatt en ny tilleggsprotokoll til 1959-konvensjonen, som innebærer en videreutvikling av det strafferettslige samarbeidet innen Europarådet. Dette er Annen tilleggsprotokoll til 1959-konvensjonen som er utformet etter inspirasjon av 2000-konvensjonen.

Enkelte av bestemmelsene i 2000-konvensjonen om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater er Schengen-relevante, og således allerede bindende også for Norge. For at de øvrige bestemmelsene i denne konvensjonen og tilleggsprotokollen av 2001 skulle kunne gjøres gjeldende, inngikk Norge og Island en avtale med EU i 2003 om anvendelsen av visse bestemmelser i konvensjonen av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater og protokollen av 2001 til denne konvensjonen.

Formålet med 2000-konvensjonen, 2001-protokollen, og Annen tilleggsprotokoll er å fremme et tettere internasjonalt samarbeid i kampen mot kriminalitet, for å effektivt kunne straffeforfølge og forebygge kriminalitet på tvers av landegrenser. Det rettslige samarbeidet gjøres enklere og mer fleksibelt, eksempelvis ved regler om direkte oversendelse av dokumenter til forkynning og anmodninger om bevisopptak mv. Avtalene regulerer videre enkelte former for rettslig samarbeid som ikke tidligere er konvensjonsregulert, som for eksempel avhør ved video- og telefonkonferanse, avlytting av telekommunikasjon og overvåking av banktransaksjoner. De har også enkelte bestemmelser om politisamarbeid i form av bl.a. felles etterforskningsteam og hemmelig etterforskning mv.

I proposisjonen her legger departementet frem forslag til endringer i domstolloven, utleveringsloven, straffeprosessloven, ekomloven og politiloven for å gjennomføre Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republik-

ken Island og Kongeriket Norge om anvendelsen av visse bestemmelser i konvensjonen av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater og i protokollen av 2001 til denne konvensjon, samt Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker. I proposisjonen her bes det også om Stortingets samtykke til å ratifisere nevnte avtaler.

De aktuelle avtaleverk benevnes i det følgende slik:

- *Tilknytningsavtalen*: Avtale av 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge om anvendelsen av visse bestemmelser i konvensjonen av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater og i protokoll av 2001 til denne konvensjon.
- *2000-konvensjonen*: Konvensjon av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater.
- *2001-protokollen*: Protokoll av 16. oktober 2001 til konvensjonen om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater.
- *Annen tilleggsprotokoll*: Annen tilleggsprotokoll av 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon av 20. april 1959 om gjensidig hjelp i straffesaker.

Videre benevnes Den europeiske konvensjon av 20. april 1959 om gjensidig hjelp i straffesaker i det følgende som *1959-konvensjonen*.

Mange av bestemmelsene i Annen tilleggsprotokoll og 2000-konvensjonen er tilnærmet likelydende. Departementet har derfor ansett det hensiktsmessig at spørsmålet om Norges ratifikasjon av Tilknytningsavtalen og Annen tilleggsprotokoll forelegges Stortinget i en samlet proposisjon.

I proposisjonen her foreslås lovendringer som departementet mener er nødvendige for at Norge skal kunne ratifisere Tilknytningsavtalen og Annen tilleggsprotokoll. Det foreslås i tillegg enkelte lovendringer som ikke strengt tatt anses påkrevd for å kunne ratifisere avtalene, men som Justisdepartementet mener er ønskelige for å gjøre lovverket på området mer tilgjengelig og for at det skal gi et mer dekkende uttrykk for rettstilstanden.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

2 Høringen

Justisdepartementet sendte 26. mars 2010 på høring spørsmålet om norsk tilslutning til Tilkynningsavtalen og Annen tilleggsprotokoll og gjennomføring i norsk rett av avtalene. Høringsnotatet med høringsfrist 30. juni 2010 ble sendt ut til følgende adressater med frist for å uttale seg:

Departementene

Domstoladministrasjonen
Høyesterett
Lagmannsrettene
Tingrettene

Riksadvokaten
Statsadvokatene
Politiets sikkerhetstjeneste
Spesialenheten for politisaker
ØKOKRIM
Kripos
Politidirektoratet

Regjeringsadvokaten
Sametinget
Stortingets ombudsmann for forvaltningen
Det kriminalitetsforebyggende råd (KRAD)
Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen
Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø
Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)
Akademikerne
Amnesty International Norge

Den Norske Advokatforening
Den norske Dommerforening
Forsvarergruppen av 1977
Kompetanseutvalget for dommere
KROM – Norsk forening for kriminalreform
Landsorganisasjonen i Norge
NGO-forum for menneskerettigheter
Norges Juristforbund
Næringslivets Hovedorganisasjon
Politiets Fellesforbund
Politijuristene
Rettspolitisk forening

Statsadvokatenes forening
Straffedes organisasjon i Norge (SON)

Følgende instanser har kommet med realitetsuttalelser:

Fornyings-, administrasjons- og kirke­departementet
Forsvarsdepartementet

Borgarting lagmannsrett

Politidirektoratet
Riksadvokaten
ØKOKRIM
Kripos
Datatilsynet

Den Norske Advokatforening

Følgende instanser har ingen merknader:

Arbeidsdepartementet
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Finansdepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Utenriksdepartementet

Domstoladministrasjonen
Høyesterett

Oslo Statsadvokatembeter
Politiets sikkerhetstjeneste

Regjeringsadvokaten

Landsorganisasjonen i Norge
Næringslivets Hovedorganisasjon

Justisdepartementet avholdt videre et høringsmøte 30. mars 2012 for ekomtilbyderne. Telenor og Tele2 møtte og uttalte seg.

3 Innholdet i de ulike avtalene

3.1 Tilknytningsavtalen

Tilknytningsavtalen ble undertegnet 19. desember 2003. Avtalen innebærer at Norge tilsluttes nærmere angitte bestemmelser i 2000-konvensjonen og 2001-protokollen. Hvilke bestemmelser som omfattes er regulert i artikkel 1. Dette er 2000-konvensjonen artikkel 1, 4, 8 til 11, 13 til 22, og 24 til 26 og 2001-protokollen artikkel 1 (nr. 1 til 5), 2 til 7, 9, og 11 til 12. De bestemmelsene som er utelatt fra avtalen er enkelte bestemmelser som er rent EU-interne, samt de bestemmelsene som ble regnet som Schengen-relevante og dermed gjeldende for Norge gjennom samarbeidsavtalen, jf. nedenfor punkt 3.2.

Tilknytningsavtalens øvrige bestemmelser regulerer andre forhold, slik som målsetningen om ensartet fortolkning av bestemmelsene i konvensjonen og protokollen (artikkel 2) og betydningen av Eurojust-samarbeidet (artikkel 3). Avtalen har dessuten regler om tvisteløsning (artikkel 4), evaluering av avtalen (artikkel 5), ikrafttredelse og mulighet for å avgi erklæringer (artikkel 6), forholdet til nye EU-land som tiltrer konvensjonen og protokollen (artikkel 7), oppsigelse og opphør av avtalen (artikkel 8), depositar (artikkel 9) og språkversjoner av avtalen (artikkel 10).

Til avtalen følger videre en felleserklæring som gir hver av partene rett til å be om konsultasjoner. Den inneholder også en erklæring fra Norge og Island om bruk av Det europeiske rettslige nettverk (EJN). Departementet bemerker at Norge i etterkant av signeringen av tilknytningsavtalen deltar i det praktiske samarbeidet i EJN som tredjeland, jf. nærmere punkt 4.2.1.2.

3.2 Schengen-relevante bestemmelser

2000-konvensjonen artikkel 2 definerer enkelte av artiklene i konvensjonen som Schengen-relevante. Schengen-relevante bestemmelser er bestemmelser som vedtas i EU og som er betraktet som en videreutvikling av Schengen-regelverket. Gjennom Norges samarbeidsavtale vil disse bestemmelsene bli gjeldende for Norge, jf. punkt 4.2.1.2.

Dette gjelder bestemmelser om konvensjonens anvendelsesområde (artikkel 1 og 3), postforkynning av dokumenter (artikkel 5), fremsendelse av rettsanmodninger (artikkel 6), spontan utveksling av informasjon om straffbare forhold (artikkel 7), kontrollerte leveranser (artikkel 12), tjenestemenns strafferettslige og erstatningsmessige ansvar (artikkel 15 og 16) og beskyttelse av personopplysninger (artikkel 23). Også 2001-protokollen artikkel 8 om protokollens anvendelse på skattemessige lovovertrедelser anses som Schengen-relevant, jf. protokollen artikkel 15.

Disse bestemmelsene har allerede trådt i kraft for Norges del, jf. 2000-konvensjonen artikkel 29 og 2001-protokollen artikkel 16 og notifikasjon avgitt i samsvar med Avtale inngått 19. desember 1996 mellom Rådet for Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge om de sistnevnte statenes tilknytning til gjennomføringen, anvendelsen og videreutviklingen av Schengen-regelverket (samarbeidsavtalen) artikkel 8(2). Det ble ikke ansett nødvendig med lovendringer for å gjennomføre disse bestemmelsene.

De Schengen-relevante bestemmelsene behandles i utgangspunktet ikke nærmere i det følgende. På enkelte punkter foreslår departementet likevel enkelte justeringer i lovgivningen for å tydeliggjøre gjennomføringen også av de Schengen-relevante bestemmelsene.

3.3 2000-konvensjonen

Artikkel 1 (Schengen-relevant) regulerer forholdet til andre konvensjoner om gjensidig hjelp i straffesaker, herunder 1959-konvensjonen og første tilleggsprotokoll til denne, samt Schengen-konvensjonen. Bestemmelsen krever ingen lovendringer.

Artikkel 2 definerer hvilke av bestemmelsene i 2000-konvensjonen som skal anses som en videreføring av Schengen-samarbeidet.

Artikkel 3 (Schengen-relevant) presiserer at konvensjonen vil omfatte rettsanmodninger fra administrative myndigheter i forbindelse med straffesaker som følges administrativt. Bestem-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

melsen tilsvarende i all hovedsak Schengen-konvensjonen artikkel 49 bokstav a) og krever ingen lovendringer.

Artikkel 4 har generelle regler om formkrav og fremgangsmåte ved gjennomføringen av rettsanmodninger. Artikkel 4 nr. 1 går lenger enn 1959-konvensjonen i å pålegge den anmodede stat å iakttå de formkrav og fremgangsmåter som er begjært av den anmodende stat. Det er kun dersom den fremgangsmåte som er begjært strider mot grunnleggende rettsprinsipper i den anmodede stat eller dersom noe annet er bestemt i konvensjonen selv, at en begjæring om særlig fremgangsmåte kan nektes etterkommet.

Artikkel 5 (Schengen-relevant) har bestemmelser om oversending og forkynning av rettsdokumenter. Bestemmelsen svarer til Schengen-konvensjonen artikkel 52 og krever ingen lovendringer.

Artikkel 6 (Schengen-relevant) har bestemmelser om oversending av anmodninger om rettslig bistand. Utgangspunktet er at rettsanmodninger skal sendes direkte mellom de rettshåndhevende myndigheter i den anmodende og den anmodede stat. Bestemmelsen går noe lenger enn Schengen-konvensjonen artikkel 53 på dette punkt. I tillegg åpnes det for at anmodninger på nærmere vilkår kan sendes per telefaks eller e-post. Blant annet for å tydeliggjøre gjennomføringen av denne bestemmelsen vil departementet foreslå endringer i domstolloven, jf. nedenfor punkt 6.2 og 6.3.

Artikkel 7 (Schengen-relevant) gjelder spontan utveksling av opplysninger. Etter bestemmelsen kan myndighetene, uten at det foreligger noen anmodning fra en annen stat, utveksle opplysninger om blant annet straffbare handlinger mv. Slik utveksling av opplysninger skjer innen rammene av nasjonal rett. En lignende bestemmelse finnes i Schengen-konvensjonen artikkel 46. Bestemmelsen krever ingen lovendringer.

Artikkel 8 angir regler for tilbakelevering av urettmessig ervervede gjenstander. Gjennomføring av bestemmelsen vil kreve enkelte lovendringer jf. nedenfor punkt 6.5.

Artikkel 9 gjelder midlertidig overføring av frihetsberøvede personer med sikte på etterforskning. Bestemmelsen regulerer tilfeller hvor tilstedeværelse i den anmodede stat av en person som er fengslet i den anmodende stat, er nødvendig for at den etterforskningsbistand det anmodes om skal kunne gjennomføres. Midlertidig overføring av frihetsberøvede personer behandles nedenfor, jf. punkt 6.6.

Artikkel 10 gjelder avhør av vitner og sakkyndige ved grenseoverskridende videokonferanse. Avhøret foretas av den anmodende stat. En anmodning om avhør ved videokonferanse kan bare nektes etterkommet dersom gjennomføringen ville stride mot vedkommende stats grunnleggende rettsprinsipper eller dersom den ikke har de tekniske hjelpemidler som er nødvendige for å foreta avhøret. En representant for den anmodede stats rettshåndhevende myndighet skal overvære avhøret. Bestemmelsen pålegger medlemsstatene å sørge for at nasjonale regler om møte- og vitneplikt samt straffansvar for falsk forklaring kommer tilsvarende til anvendelse. Artikkel 10 nr. 9 åpner også for anvendelse på avhør av en person som er siktet/tiltalt i saken, men dette alternativet er det anledning til å reservere seg mot. Avhør ved videokonferanse behandles nærmere nedenfor i punkt 6.7.

Artikkel 11 gjelder grenseoverskridende telefonavhør av vitner og sakkyndige. Avhør ved telefonkonferanse er betinget av at vitnet eller den sakkyndige samtykker, jf. nærmere punkt 6.7.

Artikkel 12 (Schengen-relevant) regulerer kontrollerte leveranser. Statene forplikter seg til å gjøre det mulig å gjennomføre kontrollerte leveranser som ledd i en etterforskning av et straffbart forhold som kan medføre utlevering. Bestemmelsen behandles nærmere nedenfor, jf. punkt 9.1.

Artikkel 13 har bestemmelser om at statene kan avtale opprettelse av felles etterforskningsgrupper for bestemte formål og for et begrenset tidsrom. Sammensetningen av gruppen bestemmes etter avtale mellom de berørte stater. Bestemmelsen gir i utgangspunktet medlemmer av gruppen rett til å overvære og foreta etterforskningsskritt. Videre regulerer den medlemmenes behandling og utlevering av opplysninger, jf. nærmere punkt 9.2.

Artikkel 14 gjelder hemmelige undersøkelser. Statene kan bistå hverandre ved gjennomføring av straffeprosessuelle undersøkelser der tjenestemenn opptrer under hemmelig eller falsk identitet. Hemmelige undersøkelser skal kun iverksettes etter avtale mellom de berørte stater, og det skal tas hensyn til nasjonal rett og nasjonale prosedyrer. Det er anledning til å ta forbehold mot bestemmelsen. Bestemmelsene om hemmelige undersøkelser behandles nærmere i punkt 9.3.

Artikkel 15 (Schengen-relevant) regulerer tjenestemenns strafferettslige ansvar og vern ved virksomhet som følger av artiklene 12 til 14. Tjenestemenn fra en annen stat skal likestilles med

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

nasjonale tjenestemenn med hensyn til straffbare handlinger de blir utsatt for eller begår selv.

Artikkel 16 (Schengen-relevant) inneholder regler om tjenestemenns erstatningsansvar ved virksomhet som følger av artiklene 12 til 14. Artikkel 15 og 16 behandles nærmere i punkt 9.5.

2000-konvensjonen artikkel 17 til 21 inneholder regler om avlytting av telekommunikasjon som ledd i etterforskning.

Artikkel 17 definerer hvem som skal anses som kompetent myndighet etter bestemmelsene i artikkel 18 til 20.

Artikkel 18 gjelder ulike former for anmodning om rettslig bistand til avlytting av telekommunikasjon. Bestemmelsen pålegger partene å gi rettslig bistand enten den som skal avlyttes befinner seg i den anmodende stat, den anmodede stat eller i tredjestat. Bestemmelsen gir regler om i hvilke tilfeller det kan anmodes om avlytting, hva anmodningen skal inneholde og når statene plikter å etterkomme anmodningen. Etter artikkel 18 skal avlyttingen som utgangspunkt skje gjennom øyeblikkelig overføring, dvs. ved at den kompetente myndigheten i den anmodende staten selv lytter til og eventuelt spiller av kommunikasjon. Øyeblikkelig overføring er nytt i forhold til dagens ordning, hvor rettslig hjelp skjer ved at den anmodede stat foretar avlytting som tas opp, eller det tas utskrift av avlytting som så oversendes til den anmodende staten.

Artikkel 19 pålegger medlemsstaten der en jordstasjon er lokalisert, å gi permanent teknisk bistand for å sikre at en annen stat kan avlytte personer som befinner seg på sistnevnte stats territorium.

Artikkel 20 regulerer tilfeller der stater på egen hånd avlytter personer som befinner seg i en annen medlemsstat. Når slik avlytting skjer uten teknisk bistand fra den andre medlemsstaten, pålegger bestemmelsen en varslingsplikt. Den varslede staten kan stille vilkår for at avlyttingen kan foretas, eventuelt fortsette.

Artikkel 21 fastsetter at kostnader som ekomtilbydere eller tjenesteytere pådrar seg i forbindelse med utføringen av anmodninger etter artikkel 18, skal bæres av den anmodende medlemsstat. Det siktes her til kostnader ekomtilbydere og tjenesteytere pådrar seg ved den enkelte avlytting, ikke kostnader forbundet med å endre systemene for å muliggjøre avlytting som reguleres av konvensjonen.

Artikkel 22 fastslår at artikkel 17 til 22 ikke er til hinder for at medlemsstatene kan inngå bilaterale eller multilaterale avtaler for å fremme utnyttelsen av eksisterende eller fremtidige muligheter

med hensyn til lovlig avlytting av telekommunikasjon.

Det foreslås enkelte lovendringer for å oppfylle forpliktelsene i disse bestemmelsene, jf. nedenfor punkt 7.

Artikkel 23 (Schengen-relevant) fastsetter at opplysninger som en medlemsstat mottar bare kan benyttes til nærmere angitte formål. Artikkel representerer således en beskyttelse av personvernet til den som de aktuelle opplysningene angår. Dette følger også av Annen tilleggsprotokoll artikkel 26.

Bestemmelsene bygger på det samme grunnleggende prinsipp som Europaparlamentet og rådets direktiv 95/46/EF om at personopplysninger kun kan behandles i tråd med det formålet som begrunnet innhenting av opplysningene. Bestemmelsen krever ingen lovendringer.

De artiklene i kapittel 5 som omfattes av Tilknyningsavtalen, inneholder enkelte avsluttende bestemmelser om erklæringer (artikkel 24), at statene ikke kan ta andre forbehold mot anvendelsen av 2000-konvensjonen enn det som følger særskilt av de enkelte bestemmelser (artikkel 25) og geografisk virkeområde (artikkel 26). Disse bestemmelsene krever ingen lovendringer.

3.4 2001-protokollen

Artikkel 1 regulerer anmodninger om opplysninger om en fysisk eller juridisk person er innehaver av eller kontrollerer en eller flere bankkonti. Den anmodede stat forplikter seg til å skaffe til veie alle opplysninger om de identifiserte konti. Forpliktelsen er begrenset til etterforskning for grove lovbrudd.

Artikkel 2 fastsetter at en stat kan anmode om opplysninger om spesifiserte bankkonti og om banktransaksjoner som er foretatt i et spesifisert tidsrom.

Artikkel 3 gjelder anmodning om overvåking av banktransaksjoner. Statene forpliktet til å sørge for at de er i stand til å overvåke banktransaksjoner som foretas i en bestemt tidsperiode via en eller flere bankkonti, slik at de har mulighet til å yte slik bistand dersom en annen stat anmoder om det. Overvåkingen skal skje i samsvar med nasjonal rett. Det er opp til den kompetente myndighet i den anmodede stat å bestemme om anmodningen skal etterkommes, og på hvilke betingelser. De praktiske detaljene rundt overvåkingen skal avtales mellom den anmodende og den anmodede stat.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Artikkel 4 har regler om taushetsplikt. Bestemmelsen skal sikre at den berørte konto-innehaver eller andre tredjepersoner ikke blir informert om at det gis eller har blitt gitt bistand til en stat i medhold av artiklene 1-3.

Artikkel 5 forplikter den anmodede stat til å informere den anmodende stat dersom den under utførelsen av en begjæring om gjensidig hjelp finner at det kan være grunnlag for også å foreta andre undersøkelser, enn det den opprinnelige begjæringen omfatter. Forpliktelsen til å informere er generell, og vil også omfatte begjæringer om gjensidig hjelp i medhold av 2000-konvensjonen.

Artikkel 6 tar sikte på å forenkle og effektivisere prosedyrene for utforming og fremsendelse av supplerende anmodninger.

Artikkel 7 slår fast at en stat ikke kan påberope seg bankhemmeligheter som en begrunnelse for å avslå en begjæring om gjensidig hjelp fra en annen stat.

Artikkel 8 (Schengen-relevant) slår fast at en stat ikke kan avslå en anmodning om rettslig bistand med den begrunnelse at anmodningen gjelder en straffbar handling som den anmodede stat anser som et fiskalt lovbrudd. Bestemmelsen tilsvarende første tilleggsprotokoll til 1959-konvensjonen artikkel 1 og 2, som allerede er gjeldende for Norge.

Artikkel 9 bestemmer at den anmodede stat som hovedregel ikke kan avslå en begjæring om gjensidig hjelp med den begrunnelse at det er tale om et lovbrudd som den definerer som et politisk lovbrudd. Den anmodede stat kan imidlertid erklære at den forbeholder seg retten til å anvende bestemmelsen bare i forbindelse med straffbare handlinger som er definert som terrorisme i henhold til Den europeiske konvensjon av 27. januar 1977 om bekjempelse av terrorisme.

Artikkel 10 gir anvisning på at avslag på rettsanmodninger i visse tilfeller kan oversendes Rådet i EU, og at Eurojust kan underrettes ved problemer som oppstår i forbindelse med gjennomføringen av en rettsanmodning. Bestemmelsen er ansett som EU-intern, og gjelder ikke for Norge, jf. Tilknytningsavtalen artikkel 1.

Artikkel 11 bestemmer at en stat ikke kan ta andre forbehold til protokollens bestemmelser enn det som er nevnt i artikkel 9 nr. 2.

Artikkel 12 gjelder forholdet til Gibraltar.

Bestemmelsene i 2001-protokollen krever ingen lovendringer. Departementet har imidlertid foreslått noen forskriftsbestemmelser, se nedenfor punkt 8.

3.5 Annen tilleggsprotokoll

Annen tilleggsprotokoll supplerer 1959-konvensjonen og tilleggsprotokollen til denne. Bakgrunnen er behovet for å forenkle samarbeidsprosedyrene samt å utvide samarbeidsområdet. 2000-konvensjonen var en viktig inspirasjonskilde for protokollen, og mange av bestemmelsene i disse to instrumentene er tilnærmet likelydende.

Annen tilleggsprotokoll er bygd opp slik at kapittel I (artikkel 1 til 6) inneholder bestemmelser som erstatter eller supplerer bestemmelser i 1959-konvensjon, mens kapittel II (artikkel 7 til 29) inneholder bestemmelser som er nye i forhold til 1959-konvensjonen. Kapittel III (artikkel 30 til 35) har avsluttende bestemmelser om ikrafttredelse, forbehold mv.

Artikkel 1 regulerer virkeområdet for konvensjonen. Nr. 1 og 2 tilsvarende i all hovedsak 1959-konvensjonen artikkel 1, mens nr. 3 og 4 utvider konvensjonens anvendelsesområde slik at dette blir sammenfallende med 2000-konvensjonen artikkel 3, jf. også Schengen-konvensjonen artikkel 49 bokstav a). Utvidelsen innebærer at 1959-konvensjonen også vil omfatte rettsanmodninger fra administrative myndigheter i forbindelse med straffesaker som forfølges administrativt. Bestemmelsen antas ikke å kreve lovendringer.

Artikkel 2 regulerer adgangen for representanter fra den anmodende stat til å være til stede under utførelsen av rettsanmodningen i den anmodede stat. Bestemmelsen supplerer 1959-konvensjonen ved at det innsettes et nytt annet ledd i artikkel 4 som bestemmer at en begjæring om tilstedeværelse under gjennomføringen av en rettsanmodning ikke bør avslås, når slik tilstedeværelse trolig vil bidra til at gjennomføringen av anmodningen bedre ivaretar den anmodende parts behov, slik at ytterligere anmodninger om bistand kan unngås. Bestemmelsen antas ikke å kreve lovendringer.

Artikkel 3 gjelder midlertidig overføring av frihetsberøvede personer med henblikk på bevisopptak. De ulike former for midlertidig overføring av frihetsberøvede personer krever enkelte lovendringer og behandles nærmere nedenfor, jf. punkt 6.6.

Artikkel 4 regulerer hvilke kanaler som kan og skal benyttes for fremsendelse av rettsanmodninger mv. Hovedregelen etter bestemmelsen er at rettsanmodninger skal fremsendes og returneres mellom den anmodende og den anmodede stats justisdepartementer. Det er imidlertid også anledning til direkte fremsendelse mellom landenes rettsåndhevede myndigheter. Blant annet for å

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

gjennomføre denne bestemmelsen vil departementet foreslå enkelte endringer i domstolloven, samt at spørsmålet om oversending av rettsanmodninger reguleres i forskrift, jf. nedenfor punkt 6.2.

Etter artikkel 4 nr. 9 kan rettsanmodninger oversendes ved bruk av elektronisk post eller andre former for telekommunikasjon, for eksempel telefaks. Statene kan ved erklæring angi vilkår for å etterkomme rettsanmodninger som er fremsendt ved bruk av slike kommunikasjonsformer. Bestemmelsen antas å kreve enkelte lov- og forskriftsendringer, jf. punkt 6.3.

Artikkel 5 inneholder regler om refusjon av kostnader som påløper ved gjennomføring av rettsanmodninger. Utgangspunktet er at konvensjonspartene ikke skal kreve utgifter refundert, men bestemmelsen oppstiller unntak for bestemte typer kostnader, samt betydelige og ekstraordinære kostnader. Når det gjelder avhør ved video- og telefonkonferanse er utgangspunktet det motsatte: Nærmere bestemte kostnader i forbindelse med dette, herunder godtgjørelse til tolker og vitner, skal refunderes, med mindre det avtales noe annet. Bestemmelsen antas ikke å kreve lovendringer.

Artikkel 6 bestemmer at statene skal avgi erklæring hvor de oppgir hvilke myndigheter som er å anse som rettshåndhevende myndigheter i forbindelse med denne konvensjonen.

Artikkel 7 bestemmer at en stat kan utsette gjennomføringen av en rettsanmodning dersom den bistand det er anmodet om ville kunne skade etterforskningen eller straffefølgningen i den anmodede stat. Før gjennomføring av en anmodning utsettes eller avslås, skal den anmodede stat vurdere om anmodningen kan gjennomføres delvis. Den anmodede stat skal under enhver omstendighet begrunne utsettelsen eller avvisningen. Bestemmelsen antas ikke å kreve lovendringer.

Artikkel 8 regulerer gjennomføringen av rettsanmodninger. Den anmodede stat skal iakttas de formkrav og fremgangsmåter som er begjært av den anmodende stat, med mindre dette strider mot grunnleggende rettsprinsipper i den anmodede stat eller dersom noe annet er bestemt i konvensjonen selv. Bestemmelsen har sin parallell i 2000-konvensjonen artikkel 4.

Artikkel 9 og 10 regulerer avhør ved video- og telefonkonferanse. Bestemmelsene er tilnærmet likelydende 2000-konvensjonen artikkel 10 og 11. Det vises til det som er sagt om disse bestemmelsene ovenfor, jf. også nærmere punkt 6.7.

Artikkel 11 regulerer spontan informasjonsutveksling mellom landenes kompetente myndigheter. Bestemmelsen tilsvare 2000-konvensjonen artikkel 7 (som er Schengen-relevant) og har også en parallell i Schengen-konvensjonen artikkel 46. Bestemmelsen antas ikke å kreve lovendringer.

Artikkel 12 regulerer tilbakelevering av ulovlig ervervede gjenstander til de rettmessige eiere i den anmodende stat. Bestemmelsen omtales nærmere nedenfor, jf. punkt 6.5.

Artikkel 13 og 14 har bestemmelser om midlertidig overføring av frihetsberøvede personer. Artikkel 13 tilsvare 2000-konvensjonen artikkel 9 og gjelder midlertidig overføring med sikte på etterforskning. Artikkel 14 regulerer overføring av personer med henblikk på fornyet prøving av dom (gjenopptakelse). De ulike bestemmelsene om midlertidig overføring av frihetsberøvede personer behandles nærmere i punkt 6.6.

Artiklene 15 og 16 har bestemmelser om forkyning av dokumenter i utlandet, med regler om krav til oversettelse og adgang til bruk av postforkyning. Artikkel 15 forutsetter enkelte forskriftsendringer. Det er anledning til å ta forbehold mot postforkyning etter artikkel 16, jf. nedenfor punkt 6.4.

Artikkel 17 regulerer observasjon over landegrensene som ledd i etterforskning av en straffesak som kan medføre utlevering. Bestemmelsen går noe lenger enn Schengen-konvensjonen artikkel 40. Det er anledning til å ta forbehold mot bestemmelsen. Bestemmelsen behandles nærmere nedenfor, jf. punkt 9.4.

Artikkel 18 gjelder kontrollerte leveranser. Statene forplikter seg til å gjøre det mulig å bruke denne etterforskningsmetoden som ledd i etterforskningen av et straffbart forhold som kan medføre utlevering. Det er anledning til å ta forbehold mot bestemmelsen. Artikkel 18 behandles nærmere nedenfor, jf. punkt 9.1.

Artikkel 19 gjelder hemmelige undersøkelser. Statene kan bistå hverandre ved gjennomføring av straffeprosessuelle undersøkelser der tjenestemenn opptrer under hemmelig eller falsk identitet. Hemmelige undersøkelser skal kun iverksettes etter avtale mellom de berørte stater, og man skal ta hensyn til nasjonal rett og nasjonale prosedyrer. Det er anledning til å ta forbehold mot bestemmelsen. Bestemmelsen behandles nærmere nedenfor, jf. punkt 9.3.

Artikkel 20 har bestemmelser om at statene kan avtale opprettelse av felles etterforskningsgrupper for bestemte formål og for et begrenset tidsrom. Sammensetningen av gruppen bestemmes etter avtale mellom de berørte stater.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Bestemmelsen gir i utgangspunktet medlemmer av gruppen rett til å overvære og foreta etterforskningsskritt. Det er anledning til å ta forbehold mot bestemmelsen. Artikkel 20 behandles nærmere nedenfor, jf. punkt 9.2.

Artikkel 21 regulerer tjenestemenns straffereettslige ansvar og vern ved virksomhet som følger av artiklene 17 til 20. Tjenestemenn fra en annen stat skal likestilles med nasjonale tjenestemenn med hensyn til straffbare handlinger de blir utsatt for eller begår selv.

Artikkel 22 inneholder regler om tjenestemenns erstatningsansvar ved virksomhet som følger av artiklene 17 til 20. Artikkel 21 og 22 behandles nærmere i punkt 9.5.

Artikkel 23 omhandler beskyttelse av vitner i forbindelse med en rettsanmodning fra en annen stat. Partene skal søke å bli enige om eventuelle beskyttelsestiltak som skal gjennomføres i samsvar med nasjonal rett. Bestemmelsen antas ikke å kreve lovendringer.

Artikkel 24 gjelder anmodning fra en stat til en annen om å iverksette midlertidige tiltak, for eksempel for å forhindre at bevismateriale går tapt. Eventuelle tiltak gjennomføres i samsvar med nasjonal rett. Noen lovendring antas ikke påkrevd.

Artikkel 25 gir den anmodende stat rett til å kreve at innholdet i en rettsanmodning holdes konfidensielt. Bestemmelsen krever ingen lovendringer.

Artikkel 26 gjelder beskyttelse av personopplysninger som overføres fra en stat til en annen i

forbindelse med en rettsanmodning. Artikkelen begrenser bruken av opplysningene. På visse vilkår gis det adgang til å nekte å overføre opplysninger til en stat som ikke er tilsluttet Den europeiske konvensjon om personvern i forbindelse med elektronisk databehandling av personopplysninger 28. januar 1981. Det er adgang til å avgi en begrenset erklæring til artikkelen.

Artikkel 27 angir at statene til enhver tid kan erklære hvilke myndigheter som vil bli ansett som administrative myndigheter i henhold til konvensjonens artikkel 1 nr. 3, jf. Annen tilleggsprotokoll artikkel 1.

Artikkel 28 regulerer forholdet til andre overenskomster.

Artikkel 29 bestemmer at Den europeiske komité for kriminalitetsspørsmål skal underrettes om anvendelsen av konvensjonen og dens protokoller. Komiteen skal videre legge til rette for at det kan oppnås minnelig løsning ved vanskeligheter som måtte oppstå.

Kapittel III (artikkel 30 til 35) inneholder avsluttende bestemmelser om erklæringer, adgang til å ta forbehold til protokollen samt protokollens ikrafttredelse mv. Artikkel 33 angir at forbehold eller erklæringer som er tatt til en av konvensjonens eller Første tilleggsprotokolls bestemmelser, også kommer til anvendelse for Annen tilleggsprotokoll med mindre noe annet uttrykkelig erklæres. En stat kan videre helt eller delvis ta forbehold mot artiklene 16-20.

4 Generelt om gjeldende rett

4.1 Norsk rett

4.1.1 Rettslig samarbeid i straffesaker

Norge har ingen egen lov om gjensidig hjelp i straffesaker. Rettsområdet reguleres av enkelte bestemmelser i lov 15. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstoloven), jf. §§ 46-51 og § 180, lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere m.v. (utleveringsloven), jf. §§ 24 og 25 og lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven), jf. §§ 225, 231 og 238. I tillegg har forskrift 28. juni 1985 nr. 1679 om ordningen av påtalemyndigheten (påtaleinstruksen) kapittel 6 enkelte bestemmelser om samarbeid i forbindelse med etterforskning over landegrensene.

Domstollovens regler på området gjelder gjensidig bistand både i sivile saker og i straffesaker. Domstoloven § 46 regulerer rettsanmodninger fra utenlandske myndigheter til Norge, herunder blant annet måten rettsanmodningene skal fremsendes på. Anmodninger fra utenlandsk myndighet skal bare etterkommes dersom de er sendt via Justisdepartementet, med mindre annet er bestemt av Kongen. Videre skal anmodningene utføres i samsvar med norsk lov. Dette innebærer at alle de etterforskingsskritt og rettshandlinger som man har adgang til å foreta etter intern norsk rett vil kunne utføres på begjæring av utenlandsk myndighet. Er en særskilt form eller fremgangsmåte begjært av den utenlandske myndighet skal denne fremgangsmåte så vidt mulig etterkommes, så lenge den ikke er forbudt etter norsk lov.

Domstoloven §§ 47 og 48 regulerer rettsanmodninger om bevisopptak fra norske myndigheter til utenlandske myndigheter. Etter domstoloven § 47 er det den rett som har en sak til behandling som kan beslutte at bevisopptak skal søkes foretatt ved utenlandsk myndighet. I praksis er det imidlertid svært sjelden at domstolene i Norge utferdiger rettsanmodninger i straffesaker. Dette gjøres av påtalemyndigheten, jf. nærmere omtale om dette i punkt 10.2. Etter domstoloven § 48 skal retten sende rettsanmodninger via Justisdepartementet dersom ikke annet er bestemt

av Kongen. Anmodningen skal inneholde en kort fremstilling av saksforholdet og angi den bistand som søkes. For øvrig iakttas det som er bestemt i overenskomst med fremmed stat eller ved regler som Kongen gir. Det er ikke gitt forskriftsbestemmelser i medhold av domstoloven §§ 47 eller 48.

Domstoloven § 180 regulerer forkynning av dokumenter i utlandet. Etter første og annet ledd kan forkynning skje for norske militære og andre norske offentlige tjenestemenn i utlandet gjennom deres foresatte. Tredje ledd regulerer forkynning for andre personer enn de som er nevnt i første og annet ledd. Forkynning skjer på den måte som er hjemlet i det landet forkynningen skal foretas, eller gjennom den norske utenriksstasjonen i vedkommende land dersom denne er bemyndiget til det. Bestemmelsen må ses i lys av Norges folkerettslige forpliktelser på området, og da særlig 1959-konvensjonen og Schengen-konvensjonen. I henhold til 1959-konvensjonen artikkel 15 nr. 4 kan anmodninger om forkynning sendes direkte mellom statenes rettsåndhevende myndigheter, dvs. at påtalemyndigheten som hovedregel kan sende anmodningen direkte til den kompetente myndighet i utlandet. Schengenkonvensjonen forenkler samarbeidet ytterligere ved å åpne for at forkynning av visse dokumenter kan skje direkte per post til personer i utlandet (postforkynning).

Straffeprosessloven §§ 225, 231 og 238 regulerer henholdsvis etterforskning av handlinger begått på norske skip, utenrettslige forklaringer for norske utenriktjenestemenn og forklaring ved konsulrett i sjøfartsforhold.

Utleveringsloven kapittel V om annen rettshjelp inneholder to bestemmelser om gjensidig hjelp i straffesaker. Paragraf 24 fastslår at det på begjæring fra fremmed stat på nærmere angitte betingelser kan anvendes tvangsmidler som nevnt i straffeprosessloven kapittel 15, 15 a, 15 b, 16, 16 a, 16 b og 17 på samme måte som det ville vært adgang til i en norsk straffesak. Dette innebærer at det på begjæring fra fremmed stat vil kunne bli iverksatt ransaking, skjult fjernsynsovervåkning og teknisk sporing, båndlegging av formuesgoder, beslag og utleveringspålegg, kommunikasjons-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

kontroll og heftelse, så lenge vilkårene i utleveringsloven § 24 nr. 3 er til stede. Nr. 4 oppstiller nærmere saksbehandlingsregler ved slike anmodninger.

Utleveringsloven § 25 regulerer midlertidig overføring av personer som er frihetsberøvet her i landet til bruk i straffesak i fremmed stat. Midlertidig overføring kan skje for at vedkommende skal avhøres som vitne eller fremstilles til konfrontasjon. Overføring kan også skje for bistand til andre etterforskningsskritt, men da betinget av at vedkommende samtykker i overføringen. Paragraf 25 nr. 3 og 5 inneholder nærmere vilkår for at slik overføring kan skje, og nr. 4 inneholder saksbehandlingsregler.

Påtaleinstruksen § 6-1 har regler om avhør i utlandet ved norsk utenriktjenestemann, jf. straffeprosessloven § 231. Paragraf 6-3 inneholder bestemmelser om rettsanmodninger fra Norge til utlandet. Annet ledd angir at slike anmodninger fra påtalemyndigheten bør søkes fremmet gjennom norsk domstol, jf. domstolloven §§ 47 flg., og gir nærmere regler om hva en slik anmodning til domstolen skal inneholde. Tredje ledd fastslår at anmodning om bevisopptak ved utenlandsk domstol som er utferdiget av påtalemyndigheten skal sendes til Justisdepartementet, dersom ikke overenskomst med fremmed stat gir adgang til annen fremgangsmåte. Tredje ledd angir videre hva en slik anmodning skal inneholde.

4.1.2 Politisamarbeid

Norge har ingen generell lovregulering av politiets deltakelse i internasjonalt politisamarbeid. Deltakelse i slikt samarbeid har imidlertid lange tradisjoner i vårt land, og har utviklet seg gjennom årene. I dag er det en omfattende virksomhet med stor vekt både på bilateralt og på multilateralt samarbeid.

Norsk politi har vært med i Interpol fra organisasjonen startet sin virksomhet. Deltakelsen pålegger oss ingen folkerettslige forpliktelser, men det forutsettes at politiet i medlemslandene følger opp organisasjonens statutter når det gjelder å yte bidrag og være med i utveksling av relevant informasjon innen de rettslige rammer som nasjonal lovgivning setter. I Norge følger adgangen for politiet til å utveksle informasjon med myndigheter i andre land blant annet av lov 1. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering (strafferegistreringsloven) med tilhørende forskrift 20. desember 1974 nr. 4 om strafferegistrering (strafferegistreringsforskriften). En sentral bestemmelse er strafferegistreringsforskriften § 11 annet ledd hvor det

fremgår at det er tillatt å utveksle registrerte opplysninger gjennom en internasjonal organisasjon som Norge er medlem av.

Når lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) trer i kraft, vil den erstatte strafferegistreringsloven. Politiregisterloven § 22 vil i fremtiden regulere utlevering av opplysninger til utlandet.

Norge har i løpet av de senere år valgt å inngå flere separate folkerettslige avtaler med EU om tilknytning til internasjonalt politisamarbeid. Av disse er avtalen om deltakelse i Schengen-samarbeidet den mest omfattende. For at politiet skulle kunne anvende hele regelverket om operativt samarbeid ble politiloven endret ved lov 16. juli 1999 nr. 67. § 20 a åpner for at utenlandsk politi kan benytte reglene om grensekryssende observasjon og forfølgelse over landegrensene, jf. Schengen-konvensjonen artikkel 40 og 41. Samme dato ble lov nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS-loven) vedtatt. Den gir de nødvendige hjemler blant annet for politiets bruk av Schengen informasjonssystem (SIS) i Norge. Siktemålet med SIS, som er et databasert register, er å legge til rette for utveksling av informasjon for å ivareta felles ytre grensekontroll, bekjempe kriminalitet og sikre offentlig orden og sikkerhet.

Avtalene om Norges deltakelse i Europol, Eurojust og Frontex har ikke foranlediget spesielle lovmessige tilpasninger.

4.2 Gjeldende internasjonale forpliktelser

Norge er tilsluttet avtaler om rettslig samarbeid i straffesaker og politisamarbeid gjennom Europarådet, FN og Schengen-samarbeidet. I tillegg er det et utbredt samarbeid på området mellom de nordiske landene.

4.2.1 Rettslig samarbeid i straffesaker

4.2.1.1 Europarådet

Den grunnleggende konvensjonen som regulerer internasjonal rettslig bistand i straffesaker er 1959-konvensjonen. Norge ratifiserte konvensjonen 14. mars 1962 og den trådte i kraft for Norge 16. juni 1962. Norge avga enkelte erklæringer og forbehold i forbindelse med undertegningen. Noen av disse er senere endret. For oversikt over norske erklæringer og forbehold til konvensjonen

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

vises det til Europarådets nettsider <http://conventions.coe.int/>.

1959-konvensjonen er supplert av en tilleggsprotokoll av 17. mars 1978. Tilleggsprotokollen ble ratifisert av Norge 11. desember 1986 og trådte i kraft 11. mars 1987. Protokollen utvider 1959-konvensjonens anvendelsesområde bl.a. når det gjelder fiskale lovbrudd, og inneholder også bestemmelser om forkynning av dokumenter. Norge har ikke tatt forbehold eller avgitt erklæringer til tilleggsprotokollen.

4.2.1.2 Schengen / EU

Norge er også tilknyttet Schengen-samarbeidet. Schengen-konvensjonen kapittel 2 inneholder regler om gjensidig hjelp i straffesaker. Schengen-konvensjonens regler på dette området supplerer 1959-konvensjonens regler ved å utvide anvendelsesområdet for å yte bistand og begrense mulighetene for å avslå å yte bistand. På de områder som reguleres av Schengen-konvensjonen går Schengen-reglene foran bestemmelsene i 1959-konvensjonen. Gjennom samarbeidsavtalen vil også regler som vedtas innen EU og som er betraktet som en videreutvikling av Schengen-regelverket, bli gjeldende for Norge.

EU har opprettet et nettverk av nasjonale kontaktpunkter som har som formål å lette det rettslige samarbeidet i straffesaker (European Judicial Network – EJN). Som ledd i nettverkssamarbeidet er det utviklet en nettside med omfattende juridisk og praktisk informasjon, standardformularer etc., blant annet til bruk for rettshåndhevende myndigheter i EU-landene som skal anmode om rettslig bistand. Det er også lagt ut informasjon om Norge på nettsiden, og norske myndigheter har anledning til å benytte den i sitt arbeid med rettsanmodninger. Adressen til websiden er <http://www.ejn-crimjust.europa.eu>.

4.2.1.3 Nordisk samarbeid

De nordiske landene har en egen avtale som regulerer gjensidig hjelp i straffesaker og sivile saker. Overenskomst av 26. april 1974 mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige forenkler det rettslige samarbeidet, bl.a. ved at den i stor grad åpner for direkte forsendelse av rettsanmodninger.

4.2.1.4 Bilaterale avtaler

I tillegg til de multilaterale generelle konvensjonene om rettslig internasjonalt samarbeid i straf-

fesaker har Norge inngått to bilaterale avtaler på området. Det er avtale 16. september 1998 med Canada om gjensidig hjelp i straffesaker, og avtale 20. mai 1999 med Thailand om gjensidig hjelp i straffesaker. Avtalene er inntatt som henholdsvis vedlegg 6 og 7 til Justisdepartementets rundskriv G-19/2001.

4.2.1.5 Kriminalitetsspesifikke konvensjoner som inneholder bestemmelser om internasjonalt rettslig samarbeid i straffesaker

Både innen Europarådet og FN finnes det enkelte kriminalitetsspesifikke konvensjoner som også inneholder forpliktelser til å yte gjensidig hjelp i straffesaker, og som kan brukes som hjemmelsgrunnlag på de områder de gjelder. Eksempler på dette er FN-konvensjonen av 15. november 2000 om grenseoverskridende organisert kriminalitet og FNs narkotikakonvensjon av 30. mars 1961.

4.2.2 Politisamarbeid

4.2.2.1 EU og Schengen

Schengen-regelverket forplikter norske myndigheter når det gjelder rettslig samarbeid i straffesaker med de øvrige deltakende land. Det samme regelverket legger også forpliktelser på norsk politi i internasjonal sammenheng. De viktigste reglene her er bruk av Schengen informasjonsystem (SIS). Dette elektroniske registeret inneholder bl.a. opplysninger om personer som er etterlyst med tanke på pågrepelse og utlevering. Slik er SIS et viktig virkemiddel i en internasjonal løsning av straffesaker.

Schengen-regelverket gir også politiet hjemmel til å krysse indre grenser under spaningsoperasjoner og under forfølgelse på fersk gjerning. Reglene gir politiet en mulighet for raskt og effektivt å kunne samarbeide operativt over grensene for å løse straffesaker.

4.2.2.2 Interpol

Interpolsamarbeidet er ikke folkerettslig forpliktende for de land som deltar. Det ligger likevel en forutsetning til grunn om at politiet i alle Interpol-land besvarer og følger opp alle henvendelser, samt bidrar når det kommer bistandsanmodninger fra politiet i et annet medlemsland. Slik sett er dette politisamarbeidet et viktig element i løsningen av grensekryssende kriminalsaker.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

4.2.2.3 *Nordisk politisamarbeid*

Den viktigste generelle avtalen om politisamarbeid i Norden er den nordiske politisamarbeidsavtalen av 2. september 2002. Samarbeidet kjenne- tegnes ved at det er enklere prosedyrer enn det som ellers praktiseres ved bilateralt samarbeid. Hvert land har et nasjonalt kontaktpunkt, og Kripos er det norske kontaktpunktet. Mye av kontakten i enkeltsaker går mellom politidistriktene/ lokal politimyndighet i landene, så som bistand til politiavhør, forkynnelse eller meddelelse av stevninger og anmodning om informasjon til bruk for å forebygge, oppdage eller oppklare straffbare handlinger.

De nordiske rikspolisjefene har nylig avsluttet arbeidet med en revisjon av den nordiske politisamarbeidsavtalen for å bringe den i samsvar med konvensjonen om nordisk arrestordre og 2000-konvensjonen.

De nordiske landenes politimyndigheter samarbeider videre tett gjennom Nordisk Politi- og tollsamarbeid (PTN) hvor utstasjonerte tjenestemenn fra etatene i de nordiske landene bistår politiet i Norden med å knytte kontakter og formidle relevant informasjon i straffesaker fra landet hvor de tjenestegjør. Dette samarbeidet ble formalisert i 1984.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

5 Rettstilstanden i andre land

5.1 Innledning

De fleste land Norge har et tett samarbeid med er tilsluttet 1959-konvensjonen og Europarådssamarbeidet. I hovedsak er også de land som Norge samarbeider oftest med medlemmer av EU og tilsluttet 2000-konvensjonen og 2001-protokollen. Samarbeidet mellom disse landene foregår således etter disse instrumentene.

5.2 Rettstilstanden i Sverige

Sverige er tilsluttet både 1959-konvensjonen og tilleggsprotokollen av 17. mars 1978. De trådte i kraft for Sverige henholdsvis 1. mai 1968 og 12. april 1982. Sverige undertegnet Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001. For Sveriges del gjelder videre Nordisk overenskomst av 26. april 1974 samt enkelte bilaterale konvensjoner. Som medlem av EU har Sverige også tiltrådt 2000-konvensjonen og 2001-protokollen.

I Sverige er internasjonalt samarbeid i straffesaker regulert i en egen lov. Lag om internasjonell rettslig hjelp i brottmål (2000:562) trådte i kraft 1. oktober 2000. Loven har bestemmelser om tiltak som kan iverksettes etter anmodning fra utenlandske myndigheter. Utgangspunktet er at tiltak som kan benyttes i forbindelse med svensk straffesak også kan benyttes ved anmodning om bistand fra utenlandske myndigheter.

5.3 Rettstilstanden i Danmark

Danmark er tilsluttet både 1959-konvensjonen og dens tilleggsprotokoller. 1959-konvensjonen trådte i kraft for Danmark 12. desember 1962 og tilleggsprotokollen 5. juni 1983. Danmark har også tiltrådt Annen tilleggsprotokoll med virkning fra 1. februar 2004. I tillegg gjelder også Nordisk overenskomst av 26. april 1974 for Danmark. Danmark er videre tilsluttet 2000-konvensjonen og 2001-protokollen. 2000-konvensjonen ble gjennomført i dansk rett samtidig med Annen tilleggsprotokoll, og 2000-konvensjonen og 2001-protokollen trådte i kraft for Danmark henholdsvis 23. august 2005 og 5. oktober 2005.

Dansk lovgivning har ikke en egen lov om internasjonalt samarbeid i straffesaker. Det følger av dansk rettspraksis at det er adgang til å etterkomme anmodninger om rettslig bistand, herunder anmodninger om tvangsinngrep, og at slike anmodninger kan etterkommes og iverksettes med hjemmel i retsplejeloven eller etter analogi fra retsplejeloven. Det avgjørende er om det anmodede skritt kunne vært foretatt i tilsvarende straffesak i Danmark. I forbindelse med ratifikasjonen av 2000-konvensjonen og Annen tilleggsprotokoll, ble det foretatt nødvendige endringer i berørte lover.

6 Ulike former for gjensidig bistand

6.1 Innledning

I dette kapittelet gis en tematisk gjennomgang av de forpliktelsene etter Tilknytningsavtalen og Annen tilleggsprotokoll, som etter departementets vurdering krever lovendring for at Norge skal kunne ratifisere avtalene. Det foreslås også enkelte lovendringer som ikke anses strengt nødvendige for at norsk rett skal harmoniseres med våre folkerettslige forpliktelser, men som likevel anses hensiktsmessige for å tydeliggjøre rettstilstanden på området.

6.2 Kommunikasjonskanaler

I *gjeldende rett* fremkommer fremsendelsesmåten for rettsanmodninger av domstoloven §§ 46 og 47. Domstoloven § 46 regulerer fremsendelsesmåten for rettsanmodninger fra utenlandske myndigheter til Norge. Bestemmelsen gjelder både straffesaker og sivile saker. Etter § 46 første ledd skal anmodninger fra utenlandske myndigheter bare etterkommes når de blir sendt gjennom vedkommende norske regjeringsdepartement, hvis ikke annet er bestemt av Kongen.

Det fremgår videre av domstoloven § 46 fjerde ledd annet punktum at Kongen kan bestemme at rettsanmodninger skal kunne rettes umiddelbart til domstolene.

Domstoloven §§ 47 flg. regulerer oversendelse av rettsanmodninger om bevisopptak fra Norge til utlandet. Også slike anmodninger skal sendes gjennom vedkommende regjeringsdepartement, dersom ikke annet er bestemt av Kongen, jf. § 48 første ledd annet punktum.

Etter 1959-konvensjonen skal anmodninger om bevisopptak i henhold til artikkel 15 nr. 1 sendes fra justisdepartementet i den anmodende stat, til justisdepartementet i den anmodede stat. Tilsvarende gjelder for søknader om midlertidig overføring av fengslede personer. I hastesaker er direkte fremsendelse tillatt, jf. artikkel 15 nr. 2. Andre anmodninger om gjensidig bistand, for eksempel anmodninger om foreløpig etterforskning og anmodninger om forkynning, kan etter

1959-konvensjonen artikkel 15 nr. 4 oversendes direkte mellom rettshåndhevende myndigheter.

Schengen-konvensjonen kapittel 2 om gjensidig hjelp i straffesaker supplerer 1959-konvensjonen, jf. artikkel 48 nr. 1. Artikkel 53 nr. 1 foreskriver at rettsanmodninger i straffesaker kan sendes direkte mellom rettshåndhevende myndigheter. Dette gjelder både anmodninger om forkynning og bevisopptak.

2000-konvensjonen artikkel 6 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 4 har bestemmelser om oversendelse av rettsanmodninger. Etter 2000-konvensjonen artikkel 6 nr. 1 skal anmodninger sendes direkte mellom statenes rettshåndhevende myndigheter. Oversendelse mellom statenes justisdepartementer eller annen sentralmyndighet kan kun skje i særlige tilfeller, jf. artikkel 6 nr. 2. Etter Annen tilleggsprotokoll kan rettsanmodninger enten sendes mellom landenes justisdepartementer eller direkte mellom rettshåndhevende myndigheter, jf. artikkel 4 nr. 1. De to formene for oversendelse likestilles.

Anmodninger om midlertidig overføring av fengslede personer og opplysninger fra strafferegistre skal fremdeles sendes via statenes justisdepartementer (sentralmyndigheter), jf. 2000-konvensjonen artikkel 6 nr. 8 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 4 nr. 2. I hastetilfeller kan anmodninger sendes via Interpol, jf. 2000-konvensjonen artikkel 6 nr. 4 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 4 nr. 7.

I *høringsnotatet* ble det lagt til grunn at bestemmelsene i 2000-konvensjonen artikkel 6 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 4 om at anmodninger både til og fra utlandet kan sendes direkte mellom rettshåndhevende myndigheter, er forenlig med norsk rett. Om anmodninger fra utlandet het det (punkt 4.2 side 22 til 23):

”Det er allerede etter gjeldende regelverk adgang til slik direkte fremsendelse som 2000-konvensjonen og Annen tilleggsprotokoll legger opp til, idet det er antatt at formuleringen ”annet er bestemt av Kongen” innebærer at det er tilstrekkelig at en alternativ fremsendelsesmåte har hjemmel i en konvensjon som Kon-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

gen i statsråd har vedtatt å tiltre, jf. bl.a. i Bøhn, Domstolloven, kommentarutgave (2000) på side 130 (forutsetningsvis). Det er således neppe et krav om at alternative fremsendelsesmåter må reguleres i forskrift, og dermed strengt tatt heller ikke behov for lovendring.

For å klargjøre foreslår departementet likevel at det uttrykkelig bestemmes at det er adgang til direkte fremsendelse dersom det følger av overenskomst med fremmed stat. En slik regel vil være fleksibel ved at det vil være hjemmel til å sende anmodninger direkte dersom Norge har inngått en folkerettslig avtale om dette.

Etter fjerde ledd annet punktum kan Kongen i tillegg bestemme at slike rettsanmodninger skal kunne rettes umiddelbart til domstolene. Departementet foreslår å oppheve denne bestemmelsen, idet den anses overflødig ved siden av § 46 første ledd i.f.”

Og videre om anmodninger fra Norge (høringsnotatet punkt 4.2 side 23):

”Domstolloven § 48 første ledd siste punktum regulerer oversendelse av rettsanmodninger om bevisopptak fra Norge til utlandet. Anmodningen skal sendes gjennom vedkommende regjeringsdepartement, dersom ikke annet er bestemt av Kongen. Med samme begrunnelse som over foreslår departementet også her at unntaket suppleres med alternativet ”eller følger av overenskomst med fremmed stat”.

Det legges til at de endringer som foreslås også vil være aktuelle for sivile saker, eksempelvis skal rettsanmodninger i medhold av Haag-konvensjonen om bevisopptak på sivil- og handelsrettens område av 18. mars 1970 og anmodninger om forkynning etter Haag-konvensjonene om forkynning av dokumenter av 15. november 1965 sendes direkte fra norsk domstol til sentralmyndigheten i mottakerstaten.”

Advokatforeningen og Borgarting lagmannsrett støttet de foreslåtte endringene i domstolloven §§ 46 og 48. *Advokatforeningen* bemerket at slik direkte fremsendelse ville virke forenklende og dermed redusere saksbehandlingstiden for siktede i straffesaker.

Departementet foreslår etter dette at domstolloven §§ 46 og 48 endres i tråd med forslaget i høringsnotatet.

6.3 Elektronisk fremsendelse av rettsanmodninger mv.

Gjeldende rett oppstiller ikke nærmere regler om hvordan rettsanmodninger skal fremsendes. Det forekommer allerede i dag, om enn sjelden, at departementet mottar rettsanmodninger fra utlandet per telefaks eller e-post. Justisdepartementet har imidlertid ingen oversikt over i hvilken grad elektroniske kommunikasjonsmidler anvendes i tilfeller hvor anmodninger sendes direkte mellom statenes rettshåndhevende myndigheter. Det er neppe holdepunkter for å tolke inn noen rettslige begrensninger som hindrer norske myndigheter i å etterkomme en anmodning som er fremsendt ved bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler.

Når det gjelder forkynning av dokumenter i Norge er det imidlertid etter domstolloven i utgangspunktet et vilkår at de dokumenter som skal forkynnes foreligger skriftlig i original eller bekreftet kopi, jf. §§ 160 og 162. Dette utgangspunktet er dog ikke unntaksfritt. Domstolloven § 164 gir hjemmel for at det i forskrift kan bestemmes at det som skal forkynnes kan meddeles til den som skal utføre forkynnelsen ved bruk av telegraf eller telefon.

2000-konvensjonen artikkel 6 nr. 1, som er Schengen-relevant, bestemmer at anmodning om gjensidig hjelp skal fremsettes skriftlig ”eller på annen måte som gjør det mulig å fremskaffe skriftlig dokumentasjon slik at mottakerstaten kan fastslå ektheten.” Dette innebærer at anmodninger normalt vil kunne fremsettes for eksempel per telefaks eller e-post, så lenge ektheten kan fastslås.

Også *Annen tilleggsprotokoll artikkel 4 nr. 9* åpner for at rettsanmodninger kan sendes elektronisk eller med andre telekommunikasjonsmidler. Vilkåret er at den anmodende stat, dersom den blir bedt om det, til enhver tid skal kunne fremlegge en utskrift eller originalen av anmodningen. Etter *Annen tilleggsprotokoll artikkel 4 nr. 9* er det anledning til å sette vilkår for å etterkomme anmodninger som er fremsendt elektronisk eller ved andre telekommunikasjonsmidler. Flere land har avgitt erklæring om at anmodninger som sendes per telefaks, e-post eller lignende i tillegg skal sendes med ordinær post.

I høringsnotatet foreslo departementet å endre domstolloven § 164 slik at bestemmelsen gir nødvendig lovhjemmel for at det i forskrift kan bestemmes at anmodninger om forkynning fra utlandet kan oversendes ved bruk av telefaks eller andre elektroniske kommunikasjonsmidler. Det ble også foreslått en språklig og innholdsmessig

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

modernisering av bestemmelsen. Domstolloven § 164 ble foreslått erstattet med følgende formulering (punkt 5.3 side 25):

”Kongen kan bestemme at det som skal forkynnes kan meddeles per telefaks eller ved andre kommunikasjonsmidler til den som skal utføre forkynnelsen, og fastsette nærmere regler om dette. Det kan også bestemmes at meddelelsen kan sendes via annen myndighet. Første og annet punktum gjelder også for dokumenter som meddeles fra utenlandsk myndighet og som skal forkynnes i Norge.”

Samtidig ble det foreslått at Norge avgir en erklæring til Annen tilleggsprotokoll om at det stilles som vilkår for å etterkomme anmodninger som fremsendes per telefaks, e-post eller ved andre telekommunikasjonsmidler, at anmodningen i tillegg sendes med ordinær post. Dette vil gjelde anmodninger fra land som verken er medlem i EU eller som deltar i Schengen-samarbeidet, og som Norge ikke har et tilsvarende nært samarbeid med.

Nærmere regulering av elektronisk fremsendelse av rettsanmodninger, herunder plikten til å ettersende anmodningen ved ordinær post for stater som ikke er medlem av EU eller tilsluttet Schengen-samarbeidet, ble foreslått foretatt i egen forskrift. Departementet foreslo videre å endre forskrift 12. september 1969 nr. 5 om forkynnelse av utenlandske dokumenter i Norge.

Økokrim, Advokatforeningen, Borgarting lagmannsrett, Datatilsynet, Politidirektoratet og Kripos uttalte seg om høringsforslaget. *Økokrim* og *Borgarting lagmannsrett* var positive til forslaget om å endre domstolloven § 164 slik at den åpner for elektronisk oversendelse av anmodninger om forkynning til Norge. Flere av høringsinstansene har imidlertid bemerket at personvernet svekkes ved slik elektronisk oversendelse.

Advokatforeningen har blant annet uttrykt at de er:

”... betenkt i forhold til at personvernet svekkes ved slik oversendelse. De dokumenter som dette gjelder vil helt regelmessig inneholde sensitive opplysninger, og det må påregnes at det vil skje feil ved slike oversendelser. Det er heller ikke foreslått tiltak som innebærer at elektronisk kommunikasjon skjer på sikker måte.”

Datatilsynet har også påpekt at:

”Etter Datatilsynets oppfatning vil det være hovedregelen at slike dokumenter ikke egner seg for elektronisk fremsendelse all den tid de vil inneholde sensitive personopplysninger. Dette kan repareres ved å benytte sikker e-post forsendelse med kryptering. Tilsynet minner i denne anledning om EU-direktiv 1999/93/EF om felles rammer for interoperabilitet i elektronisk samhandling, som er implementert i Norge ved lov om digital signatur. Bruk av kvalifiserte sertifikater med signering og kryptering vil sikre forsendelsen fra ende til ende. I tillegg vil det sikre at avsender har en sikkerhet for at forsendelsen er kommet frem til rette vedkommende, og at mottaker tydelig kan se hvor forsendelsen kommer fra. Det vil også gi mulighet for kontroll at avsender er rette vedkommende/kompetent myndighet.

Slik forslaget beskrives i høringsnotatet kan det synes som om kravene til sikring av forsendelsen er lagt på et lavere nivå. Det er derfor viktig at mottakere av anmodninger kontrollerer at dokumentet er slik det ble avsendt, og at det kommer fra kompetent myndighet.”

Datatilsynet har videre bemerket at også telefaks som oversendelsesmåte har sikkerhetsmessige svakheter:

”Det er viktig å være klar over at det skal lite til for å taste feil nummer i slike forsendelser, og at konsekvensene er store for de personer den enkelte sak gjelder. [...] Igjen vises det til at forsendelser med sensitive personopplysninger etter tilsynets oppfatning ikke skal sendes pr. telefaks. [...] Datatilsynet er klar over at personopplysningsloven ikke direkte gjelder saker som behandles etter rettspleielovene, jfr. personopplysningsforskriftens § 1-3, men at prinsippene om beskyttelse av denne kategorien opplysninger må kunne likestilles med kravene etter nevnte regelverk ”

De fleste *høringsinstansene* støttet forslaget om at det avgis erklæring til Annen tilleggsprotokoll om at anmodninger som sendes elektronisk også skal ettersendes per post.

Advokatforeningen har imidlertid uttrykt at de har:

”betenkeligheter i forhold til grunnlaget for å prøve dokumentets ekthet ved en fremsendelse som innebærer at man ikke har originalen av det dokumentet som oversendes. Dette er et sentralt hensyn i dagens regulering. Det

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

fremstår ikke tilstrekkelig begrunnet å forlate dagens ordning, idet gevinstene sammenliknet med fremsendelse per post ikke synes å kunne veie opp for behovet for kontroll med ekthet i alle saker, ikke bare der man etter en konkret vurdering finner grunn til dette.”

Advokatforeningen har videre vist til at det alternativt kan sikres kontroll ved at originaler ettersendes, og at det da bør avgis en erklæring som foreslått i høringsnotatet. For det tilfellet at det åpnes for elektronisk oversendelse har Advokatforeningen foreslått at det tas inn en bestemmelse i domstolloven § 164 om at originaler skal ettersendes innen en kort frist (maks en uke), og at anmodningen bortfaller dersom originaler ikke ettersendes innen den fastsatte fristen. Advokatforeningen fremhever også at forkynning av dokumenter har vesentlige rettsvirkninger, og at det av den grunn er behov for at originaler foreligger når forkynning skjer.

Det er noe uenighet mellom høringsinstansene om det er behov for nærmere regler om elektronisk fremsendelse av rettsanmodninger i forskrift. *Politidirektoratet* og *Kripos* viser til at:

”Avsender av informasjon vil alltid ha ansvaret for å sikre at informasjon sendes på en betryggende måte. Hvor sikker kommunikasjonen må være beror mer på en konkret vurdering av opplysningenes sensitivitet enn formålet med fremsendelsen. Herunder må det vurderes om opplysningen faller innunder bestemmelsene i beskyttelsesinstruksen eller avtaler om informasjonsbeskyttelse. Dette må også vurderes opp mot mulighetene for å beskytte forsendelsen med kryptering og liknende.”

Kripos og Politidirektoratet mener derfor det ikke er nødvendig med egne regler om fremsendelsesmåten i forskriften. *Datatilsynet* mener imidlertid det er ønskelig at plikten til å vurdere om reglene om personvern er til hinder for elektronisk fremsendelse fremkommer av forskriften.

Departementet mener at internasjonalt samarbeid i straffesaker i dag fordrer at det åpnes for at rettsanmodninger kan oversendes elektronisk. Muligheten for å oversende anmodninger om forkynning eksempelvis ved e-post eller telefaks vil innebære en effektivisering av behandlingen av slike saker, og en forenkling av det internasjonale samarbeidet. Slik elektronisk fremsendelse praktiseres allerede i dag mellom en rekke stater som er tilsluttet 2000-konvensjonen og Annen tilleggsprotokoll.

Elektronisk oversendelse kan imidlertid utfordre personvernet. Rettsanmodninger i straffesaker vil som hovedregel inneholde sensitive opplysninger. Ved bruk av e-post kan andre enn vedkommende som er adressat for meldingen kunne få tilgang til e-posten. Informasjon kan også lettere bli endret underveis. Samtidig er dette farer som også gjør seg gjeldende ved bruk av andre oversendelsesmåter, som for eksempel telefaks. Ved bruk av vanlig postgang kan det forekomme at uvedkommende åpner posten, at brevet er feiladressert eller at det rett og slett ikke kommer frem.

Departementet bemerker at det ikke er anledning til å reservere seg i sin helhet mot Annen tilleggsprotokoll artikkel 4 nr. 9.

En viss kontroll vil imidlertid kunne sikres ved at Norge avgir erklæring i medhold av Annen tilleggsprotokoll artikkel 4 nr. 9 om at rettsanmodninger som oversendes elektronisk eller ved bruk av andre telekommunikasjonsmidler også skal ettersendes med ordinær post. Departementet har tatt i betraktning de synspunkter som har kommet fra Advokatforeningen og går inn for at det tas med i erklæringen at ettersendelse skal skje snarest.

Det er ikke anledning til å avgi erklæring til 2000-konvensjonen artikkel 6 nr. 1. Bestemmelsen er Schengen-relevant og følgelig allerede gjeldende for Norge.

For å sikre de personvern hensyn som høringsinstansene har gjort gjeldende, fastholder departementet at en nærmere regulering vedrørende oversendelse av rettsanmodninger tas inn i forskrift. Dette vil omfatte både anmodninger fra utlandet og også anmodninger som sendes til utlandet fra norske myndigheter. I forskriften vil bestemmelser for å ivareta personvern hensyn ved oversendelse av anmodninger til utlandet kunne inkluderes.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å endre domstolloven § 164 slik at denne vil åpne for elektronisk oversendelse av anmodninger om forkynning.

6.4 Forkynning av dokumenter per post

Domstolloven § 163 a gir hjemmel for at dokumenter som skal forkynnes fra nærmere angitte offentlige myndigheter kan forkynnes med post. Postforkynning er nærmere regulert i forskrift 11. oktober 1985 nr. 1810 om postforkynning. Forskriften § 1 tredje ledd annet punktum presiserer

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

at de myndigheter som er angitt i domstolloven § 163 a også kan foreta postforkynning etter forskriften overfor adressater i utlandet i den utstrekning, og på den måte som følger av overenskomst med fremmed stat.

Postforkynning fra utlandet til Norge er ikke uttrykkelig regulert i verken lov eller forskrift. Utgangspunktet er at Norge ikke tillater postforkynning fra utlandet, med mindre dette følger av overenskomst med vedkommende stat. Norge har gjennom ratifikasjon av Schengen-konvensjonen åpnet for postforkynning av visse dokumenter i straffesaker mellom stater tilsluttet Schengen-samarbeidet, jf. Schengen-konvensjonen artikkel 52 nr. 1 som lyder:

”Hver av konvensjonspartene kan sende rettsdokumenter direkte med post til personer som oppholder seg på en annen konvensjonsparts territorium. Konvensjonspartene skal oversende Eksekutivkomiteen en liste over rettsdokumenter som kan sendes på denne måten.”

I de tilfeller utenlandske myndigheter postforkynner til adressater i Norge i henhold til folkerettslig avtale reguleres gyldigheten og virkningen av forkynnelsen av vedkommende lands lovgivning.

2000-konvensjonen artikkel 5 er en videreføring av bestemmelsen i Schengen-konvensjonen artikkel 52, og åpner på samme måte for at dokumenter i straffesaker kan postforkynnes til adressater som oppholder seg på en annen medlemsstats territorium. Denne bestemmelsen er Schengen-relevant, og gjelder følgelig allerede for Norge, jf. punkt 3.2. Begrepet ”rettslige dokumenter” (procedural documents) er ikke definert i konvensjonen. Det fremgår av den forklarende rapporten til 2000-konvensjonen at begrepet skal tolkes vidt, og forstås på samme måte som i Schengen-konvensjonen artikkel 52, og omfatte for eksempel stevninger og dommer. De rettsdokumenter som det er adgang til å postforkynne etter Schengen-konvensjonen artikkel 52 vil således også kunne postforkynnes i henhold til 2000-konvensjonen artikkel 5.

Annen tilleggsprotokoll artikkel 16 har tilsvarende bestemmelser om postforkynning. Det er anledning til å ta forbehold mot denne bestemmelsen, jf. artikkel 33 nr. 2.

I *høringsnotatet* foreslo departementet at det tas forbehold til artikkel 16 i Annen tilleggsprotokoll. Forbehold etter artikkel 16 vil medføre at andre stater kan påberope gjensidighet, jf. artikkel 33 nr. 4, slik at adgangen til postforkynning fra Norge til utlandet i medhold av Annen tilleggspro-

tokoll i utgangspunktet vil være avskåret. Dette vil omfatte land som ikke er medlem av EU eller Schengen-samarbeidet. Departementet begrunnet forslaget til forbehold med at bakgrunnen for at man i straffesaker har åpnet for postforkynning direkte fra utlandet, i hovedsak er at dette har vært et element i det nære samarbeidet på justisfeltet som Schengen-samarbeidet innebærer. Departementet vurderte det som mer betenkelig å åpne for postforkynning for den videre krets av land som er tilsluttet Annen tilleggsprotokoll.

Borgarting lagmannsrett er den eneste høringsinstansen som har uttalt seg om adgangen til postforkynning og forslaget om å ta forbehold mot Annen tilleggsprotokoll artikkel 16. Borgarting lagmannsrett har bemerket at postforkynning er praktisk og rasjonelt i mange tilfeller. Borgarting lagmannsrett ser imidlertid ikke hva som er betenkelig med å åpne for postforkynning etter Annen tilleggsprotokoll, og mener norske myndigheter gjennom dette fraskriver seg muligheten for å postforkynne til land som Storbritannia, Irland, Polen og Bulgaria.

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet, og går inn for at Norge tar forbehold mot Annen tilleggsprotokoll artikkel 16 om postforkynning. Departementet bemerker at vi i medhold av 2000-konvensjonen vil ha mulighet for postforkynning til alle EU-statene. 1959-konvensjonen og dens tilleggsprotokoller åpner imidlertid for tilslutning av stater som ikke er medlemmer av Europarådet. Annen tilleggsprotokoll åpner derfor også for anmodninger fra land som Norge ikke har et tilsvarende nært samarbeid med som med EU- og Schengen-landene. Som vist til i høringsnotatet finner departementet det derfor mer betenkelig å åpne for postforkynning etter Annen tilleggsprotokoll.

6.5 Tilbakelevering av gjenstander

Utleveringsloven § 24 nr. 1 gir hjemmel for å etterkomme anmodninger fra fremmed stat om bistand til bruk av tvangsmidler i straffesaker der. De tvangsmidler som omfattes er bl.a. beslag og utleveringspålegg som nevnt i straffeprosessloven kapittel 16.

Tvangsmidler kan benyttes på samme måte som i saker om lovbrudd av tilsvarende art som forfølges her i riket. I begrepet ”tilsvarende art” ligger at saken må gjelde forhold som er kriminalisert i Norge. Det avgjørende er om handlingen ville være belagt med straff hvis den falt inn under norsk jurisdiksjon. Prosessuelle regler for

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

behandling av slike begjæringer følger av utleveringsloven § 24 nr. 2. Anmodningen skal som hovedregel sendes departementet, som kan avslå den etter skjønn.

2000-konvensjonen artikkel 8 nr. 1 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 12 nr. 1 gir en generell adgang for en stat til å anmode om at en annen stat stiller urettmessig ervervede gjenstander til rådighet for førstnevnte stat med formål å tilbakelevere disse til rette eier. Det oppstilles ingen plikt til å etterkomme slike rettsanmodninger fra en annen stat.

En lignende bestemmelse følger av 1959-konvensjonen artikkel 3 og 6 som regulerer overlevering av bevismateriale. Ved slik rettslig bistand i straffesaker er utgangspunktet at den anmodede staten skal få gjenstandene returnert med mindre staten avstår fra tilbakelevering, jf. 1959-konvensjonen artikkel 6 nr. 2.

At den anmodede staten kan gi avkall på tilbakeendelse følger også av 2000-konvensjonen artikkel 8 nr. 2 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 12 nr. 2. Disse bestemmelsene angir imidlertid som et tilleggsvilkår at avkallet skal fremme tilbakelevering til rette eier. Rettighetene til godtroende tredjemann skal ikke berøres. Det fremkommer av de forklarende merknadene til konvensjonen at anvendelsen av bestemmelsene forutsetter at det ikke er tvil om hvem som er rettmessig eier. Det presiseres at dette er ment å sikre opprettholdelse av berettigede krav i tingen. Når slik avståelse gjøres før gjenstandene leveres anmodende stat, kan den anmodede stat ikke gjøre gjeldende en eventuell sikkerhetsrett etter skatte- eller tollavgivningen som staten måtte ha i tingene.

I høringsnotatet foreslo departementet å lovfeste bestemmelsene i 2000-konvensjonen artikkel 8 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 12 ved å tilføye et nytt annet og tredje punktum i utleveringsloven § 24 nr. 1. Følgende formulering ble foreslått (punkt 8.2 side 29):

”Det kan også bestemmes at gjenstander som kan beslaglegges eller inndras i medhold av straffeprosessloven kapittel 16 skal overføres til fremmed stat for det formål at tingen skal overleveres til rette eier. Tilsvarende kan det bestemmes at det skal gis avkall på ting som er midlertidig overlevert fremmed stat.”

Under høringen har *Advokatforeningen* og *Kripas* hatt merknader til forslaget. *Advokatforeningen* slutter seg til departementets foreslåtte utvidelse av utleveringsloven § 24 nr. 1. Etter Advokatforeningens syn bør det imidlertid presiseres i lovtek-

sten at utlevering bare skal skje der det er klart hvem som er rette eier. Advokatforeningen uttaler videre at:

”... forholdet til lov om godtroerverv § 2 ikke synes å være vurdert, herunder om det er full parallellitet mellom kriteriet ‘ting som kan beslaglegges eller inndras i medhold av straffeprosessloven kapittel 16’, og det vern som godtroervervloven gir den godtroende tredjemann.”

Kripas ser ikke behovet for en lovendring som foreslått:

”Dersom dette ikke skjer som bistand i anledning utenlandsk straffesak, så skjer det vel forutsetningsvis på grunnlag av en norsk straffesak, og vi kan ikke se at det er noe behov for særskilt regulering av dette.”

Departementet opprettholder sitt standpunkt i høringsnotatet. Utleveringsloven § 24 nr. 1 regulerer overlevering i forbindelse med en straffesak i en annen stat. 2000-konvensjonen artikkel 8 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 12 gjelder imidlertid overlevering også utenom en pågående straffesak. Gjeldende rett dekker ikke disse tilfellene og etter departementets syn bør en slik adgang fastsettes i lovteksten.

Forslaget til lovtekst regulerer i hvilken grad det kan bestemmes at gjenstanden skal tilbakeleveres til annen stat. Det er ikke ment å gjøre noen begrensning i vernet godtroende tredjemann har etter norsk rett. Norge plikter ikke å etterkomme rettsanmodninger i større utstrekning enn det som følger av nasjonal lovgivning. Eventuelle tredjemannsrettigheter må følgelig tas med i vurderingen av om en rettsanmodning skal tas til følge.

6.6 Midlertidig overføring av frihetsberøvede personer

6.6.1 Midlertidig overføring til den anmodende stat med henblikk på bevisopptak

Utleveringsloven § 25 regulerer midlertidig overføring av frihetsberøvede personer fra Norge til utlandet. Det følger av § 25 nr. 1 første punktum at personer som er fengslet i Norge på anmodning fra utlandet kan overføres midlertidig for å avhøres som vitne eller fremstilles til konfrontasjon. I henhold til annet punktum kan overføring også skje for at personen skal bistå ved andre etterfors-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

kningsskritt forutsatt at vedkommende samtykker. En begjæring om midlertidig overføring skal ikke etterkommes dersom handlingen ikke er straffbar i Norge, dersom handlingen gjelder militære eller politiske lovbrudd eller dersom den personen det gjelder har et særskilt behov for beskyttelse, jf. § 25 nr. 3 første punktum. Begjæringen skal heller ikke tas til følge dersom det er nødvendig at personen blir i Norge grunnet en straffesak her i riket, eller dersom andre sterke grunner taler mot å overføre vedkommende. I denne forbindelse skal det tas særlig hensyn til om overføringen vil medføre forlenget fengslingsperiode, jf. § 25 nr. 3 annet og tredje punktum.

Utleveringsloven har ikke regler om midlertidig overføring til Norge.

Annen tilleggsprotokoll artikkel 3, som erstatter artikkel 11 i 1959-konvensjonen, regulerer midlertidig overføring med tanke på bevisopptak. Bestemmelsen regulerer tilfeller der den som anmodes overført skal bistå den anmodende stat i forbindelse med en pågående straffesak i denne staten, eksempelvis ved at vedkommende avhøres som vitne, fremstilles til konfrontasjon eller bistår ved andre etterforskningskritt.

Den anmodede stat kan nekte overføring hvis den frihetsberøvede personen ikke samtykker (artikkel 3 bokstav a), dersom det er nødvendig at vedkommende forblir i den anmodede stat grunnet strafforfølgning der (artikkel 3 bokstav b), dersom overføringen vil kunne forlenge den tid vedkommende forblir fengslet (artikkel 3 bokstav c) eller dersom det er andre tungtveiende grunner til ikke å overføre vedkommende (artikkel 3 bokstav d). Artikkel 3 har også bestemmelser om transitt i tredjeland. Den overførte personen skal holdes fengslet på den anmodende parts territorium, eventuelt også transitt-territoret, med mindre den anmodede stat ber om at vedkommende løslates.

Norge har tatt forbehold mot 1959-konvensjonen artikkel 11. Forbeholdet vil gjelde også i forhold til Annen tilleggsprotokoll artikkel 3 med mindre det gis erklæring om noe annet.

I *høringsnotatet* foreslo departementet å oppheve forbeholdet til artikkel 11 i 1959-konvensjonen. Departementet begrunnet dette med at midlertidig overføring praktiseres i dag på frivillig basis. Annen tilleggsprotokoll artikkel 3 er også allerede langt på vei gjennomført i norsk rett gjennom utleveringsloven § 25, og kun enkelte lovgivningsmessige justeringer vil være nødvendig for å ratifisere bestemmelsen. Det ble også vist til at selv om avhør ved video- og telefonkonferanse er stykke på vei kan avhjelpe en del av de behov

Annen tilleggsprotokoll artikkel 3 tar sikte på å imøtekomme, vil det være tilfeller hvor midlertidig overføring vil være det mest hensiktsmessige.

Manglende regulering av midlertidig overføring med henblikk på bevisopptak til Norge ble omtalt slik i høringsnotatet (punkt 9.3.2 side 33):

“Som nevnt over bestemmer Annen tilleggsprotokoll artikkel 3 nr. 3 at den som overføres for bevisformål i utgangspunktet skal holdes fengslet på den anmodende parts territorium. Etter gjeldende rett er det tvilsomt om norske myndigheter ville ha tilstrekkelig hjemmel for frihetsberøvelse i en slik situasjon. For at Norge skal kunne benytte seg av den muligheten som artikkel 3 åpner for, antar departementet at det vil være behov for en lovendring som sikrer klar hjemmel for fengsling under overføringen til Norge.”

Departementet foreslo å regulere dette i ny § 25 a i utleveringsloven.

Advokatforeningen og *Kripos* er positive til forslaget om å oppheve forbeholdet til 1959-konvensjonen artikkel 11. Advokatforeningen har imidlertid bemerket:

“[D]et fremstår reelt ugrunnet at samtykke ikke kreves ved overføring for å avhøres som vitne og for konfrontasjon, men at det gjelder krav om dette i forhold til andre etterforskningskritt.”

Advokatforeningen peker også på at det er uklart hvilken varighet en overføring vil kunne få:

”Forslaget åpner for at overføring også kan skje slik at det innebærer forlengelse av frihetsberøvelsen. Etter Advokatforeningens syn bør en slik omstendighet være absolutt avslagsgrunn, ikke bare en omstendighet det ‘tas særlig hensyn til’ i vurderingen. Frihetsberøvelse er et så alvorlig inngrep at dette krever en vesentlig sterkere begrunnelse.”

Departementet går inn for å opprettholde forslaget om å oppheve det eksisterende forbeholdet til artikkel 11 i 1959-konvensjonen. Midlertidig overføring fra Norge med sikte på bevisopptak praktiseres allerede i dag og er også regulert i utleveringsloven. En kan ikke se at det er forhold som tilsier at det er grunn til å frykte at antallet overføringer vil øke betraktelig som følge av at forbeholdet oppheves. Erfaring viser at det årlig kun er et lite antall anmodninger om midlertidig

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

overføring. Det antas dessuten at gjennomføring av avhør ved video- og telefonkonferanse (punkt 6.7 nedenfor) i økende grad vil benyttes.

Departementet bemerker for øvrig at annet punktum i utleveringsloven § 25 nr. 1 som gjelder andre etterforskningskritt, ble tilføyet i forbindelse med Norges ratifikasjon av FN-konvensjonen av 15. november 2000 mot grenseoverskridende organisert kriminalitet. Konvensjonen forplikter medlemsstatene til å gi regler om midlertidig overføring av fengslede personer for identifikasjon, for å vitne eller for på annen måte bistå til å fremskaffe bevis til bruk i etterforskning eller rettsforfølgning i en annen konvensjonsstat. Utleveringsloven § 25 ble derfor utvidet til å omfatte midlertidig overføring for å bistå også ved andre etterforskningskritt, jf. nr. 1 annet punktum. Det ble ved tilføyelsen også sett hen til artikkel 3 i Annen tilleggsprotokoll, jf. Ot.prp. nr. 62 (2002-2003) punkt 7.1 side 68. Som begrunnelse for krav til samtykke fra den som skal overføres, ble det vist til at enkelte etterforskningskritt kunne være mer inngripende enn dem loven i dag nevner (op. cit. punkt 7.2 side 69).

Ved overføring av frihetsberøvede personer er det særlig viktig å se hen til om overføringen kan forlenge frihetsberøvelsen. At dette skal hensyntas ved vurderingen av om en begjæring skal etterkommes, følger allerede i dag av utleveringsloven § 25 nr. 3 tredje punktum. Departementet mener således at dette hensynet er tilstrekkelig ivaretatt i gjeldende rett.

Opphevelse av forbeholdet nødvendiggjør enkelte tekniske justeringer i utleveringsloven § 25 nr. 1 første punktum, samt regulering av overføring fra utlandet til Norge, jf. forslag til ny § 25 a.

I forslaget til ny § 25 a foreslår departementet imidlertid at forslaget nr. 2 annet punktum strykes. Norsk påtalemyndighet tar stilling til om anmodning om midlertidig overføring til Norge skal fremmes, men det er den utenlandske myndigheten som tar stilling til om slik overføring til Norge skal skje. Det foreslås imidlertid at påtalemyndighetens kompetanse til å fremme begjæring om midlertidig overføring fra utlandet til Norge fremkommer av nr. 2 første punktum. Det vises til lovforslaget og merknadene til dette.

6.6.2 Midlertidig overføring til den anmodede stat i etterforskningsøyemed

Gjeldende rett har ikke bestemmelser som åpner for midlertidig overføring av frihetsberøvede personer fra Norge til den anmodede stat for å foreta etterforskningskritt for norske myndigheter.

Det er aktuelt der den frihetsberøvede persons tilstedeværelse er nødvendig der av hensyn til etterforskningen i Norge. Den motsatte situasjonen – overføring fra utlandet til Norge – er heller ikke regulert i norsk rett.

2000-konvensjonen artikkel 9 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 13 regulerer midlertidig overføring av frihetsberøvede personer fra den staten som har anmodet om bistand til etterforskning, til den staten der det begjærte etterforskningskritt skal foretas. Slik overføring gjøres til gjenstand for avtale mellom statene. Avtalen skal fastsette de nærmere vilkår for slik overføring. Det følger av 2000-konvensjonen artikkel 9 nr. 6 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 13 nr. 7 at det kan avgis erklæring om at midlertidig overføring etter disse bestemmelsene alltid eller i visse tilfeller skal være betinget av at vedkommende samtykker til overføringen.

I *høringsnotatet* la departementet til grunn at midlertidig overføring av frihetsberøvede personer i medhold av 2000-konvensjonen artikkel 9 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 13, neppe kan gjennomføres uten hjemmel i lov. Det ble derfor foreslått at nødvendig lovhjemmel gis ved at utleveringsloven § 25 nr. 1 første punktum endres slik at også midlertidig overføring av frihetsberøvede personer fra Norge til utlandet til bruk for straffesak i Norge, omfattes. En slik endring ble antatt å åpne for overføring av frihetsberøvede personer til utlandet til bruk i norsk straffesak, i samme utstrekning som personer kan overføres til bruk i utenlandske straffesak.

Behovet for å regulere overføring fra utlandet til Norge, ble omtalt slik i *høringsnotatet* (punkt 9.3.2 side 33):

“Også ved midlertidig overføring etter 2000-konvensjonen artikkel 9 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 13 vil det være behov for at norske myndigheter har tilstrekkelig hjemmel til å holde vedkommende fengslet ved overføring til Norge, jf. 2000-konvensjonen artikkel 9 nr. 5 (jf. henvisningen til konvensjonen artikkel 11 nr. 3) og Annen tilleggsprotokoll artikkel 13 nr. 4.”

Den nødvendige hjemmelen ble foreslått nedfelt i utleveringsloven ny § 25 a.

I *høringsnotatet* foreslo departementet videre at det avgis en erklæring som angitt i 2000-konvensjonen artikkel 9 nr. 6 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 13 nr. 7 om at midlertidig overføring etter disse bestemmelsene er betinget av at ved-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

kommende samtykker. I høringsnotatet ble dette begrunnet slik (punkt 9.2.4 side 31):

”I saker der norske myndigheter er avhengige av å få overført en person fra utlandet for å kunne gjennomføre en anmodning fra utenlandsk myndighet, antar departementet at det som utgangspunkt vil være lite hensiktsmessig å overføre personer som ikke ønsker å bistå i saken.”

Ingen av *høringsinstansene* har uttalt seg spesielt i forhold til forslagene til endring av utleveringsloven § 25 nr. 1 eller forslaget til erklæring.

Departementet opprettholder forslaget om å lovfeste adgangen til midlertidig overføring av frihetsberøvede personer til den anmodende stat i etterforskningsøyemed som foreslått i høringsnotatet. Det vises til forslaget til endring av utleveringsloven § 25 nr. 1 første punktum for så vidt gjelder overføring fra Norge, og utleveringsloven ny § 25 a for overføring til Norge.

Departementet foreslo i høringsnotatet å avgi en erklæring om at midlertidig overføring i medhold av 2000-konvensjonen artikkel 9 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 13 er betinget av samtykke fra vedkommende som begjæres overført. Slik lovteksten er utformet vil det ikke være samsvar mellom den foreslåtte erklæring og kravet til samtykke i § 25 nr. 1. Departementet mener det er hensiktsmessig at kravet til samtykke for overføring er likt for overføring etter Annen tilleggsprotokoll artikkel 3 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 13/2000-konvensjonen artikkel 9. Etter departementets syn kan det være hensiktsmessig, slik lovforslaget åpner for, å ha mulighet til tvangsmessig overføring hvis det er tale om overføring for å vitne eller å fremstilles til konfrontasjon. Departementet mener derfor det bør avgis en erklæring i samsvar med dette.

6.6.3 Midlertidig overføring til den anmodende stat med henblikk på fornyet prøving av dom

Det kan oppstå behov for at personer som er domfelt i utlandet, og deretter overført til Norge, (typisk som følge av soningsoverføring), midlertidig tilbakeføres til staten der dommen er avsagt, for å være tilstede ved en fornyet prøving av dommen. Tilsvarende kan Norge ha behov for midlertidig tilbakeføring for fornyet prøving av dom avsagt her, jf. straffeprosessloven kapittel 27 om gjenåpning. Overføring av frihetsberøvede personer i slike tilfeller er ikke regulert i norsk rett.

Annen tilleggsprotokoll artikkel 14 regulerer midlertidig overføring av frihetsberøvede personer med henblikk på fornyet prøving av dom. Bestemmelsen tar sikte på situasjoner der det er behov for at en person som er fengslet i den anmodende stat (stat X) på grunnlag av dom avsagt i den anmodende staten (stat Y - typisk etter soningsoverføring), midlertidig tilbakeføres til den anmodende stat (stat Y) for å være tilstede ved en fornyet prøving av dommen. For øvrig gjelder reglene i 1959-konvensjonen artikkel 11 om overføring av en frihetsberøvet person med henblikk på bevisopptak, og artikkel 12 om vedkommendes rettigheter i den anmodende staten, tilsvarende.

I *høringsnotatet* ble det foreslått å oppfylle forpliktelsene etter Annen tilleggsprotokoll artikkel 14 ved å endre utleveringsloven § 25 nr. 1 (overføring fra Norge), og ved ny § 25 a (overføring til Norge).

Utleveringsloven § 25 nr. 1 annet punktum ble foreslått endret slik:

”Overføring som nevnt i første punktum kan også skje med vedkommendes samtykke for å bistå ved andre etterforskningskritt eller i forbindelse med fornyet prøving av dom”

Ingen av *høringsinstansene* har uttalt seg til dette forslaget.

Departementet opprettholder lovforslaget som tilrettelegger for overføring fra Norge, jf. utleveringsloven § 25 nr. 1 annet punktum, likevel slik at kravet til samtykke fra domfelte, ikke opprettholdes. De hensyn som begrunner et krav til samtykke i forbindelse med bistand til etterforskningen, jf. punkt 6.6.2, gjelder ikke i samme grad ved overføring til fornyet prøving av dom. I slike tilfeller vil riktignok begjæringen om overføring fra Norge bygge på den anmodende statens rett. Nedenstående redegjørelse for hvordan et samtykkekrav vil slå ut i forhold til norsk rett, tilsier likevel at det av hensyn til prinsippet om gjensidighet, bør utgå.

Gjenåpning av straffedom kan etter norsk rett kreves både av den siktede og av påtalemyndigheten. Fortrinnsvis i sistnevnte tilfelle kan et krav om siktedes samtykke ha utilsiktede konsekvenser. En domfelt som er overført til soning i en annen stat vil da ha større mulighet til å motsette seg gjenopptakelse som det kan være grunn til å tro at får et utfall i siktedes disfavør, enn en domfelt som soner i den staten der dommen er avsagt. Etter departementets syn taler prinsippet om at like tilfeller skal behandles likt, for at en frihetsberøvet person som soner i Norge, kan overføres til

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

den anmodede staten dersom vilkårene for slik overføring er oppfylt, og uavhengig av om vedkommende samtykker til slik overføring eller ei.

Forslaget om å åpne for overføring til Norge for fornyet prøving av dom etter forslag til ny § 25 a i utleveringsloven er ikke betinget av vedkommendes samtykke. Dette lovforslaget videreføres som foreslått i høringsnotatet, se lovforslaget og merknader til dette.

6.6.4 Fengsling under midlertidig overføring

Når en frihetsberøvet person overføres til Norge er det tvilsomt om det etter *gjeldende rett* er tilstrekkelig hjemmel for å holde vedkommende fengslet under oppholdet her. Det gjelder uansett om Norge er den anmodende eller den anmodede staten.

2000-konvensjonen artikkel 9 nr. 5 og *Annen tilleggsprotokoll artikkel 3 og 13 nr. 4* har bestemmelser om at den som overføres som utgangspunkt skal holdes fengslet under oppholdet her i riket. Ved midlertidig overføring til Norge, både på anmodning fra utlandet for at vedkommende som overføres hit skal bistå i etterforskningen i pågående sak i den anmodende staten, og på anmodning fra Norge for å bistå i etterforskning her, er således norske myndigheter som utgangspunkt forpliktet til å holde vedkommende fengslet. Det samme gjelder ved overføring i forbindelse med gjenopptakelse av dommen, jf. *Annen tilleggsprotokoll artikkel 14* som gir bl.a. 1959-konvensjonen artikkel 11 tilsvarende anvendelse.

I *høringsnotatet* ble det foreslått å regulere fengslingsplikten i utleveringsloven ny § 25 a nr. 3:

“3. Personen som overføres skal holdes i fengslig forvaring, med mindre vedkommende utenlandske myndighet anmoder om at fengslingen skal opphøre. Det er et vilkår for fengsling at det godtgjøres å foreligge beslutning om bruk av fengslig forvaring i samsvar med vedkommende stats lovgivning.”

Høringsinstansene har ikke hatt noen innvendinger til forslaget og er enige i at det må sørges for klar hjemmel for fengsling i slike tilfeller. *Advokatforeningen* har imidlertid bemerket at det er uklart hvilken status vedkommende vil ha under fengsling i Norge. Advokatforeningen har foreslått at vedkommende som overføres, gis status som siktet og gis samme rettigheter som varetektsinnsatte i forhold til krav på advokat, rett til tolkebistand m.m.

Departementet bemerker at status til personen som overføres midlertidig til Norge, i utgangspunktet vil følge den status vedkommende har i den aktuelle sak han eller hun skal yte bistand i. Det følger for øvrig av straffeprosessloven § 82 at en person gis status som siktet når det er besluttet eller foretatt pågrepelse. I forlengelsen av dette anser departementet at vedkommende gis status som siktet i forbindelse med spørsmålet om fengsling når det er besluttet å overføre vedkommende midlertidig til Norge. Vedkommende vil da få rettigheter som siktet i forbindelse med fengslingen, men for øvrig vil vedkommendes rettigheter og plikter følge den status vedkommende har i den aktuelle sak han eller hun skal yte bistand i.

Departementet opprettholder således innholdsmessig forslaget fra høringsnotatet til ny § 25 a nr. 3 i utleveringsloven, likevel slik at det tilføyes et nytt tredje punktum hvor spørsmålet om fremstilling for retten med begjæring om fengsling reguleres. Det vises til lovforslaget og merknader til dette, jf. punkt 13.2.

6.6.5 Saksbehandlingen av anmodninger om midlertidig overføring

Utleveringsloven § 25 nr. 4 regulerer saksbehandlingen av anmodninger om midlertidig overføring fra Norge. Etter denne bestemmelsen skal det dersom vedkommende som begjæres midlertidig overført ikke samtykker, foretas både en rettslig og en administrativ prøving. Behandlingen av anmodninger om midlertidig overføring er altså tilsvarende den som gjelder for utlevering fra Norge til strafforfølgning eller til soning av dom. Et samtykke til overføring må være avgitt frivillig, og det følger av Ot.prp. nr. 62 (2002-2003) at det kan avgis overfor fengselsdirektøren, nå kalt leder av fengsel.

Departementet viste i *høringsnotatet* til at det ikke kunne se noen grunn til å foreta en administrativ prøving i tillegg til den rettslige. Midlertidig overføring er langt mindre inngripende enn utlevering til soning av dom eller til strafforfølgning. Det er også en tendens til at det i land som Norge har et nært samarbeid med, går bort fra det tosporede systemet med både en rettslig og en administrativ prøving, til en rent rettslig prosess. Departementet forslø derfor at den administrative prøvingen etter tingrettens avgjørelse som følger av henvisningen i utleveringsloven § 25 nr. 4 til § 18 første ledd, skulle utgå. Det ble videre foreslått at dersom vedkommende samtykker, avgjøres saken

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

av statsadvokaten. For å sikre notoritet, ble det foreslått at samtykket skulle avgis skriftlig.

Kripos er den eneste av høringsinstansene som har uttalt seg om dette. De støttet forslaget til endringer i utleveringsloven § 25 og departementets vurderinger. *Kripos* uttaler:

”Det synes også praktisk at det er statsadvokaten som avgjør spørsmålet om overføring – dersom vedkommende som er frihetsberøvet i Norge samtykker til overføringen. (Det kreves skriftlig samtykke – og påtalemyndigheten legger til grunn at dette skriftlige samtykke ikke trenger å gis i rettsmøtet).”

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet. Det er unødvendig tungvint og ressurskrevende med både en rettslig og en administrativ prøving i slike saker. En rent rettslig prosess vil gjøre saksbehandlingen for anmodninger om midlertidig overføring enklere og mer effektiv. En slik forenklet fremgangsmåte synes heller ikke å ha noen negative konsekvenser for vedkommendes rettsikkerhet.

Dagens fremgangsmåte som åpner for både en rettslig og administrativ prøving samt tilhørende anke- og klagemuligheter, kan ta flere måneder. I verste fall kan den situasjonen oppstå at en anmodning ikke lenger er aktuell når endelig avgjørelse omsider foreligger. Dette er uheldig for det internasjonale samarbeidet.

Departementet bemerker for øvrig at det også ved overlevering til strafforfølgning eller fullbyrding av dom til EU-stater i medhold av arrestordreloven, som foreløpig ikke er trådt i kraft, som hovedregel er gått bort fra et tosporet system med en rettslig og en administrativ prøving, til kun en rettslig prøving.

Etter § 25 nr. 4 er det, som *Kripos* påpeker, ikke noe krav om at samtykket må avgis i retten, slik det i dag er i utleveringssaker, jf. utleveringsloven § 17 a. Samtykke etter § 25 nr. 4 kan etter gjeldende rett gis overfor leder av fengselet, jf. Ot.prp. nr. 62 (2002-2003). Etter lovforslaget avgjør statsadvokaten om midlertidig overføring skal skje hvis vedkommende samtykker til overføringen. Etter departementets syn bør et samtykke i slike saker også kunne avgis overfor påtalemyndigheten, som uansett står for den praktiske håndteringen av disse sakene. Spørsmålet om hvem samtykket kan avgis til bør etter departementets syn reguleres i loven, og det foreslås derfor å innnta at samtykket kan avgis overfor påtalemyndigheten eller kriminalomsorgen i forslaget til

§ 25 nr. 4 fjerde punktum. Det vises til lovforslaget og merknadene til dette, jf. punkt 13.2.

6.7 Avhør ved video- og telefonkonferanse

Gjeldende rett åpner for å etterkomme anmodninger om fjernavhør, jf. straffeprosessloven §§ 109 a og 149 a. Det er vanlig å anse en anmodning om bevisopptak ved telefon- eller videokonferanse som en begjæring om “særskilt form eller fremgangsmåte” etter domstolloven § 46 tredje ledd tredje punktum. I henhold til nevnte bestemmelse skal en slik begjæring etterkommes “hvis det ikke vil være forbudt etter norsk rett”. Dette må neppe forstås som annet enn et krav til at minimumsrettigheter etter norsk rett må følges.

Tradisjonelt skjer oversendelse og gjennomføring av rettsanmodninger om bevisopptak i form av avhør av vitner og sakkyndige, ved at vedkommende innkalles til avhør ved en domstol i den anmodende stat, hvor vitnet svarer på spørsmål utarbeidet av myndighetene i den anmodende stat. Svarene protokolleres og oversendes den anmodende stat, slik at disse kan brukes under hovedforhandling i den pågående saken der. Dette er en tidkrevende prosess, og bevisverdien er ofte varierende. Retten får heller ikke anledning til selv å se eller høre vitnet, eller få utdypet uklare punkter ved ytterlige spørsmål.

2000-konvensjonen artikkel 10 og 11 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 9 og 10 har bestemmelser som åpner for at bevisopptak i form av avhør kan skje ved bruk av video- og telefonkonferanse. Dette gjør at hensynet til bevisumiddelbarhet og rettsikkerhet ivaretas i vesentlig større grad, og er også effektivt og kostnadsbesparende i saker med internasjonale forgreininger. Bestemmelsene om bruk av video- og telefonkonferanse synes ikke å være begrenset til hovedforhandling. Det antas å være adgang til å benytte seg av teknologien også for rettslig avhør på etterforskningsstadiet. Anmodninger om politiavhør omfattes imidlertid neppe av bestemmelsene. Den engelske originaltermen “hearing” taler for at det kun er rettslig avhør som omfattes.

Fjernavhør ved bruk av videokonferanse etter 2000-konvensjonen artikkel 10 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 9 foretas av den anmodende stat ved videolink, og avhøret gjennomføres i utgangspunktet i overensstemmelse med den anmodende stats rett. En representant for den anmodende stats retts håndhevende myndighet skal imidlertid være tilstede, og føre kontroll med avhøret. Videokon-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

feransebestemmelsene pålegger den anmodende staten å sørge for at nasjonale regler om møte- og vitneplikt, samt straffeansvar for falsk forklaring kommer tilsvarende til anvendelse. Den anmodede stat skal på oppfordring fra den anmodende stat eller den som skal avhøres, sørge for tolk. Representanten for de rettshåndhevende myndigheter i den anmodede staten skal utferdige et referat fra møtet (dette gjelder ikke hva selve forklaringen gikk ut på).

En forutsetning for å kunne anmode om avhør ved videokonferanse er at det ikke er ønskelig eller mulig at den som skal avhøres møter personlig på den anmodende stats territorium. Utgangspunktet skal altså fortsatt være at vitner møter fysisk og personlig til avhør. Valget om å anmode om videoavhør krever en særlig begrunnelse.

En anmodning om avhør ved videokonferanse kan bare nektes etterkommet dersom gjennomføringen ville stride mot den anmodede stats grunnleggende rettsprinsipper, eller dersom vedkommende stat ikke har det tekniske utstyret som er nødvendig for å gjennomføre avhøret. Mangel på slikt utstyr gir ikke grunnlag for å avslå anmodningen dersom den anmodende stat stiller det nødvendige tekniske utstyret til rådighet.

Bestemmelsene om bruk av videokonferanse ved bevisopptak gjelder for avhør av vitner og sakkyndige, jf. 2000-konvensjonen artikkel 10 nr.1 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 9 nr. 1. 2000-konvensjonen artikkel 10 nr. 9 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 9 nr. 9 åpner for at også personer med status som siktet eller tiltalt kan avhøres ved bruk av videokonferanse. Det er imidlertid uttrykkelig bestemt at det er opp til den enkelte stat om den vil anvende bestemmelsene også på avhør av personer som er siktet eller tiltalt. De stater som ikke tillater avhør av siktede eller tiltalte ved bruk av videokonferanse skal avgi erklæring om dette.

2000-konvensjonen artikkel 10 nr. 6 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 9 nr. 6 har videre bestemmelser om at den anmodede stat skal utarbeide referat etter avhøret, med nærmere regulering av hva referatet skal inneholde. 2000-konvensjonen artikkel 10 nr. 7 har også bestemmelser om refusjon av kostnader som er pådratt den anmodede stat i tilknytning til gjennomføringen av avhøret.

2000-konvensjonen artikkel 11 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 10 om avhør ved bruk av telefonkonferanse er i store trekk tilsvarende bestemmelsene om avhør ved bruk av videokonferanse. De nevnte artiklene åpner imidlertid ikke for at avhør ved bruk av telefonkonferanse kan

brukes for avhør av personer som er siktet eller tiltalt. Videre er avhør ved bruk av telefonkonferanse ikke betinget av at det ikke er mulig eller ønskelig at vitnet eller sakkyndige møter personlig. Det er imidlertid en forutsetning for å fremme en anmodning om telefonavhør at det er hjemmel for dette i den anmodende stats nasjonale rett. Ved avhør ved telefonkonferanse er det videre en betingelse at vitnet eller den sakkyndige samtykker.

I høringsnotatet punkt 10.4.1 side 37 til 38, bemerket departementet følgende vedrørende forholdet til norsk rett:

“Norske myndigheter kan allerede etter gjeldende regelverk etterkomme anmodninger fra utenlandske myndigheter om fjernavhør. Det er vanlig å anse en anmodning om bevisopptak ved telefon- eller videokonferanse som en begjæring om en ‘særskilt form eller fremgangsmaate’ etter domstoloven § 46 tredje ledd, tredje punktum. Det følger av § 46 at en slik begjæring så vidt mulig skal imøtekommes ”hvis det ikke er forbudt etter norsk ret.” Det er ikke tvilsomt at norsk intern rett i utgangspunktet gir anledning til å etterkomme anmodninger om fjernavhør.”

For så vidt gjelder forståelsen av domstoloven § 46 tredje ledd tredje punktum uttalte departementet videre om forholdet til “ordre public”-reservasjonen i instrumentene (punkt 10.4.2 side 38):

“[Den] begrensning som følger av domstoloven § 46 tredje ledd må tolkes i lys av våre folkerettslige forpliktelser, og [] begrensningen [går] da neppe [] lenger enn hva det er dekning for i konvensjonen og protokollen. Dette antas også å gjelde i forhold til reglene om gjennomføring av videokonferanseavhør.”

Departementet drøftet særlig hvorvidt et krav fra utenlandske myndigheter om edsavleggelse eller lignende bekreftelse skal måtte etterkommes av norske domstoler. Dette ble vurdert slik:

“Fordi det kan tenkes en rekke ulike former for edsavleggelse og forsikringer, er det vanskelig å oppstille noen entydig løsning for alle tilfeller. Spørsmålet må vurderes konkret. Etter departementets syn taler imidlertid de beste grunner for at hensynet til våre folkerettslige forpliktelser og et effektivt samarbeid på området tillegges betydelig vekt ved vurderingen.”

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Strengt tatt er det derfor ikke behov for lovendringer for å kunne gjennomføre avhør på den måte som 2000-konvensjonen og Annen tilleggsprotokoll legger opp til. Domstoloven § 46 er imidlertid utformet med tanke på tilfeller hvor det er norske myndigheter som utfører forretningen. Det passer ikke like godt på konvensjonsforpliktelsene som legger opp til at den anmodende staten skal ha den sentrale rollen. Departementet foreslo derfor i høringsnotatet en ny lovbestemmelse i utleveringsloven § 24 a for å gi hjemmel for at video- og telefonavhør kan gjennomføres etter den anmodende stats lovgivning. Den foreslåtte bestemmelsen vil sikre at gjennomføringen av anmodninger om video- og telefonavhør skjer i samsvar med de forpliktelser som følger av konvensjonsbestemmelsene, men slik at den begrensning som følger av domstoloven § 46 tredje ledd tredje punktum gjelder tilsvarende.

Departementet foreslo videre å opprettholde erklæringen som ble gitt ved undertegningen av Annen tilleggsprotokoll, om at avhør av personer som har status som siktet eller tiltalt, ikke kan avhøres ved bruk av videokonferanse. Det ble også foreslått å avgi tilsvarende erklæring til 2000-konvensjonen. Det er et grunnleggende prinsipp i norsk straffeprosess at tiltalte skal være tilstede under rettsforhandlingene i egen sak. Unntak gjelder kun for mindre alvorlige straffesaker, jf. straffeprosessloven § 281. Om dette uttalte departementet i høringsnotatet punkt 10.3 side 37:

“Siden 2005 har man hatt en prøveordning med fjernmøte i straffesaker (jf. forskrift 21. desember 2005 nr. 1611), hvor det er adgang til å pådømme tilståelsessaker som fjernmøte under forutsetning av at siktede samtykker og at retten finner det ubetenkelig. Ellers er fjernavhør i straffesaker kun aktuelt for vitner og sakkyndige jf. straffeprosessloven §§ 109 a og 149 a. Reglene gir ikke adgang til fjernavhør av den tiltalte, jf. Rt 1996 s. 845.

For at siktede/tiltalte skal kunne avhøres i samsvar med konvensjonen og protokollen, kreves det således lovendringer. De nødvendige endringer vil lett kunne reise vanskelige prinsipielle spørsmål.”

Advokatforeningen er den eneste høringsinstansen som har uttalt seg om avhør ved video- og telefonkonferanse. Advokatforeningen har sluttet seg til at erklæringen til Annen tilleggsprotokoll opprettholdes, og at det avgis tilsvarende erklæring til 2000-konvensjonen. Det gis også støtte til lovforslaget. Til forslaget om at fjernavhør ved bruk av telekonferanse bare kan skje dersom vitnet eller sakkyndige samtykker, har Advokatforeningen bemerket at det vil være rimelig at et eventuelt samtykke må gjelde til avhøret er avsluttet. Dersom samtykket kan trekkes underveis i avhøret vil dette kunne medføre at hensynet til kontradiksjon ikke blir ivaretatt og at partene ikke likestilles i prosessen.

Departementet opprettholder den tidligere vurderingen og forslagene til erklæringer til 2000-konvensjonen og Annen tilleggsprotokoll om at Norge ikke tillater avhør av siktede og tiltalte ved bruk av videokonferanse. Forslaget til ny bestemmelse i utleveringsloven § 24 a tydeliggjør de regler som skal gjelde for avhør ved video- og telefonkonferanse etter konvensjonsforpliktelsene. Nasjonale regler om møte- og vitneplikt, samt straffeansvar for falsk forklaring foreslås gitt anvendelse som om avhøret fant sted i en nasjonal prosess. Det vises til lovforslaget og særmerkningene til dette.

Departementet har tatt til etterretning merkningene fra Advokatforeningen. De forklarende rapportene til 2000-konvensjonen og Annen tilleggsprotokoll uttaler ikke noe om hvorvidt et samtykke som er gitt, vil måtte gjelde til avhøret er ferdig. Departementet bemerker imidlertid at dersom det stilles krav om at et samtykke må gjelde helt til avhøret er ferdig, vil avhøret ikke lenger bygge på frivillighet. Dersom vitnet eller den sakkyndige i løpet av avhøret ikke lenger ønsker å fortsette avhøret, og dette vil svekke bevisverdien av avhøret, vil dette ha betydning for den vekt avhøret blir tillagt. Departementet viser for øvrig til straffeprosessloven § 127 tredje ledd som regulerer forklaring av vitner som ikke har plikt til å vitne for domstolen i norsk straffesak. Det følger av denne bestemmelsen at dersom et vitne som har rett til å nekte å avgi forklaring, har begynt å forklare seg, kan vedkommende likevel nekte å fortsette sin forklaring.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

7 Informasjon om elektronisk kommunikasjon

7.1 Gjeldende rett

Norsk påtalemyndighet har kompetanse til å sende og motta rettsanmodninger om kommunikasjonskontroll samt data om elektronisk kommunikasjon til og fra fremmede stater. Dette gjelder både kontroll av innholdet i kommunikasjonen og kontroll av data.

Norge har avgitt erklæring etter 1959-konvensjonen artikkel 24 nr. 1 om at domstolene, statsadvokatene og politimestrene anses som judisielle myndigheter. Disse myndighetene er således rett avsender og adressat for anmodninger om kommunikasjonskontroll til og fra Norge i dag.

Norske anmodninger om slik informasjon forutsetter at det er hjemmel for å benytte tvangsmiddelet i Norge. Kommunikasjonskontroll er regulert i straffeprosessloven kapittel 16 a og omfatter både avlytting og annen kontroll, for eksempel å avbryte overføring av samtaler. Innhenting av trafikkdata, lokaliseringsdata samt basestasjonsdata er regulert i straffeprosessloven §§ 203 og 210, som på dette punktet etter hvert avløses av §§ 210 b og 210 c.

Spørsmål om å anvende tvangsmidlene avgjøres av retten ved kjennelse. Dersom det foreligger en slik beslutning, har påtalemyndigheten adgang til å be om at tvangsmiddelet gjennomføres i utlandet. Bistand til kommunikasjonskontroll samt innhenting av data om elektronisk kommunikasjon er ikke direkte regulert i 1959-konvensjonen eller Schengen-konvensjonen. I dag beror derfor spørsmålet om den norske anmodningen etterkommes i stor grad på vedkommende stats nasjonale lovgivning og velvilje.

Utleveringsloven § 24 nr. 1 gir en generell hjemmel for å etterkomme *anmodninger fra fremmed stat* om bistand til bruk av tvangsmidler i straffesaker der. Både innhenting av data etter straffeprosessloven §§ 203 og 210 (senere §§ 210 b og 210 c) samt kommunikasjonskontroll etter straffeprosessloven kapittel 16 a, er omfattet av bestemmelsen. Ved slik bistand gjennomføres innhenting av norske myndigheter i Norge, på samme måte som i en nasjonal sak. Materialet lagres og sendes den anmodende staten. Etter

gjeldende rett har tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett som anvendes til offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste og tilbyder av slik tjeneste, plikt til å tilrettelegge for kommunikasjonskontroll som gjennomføres av politiet, jf. lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) § 2-8 første ledd.

For at en begjæring om bistand fra fremmed stat skal kunne etterkommes må betingelsene for å anvende tvangsmidlet etter norsk straffeprosesslov være oppfylt, jf. utleveringsloven § 24 nr. 1. Utleveringsloven § 24 nr. 2 tredje punktum bestemmer også at begjæringen bare kan etterkommes dersom det godtgjøres at tvangsmidlet er besluttet i samsvar med den anmodende statens lovgivning. Endelig oppstiller utleveringsloven § 24 nr. 3 første forutsetning et krav om dobbel straffbarhet. Dette innebærer at handlingen forfølgingen gjelder, eller en tilsvarende handling, må være straffbar i Norge. Begjæringen skal dessuten avslås dersom handlingen ikke kan begrunne utlevering etter utleveringsloven §§ 4 til 6, jf. utleveringsloven § 24 nr. 3 annen forutsetning. For stater tilsluttet Schengen-samarbeidet gjelder likevel bare kravet om dobbelt straffbarhet, jf. utleveringsloven § 24 nr. 3 annet punktum.

Prosessuelle regler for behandlingen av begjæringer fra fremmed stat følger av utleveringsloven § 24 nr. 2 første og annet punktum og nr. 4. Som hovedregel skal det foretas både en rettslig og en administrativ prøving.

7.2 Generelt om konvensjonsforpliktelsene

2000-konvensjonen artikkel 17-21 regulerer rettslig bistand til å innhente data om elektronisk kommunikasjon samt til å foreta kommunikasjonskontroll som ledd i etterforskning. Tradisjonelt har rettshjelps situasjonen vært begrenset til tilfeller hvor den som skal kontrolleres befinner seg på den anmodende stats territorium. Utviklingen innenfor elektronisk kommunikasjon har imidlertid ført til et økt antall situasjoner hvor det kan være behov for å yte slik bistand til fremmed stat.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

For å møte denne utviklingen har 2000-konvensjonen artikkel 17-21 et videre anvendelsesområde. Konvensjonen åpner blant annet for umiddelbar overføring av kommunikasjon. Det gis også særskilte bestemmelser som gjør det mulig for stater uten jordstasjoner å selv foreta kontroll av satellittbasert kommunikasjon på eget territorium uten rettslig eller teknisk bistand.

Den norske oversettelsen av 2000-konvensjonen har "avlytting av telekommunikasjon" som overskrift på dette kapitlet. I norsk terminologi omfatter kommunikasjonskontroll både kontroll av innholdet i kommunikasjonen og kontroll av data.

En slik vid forståelse av begrepet "avlytting" er i samsvar med de forklarende merknadene til konvensjonen på dette punktet (2000/C 379/02) hvor den engelske versjonen heter (i kommentaren til artikkel 18 side 22):

"The Council, after examining the matter, considered that it was not necessary to define the term 'telecommunications', which is not limited to telephone conversations, but rather should be understood in the widest sense of the word. Moreover, it is necessary that, as far as possible, the requested Member State also transmits technical data concerning each telecommunication, for example, the number called, the time and duration of the telecommunication, and, if known, the place from which the telecommunication was made or received. Due to this lack of a definition, it is self-evident that the provisions on the interception of telecommunications may apply to all forms of communication made possible by current and future technologies. However, when negotiating the Convention, it was absolutely impossible to foresee every conceivable hypothetical case given the speed of technological development in this area."

I dag snakker man om elektronisk kommunikasjon, jf. for eksempel datalagringsdirektivet (2006/24/EF). Både 2000-konvensjonen og datalagringsdirektivet handler om å gi justismyndighetene et effektivt verktøy i forbindelse med etterforskningen. Ved gjennomføringen av datalagringsdirektivet ble følgende forståelse av elektronisk kommunikasjon lagt til grunn (Prop. 49 L (2010-2011) punkt 1.2 side 9):

"Departementets forslag til lovendring vil medføre innføring av lagringsplikt for trafikkdata, lokaliseringsdata og abonnements/brukerdata

som fremkommer ved bruk av elektronisk kommunikasjon som fasttelefoni, mobiltelefoni, internettaksess, e-post og bredbåndstelefoeni."

Dette er presisert i lagringspliktsbestemmelsen i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) ny § 2-7 a første ledd:

"Tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett som anvendes til offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste og tilbyder av slik tjeneste skal lagre trafikkdata, lokaliseringsdata og data nødvendig for å identifisere abonnenten eller brukeren i 6 måneder til bruk for etterforskning, oppklaring og straffeforfølgning av alvorlige straffbare forhold. Plikten etter første punktum gjelder data som genereres eller behandles i tilbyders elektroniske kommunikasjonsnett ved bruk av fasttelefon, mobiltelefon, internettelefoeni, internettaksess og e-post."

Lagringsplikten korresponderer med utleveringsbestemmelsene i straffeprosessloven ny § 210 b som gjelder utlevering av trafikkdata og lokaliseringsdata og ny § 210 c som gjelder basestasjonsdata. I dag utleveres data med hjemmel i straffeprosessloven §§ 203 og 210, men hjemlene blir på dette punktet erstattet fra det tidspunktet ny §§ 210 b og 210 c trer i kraft.

7.3 Rettslig hjelp til kommunikasjonskontroll

7.3.1 Konvensjonsforpliktelsen

2000-konvensjonen artikkel 18 regulerer rettslig samarbeid om kommunikasjonskontroll samt innhenting av data om elektronisk kommunikasjon i forbindelse med etterforskningen.

Artikkel 18 nr. 1 bokstav a innfører en ny form for rettslig hjelp til kommunikasjonskontroll m.m. Det åpnes for kontroll gjennom umiddelbar overføring. Bestemmelsen er utformet for å fange opp den tekniske utviklingen på området. Det fremgår av de forklarende merknadene til konvensjonen at umiddelbar overføring fra nå av skal være hovedregelen.

Ved umiddelbar overføring er den anmodede stat ikke involvert i den praktiske eller tekniske gjennomføringen av kommunikasjonskontrollen. De kompetente myndighetene i anmodende stat foretar selv avlytting og opptak. Det er imidlertid den anmodede stat som avgjør om det i det enkelte tilfellet skal gis bistand til kommunika-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

sjonskontroll. Dersom anmodningen etterkommes, formidler myndighetene sin beslutning til den aktuelle eieren eller tilbyderer av kommunikasjonsnett eller tjeneste i anmodede stat. Eier eller tjenestetilbyder har så ansvaret for å tilrettelegge for umiddelbar overføring.

Artikkel 18 nr. 1 bokstav b gjelder opptak og påfølgende overføring av opptak av meddelelser til den anmodende medlemsstat. Dette alternativet tilsvarer tradisjonell rettslig bistand og er således omfattet av den ordning som praktiseres mellom statene i dag.

Artikkel 18 nr. 2 skisserer tre ulike situasjoner hvor kommunikasjonskontroll kan foretas. Reglene er ulike, avhengig av hvor personen som skal kontrolleres befinner seg. Nærmere regler for situasjonene følger av artikkel 18 nr. 4-8.

Dersom personen som skal kontrolleres befinner seg i *den anmodende stat eller i en tredjestat*, jf. artikkel 18 nr. 2 bokstav a og c, skal anmodningen behandles etter en forenklet prosedyre. Denne formen for kontroll kalles teknisk bistand. Artikkel 18 nr. 5 bestemmer at den anmodede staten i slike tilfeller er forpliktet til å etterkomme en begjæring så snart staten har mottatt opplysningene som fremgår av nr. 3. Begjæringen skal ikke undergis ytterligere formell behandling. Kontrollen gjennomføres på bakgrunn av en beslutning fra den anmodende staten og med hjemmel i dennes rettsregler. Gjelder kontrollen en person som befinner seg i en tredje medlemsstat, må anmodende stat ha underrettet den berørte staten i tråd med artikkel 20, jf. artikkel 18 nr. 2 bokstav c.

Den forenklete prosedyren som foreskrives i nr. 5 pålegger statene å tillate at kontroll kan skje ved umiddelbar overføring. I motsatt fall skal anmodede stat yte tradisjonell bistand i form av opptak og påfølgende meddelelse, jf. nr. 6 med videre henvisning til nr. 1 bokstav b. Tradisjonell bistand krever innsats fra den anmodede stat og denne kan derfor stille de samme vilkår for å etterkomme begjæringen som ved en tilsvarende nasjonal sak.

Artikkel 18 nr. 7 bestemmer at en stat kan erklære at den bare er bundet av nr. 6 når den som den anmodede staten ikke er i stand til å foreta umiddelbar overføring. Det følger av de forklarende merknadene til konvensjonen at dette innebærer at staten kan erklære at den ikke vil foreta mellomlagring når dette skyldes forhold på den anmodende statens side. Et eksempel er tilfeller hvor den anmodende staten ikke har teknisk utstyr til å motta informasjonen. Dersom staten

avgir slik erklæring som anmodet stat vil prinsippet virke gjensidig.

Dersom personen som skal kontrolleres befinner seg i den anmodede staten kan staten stille de samme vilkår for å etterkomme begjæringen som for tilsvarende nasjonale saker, jf. artikkel 18 nr. 5 bokstav b. Kontrollen berører den anmodede staten og personer på denne statens område. Regelen gjelder derfor både der kontrollen skjer etter hovedregelen om umiddelbar overføring og hvor kontrollen gjennomføres ved opptak og påfølgende meddelelse.

Etter artikkel 18 nr. 8 er en medlemsstat unntaksvis forpliktet til å etterkomme en begjæring om å besørge avskrift av opptaket. Slik anmodning kan fremsettes dersom særlige grunner tilsier det. Begjæringen skal vurderes i tråd med den anmodede statens nasjonale rett.

Artikkel 18 nr. 3 og 4 oppstiller bestemmelser om hva en anmodning om rettslig bistand til kommunikasjonskontroll eller innhenting av data om elektronisk kommunikasjon skal inneholde. Etter nr. 9 skal medlemsstater som mottar informasjon som nevnt i nr. 3 og 4 behandle opplysningene fortrolig i samsvar med sin nasjonale rett.

Artikkel 17 definerer hvilke myndigheter som har kompetanse til å sende og motta anmodninger om kommunikasjonskontroll etter artikkel 18-20. Herav følger at dersom myndigheten som har slik kompetanse ikke er en "judisiell myndighet", er det anledning til å utpeke en eller flere myndigheter til dette formålet etter artikkel 24 nr. 1 bokstav e.

Artikkel 21 regulerer ansvaret for tjenesteytneres eller tjenestetilbydernes kostnader som følge av bistand etter artikkel 18. Bestemmelsen foreskriver at kostnadene skal bæres av den anmodende staten. Det vises til nærmere omtale av denne problemstillingen i punkt 12.1.

7.3.2 Høringsnotatet og høringsinstansenes syn

I *høringsnotatet* forutsatte departementet at direkte overføring måtte anses å ligge innenfor rammene i utleveringsloven, og at det ikke ville være nødvendig å endre utleveringsloven § 24 nr. 1 for å bringe norsk rett i samsvar med konvensjonen. Riktignok avviker konvensjonens hovedregel om kommunikasjonskontroll ved umiddelbar overføring fra den måten bistand gjennomføres på i dag, men dette er heller ikke nærmere regulert i utleveringsloven § 24.

Utleveringsloven § 24 nr. 2 og 3 oppstiller begrensninger for når en begjæring om bruk av

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

tvangsmidler kan etterkommes. Vilkårene i utleveringsloven § 24 nr. 3 ble omtalt slik (punkt 11.4.3 side 52):

”[D]et [følger] av nr. 3 at en begjæring ikke kan etterkommes dersom den handlingen forfølgningen gjelder, eller en tilsvarende handling, ikke er straffbar etter norsk lov, eller den etter bestemmelsene i §§ 4 til 6 ikke kan begrunne utlevering. Sistnevnte begrensning er ikke forenelig med artikkel 18. Ettersom det allerede er gjort unntak fra begrensningen for stater som er tilsluttet Schengen-samarbeidet, krever en gjennomføring av forpliktelsene etter artikkel 18 at unntaket også gjøres gjeldende for de stater som er tilsluttet 2000-konvensjonen, men som ikke er tilsluttet Schengen-samarbeidet. Dette gjelder kun Storbritannia og Irland, som begge er tilsluttet EU.”

Departementet foreslo i tråd med dette å utvide unntaket i utleveringsloven § 24 nr. 3 til å omfatte stater tilsluttet EU. Følgende formulering ble foreslått i § 24 nr. 3 annet punktum:

”Første punktum andre alternativ gjelder ikke for stater tilsluttet Schengensamarbeidet eller EU”.

Når teknisk bistand skal ytes til kommunikasjonskontroll av personer som befinner seg i den anmodende staten eller i en tredjestat, er det den anmodende statens rettsregler og ikke norske rettsregler som er avgjørende for om det er adgang til å gjennomføre kommunikasjonskontroll. Ulike regler om tilgang til det samme materialet ble omtalt slik (punkt 11.4.3.2 side 54):

”Departementet mener at det ikke er betenkelig at en person kan bli utsatt for etterforskningsmetoder som samsvarer med de lover som gjelder i det land vedkommende oppholder seg, selv om forpliktelsen innebærer at norske myndigheter vil kunne måtte bistå også i tilfeller hvor kontrollen er mer inngripende enn det norsk rett gir anledning til i en tilsvarende straffesak i Norge. Den som kontrolleres har ingen berettiget forventning om å bli beskyttet av norske regler på området ettersom vedkommende ikke befinner seg i Norge.”

Umiddelbar overføring innebærer at kommunikasjonen skal sendes direkte til den anmodende staten. Etter straffeprosessloven §§ 203 og 210 (straffeprosessloven §§ 210 b og 210 c når de trer i

kraft) samt § 216 a fjerde ledd og § 216 b tredje ledd kan politiet pålegge eier eller tilbyder av nett eller tjeneste å yte den bistand som er nødvendig ved gjennomføring av avlytting. Politiets kompetanse til å pålegge umiddelbar overføring ble vurdert slik (punkt 11.4.3.1 side 51):

”Politiets kompetanse favner vidt og omfatter ‘bistand som er nødvendig ved gjennomføring av avlyttingen’. Bistand til umiddelbar overføring vil måtte anses nødvendig for å oppfylle Norges folkerettslige forpliktelser. Umiddelbar overføring var imidlertid ikke en form for bistand som var i bruk da bestemmelsen ble vedtatt, og bestemmelsen var således ikke tiltenkt å omfatte den form for bistand. Etter departementets syn er det viktig at det foreligger klar lovhjemmel for at politiet har adgang til å pålegge teletilbyder å yte bistand til direkte overføring. [...]

Dette kan sikres ved å presisere i straffeprosessloven § 216 a fjerde ledd at politiet har adgang til å pålegge eier eller tilbyder av nett eller tjeneste å yte bistand til umiddelbar overføring til fremmed stat.”

Departementet ga videre uttrykk for at adgangen til å gi slikt pålegg burde være begrenset. Det ble foreslått å begrense anvendelsesområdet til stater som Norge er folkerettslig forpliktet til å bistå med kontroll ved direkte overføring. Departementet foreslo å lovfeste konvensjonsforpliktelsen ved å føye til følgende nytt tredje og fjerde punktum i straffeprosessloven § 216 a fjerde ledd:

”Dersom kommunikasjonsavlytting er besluttet som ledd i rettslig bistand til fremmed stat, jf. utleveringsloven § 24, kan politiet pålegge eier eller tilbyder av nett eller tjeneste å bistå slik at kontrollen kan skje ved umiddelbar overføring til den fremmede staten. Tredje punktum gjelder likevel bare i den utstrekning slik bistand er nødvendig for å oppfylle forpliktelser i henhold til overenskomst med fremmed stat som Norge er part i.”

Gjeldende rett har ikke bestemmelser om den forenkla prosedyren for overføring som følger av 2000-konvensjonen artikkel 18 nr. 5. Slik bistand forekommer heller ikke i Norge i dag. I høringsnotatet ga departementet derfor uttrykk for at det er behov for lovendring for å bringe norsk rett i samsvar med konvensjonsforpliktelsen på dette punktet. Gjennomføringen ble drøftet slik (punkt 11.4.3.2 side 54):

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

”Gjennomføring av plikten til å yte teknisk bistand reiser for det første spørsmål om hvem som skal treffe beslutning om at anmodning om slik kommunikasjonskontroll kan etterkommes. Etter straffeprosessloven § 216 a og b treffes beslutning om kommunikasjonsavlytting og andre former for kontroll av kommunikasjonsanlegg av retten. Dette gjelder også der kommunikasjonskontrollen besluttes som ledd i rettslig bistand til fremmed stat, jf. utleveringsloven § 24.

Det bør vurderes om den forenklete prøvingen som skal skje ved ren teknisk bistand heller bør legges til påtalemyndigheten. Etter departementets syn tilsier de særlige hensyn som gjør seg gjeldende ved anmodning om teknisk bistand at det er mest nærliggende å velge en slik løsning. For det første foreligger det allerede en lovlig beslutning om kommunikasjonskontroll fra en rettslig myndighet i den anmodende stat. For det andre er noe av formålet med en slik forenklet prøving å sikre en mer effektiv saksgang [...]. Etter departementets syn vil det være hensiktsmessig å regulere dette i straffeprosessloven 216 a gjennom et nytt femte ledd og i straffeprosessloven § 216 b gjennom et nytt fjerde ledd.”

Utfyllende bestemmelser om umiddelbar overføring, hva en anmodning skal inneholde og behandlingen av slike anmodninger, ble foreslått nedfelt i forskrift.

Det ble foreslått at Norge avgir erklæring etter artikkel 18 nr. 7 om at det ikke vil bli foretatt mellomlagring når grunnen til at umiddelbar overføring ikke er mulig skyldes forhold på den anmodende statens side. I høringsnotatet punkt 11.4.2 side 50 het det:

”Å bistå andre stater med kommunikasjonskontroll, især avlytting og optak er svært ressurskrevende. Slik departementet ser det, bør forholdene legges til rette for at bistand i størst mulig grad kan skje ved umiddelbar overføring, slik at den anmodende staten selv gjennomfører kommunikasjonskontrollen. Artikkel 18 nr. 7 åpner for at en statspart kan erklære at den ikke vil foreta mellomlagring når grunnen til at umiddelbar overføring ikke er mulig, skyldes forhold på den anmodende statens side. Etter departementets vurdering bør Norge avgi en slik erklæring. Dette vil innebære at tilsvarende begrensninger kan gjøres gjeldende overfor Norge. Det understrekes at det rent teknisk er mulig å gjennomføre

kommunikasjonskontrollen ved umiddelbar overføring.”

Plikten i artikkel 18 nr. 8 til å besørge avskrift av optak ble foreslått regulert i forskrift.

Når kontroll skjer ved umiddelbar overføring, er det et spørsmål om tilretteleggingsplikten i gjeldende rett omfatter dette. Problemstillingen oppstår både som ledd i tradisjonelt rettslig samarbeid og ved teknisk bistand. Om dette uttalte departementet (punkt 11.4.3.4 side 56-57):

”Omfanget av tilretteleggingsplikten fremgår ikke av ekomloven § 2-8 direkte. I bestemmelsen er det vist til at tilretteleggingsplikten omfatter ’lovbestemt tilgang til informasjon’. Omfanget av tilretteleggingsplikten vil således avhenge av om tilgangen til informasjon er lovbestemt. [...].

[...] Gjennom de endringer som er foreslått i straffeprosessloven § 216 a og b [...] vil kommunikasjonskontroll som skjer ved umiddelbar overføring, måtte anses som ’lovbestemt tilgang til informasjon om sluttbruker og elektronisk kommunikasjon’, jf. ekomloven § 2-8 første ledd og således være omfattet av tilretteleggingsplikten. Det er etter departementets syn ikke nødvendig å foreta endringer i ekomloven § 2-8 for å sikre at tilretteleggingsplikten også omfatter umiddelbar overføring til fremmed stat.”

Fornyings- administrasjons og kirkedepartementet, Politidirektoratet, Kripos og Advokatforeningen har kommentert departementets forslag om å lovfeste adgangen til umiddelbar overføring av informasjon. *Fornyings- administrasjons og kirkedepartementet* har følgende synspunkt:

”Trafikkdata og innholdsdata fra elektronisk kommunikasjon og transaksjonsdata fra bank er informasjon som kan fortelle svært meget om de registrerte personene. Vi har derfor streng regulering av politiets tilgang til slike data i vår nasjonale lovgivning, særlig straffeprosessloven. Og vi har omfattende debatt når det er aktuelt å endre reglene, som nå senest i forbindelse med spørsmålet om mulig implementering av EUs datalagringsdirektiv. Når andre lands myndigheter skal gis tilgang til data om elektronisk kommunikasjon og økonomiske transaksjoner, er det derfor viktig at denne tilgangen, så langt råd er, gis på de vilkår våre egne rettshåndheverende myndigheter ville fått tilgang til data. Vi registrerer at dette langt

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

på vei er tilfellet for så vidt gjelder data fra elektronisk kommunikasjon, jf. høringsnotatet kapittel 11.”

Kripos støtter departementets forslag:

”Kripos støtter departementets syn om at dagens regelverk antas å gi tilstrekkelig hjemmel for direkte overføring av kommunikasjonskontrollen, jf. utleveringsloven § 24. Det blir da viktig at politiet kan pålegge tilbyderne om å yte bistand til slik direkte overføring til et annet land. Vi støtter forslaget om at det fremgår uttrykkelig av straffeprosessloven § 216 a at man får slik adgang til å pålegge de å yte bistand til direkte overføring.”

Advokatforeningen er skeptisk til endringene som åpner for umiddelbar overføring og viser til at kontrollen innebærer en uthuling av rettssikkerhetsgarantiene i straffeprosessloven kapittel 16 a. Hensynet til rettssikkerhet gjør seg imidlertid gjeldende med ulik styrke:

”Advokatforeningen er i prinsippet enig i at hensynet til rettssikkerhet slik dette er søkt ivare tatt i straffeprosessloven ikke slår til i samme grad der kontrollen gjelder en person som oppholder seg i den anmodende stat eller en tredjestat, og at det kan være gode grunner for en forenklet prosedyre der det utelukkende er tale om teknisk bistand. I slike tilfeller er også umiddelbar overføring mindre betenkelig.”

Ingen av høringsinstansene har hatt særskilte merknader til forslaget om å utvide unntaket i utleveringsloven § 24 nr. 3 til å omfatte stater tilsluttet EU, eller til forslaget om utfyllende bestemmelser i forskrift.

Kripos og *Advokatforeningen* sluttet seg til departementets forslag om at påtalemyndigheten treffer beslutning om anmodninger om teknisk bistand.

Ingen av høringsinstansene har hatt merknader til forslaget om å avgjøre erklæring etter artikkel 18 nr. 7 eller om å regulere plikten til å besørge avskrift av opptak etter artikkel 18 nr. 8. Spørsmålet om å endre ekomloven § 2-8 om tilbyderes tilretteleggingsplikt er heller kommentert av noen av høringsinstansene.

Departementet har også avholdt et eget høringsmøte med ekomsektoren. *Telenor* og *Tele2* gav uttrykk for et behov for nærmere regler for

den praktiske håndteringen av anmodninger om kommunikasjonskontroll fra fremmede stater.

7.3.3 Departementets vurdering

Departementet går inn for å endre straffeprosessloven §§ 203 og 210 (§§ 210 b og 210 c med virkning fra det tidspunktet disse trer i kraft) samt §§ 216 a og 216 b, samt utleveringsloven § 24 nr. 3 slik at det tilrettelegges for at kravene i 2000-konvensjonen artikkel 18 om kommunikasjonskontroll samt innhenting av data om elektronisk kommunikasjon, kan imøtekommes. Det er i dag teknisk mulig å gjennomføre direkte overføring av kommunikasjon samt innhenting av data om elektronisk kommunikasjon til fremmed stat. Metoden benyttes imidlertid ikke innenfor det rettslige samarbeidet. Konvensjonsforpliktelsen og forslagene imøtekommer således den teknologiske utviklingen på området. Ved å legge til rette for umiddelbar overføring vil kontroll kunne skje mer effektivt, i det den anmodende staten ikke involveres i den praktiske og tekniske gjennomføringen. Forslaget vil således også virke ressursbesparende.

Spørsmålet om i hvilken grad en skal tillate kommunikasjonskontroll samt innhenting av data om elektronisk kommunikasjon, må avveies mot hensynet til personvern og rettssikkerheten til personene som skal kontrolleres. Samtidig er det klart at kommunikasjonskontroll samt innhenting av data om elektronisk kommunikasjon, er svært viktig for etterforskningen og bekjempelsen av alvorlig kriminalitet. Departementet viser til at plikten til å legge til rette for direkte overføring ikke innebærer at fremmede stater kan iverksette kommunikasjonskontroll i Norge uten at norske myndigheter er involvert. Når personen som skal kontrolleres befinner seg i Norge skal avgjørelsen om å iverksette kontroll treffes i samsvar med norsk rett. Dersom vedkommende befinner seg i den anmodende stat eller en tredjestat vil ikke kontrollen være myntet på personer i Norge, hvilket gjør denne formen for kontroll mindre betenkelig. I disse tilfellene vil kontrollen bli iverksatt basert på beslutning fra den fremmede staten, med hjemmel i vedkommende stats materielle og prosessuelle vilkår. Det er imidlertid norske myndigheter som pålegger tjenesteytere og tjenestetilbydere å legge til rette for kontrollen. Den anmodende staten må i disse tilfellene godtgjøre at det foreligger en lovlig beslutning om kontroll. I Norge legges det opp til at denne kontrollen foretas av påtalemyndigheten.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Departementet mener at forslaget om å åpne for umiddelbar overføring er i tråd med 2000-konvensjonens målsetning om å styrke og effektivisere det rettslige samarbeidet, slik dette fremkommer av konvensjonens fortale, basert på prinsippet om gjensidig anerkjennelse av rettslige beslutninger. Når bistand skjer ved umiddelbar overføring har imidlertid ikke norske myndigheter kontroll over selve overvåkningen. Departementet mener derfor at muligheten til direkte overføring bør begrenses til stater som Norge har et nært samarbeide med.

Departementet fastholder at endringene i straffeprosessloven §§ 203 og 210 (§§ 210 b og 210 c med virkning fra det tidspunktet disse trer i kraft) samt §§ 216 a og 216 b medfører at det ikke er behov for å gi særskilte regler om tilretteleggingsplikten i ekomloven. Forslagene til endringer i straffeprosessloven utvider omfanget av hva som skal anses som "lovbestemt tilgang til informasjon" og således omfanget av tilbydernes tilretteleggingsplikt.

Departementet viderefører standpunktet i høringsnotatet om at Norge bør avgi erklæring etter artikkel 18 nr. 7. Norske myndigheter kan allerede i dag sende og motta direkte overføring av kommunikasjon. Løsningen er ressursbesparende og det vil styrke samarbeidet om flest mulig av medlemsstatene åpner for metoden. Av ressursmessige grunner bør Norge ikke være forpliktet til å etterkomme anmodninger om avlytting og opptak i tilfelle hvor den anmodende staten *ikke* har lagt til rette for umiddelbar overføring.

Departementet tar sikte på å gi utfyllende regler om hva en anmodning skal inneholde og plikten til å besørge avskrift av opptak, i forskrift, jf. forslag til ny forskriftshjemmel i straffeprosessloven nytt femte ledd fjerde punktum.

Departementet har stor forståelse for innspillet fra ekomsektoren. Det tas sikte på å legge til rette slik at bistanden til fremmede stater kan skje på en enkel og praktikabel måte som samtidig ivaretar datasikkerheten og personvernet best mulig.

7.4 Kommunikasjonskontroll av telekommunikasjon på en stats eget område gjennom tjenestetilbydere

7.4.1 Konvensjonsforpliktelsen

2000-konvensjonen artikkel 19 regulerer kontroll av kommunikasjon på en stats eget territorium

som vedkommende stat ikke selv er i teknisk stand til å fange opp.

Bestemmelsen er en nyhet, foranlediget av den teknologiske utviklingen. I dag vil bestemmelsen i hovedsak regulere kommunikasjon via satellittsystemer. Artikkel 19 er imidlertid teknologinøytral og vil etter hvert også kunne få anvendelse på annen teknikk.

Dersom en person som skal kontrolleres benytter satellittbasert kommunikasjon, må staten skaffe tilgang til materialet via en jordstasjon. Stater som har jordstasjoner kan fange opp telekommunikasjon innenfor et stort geografisk område. Stater som ikke har slik jordstasjon, men som befinner seg innenfor en satellitts dekningsområde, vil imidlertid ikke være teknisk utstyrt til selv å kontrollere kommunikasjon som sendes og mottas på eget territorium.

I slike situasjoner kan kommunikasjonskontroll gjennomføres ved at staten for hvert tilfelle anmoder en stat som har jordstasjon om bistand etter artikkel 18. Artikkel 19 åpner imidlertid for en mer permanent løsning. Bestemmelsen pålegger stater som har jordstasjoner å gjøre tjenestene direkte tilgjengelige for andre medlemsstater via fjerntilkopling. Kompetent myndighet er regulert i artikkel 17, og skal forstås på samme måte som i artikkel 18.

Etter artikkel 19 nr. 2 skal kontrollen kunne gjennomføres via fjernutstyr, uten å anmode om rettslig eller teknisk bistand fra staten hvor jordstasjonen er lokalisert. Når en stat kan gjennomføre lovlig kontroll ved slik fjernbetjening, er det i praksis ikke tale om rettslig hjelp. Det er et vilkår at kontrollen er besluttet som ledd i etterforskningen av en straffesak, i samsvar med gjeldende rettsregler i staten som skal benytte seg av fjernutstyret. Kommunikasjon som sendes eller mottas på området til staten hvor jordstasjonen er lokalisert eller tredjestat, reguleres av artikkel 18.

Etter artikkel 19 nr. 3 kan en medlemsstat benytte fjernbetjeningen til å foreta kontroll av kommunikasjon som sendes eller mottas på statens eget område som ledd i rettslig bistand til en annen stat etter artikkel 18.

Installering av fjernutstyr er ikke ment å være til hinder for å anmode om kommunikasjonskontroll etter artikkel 18, jf. artikkel 19 nr. 4. Artikkel 18 nr. 2 bokstav a gjelder situasjoner hvor anmodende stat "har behov for teknisk assistanse". Med fjerntilgang har staten rent faktisk ikke dette behovet. Artikkel 19 nr. 4 er ment å sikre at staten likevel ikke fratras muligheten til å anmode om bistand etter artikkel 18 der dette fremstår som den mest praktiske og enkle løsning. De forklara

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

rende merknadene til konvensjonen viser til situasjoner der den aktuelle personen forflytter seg mellom flere stater, inkludert staten som skal gjennomføre kontrollen.

Gjennomføringen av artikkel 19 reiser praktiske og tekniske spørsmål som ikke er endelig avklart. Om dette uttalte departementet følgende i høringsnotatet (punkt 11.5.1 side 59):

”For å skape best mulige betingelser for å gjennomføre artikkel 19, ga Rådet i forbindelse med vedtakelse av konvensjonen en erklæring hvor det blant annet uttrykkes at medlemsstatene skal konsultere hverandre innenfor Rådets rammer om alle praktiske og tekniske aspekter vedrørende gjennomføringen av artikkel 19. Det ble også understreket at det skal tas hensyn til forpliktelsene i artikkel 4 og 5 i Europa-parlamentets og Rådets direktiv 97/66/EF av 15. desember 1997 om behandling av personopplysninger og beskyttelse av privatlivets fred innenfor telesektoren.”

7.4.2 Gjeldende rett, høringsnotatet og høringsinstansenes syn

Gjeldende rett regulerer ikke den form for bistand som artikkel 19 åpner for. Det finnes i dag flere jordstasjoner i Norge. Den viktigste i forbindelse med kommunikasjonskontroll er plassert på Eik i Rogaland. Jordstasjoner er også lokalisert bl.a. i Nittedal og på Svalbard. Eierne av disse jordstasjonene har i dag ikke plikt til å legge til rette for fjernbetjening for fremmede stater.

I *høringsnotatet* drøftet departementet behovet for ny lovgivning slik (punkt 11.5.2 side 59):

”Etter departementets syn vil lovregulering være nødvendig for å sikre gjennomføring av forpliktelsen etter artikkel 19.

Hvordan dette skal reguleres, avhenger imidlertid noe av de tekniske og praktiske løsningene som blir valgt. Det er som nevnt forutsatt av rådet at medlemsstatene skal komme frem til praktiske og tekniske løsninger som ivaretar nettets integritet. Så lenge disse spørsmålene ikke er løst, vil det ikke være mulig å vedta den nødvendige reguleringen for å gjennomføre den løsning som følger av artikkel 19. Dette er etter departementets syn heller ikke nødvendig for å kunne ratifisere konvensjonen. Konvensjonen pålegger statene en plikt til å tillate at en medlemsstat installerer utstyr for fjernbetjening. En forutsetning for at medlemsstatene skal være forpliktet til å tillate dette, må

etter departementets syn være at statene er enig om de praktiske og tekniske løsningene.

Inntil disse spørsmålene er løst, er det etter departementets syn tilstrekkelig å vedta en lovbestemmelse som gir hjemmel for Kongen til å treffe de nødvendige reguleringer for å gjennomføre forpliktelsene etter artikkel 19 i forskrift så snart de praktiske og tekniske løsningene er på plass. Det kan i en slik bestemmelse presiseres at en slik forskrift må ivareta nettets integritet i tilstrekkelig grad.

[...].

Ettersom det finnes en jordstasjon på Svalbard bør det etter departementets syn vurderes å gjøres unntak for denne for å sikre at opplysninger ikke kan bli brukt i krigsøyemed i strid med Svalbardtraktaten artikkel 9. Selv om jordstasjonen på Svalbard pr. i dag i første rekke benyttes til nedlesning av værddata og andre måledata fra ulike observasjonssatellitter, kan jordstasjonen på Svalbard i prinsippet benyttes til å kommunisere med kommunikasjonsatellitter.”

Departementet drøftet også om det var andre, mer prinsipielle hensyn som talte mot at Norge forpliktet seg til å åpne for at en annen stat kan foreta kommunikasjonskontroll eller innhente data om elektronisk kommunikasjon fra en jordstasjon her (høringsnotatet punkt 11.5.2 side 60):

”Så lenge de nevnte hensyn ivaretas, foreligger det etter departementets syn ingen prinsipielle innvendinger mot å slutte seg til en bestemmelse som gir en stat anledning til å foreta kommunikasjonskontroll som avsendes fra eller mottas på eget territorium uten å måtte be om rettslig eller teknisk bistand i det enkelte tilfelle, slik artikkel 19 legger opp til. For det første er bruk av myndighet på eget område innenfor kjernen av den enkelte stats suverenitet. Det vil derfor ikke være et anliggende for andre stater å overprøve deres beslutninger slik ordningen med tradisjonell rettslig bistand gjør, med mindre det strider mot folkerettslige forpliktelser som den aktuelle staten er bundet av. Det kan i den sammenheng legges til at samtlige medlemsstater er part i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, og er stater som Norge har et nært samarbeid med.”

Bare *Forsvarsdepartementet* og *Advokatforeningen* berører departementets forslag særskilt. *Forsvarsdepartementet* uttaler:

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

”Forsvarsdepartementet forutsetter [...] at en eventuell bruk av jordstasjonen på Svalbard gjøres i overensstemmelse med Svalbardtraktatens bestemmelser. Den nærmere vurdering av forholdet til Svalbardtraktaten formodes å bli ivaretatt av Utenriksdepartementet. For øvrig forutsetter Forsvarsdepartementet at de foreslåtte lov- og forskriftsendringer ikke legger begrensninger på Etterretningstjenestens innhenting av informasjon hjemlet i eget rettsgrunnlag.”

Advokatforeningen har uttalt at foreningen ikke har merknader til departementets forslag om kontroll av kommunikasjon på en stats eget område gjennom tjenestetilbydere.

Denne problemstillingen var også et tema under høringsmøtet med ekomsektoren, jf. punkt 7.3.2. Ingen hadde merknader til dette.

7.4.3 Departementets vurdering

Departementet opprettholder standpunktet i høringsnotatet om at det bør legges til rette for at medlemsstatene kan kontrollere personer på sitt eget område via fjerntilkopling til jordstasjoner. 2000-konvensjonen artikkel 19 introduserer en ny metode for å iverksette fremmede staters beslutninger om kommunikasjonskontroll. I disse tilfellene vil ikke kontrollen berøre personer i Norge. Det vil heller ikke bli spørsmål om å anmode om rettslig bistand fra Norge. Det vil således ikke bli nødvendig å gjøre særskilte endringer i de tradisjonelle rettslige reglene.

Det ligger innenfor statenes suverene myndighet å treffe beslutning om kommunikasjonskontroll på eget territorium. Hensikten bak 2000-konvensjonen artikkel 19 er å supplere eksisterende regler om tradisjonell bistand og rettslig hjelp ved umiddelbar overføring etter artikkel 18. Muligheten for fjernbetjening følger således opp den teknologiske utviklingen ved å tilrettelegge for kontroll med kommunikasjon til eller fra eget territorium. Departementet mener at metoden vil være en effektiv og ressursbesparende løsning. Forslaget vil oppfylle konvensjonens målsetning om å styrke samarbeidet mellom medlemsstatene, basert på gjensidig anerkjennelse av rettslige beslutninger.

Departementet anser at det er behov for klare regler for gjennomføringen av kontroll ved fjernbetjening. Det gjenstår imidlertid å avklare en rekke praktiske og tekniske spørsmål i forbindelse med slik kontroll. Hvordan dette skal skje i praksis, for eksempel hvem som skal bære kost-

nadene for tekniske tilpasninger som kan vise seg å være påkrevd eller hvilke tekniske sikkerhetstiltak som bør iverksettes for å ivareta nettets integritet, er ikke behandlet i konvensjonen. Artikkel 19 om fremmede staters tilgang til jordstasjoner, anses ikke å være til hinder for at den staten der jordstasjonen settes opp, innenfor konvensjonens rammer stiller vilkår for tilgangen, for eksempel om at vedkommende stat skal dekke kostnadene.

Departementet mener at den nærmere reguleringen bør utstå til de praktiske og tekniske spørsmålene er løst. I dag foretar Norge ikke kontroll via fjerntilkopling. Det er heller ingen utenlandske stater som har direkte tilgang til norske jordstasjoner. Departementet er ikke kjent med at det vil bli lagt til rette for fjernbetjening i nær fremtid. Det er derfor ikke et umiddelbart behov for lovendringer. Etter departementets syn fremstår heller ikke særskilte lovendringer på dette området som nødvendig for å kunne ratifisere konvensjonen. Sverige har inntatt samme standpunkt ved implementeringen av konvensjonen, se DS 2004:50 Internasjonell rettslig hjelp i brottmål side 147-148.

7.5 Varsel ved kontroll av telekommunikasjon uten teknisk assistanse fra en annen medlemsstat

Straffeprosessloven kapittel 16 a gir norske myndigheter hjemmel for å iverksette kommunikasjonskontroll. Adgangen til å innhente data om elektronisk kommunikasjon følger av straffeprosessloven §§ 203 og 210 (avløses på dette punkt av §§ 210 b og 210 c når disse trer i kraft). Reglene gjelder uavhengig av hvor den som skal kontrolleres befinner seg. Det er lokalisert flere jordstasjoner som gir tilgang til satellittbasert kommunikasjon i Norge. Norske myndigheter kan således avlytte personer utenfor norsk territorium via jordstasjonene. Videre kan det iverksettes kontroll av personer som befinner seg nær grensen til Norge og som benytter mobiltelefonnett her.

Norge gjennomfører i dag kommunikasjonskontroll uavhengig av hvor den som skal kontrolleres befinner seg. Dette skjer uten rettslig eller teknisk bistand. Det er ingen regler om plikt til å varsle berørte stater, og i praksis gis det heller ikke slik underretning. Tilsvarende mottar ikke norske myndigheter varsel om at fremmede stater gjennomfører slik kontroll med kommunikasjon som knytter seg til norsk territorium.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

2000-konvensjonen artikkel 20 regulerer situasjoner hvor en stat selv gjennomfører kommunikasjonskontroll av personer som befinner seg på en annen medlemsstats territorium. Regelen forutsetter at kontrollen skjer uten teknisk assistanse. Denne formen for kontroll er mulig dersom kommunikasjonen skjer via tradisjonelle nettverk for mobiltelefoni eller dersom staten kontrollerer satellittbasert kommunikasjon via jordstasjon på sitt eget territorium. Formålet med artikkel 20 er å oppstille en plikt til å varsle fremmed stat om kontrollen. Nærmere regler for varslingen følger av nr. 2-6. Etter artikkel 20 nr. 7 kan statene avgi erklæring om at varsel ikke er nødvendig.

En annen stat kan foreta kommunikasjonskontroll av person i Norge dersom denne kontrollen skjer som ledd i etterforskningen av en straffbar handling, og er satt i verk med det formål å identifisere, pågripe, sikte, iretteføre eller dømme gjerningspersonen, jf. artikkel 20 nr. 1. Varsel skal gis før kommunikasjonskontrollen dersom vedkommende stat da er kjent med at den kontrollen gjelder, befinner seg på en annen stats territorium. For øvrig skal varsel fremsettes så snart staten blir kjent med at den kontrollen gjelder, befinner seg på territoriet til en annen stat, jf. artikkel 20 nr. 2.

Den varslede stat skal svare omgående og senest innen 96 timer etter at den mottok varselet, jf. artikkel 20 nr. 4. Av hensyn til behov for mer tid for å fullføre nasjonale prosedyrer kan den opprinnelige fristen forlenges med en periode på maksimalt åtte dager. Dersom kommunikasjonskontrollen aksepteres, kan det samtidig stilles vilkår om at norsk rett skal følges. Alternativt kan den varslede staten kreve at kommunikasjonskontrollen ikke gjennomføres eller stanses dersom kontrollen ikke er tillatt i henhold til statens nasjonale rett eller i strid med 1959-konvensjonen artikkel 2 (bl.a. politiske lovbrudd, ordre public-forhold). Inntil den varslede staten har truffet beslutning om hvorvidt kommunikasjonskontrollen skal tillates, kan den avlyttede medlemsstat fortsette avlyttingen. Materialet som har fremkommet ved avlyttingen kan i så fall ikke brukes med mindre noe annet er avtalt mellom de berørte medlemsstatene, eller det er påkrevd for å treffe hastetiltak for å hindre en overhengende og alvorlig trussel mot offentlig sikkerhet. Den enkelte stat må treffe de nødvendige tiltak for å sikre at det kan gis et svar innen 96 timer. Blant annet skal det utpekes kontaktpunkter som skal være i tjeneste døgnet rundt.

I *høringsnotatet* drøftet departementet spørsmålet om det bør avgis erklæring etter artikkel 20

nr. 7 om at varsel ikke er nødvendig (punkt 11.6.2 side 63):

”En ordning med varsling vil kunne tenkes å skape betydelig merarbeid. Både varsling til andre stater og behandling av varsel som mottas vil kreve en del ressurser. Samtidig vil det blant annet ved kontroll av kommunikasjon via mobiltelefon være praktisk vanskelig å holde oversikt over om en person befinner seg innenfor eller utenfor norsk territorium. Dette gjelder særlig ved kortvarige forflytninger i grenseområdene, men også i tilfeller hvor den personen som skal avlyttes har en elektronisk kommunikasjonsadresse i Norge men oppholder seg i et annet land. Fra et praktisk ståsted vil det således kunne være ønskelig å unngå varslingsplikt.

Konsekvensene av å erklære at varsel ikke er nødvendig vil være at personer som befinner seg på norsk territorium vil kunne bli utsatt for kommunikasjonskontroll i større utstrekning enn det som følger av norsk rett. Men heller ikke dette innebærer noen endring fra det som er realiteten i dag.”

Departementet foreslo også enkelte mer begrensede former for varslingsplikt (*høringsnotatet* punkt 11.6.2 side 63):

”Det bør vurderes om unntak fra varslingsplikten bare skal gjelde overfor stater som har avgitt tilsvarende erklæring. En slik erklæring kan eventuelt nyanseres ved at varsel bare er nødvendig ved langvarig kommunikasjonskontroll og ikke ved korte grensepasseringer.”

Dersom erklæring etter artikkel 20 nr. 7 ikke avgis eller avgis delvis, ble det foreslått at plikten til å varsle og nærmere regler for gjennomføring av varslingen inntas i forskrift. Departementet foreslo å opprette et kontaktpunkt som kan være tilgjengelig for å motta varsel hele døgnet.

Av *høringsinstansene* er det kun *Politidirektoratet*, *Kripos* og *Advokatforeningen* som har hatt merknader til departementets forslag om å avgis erklæring etter artikkel 20 nr. 7. *Kripos*, som får støtte av *Politidirektoratet*, uttaler:

”I utgangspunktet synes varsling som best i samsvar med de alminnelige prinsipper for jurisdiksjonsutøvelse og den norske stats suverene rett til å anvende tvangsmidler på norsk jord. På den annen side medfører den teknologiske utvikling at det stadig oftere blir en aktu-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

ell problemstilling at den som f eks avlyttes befinner seg på annet territorium, kanskje endog uten at man vet det. Bestemmelsene omfatter alle former for elektronisk kommunikasjon uavhengig av hvilken teknologi som benyttes, og det er nok grunn til å anta at den teknologiske utvikling vil forsterke problemstillingens aktualitet.

Selv om Norge ikke har avgitt noen erklæring om at varsel ikke er nødvendig, er nok dagens praksis gjennomgående at norske myndigheter verken avgir eller mottar slike varsler.

Departementet uttaler at en ordning med varsling vil kunne tenkes å skape et betydelig merarbeid. Vi vil også påpeke at et varslingsregime må følges opp med et internt regelverk som angir hvorledes de opplysninger som varslene inneholder skal behandles, herunder ikke helt ukompliserte spørsmål som f eks underretning til de som rammes av kontrollen.

Kripos har ikke noen oversikt over hva andre land har gjort, men antar at varsling i praksis ikke er vanlig. Det formelle regelverk bør best mulig samsvare med den reelle situasjon og Kripos vil derfor tilråde at det avgis en erklæring etter artikkel 20 nr 7 om at varsling ikke er nødvendig.”

Til spørsmålet om erklæringen eventuelt kunne nyanseres, er *Kripos* skeptisk:

”Et skille mellom kort og langvarig kontroll vil bli skjønnsmessig og være vanskelig å praktisere noenlunde entydig. Etter vår oppfatning vil også intensiteten være av større betydning enn lengden på kontrollen. Et unntak som bare gjelder mellom land som avgir tilsvarende erklæringer kan virke besnærende. I utgangspunktet synes gjensidighet å være rimelig. Her må man imidlertid ta i betraktning at det dreier seg om en ordning som i realiteten ikke praktiseres. De motforestillinger mot varsling, som gjelder merarbeidet det vil medføre å utarbeide og administrere en ordning for behandling av slike varsler, blir ikke vesentlig mindre av at det bare gjelder noen land.

Kripos legger til grunn at en slik erklæring eventuelt må kunne trekkes tilbake dersom man på et senere tidspunkt ønsker varsling.

Dersom slik erklæring ikke blir avgitt vil det være nødvendig å oppgi et kontaktpunkt

som skal være tilgjengelig hele døgnet [...]. Etter vår oppfatning vil det eventuelt være naturlig å legge dette til Kripos.”

I motsatt retning uttaler *Advokatforeningen*:

”Advokatforeningen kan ikke slutte seg til forslaget om å avgi erklæring om at norske myndigheter ikke trenger å motta varsel om kommunikasjonskontroll av personer som befinner seg på norsk territorium. Man får da ingen kontroll med om slik kontroll skjer i samsvar med norsk rett. Hensynet til rettssikkerhet virker videre enn bare en anvisning av prosessuelle bestemmelser som norske myndigheter skal følge. Kommunikasjonskontroll er et inngrep som krever hjemmel, og da bør norske myndigheter ha et ansvar for at et slikt inngrep er i samsvar med norsk rett.”

Departementet legger avgjørende vekt på betydningen av at Norge kan føre kontroll med kommunikasjonskontroll som foregår på norsk territorium også der det ikke kreves teknisk bistand fra norske myndigheter. Det foreslås derfor ikke at Norge avgir erklæring etter artikkel 20 nr. 7 om at varsel ikke er nødvendig. Det er heller ingen andre stater som har avgitt erklæring om at slikt varsel ikke er nødvendig.

Riktignok skjer den form for kommunikasjonskontroll som artikkel 20 retter seg mot, uten varsel i dag. Departementet er ikke kjent med at denne ordningen uten underretning har voldt problemer. Samtidig kan det være grunn til å etablere nærmere regler for slik virksomhet. Forventning om at teknisk utstyr vil øke omfanget av slik kontroll, jf. uttalelse fra KRIPOS ovenfor, er nok en faktor som taler for at norske myndigheter i større grad bør ha en oversikt over situasjonen, og kunne stanse dette der det ikke skjer i henhold til norsk rett.

Innføring av krav om varsling fra utenlandske myndigheter, krever nærmere regler om behandlingen av slike varsler, herunder et nasjonalt kontaktpunkt. Departementet tar sikte på å gi nærmere regler, eventuelt i forskrifts form, jf. forslag til forskriftshjemmel i straffeprosessloven § 216 a nytt sjette ledd og merknader til denne bestemmelsen.

8 Informasjon om bankkonti, transaksjoner mv.

8.1 Innledning

Informasjon om bankkonti, transaksjoner mv. anses som viktig i arbeidet for å bekjempe grov økonomisk kriminalitet og annen organisert kriminalitet. Det kan også ha sentral betydning i kampen mot terrorisme.

2001-protokollen artikkel 1 til 4 inneholder bestemmelser om rettslig bistand til fremmede stater med informasjon om bankkonti og transaksjoner. Bistanden dreier seg om informasjon om bankkonti, transaksjoner mv. foretatt via identifiserte konti og overvåkning av banktransaksjoner. Dette suppleres av regler om taushetsplikt for å sikre en effektiv etterforskning.

Plikten til å gi ut slike opplysninger skal ikke forstås å oppstille en plikt til å lagre informasjon. Den anmodede staten kan også stille som vilkår at innhenting skal skje innenfor eksisterende regler om ransaking og beslag.

8.2 Informasjon om bankkonti og banktransaksjoner

Etter *gjeldende rett* kan påtalemyndigheten som ledd i etterforskningen, innhente opplysninger om konti fra banker og andre kredittinstitusjoner gjennom å gi et utleveringspålegg, jf. straffeprosessloven § 210 tredje ledd. Pålegget kan gjelde dokumenter eller andre ting som antas å ha betydning som bevis, og som omfattes av forklaringsplikten for politiet. Taushetsplikt etter sparebankloven § 21, forretningsbankloven § 18, forsikringsloven § 1-6, finansieringsvirksomhetsloven § 3-14, verdipapirhandelloven § 10-9 eller verdipapirregisterloven § 8-1 er ikke til hinder for at slik informasjon gis til politiet, jf. straffeprosessloven § 210 tredje ledd sammenholdt med straffeprosessloven § 230 annet ledd. Disse reglene gjelder tilsvarende til bruk for straffesak i fremmed stat, jf. utleveringsloven § 24 første ledd.

2001-protokollen artikkel 1 om opplysninger om bankkonti, pålegger medlemsstatene å treffe tiltak for å avdekke om en fysisk eller juridisk person som er under etterforskning i en straffesak, er

innehaver av eller kontrollerer bankkonti på statens territorium. Staten skal i så fall skaffe alle opplysninger om de identifiserte kontiene. Statene er forpliktet til å yte retts hjelp med de begrensninger som følger av artikkel 1 nr. 2-4.

En anmodning etter artikkel 1 kan omfatte konti vedkommende person har fullmakt til å disponere. Slik informasjon er staten pålagt å skaffe, dersom det fremsettes særskilt begjæring om dette og opplysningene kan skaffes til veie innen rimelig tid. Det følger av de forklarende merkningene at bestemmelsen skal forstås slik at staten bare er forpliktet til å sette inn rimelige ressurser i sporing av eventuelle fullmakter. Opplysninger skal gis i den grad den kontoførende banken sitter med dem og i den utstrekning slikt utleveringspålegg kan gis.

Plikten til å gi slike opplysninger forutsetter at det er tale om etterforskning av nærmere angitte lovbrudd, jf. artikkel 1 nr. 3. Dette omfatter straffbare handlinger som har en strafferamme på minst fire års fengsel i den anmodende staten og minst to år i den anmodede staten. Dernest omfattes lovbrudd som er nevnt i Europol-konvensjonen 1995 artikkel 2 og tilleggene til denne. Europol-samarbeidet har som siktemål å bekjempe terrorisme, ulovlig narkotikahandel og andre former for grov internasjonal kriminalitet. Plikten i nr. 3 omfatter også lovbrudd som rammes av 1995-konvensjonen om beskyttelse av det europeiske fellesskapets finansielle interesser og tilleggsprotokoll av 1996 og 1997 til denne. Rådet kan beslutte å utvide virkeområdet i nr. 3, jf. artikkel 1 nr. 6, men denne bestemmelsen gjelder ikke for Norge, jf. Tilknytningsavtalen artikkel 1 nr. 2.

Krav til utforming og innhold av rettsanmodninger er regulert i artikkel 1 nr. 4. Kravene skal forhindre at statene begjærer uspesifisert informasjon fra mange stater (fisking).

Artikkel 2 gjelder anmodninger om detaljert informasjon om identifiserte konti og om transaksjoner som er foretatt i et spesifisert tidsrom via en eller flere angitte konti. Begjæringen kan omfatte alle konti som har sammenheng med etterforskningen og er ikke begrenset til konti som tilhører eller kontrolleres av personen som er

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

under etterforskning. Den anmodende staten kan dessuten fremme en supplerende anmodning om andre konti etter artikkel 6. Prosedyren er forenklet.

For informasjon om avsender- og mottakerkonti kan begrensninger følge av Europarådets personvernkonvensjon 28. januar 1981 nr. 108. Konvensjonen er ratifisert av Norge, og trådte i kraft 1. oktober 1985.

På samme måte som etter artikkel 1 etablerer artikkel 2 ingen nye plikter til å lagre informasjon. Tilsvarende skal en anmodning om bistand begrunnes etter artikkel 2 nr. 3. Det skal gis opplysninger om hvorfor informasjonen har betydning for etterforskningen. Artikkel 2 nr. 5 bestemmer dessuten at statene kan stille de samme vilkår for å gi rettslig bistand som ved ransaking og beslag, se merknadene til den tilsvarende regelen i artikkel 1 nr. 5 ovenfor.

Behandling av anmodninger som dekkes av artikkel 2 praktiseres allerede mellom partene. Bestemmelsen klargjør og videreutvikler den ordning som ble etablert ved 1959-konvensjonen.

I *høringsnotatet* ble det fra departementets side konkludert med at 2001-protokollens regler om informasjon om bankkonti og banktransaksjoner ikke krevde lovendringer.

Ingen av *høringsinstansene* har hatt særskilte merknader til dette.

Departementet fastholder standpunktet i høringsnotatet om at det ikke er behov for lovendringer siden norsk rett stiller mindre strenge vilkår for utlevering av kontoinformasjon i forbindelse med etterforskningen enn det som følger av 2001-protokollen. Det tas sikte på at nærmere regler om rettslig bistand i forbindelse med informasjon om bankkonti og transaksjoner nedfelles i en forskrift.

8.3 Overvåkning av banktransaksjoner

Gjeldende rett åpner allerede i dag for å overvåke transaksjoner som er foretatt via en bankkonto, jf. straffeprosessloven § 210 tredje ledd sammenholdt med § 230 annet ledd. Det er dessuten adgang til å gi pålegg om fremtidig utlevering i forbindelse med etterforskning av straffbare handlinger som kan medføre straff av fengsel i fem år eller mer, eller som gjelder nærmere angitte overtredelser av straffebestemmelser om rikets sikkerhet, jf. straffeprosessloven § 210 b første ledd (blir ny § 210 e som foreløpig ikke har trådt i kraft). Et slikt pålegg innebærer en plikt til

å utlevere tingen, her kontoinformasjonen, til politiet straks den mottas. Etter utleveringsloven § 24 nr. 1 kan det gis rettslig bistand til anvendelsen av slike tvangsmidler til fremmed stat.

2001-protokollen fastsetter i artikkel 3 at en medlemsstat skal sørge for å være i stand til å overvåke transaksjoner som gjøres via en eller flere bankkonti i en bestemt angitt tidsperiode. Bestemmelsen oppstiller ikke krav om at overvåkingen skal skje fortløpende. Det er opp til statene å avgjøre hvordan og på hvilke vilkår overvåking skal skje.

Artikkel 3 nr. 2 bestemmer at en anmodning skal angi hvorfor de ønskede opplysningene er relevante for etterforskningen. Beslutning om å foreta overvåking treffes av de kompetente myndighetene i den anmodede stat, jf. nr. 3. I det konkrete tilfelle skal den anmodede og anmodende stat avtale de nærmere praktiske detaljer om overvåkingen, for eksempel hvor lenge og hvor hyppig dette skal skje, jf. nr. 4.

I *høringsnotatet* ga departementet uttrykk for at det ikke kreves lovendring for å bringe norsk rett i samsvar med forpliktelsen etter artikkel 3 (punkt 12.3 side 69):

”Etter norsk rett er det riktignok ikke anledning til å kreve fortløpende overvåking av transaksjoner til eller fra en bankkonto. Innenfor rammene av straffeprosessloven § 210 tredje ledd er det likevel anledning til å overvåke transaksjoner som allerede er foretatt. Det kan bes om opplysningene i kort tid etter at transaksjonen har funnet sted, slik at overvåking kan skje med et visst etterslep. Som nevnt vil overvåking som skjer med et slikt etterslep være i samsvar med den forpliktelse som følger av bestemmelsen.”

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Kripes, Politidirektoratet, Riksadvokaten, ØKO-KRIM og Advokatforeningen har uttalt seg om forslaget. Samtlige har gitt sin direkte eller indirekte tilslutning til at det ikke er behov for materielle lovendringer. *Riksadvokaten* og *ØKOKRIM* har imidlertid pekt på at det i noen tilfelle er adgang til å kreve fortløpende overvåking etter norsk rett. *Riksadvokaten* uttaler:

”Høringsbrevet etterlater et inntrykk av at det etter norsk rett ikke er adgang til å kreve fortløpende overvåking av transaksjoner til eller fra en bankkonto. Det er etter riksadvokatens syn neppe riktig, jf. straffeprosessloven § 210 b som gir hjemmel for at retten — forutsatt at

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

nærmere angitte vilkår er oppfylt — kan gi banken pålegg om slik fortløpende overvåking.”

Departementet legger til grunn at norsk rett oppfyller vilkårene i artikkel 3. Det er således ikke behov for lovendringer. Nærmere regler om hva en anmodning skal inneholde, foreslås regulert i forskrift.

8.4 Konfidensialitet

Etter *gjeldende rett* er det mulig å utsette underretning så lenge etterforskningen pågår, jf. straffeprosessloven § 210 a, jf. § 208 a om at underretning om utleveringspålegg kan utsettes for inntil åtte uker om gangen. Beslutningen fattes av retten ved kjennelse. Opplysninger skal gis når grunnlaget for å opprettholde utleveringspålegget bortfaller, enten ved at det tas ut tiltale eller på annen måte. Ved overtredelse av straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 (bestemmelser om vern av rikets selvstendighet og statsinstitusjoner, samt terrorhandlinger) kan det besluttes at underretning skal unnlates helt. Når retten beslutter utsatt underretning etter bl.a. straffeprosessloven § 208 a, skal det oppnevnes offentlig advokat for den mistenkte, jf. straffeprosessloven § 100 a. Advokaten skal sørge for kontradiksjon og være en rettssikkerhetsgaranti for at loven blir fulgt.

2001-protokollen artikkel 4 regulerer spørsmålet om konfidensialitet ved beslutninger i medhold av artikkel 1 til 3. Formålet med bestemmelsen er å sikre at den berørte kontoinnehaver eller andre tredjepersoner ikke blir informert om at slik bistand er gitt slik at ikke etterforskningen blir spolert. Det fremkommer av de forklarende merknadene til konvensjonen at det er opp til partene å bestemme hvordan bestemmelsen skal gjennomføres i nasjonal rett.

I *høringsnotatet* antok departementet at det ikke ville være behov for ytterligere lovregulering for å overholde konvensjonsforpliktelsen. Departementet foreslo at spørsmålet om konfidensialitet kunne reguleres gjennom bankenes interne reglement.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Kripos, Politidirektoratet, Riksadvokaten og ØKOKRIM har uttalt seg om forslaget. Disse høringsinstansene har reist spørsmål om kravet til konfidensialitet og dets utstrekning i tid. *Riksadvokaten* uttaler:

”Dersom taushetsplikt etter artikkel 4 betyr at underretning aldri skal gis er det tvilsomt om

våre internrettslige regler i tilstrekkelig grad ivaretar konvensjonsforpliktelsen på dette punktet.”

Kripos har følgende synspunkt:

”Departementet synes å legge til grunn at artikkelen ikke foranlediger noen ytterligere lovreguleringer for at forpliktelsen skal kunne etterleves og at spørsmålet best kan reguleres gjennom bankenes interne reglement.

Etter vår oppfatning vil dette innebære at norsk påtalemyndighet vil være forpliktet til å sikre bistandens konfidensialitet så langt det er internrettslig hjemmel for det. I praksis vil dette skje ved at påtalemyndigheten fremmer begjæring om at retten i medhold av straffeprosessloven § 210 c, siste ledd, treffer kjennelse som pålegger den impliserte banken taushetsplikt overfor mistenkte om alt som har med utleveringspålegget å gjøre. Rettens kjennelse om utsatt underretning er tidsbegrenset, og det vil ikke være anledning til å treffe kjennelse om at utleveringspålegget aldri skal meddeles til berørte kontoinnehaver. Påtalemyndigheten må så innhente rettslig beslutning om forlenget utsettelse senest hver åttende uke, dersom konfidensialiteten rundt innhentingene skal bevares i forhold til kontoinnehaveren.

Dersom norsk påtalemyndighet vil være forpliktet til å sørge for opprettholdelse av utsettelsen hver åttende uke, vil dette kunne skape et betydelig merarbeid. *Kripos* vil reise spørsmål om dette er en hensiktsmessig regulering i de tilfellene hvor påtalemyndigheten innhenter opplysningene (utleveringspålegg) som følge av rettsanmodning fra et annet land.”

Departementet viser til at konfidensialitet kan ha avgjørende betydning for etterforskningen av alvorlige straffbare forhold – både nasjonalt og internasjonalt. En viser til at økonomisk kriminalitet, hvitvasking og finansiering av terrorvirksomhet i stor utstrekning pågår på tvers av landegrensene gjennom blant annet banktransaksjoner. Samtidig må behovet for konfidensialitet avveies mot hensynet til kontradiksjon og den enkeltes personvern. Straffeprosessloven § 208 a er et uttrykk for dette.

Det har vært noe usikkerhet knyttet til om artikkel 4 omhandler utsatt eller unnlatt underretning. Ordlyden er ikke klar på dette punktet. Det følger imidlertid av de forklarende merknadene til protokollen at det kan gis et forbud mot å gi informasjon, alternativt at det kan innføres generelle

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

regler som setter sanksjoner for atferd som er egnet til å skade en pågående etterforskning. Under henvisning til dette uttrykket for at bestemmelsen skal tolkes fleksibelt og de kryssende hensyn som gjør seg gjeldende i slike saker, mener departementet at gjeldende rett om utsatt underretning, jf. straffeprosessloven § 208 a oppfyller konvensjonens krav på dette punktet. Det er således ikke behov for lovendringer.

En lignende fortolkning av forpliktelsen er lagt til grunn ved Sveriges implementering av protokollen. Innenfor rammene av konvensjonsforpliktelsen er det i Sverige foreslått innført regler langs de samme linjer som i gjeldende norsk rett, jf. Ds 2004:50 Internasjonell rettslig hjelp i brottmål s. 243 flg.

Avslutningsvis nevnes at Metodekontrollutvalget i NOU 2009: 15 Skjult informasjon – åpen kontroll drøfter om ordningen med unnlatt underretning skal avskaffes helt, jf. utredningen punkt 2.5 side 24-25:

“Utvalget har [...] foreslått en mer enhetlig regulering av reglene om utsatt underretning, ved at det innføres en hovedregel om at de som har vært gjenstand for skjult tvangsmiddelbruk har krav på underretning i ettertid, også om kommunikasjonskontroll og romavlytting. Det åpnes imidlertid for at underretning kan utsettes også etter at tvangsmiddelbruken er avsluttet dersom underretning vil være til vesentlig skade for etterforskningen i saken eller en annen verserende sak om en lovovertrедelse hvor det kan besluttes utsatt underretning, eller hensynet til politiets etterforskningsmetoder eller omstendighetene for øvrig gjør det strengt nødvendig. Videre foreslås det at kompetansen til å beslutte utsatt underretning i alle sammenhenger bør ligge hos retten. Det antas at det neppe vil være i tråd med våre folkerettslige forpliktelser å tillate unnlatt underretning.”

Justisdepartementet arbeider med å følge opp utredningen.

9 Ulike former for praktisk politisamarbeid

9.1 Kontrollerte leveranser

Bruk av denne etterforskningsmetoden er først og fremst aktuelt i forbindelse med leveranser av ulovlige eller mistenkelige forsendelser av varer eller penger, eller erstatninger for dette. Leveransen er kontrollert, siden etterforskerne kjenner til forsendelsen før den har nådd sin destinasjon, og overvåker den på ulike måter. Hensikten med å følge leveransen er å avvente et gunstig tidspunkt for å slå til slik at man kan avsløre mottakere og leveringsapparat i et kriminelt nettverk.

En kontrollert leveranse regnes til de ekstraordinære eller utradisjonelle etterforskningsmetodene. I *gjeldende rett* regnes denne metoden som lovlig, jf. Høyesteretts dom inntatt i Rt. 1986 side 779. Metoden er ikke lovregulert.

Ved grenseoverskridende, kontrollerte leveranser vil det være behov for å få tillatelse til at leveransen passerer ut av, gjennom, eller inn i et annet medlemslands territorium. *2000-konvensjonen artikkel 12* og *Annen tilleggsprotokoll artikkel 18* har tilnærmet like bestemmelser om kontrollerte leveranser mellom medlemsstatene. Artikkel 12 i 2000-konvensjonen er Schengen-relevant, jf. samme konvensjon artikkel 2 nr. 1, og gjelder således allerede for Norge, jf. punkt 3.2.

2000-konvensjonen artikkel 12 nr. 1 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 18 nr. 1 fastsetter at den anmodede medlemsstats forpliktelse til å bistå ved kontrollerte leveranser skal gjelde "innenfor rammen av etterforskning av straffbare handlinger som kan medføre utlevering". Med utlevering siktes det til utlevering av personer fra en medlemsstat til en annen medlemsstat hvor den personen det gjelder er siktet eller domfelt for en straffbar handling. Utlevering fra Norge kan som hovedregel bare skje når handlingen "etter norsk lov kan medføre fengsel i mer enn 1 år", jf. utleveringsloven § 3 nr. 1 første punktum. For øvrig skal kontrollerte leveranser utføres i samsvar med intern rett i den anmodede staten, jf. 2000-konvensjonen artikkel 12 nr. 3 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 18 nr. 3.

Etter 2000-konvensjonen artikkel 24 nr. 1 bokstav c), jf. artikkel 6 nr. 5 og Annen tilleggsproto-

koll artikkel 18 nr. 4, skal medlemsstatene avgi erklæring om hvilke nasjonale myndigheter som er kompetente til å behandle anmodninger om kontrollerte leveranser.

Ved undertegningen av Annen tilleggsprotokoll benyttet Norge seg av adgangen til å reservere seg mot anvendelsen av artikkel 18, jf. artikkel 33 nr. 2.

I *høringsnotatet* foreslo departementet at Norge opphevet dette forbeholdet. Om bakgrunnen het det (punkt 13.4 side 71):

"Bakgrunnen for dette er at departementet finner det hensiktsmessig at Norge kan benytte seg av muligheten som artikkelen åpner for. Eventuelle operasjoner som nevnt i artikkel 18 vil i Norge bli gjennomført i henhold til norsk regelverk, og en finner det på denne bakgrunn ikke betenkelig å oppheve forbeholdet."

Forholdet til gjeldende rett ble omtalt slik (punkt 13.5 side 71):

"Som nevnt skal beslutninger om å gjennomføre kontrollerte leveranser etter artikkel 18 treffes i hvert enkelt tilfelle av den kompetente myndighet i den anmodede stat i samsvar med denne stats nasjonale rett, samt gjennomføres i samsvar med nasjonale prosedyrer i den anmodede stat. Myndigheten til å handle, lede operasjonene og føre kontroll med dem, skal være tillagt kompetente myndigheter i denne stat. Dette tilsier etter departementets oppfatning at det ikke kreves noen lovendring for å implementere bestemmelsen."

Ingen av *høringsinstansene* hadde merknader til forslaget. Om hvilke norske myndigheter som er kompetente til å behandle anmodninger om kontrollerte leveranser, uttalte *Riksadvokaten*:

"Riksadvokaten antar at det ikke er behov for at andre enn de myndigheter som allerede er erklært som rettshåndhevende myndigheter etter 59-konvensjonen (domstolene, statsadvokatene og politimestrene) er kompetente etter

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

2000-konvensjonen. Det legges til grunn at sjefen for Kripes, sjefen for Økokrim og sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste omfattes av foranstående”.

Departementet opprettholder synet i høringen om at det ikke er behov for å lovregulere kontrollerte leveranser som etterforskningsmetode. Gjennomføringen av kontrollerte leveranser gjennom og til norsk territorium, vil skje i samsvar med norske prosedyrer og under ledelse og kontroll av norsk politi.

Departementet går også inn for å oppheve forbeholdet til Annen tilleggsprotokoll artikkel 18. Det er hensiktsmessig at norsk politi kan be om bistand til og samarbeide om gjennomføring av kontrollerte leveranser, med Europarådets medlemsstater og andre tilsluttede stater.

9.2 Felles etterforskningsgrupper

Et utviklingstrekk de senere årene er at enkelte typer alvorlig organisert kriminalitet er grenseoverskridende og at bakmenn retter den kriminelle virksomheten sin inn mot flere stater. Denne form for kriminalitet har riktignok eksistert i lang tid, men mulighetene for slik uønsket aktivitet har økt i takt med at statene i økende grad har redusert grensekontrollen og andre ordninger som er egnet til å hindre fri bevegelse av personer.

Norsk politi har, i likhet med andre land, i lang tid samarbeidet med myndighetene i land som har vært berørt av grenseoverskridende kriminalitet. Intensiteten i samarbeidet varierer fra sak til sak, etter hva behovet tilsier.

I *gjeldende rett* synes politisamarbeid over landegrensene å falle inn under politiloven § 20 tredje ledd som lyder:

”Politimyndighet kan unntaksvis gis til andre. Politimyndigheten skal i slike tilfeller i alminnelighet være begrenset i tid eller til nærmere bestemte saker eller funksjoner. Departementet gir nærmere bestemmelse om tildeling og anvendelsen av begrenset politimyndighet. Departementet gir også nærmere bestemmelser om adgang for tilsatte i politiet til å utføre særskilte oppdrag med begrenset politimyndighet.”

Om forståelsen av bestemmelsen heter det videre om adgangen til å gi slik myndighet til andre (høringsnotatet punkt 14.3 side 75):

”Etter denne bestemmelsen kan politimyndighet unntaksvis gis til andre. Det fremgår imidlertid av forarbeidene til denne bestemmelsen at begrenset politimyndighet kan gis til personer som ikke er ansatt i politiet, jf. Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) pkt. 6.4.1. Videre heter det blant annet at begrenset politimyndighet ”... brukes hvor noen har et oppdrag hvor offentlige interesser tilsier at vedkommende utstyres med politimyndighet på et begrenset område. Det er i praksis i første rekke i forbindelse med oppsyn i utmark og på sjøen at dette benyttes.”

2000-konvensjonen artikkel 13 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 20 om felles etterforskningsgrupper er et naturlig uttrykk for det behov for organisering som i økende grad melder seg for etterforskninger som har forbindelse til og berører flere stater. Artikkel 13 er ikke angitt som Schengen-relevant, se artikkel 2 nr. 1 i 2000-konvensjonen.

2000-konvensjonen artikkel 13 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 20 er materielt identiske, så vel ved innhold som ved oppbygning. To eller flere medlemsstater kan, for bestemte formål og for en begrenset tid, avtale å etablere felles etterforskningsgruppe for å etterforske straffesaker. Gruppens sammensetning beror på avtalen, deriblant om andre enn representanter fra de retts håndhevende myndigheter i deltakerlandene kan delta, såfremt ikke noe deltakerlands lovgivning er i strid med slik deltakelse. Gruppen opprettes i en av de medlemsstater der etterforskningen forventes å finne sted, jf. de nevnte artikler nr. 1. Det kan også avtales at tjenestemenn fra eksempelvis EU-organer kan delta i gruppens virksomhet (nr. 12).

Gruppens leder skal være en representant for kompetent myndighet i den medlemsstaten der gruppen utfører oppdraget (vertsstaten), jf. nr. 2 bokstav a). Gruppen utøver virksomheten i samsvar med nasjonal rett i vertsstaten, og under ledelse av den utnevnte lederen, samtidig som det tas hensyn til deltakerstatenes vilkår slik det fremgår av etableringsavtalen (bokstav b). Vertsstaten treffer nødvendige organisatoriske tiltak for at gruppen skal kunne utøve virksomheten (bokstav c).

Medlemmer fra andre stater enn vertsstaten betegnes som ”utlånte medlemmer” (nr. 4), og kan – såfremt ikke lederen i samsvar med nasjonal rett i vertsstaten beslutter annet – være til stede når det foretas etterforskningsskritt i vertsstaten (nr. 5). Dersom vertsstaten og deltakerstaten godkjenner det, kan leder be utlånte medlem-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

mer om å foreta etterforskningskritt i vertsstaten (nr. 6). Er det behov for etterforskningskritt i en av deltakerstatene, kan et utlånt medlem herfra begjære kompetente myndigheter i "hjemstaten" om dette. Begjæringen skal i så fall behandles som om den gjaldt en innenlandsk etterforskning (nr. 7). Anmodning om bistand fra medlemsstater som ikke er en del av etterforskningsgruppen, eller fra tredjeland, fremsettes av vertsstaten (nr. 8).

I nr. 9 og 10 reguleres behandling og utlevering av opplysninger. Dette ble omtalt slik i høringsnotatet (punkt 14.1 side 73):

"Et medlem kan gi gruppen opplysninger som er tilgjengelige i den medlemsstat vedkommende er utlånt fra, til bruk for den straffeprosessuelle etterforskningen gruppen foretar. Slike opplysninger kan bare gis i samsvar med den nasjonale rett vedkommende er underlagt og innen rammen av dens kompetanse. Videre fremgår det at opplysninger som et medlem eller et utlånt medlem rettmessig har fremskaffet i forbindelse med sin deltakelse i en felles etterforskningsgruppe, og som på annen måte ikke er tilgjengelig for vedkommende myndigheter i de berørte medlemsstatene, kan brukes til fire formål. Herunder (1) det formål gruppen er opprettet for, (2) med forbehold for fortgående samtykke fra den medlemsstat der opplysningene er blitt tilgjengelig, for å avdekke, etterforske og påtale andre straffbare handlinger, (3) for å forebygge en overhengende og alvorlig trussel mot den offentlige sikkerhet og, uten at anvendelsen av foregående formål berøres, dersom straffeprosessuell etterforskning skulle innledes på senere tidspunkt, og (4) for andre formål i den utstrekning dette er avtalt mellom statene som opprettet gruppen."

Artiklene berører ikke andre eksisterende bestemmelser eller ordninger om opprettelse av felles etterforskningsgrupper eller deres virksomhet (nr. 11).

Ved undertegningen av Annen tilleggsprotokoll benyttet Norge seg av adgangen til å reservere seg mot anvendelsen av artikkel 20, jf. artikkel 33 nr. 2.

I høringsnotatet foreslo departementet at Norge opphever dette forbeholdet. Om bakgrunnen het det (punkt 14.2 side 74):

"Bakgrunnen for dette er at departementet finner det hensiktsmessig at Norge kan benytte

seg av muligheten som artikkelen åpner for. Eventuelle operasjoner som nevnt i artikkel 20 vil i Norge bli gjennomført i henhold til norsk regelverk, og en finner det på denne bakgrunn ikke betenkelig å oppheve forbeholdet."

Det ble dessuten foreslått å lovregulere internasjonalt politisamarbeid (punkt 14.3 side 75):

"Etter departementets syn bør det derfor fastsettes en egen lovbestemmelse om internasjonalt politisamarbeid, som blant annet omfatter deltakelse i felles etterforskningsgrupper. En slik bestemmelse bør imidlertid ikke begrenses til deltakelse i slike grupper, men gjelde også for annet politisamarbeid slik som kontrollerte leveranser og hemmelig undersøkelser [...]. Norge er dessuten i ferd med å inngå en avtale med EU om forsterket politisamarbeid (Prüm-avtalen) og en nordisk avtale om samtjenestegjøring. En mer generell bestemmelse bør også ivareta eventuelle fremtidige behov."

Lovbestemmelsen ble foreslått gjennom en endring i politiloven § 20 a (høringsnotatet punkt 14.3 side 75-76):

"Politiloven § 20a annet ledd fastslår at utenlandske polititjenestemenn som foretar tjenestehandlinger etter første ledd (grensekryssende observasjon og forfølgelse) skal anses som offentlig tjenestemann i forhold til straffelovens bestemmelser. Departementet vil foreslå at samme regel gjøres gjeldende for utenlandske tjenestemenn som deltar i felles etterforskningsgrupper eller politioperasjoner eller på annen måte utøver tjenestehandlinger i Norge.

På bakgrunn av det ovennevnte foreslår departementet at politiloven § 20a endres til en mer generell bestemmelse om internasjonalt samarbeid, herunder også om adgangen til å fortsette observasjon og forfølgelse. Nærmere regler om vilkår for og gjennomføringen av internasjonalt samarbeid kan reguleres i forskrift. Politiloven § 20a foreslås endret slik:

§ 20a Internasjonalt samarbeid

Utenlandsk tjenestemann kan delta i felles etterforskningsgrupper, felles politioperasjoner, eller på annen måte utføre tjenestehandlinger i Norge i den grad det følger av overenskomst med fremmed stat. Tilsvarende gjelder for adgangen

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

til å fortsette observasjon og forfølgelse på norsk territorium.

Det kan gis politimyndighet til utenlandsk tjenestemann som nevnt i første ledd.

Utenlandsk tjenestemann som nevnt i første ledd er å anse som offentlig tjenestemann i forhold til straffelovens bestemmelser.

Kongen kan gi nærmere regler om vilkår for og gjennomføringen av internasjonalt samarbeid som nevnt i første ledd, herunder særlig om vilkårene for adgangen til å fortsette observasjon og forfølgelse som nevnt i første ledd annet punktum.”

Av høringsinstansene er det kun Advokatforeningen som har uttalt seg om forslaget:

”Advokatforeningen er skeptisk til forslaget om endring i politiloven som gir hjemmel til å gi utenlandske tjenestemenn politimyndighet. Etter Advokatforeningens syn bør dette underkastes en langt grundigere utredning i en mer omfattende revidering av politiloven. Det er tale om en strengt regulert myndighetsutøvelse med omfattende inngrepshjemler, som forutsetter inngående kjennskap til norsk regelverk”.

Departementet viser til at det grunnleggende utgangspunktet er at utøvelse av politioppgaver, herunder politimyndighet på norsk territorium, skal tilligge norske politimyndigheter. Behovet for at Norge skal kunne delta i felles etterforskningsgrupper for å bekjempe kriminalitet med forgreninger til andre land, tilsier at Norge opphever forbeholdet mot Annen tilleggsprotokoll artikkel 20.

Departementet opprettholder også forslaget om å endre politiloven § 20 a, til en mer generell bestemmelse om internasjonalt samarbeid. Bestemmelsen åpner for at utenlandske tjenestemenn kan gis politimyndighet. Slike situasjoner antas imidlertid å være relativt sjeldne siden tjenestemenn fra den staten hvor det er aktuelt å anvende tvangsmidler normalt vil påta seg gjennomføringen av dette. Blant annet har kunnskap om nasjonale rettsregler om de ulike tvangsmidler, praksis, språk, lokale forhold m.v., ofte avgjørende betydning for om en operasjon blir vellykket.

Et eksempel på et tilfelle der det kan være behov for at utenlandske tjenestemenn gis politimyndighet, er hvor medlemmene av den felles etterforskningsgruppen oppholder seg på forskjellige steder, og hvor utlånte medlemmer for-

følger mistenkte som noe uventet beveger seg over til en annen stats territorium. Et annet eksempel er tilfeller hvor det er aktuelt å gjennomføre tvangsmidler på norsk jord men hvor språkbarrieren forvansker gjennomføringen.

Politi-loven § 20 tredje ledd fastsetter at politimyndighet som tildeles andre, i alminnelighet skal være begrenset i tid eller til nærmere bestemte saker eller funksjoner. Det er naturlig at det samme prinsippet legges til grunn for utenlandsk politipersonell som utfører politioppgaver på norsk territorium. Det foreslås derfor en henvisning til § 20 tredje ledd i § 20 a annet ledd.

9.3 Hemmelige undersøkelser

Hemmelige undersøkelser som ledd i etterforskning i straffesaker, kan foregå som skygging, observasjon, kommunikasjonskontroll, romavlytting, skjult fotografering og filming, samt ved bruk av tystere. Slike undersøkelser kan være en del av et spaningsopplegg i en kriminaletterrettingsoperasjon, enten før det er etablert en straffesak eller på et tidlig stadium av oppklaringsprosessen.

I gjeldende rett er ikke hemmelige undersøkelser ved bruk av hemmelig eller falsk identitet som etterforskningsmetode, lovregulert. I den grad hemmelige undersøkelser gjennomføres med provokativt tilsnitt, vil riksadvokatens rundskriv nr. 2/2000 Vederlag til politiets kilder og provokasjon som etterforskningsmetode komme til anvendelse.

2000-konvensjonen artikkel 14 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 19 omfatter de situasjoner hvor medlemsstatene bistår hverandre ved etterforskning av straffbare handlinger foretatt av tjenestemenn som opptrer under hemmelig eller falsk identitet. I praksis innebærer dette som regel at tjenestemenn aktivt går inn i det miljø som er under oppsikt uten at tilknytningen til politiet tilkjennegis (”undercover agents”). Hensikten med denne form for infiltrasjon er å skaffe informasjon for å få identifisert og kartlagt medlemmer av et kriminelt nettverk.

En form for slik bistand er når en stat anmoder norske myndigheter om utplassering av tjenestemenn fra den anmodende staten for hemmelige undersøkelser i Norge, og motsatt. En annen form for bistand er når norske myndigheter anmoder en annen stat om å oversende tjenestemann derfra for å bistå med hemmelige undersøkelser i en etterforskning i Norge. En tredje form for bistand er når norske myndigheter anmoder om at en stat

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

bistår ved bruk av tjenestemann derfra i hemmelige undersøkelser i den anmodede staten.

2000-konvensjonen artikkel 14 nr. 1 til 3 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 19 nr. 1 til 3 er identiske, så vel materielt som ved oppbygning. Det er krav om gjensidig avtale mellom medlemsstatene dersom det skal ytes bistand i etterforskningen av straffbare handlinger ved at tjenestemenn kan opptre under hemmelig eller falsk identitet (nr. 1). Det er den anmodede medlemsstat som avgjør hvordan anmodningen skal besvares. Det nærmere innhold i undersøkelsene, dvs. varighet, vilkår og tjenestemanns rettsstilling, fastsettes i avtalen. Både ved behandlingen av anmodningen og inngåelsen av avtalen skal det "tas behørig hensyn til nasjonal rett og nasjonale prosedyrer" (nr. 2). Hemmelige undersøkelser skal gjennomføres i samsvar med vertsstatens interne rett og prosedyrer. De involverte stater skal i samarbeid sikre forberedelse og overvåking av operasjonen, og treffe tiltak for sikkerheten til de tjenestemenn som opptrer under hemmelig eller falsk identitet (nr. 3). 2000-konvensjonen åpner for reservasjon (nr. 4). Etter Annen tilleggsprotokoll skal medlemsstatene angi hvilke myndigheter som er kompetente (nr. 4).

Ved undertegningen av Annen tilleggsprotokoll benyttet Norge seg av reservasjonsadgangen etter artikkel 33 i forhold til artikkel 19 om hemmelige undersøkelser.

I *høringsnotatet* vurderte departementet spørsmålet om gjennomføring dithen at det ikke krevde lovendringer (*høringsnotatet* punkt 15.3 side 77):

"Hemmelig undersøkelser, herunder spaning og infiltrasjon, er etterforskningsmetoder som ikke er særskilt lovregulert i norsk rett. Som det fremgår av bestemmelsene i de ovennevnte artiklene skal det tas hensyn til nasjonal rett og prosedyrer når det avgjøres hvordan en anmodning om hemmelig undersøkelse skal besvares og ved den nærmere avtale om innholdet av undersøkelsene. Likeledes skal gjennomføringen av undersøkelsene skje i samsvar med nasjonal rett og prosedyrer i den stat hvor undersøkelsen foregår. Dette tilsier i utgangspunktet at implementeringen av bestemmelsene ikke krever lovendring."

I *høringsnotatet* foreslo departementet videre at Norge opphevet sitt forbehold mot Annen tilleggsprotokoll artikkel 19, og at det ikke tas forbehold mot 2000-konvensjonen artikkel 14 (*høringsnotatet* punkt 15.2 side 77):

"Justisdepartementet foreslår at Norge opphever sitt forbehold mot Annen tilleggsprotokoll artikkel 19, samtidig foreslås det at det ikke tas forhold mot 2000-konvensjonen artikkel 14. Bakgrunnen for dette er at departementet finner det hensiktsmessig at Norge kan benytte seg av muligheten som artiklene åpner for. Eventuelle operasjoner som nevnt i Annen tilleggsprotokoll artikkel 19 og 2000-konvensjonen artikkel 14 vil i Norge bli gjennomført i henhold til norsk regelverk, og en finner det på denne bakgrunn ikke betenkelig å oppheve forbeholdet."

Advokatforeningen uttalte følgende om forholdet til bestemmelsene om hemmelige undersøkelser:

"Advokatforeningen vil fremheve at hemmelige undersøkelser, herunder spaning og infiltrasjon, er etterforskningsmetoder som ikke er lovregulert i norsk rett. Slike undersøkelser kan også være problematisk i forhold til grensen til provokasjon, i forhold til rett til å nekte å avgi forklaring mm.

Etter Advokatforeningens syn bør Norge benytte adgangen til å ta reservasjon etter artikkel 33. Man bør ikke utvide denne type etterforskningstiltak før det har skjedd en bred gjennomgang med fastlegging av rammer for hvordan slik etterforskning skal skje. Det er grunn til fremheve at kommunikasjonskontroll er strengt regulert, mens man ikke har noen regulering av denne type etterforskning. Det er ikke umiddelbart enkelt å se at en type overvåking skal undergis en slik streng regulering, mens andre typer overvåking skal være uregulert og uten rettslig kontroll".

Departementets utgangspunkt er at når det stadig blir mer grenseoverskridende kriminalitet, er det desto viktigere å legge til rette for at politiet i de berørte statene kan samarbeide i etterforskningen av slik kriminalitet. Departementet fastholder således forslaget om å oppheve reservasjonen i forhold til Annen tilleggsprotokoll artikkel 19, samt å avstå fra å ta forbehold mot 2000-konvensjonen artikkel 14.

Etter forslag til endring i politiloven § 20 a (jf. punkt 9.2) vil hemmelige undersøkelser være å anse som "på annen måte å utføre tjenestehandlinger i Norge i den grad det følger av overenskomst med fremmes stat" (§ 20 a første ledd). Slik bistand skal bare finne sted i den grad det er avtalt mellom den anmodende og den anmodede staten, og gjennomføres i samsvar med nasjonal rett i den

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

staten der undersøkelsene skal foregå. Etter departementets syn sikrer disse forutsetningene at hemmelige undersøkelser av utenlandske tjenestemenn i Norge, kan gjennomføres like betryggende som om de ble utført av norske polititjenestemenn. Det er endelig også adgang til å fastsette generelle regler om hemmelige undersøkelser som skjer i Norge, jf. forslag til politiloven § 20 a fjerde ledd som inneholder en forskriftshjemmel. Etter departementets syn innebærer adgangen til å avtale de konkrete rammene for den enkelte hemmelige undersøkelsen, samt gi generelle regler om slike undersøkelser, tilstrekkelig grad av rettsikkerhet knyttet til slike undersøkelser.

9.4 Observasjon over landegrensene

Når politiet holder en person under oppsikt, og vedkommende beveger seg over grensen til en annen stat, oppstår spørsmålet om i hvilken grad politiet kan fortsette observasjonen. Denne problemstillingen er mest aktuell ved grensekryssing til lands og for Norges vedkommende ved grensekryssing til Sverige, Finland og Russland.

Etter *gjeldende rett* er Norge forpliktet etter Schengenkonvensjonen artikkel 40 som har en bestemmelse om observasjon over landegrensene. Artikkel 41 åpner for at polititjenestemenn på annen medlemsstats territorium kan forfølge en person som er påtruffet på fersk gjerning mens han begikk et straffbart forhold. Slik forfølging kan skje uten at politiet har innhentet forhåndstillatelse fra vertsstaten (nr. 1). Det åpnes også for at tjenestemennene kan anholde den forfulgte på annet lands territorium (nr. 2).

Politoloven § 20 a regulerer utenlandsk polititjenestemanns rett på norsk territorium. Bestemmelsen supplerer utgangspunktet i gjeldende norsk rett om at det eksklusivt tilligger norsk politi, eventuelt andre norske myndigheter, å utøve myndighet overfor norske eller fremmede statsborgere på norsk territorium.

Annen tilleggsprotokoll artikkel 17 regulerer observasjon over landegrensene. Bestemmelsen åpner for at polititjenestemenn på bestemte vilkår kan fortsette observasjon av person på annen medlemsstats territorium (vertsstaten). Observasjonen må skje som ledd i etterforskningen av en straffesak, og den straffbare handlingen må kunne medføre utlevering (nr. 1), jf. punkt 9.1 om utleveringsvilkår.

Etter hovedregelen kan observasjon foretas når vertsstaten har tillatt dette etter anmodning

fremst på forhånd. Det kan knyttes vilkår til tillatelsen. På anmodning fra vertsstaten skal observasjonen overlates til vertsstatens polititjenestemenn.

Dersom "presserende årsaker" gjør at tillatelse ikke kan innhentes på forhånd, er besøkende stats polititjenestemenn gitt hastekompetanse (nr. 2). Den person som observeres i hastetilfellene, må være å anse som mistenkt, i motsetning til hovedregelen (nr. 1), hvor også "en person som det er grunn til å tro vil føre til identifisering eller lokalisering av" mistenkte, kan observeres. Bruk av hastekompetanse er dessuten begrenset til særskilt alvorlige straffbare handlinger (nr. 6). Mens observasjonen pågår, skal vertsstaten underrettes, og "uten opphold" skal besøkende stat fremsette anmodning i ettertid i samsvar med hovedregelen. Observasjonen skal innstilles når vertsstaten krever dette, eller når tjenestemennene ikke har fått tillatelse innen fem timer etter grensepassering.

Nr. 3 bokstav a-h fastsetter en rekke vilkår for observasjonen – både etter hovedregelen og ved bruk av hastekompetanse. Blant annet er det forbudt for tjenestemennene å ta seg inn i private boliger (bokstav e) og de kan verken stoppe og utspørre eller pågripe den som holdes under oppsikt (bokstav f). Tjenestemennene "kan bære tjenestevåpen under observasjonen, med mindre den anmodede stat uttrykkelig har motsatt seg dette; bruk av tjenestevåpen er forbudt unntatt i lovlige nødvergesituasjoner" (bokstav d).

Ved undertegningen av Annen tilleggsprotokoll benyttet Norge seg av reservasjonsadgangen etter artikkel 33 i forhold til artikkel 17 om observasjon over landegrensene.

I *høringsnotatet* foreslo departementet å oppheve forbeholdet (punkt 16.2 side 79):

"Justisdepartementet foreslår imidlertid at Norge opphever sitt forbehold mot artikkel 17. Bakgrunnen for dette er at departementet finner det hensiktsmessig at Norge kan benytte seg av muligheten som artikkelen åpner for. Eventuelle operasjoner som nevnt i artikkel 17 vil i Norge bli gjennomført i henhold til norsk regelverk, og en finner det på denne bakgrunn ikke betenkelig å oppheve forbeholdet."

Og videre om forholdet til gjeldende rett (punkt 16.3 side 79):

"Observasjon over landegrensene er i dag regulert i politiloven § 20a. Slik departementet vurderer det dekker de foreslåtte endringene i

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

politiloven § 20a forpliktelsene etter Annen tilleggsprotokoll artikkel 17, jf. pkt. 14.3. De nærmere vilkårene for adgangen til å fortsette observasjon over landegrensene kan reguleres i forskrift.”

Av *høringsinstansene* er det bare *Advokatforeningen* som har kommet med innspill på dette punktet:

”Etter Advokatforeningens syn er det grunn til å fremheve at det ikke er klart hvordan departementets forutsetning skal overholdes når en pågående forfølgning tar utenlandske tjenestemenn til Norge. Det kan ikke i alminnelighet forutsettes at andre lands tjenestemenn kjenner det norske regelverket. Advokatforeningen har merket seg at departementet mener at man ikke skal følge norske bestemmelser om bevæpning, uten at forskjellen har hjemmel i politiloven. Den grunnleggende forutsetning synes da heller ikke å være fulgt opp.

Advokatforeningen mener at en slik utvidelse må skje i forbindelse med en grundigere og mer helhetlig gjennomgang av politiloven, der man også skaper sikkerhet for at operasjoner gjennomføres etter norsk regelverk”.

Departementet fastholder at reservasjonen oppheves. Annen tilleggsprotokoll artikkel 17 har materielt det samme innhold som Schengenkonvensjonen artikkel 40. Sistnevnte er gjennomført i norsk rett. Annen tilleggsprotokoll artikkel 17 gir medlemsstatene anledning til å foreta observasjon av personer på norsk territorium, uten mulighet for anholdelse, slik Schengenkonvensjonen artikkel 41 åpner for. I praksis har dette vist seg mest aktuelt når russiske polititjenestemenn har behov for å krysse landegrensen til Norge for å foreta observasjon, og motsatt.

Tilslutning til Annen tilleggsprotokoll artikkel 17 er mindre vidtgående enn Schengenkonvensjonen artikkel 40 og artikkel 41. Departementet deler således ikke det syn at tilslutning til denne bestemmelsen skulle nødvendiggjøre en grundig gjennomgåelse av politiloven. Om sikkerheten vises det til at observasjoner etter Annen tilleggsprotokoll skal skje i samsvar med gjeldende rett på det territoriet der tjenestemennene skal operere, jf. artikkel 17 nr. 3 bokstav a. Polititjenestemennene skal dessuten også rette seg etter pålegg fra lokale politimyndigheter.

9.5 Særlig om polititjenestemenns rettslige stilling

Utgangspunktet i *gjeldende rett* er at kun norske polititjenestemenn har kompetanse til å utøve politimyndighet. Utenlandske polititjenestemenns kompetanse på norsk territorium er regulert i politiloven § 20 a. Av annet ledd følger at utenlandsk polititjenestemann er underlagt det samme strafferettslige ansvaret som norske polititjenestemenn. Regler om polititjenestemenns erstatningsrettslige og strafferettslige ansvar og vern er aktuelt i situasjoner hvor politiet samarbeider over landegrensene, dvs. som nevnt i punkt 9.1 til 9.4.

Polititjenestemenns strafferettslige ansvar er regulert i *2000-konvensjonen artikkel 15* og *Annen tilleggsprotokoll artikkel 21*. Bestemmelsene er tilnærmet likelydende. Det fremgår av disse at tjenestemenn fra en annen medlemsstat enn den medlemsstat der oppdraget utføres, likestilles med tjenestemenn med hensyn til straffbare handlinger de utsettes for eller selv begår. Artikkel 21 åpner for at medlemsstatene, i enkelttilfeller eller som en stående bilateral avtale, kan avtale at bestemmelsen ikke skal gjelde.

2000-konvensjonen artikkel 16 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 22 regulerer spørsmålet om tjenestemenns erstatningsansvar i de angitte tilfeller. Bestemmelsene er tilnærmet likelydende. Hovedregelen (artiklene nr. 1) er at besøkende stat (altså staten som utfører oppdrag i en annen medlemsstat) skal være ansvarlig for skader som den besøkende stats tjenestemenn forvolder ved oppdraget i vertsstaten (altså den stat hvor oppdrag blir utført), i samsvar med nasjonal rett i vertsstaten. Men skadelidte kan også kreve erstatning fra vertsstaten i samme utstrekning som for skader ellers voldt av vertsstatens egne tjenestemenn (artiklene nr. 2). Bestemmelsen vil være til gunst for den som er skadelidt etter nr. 1, siden den skadelidte også kan forholde seg til sine lokale myndigheter som erstatningspliktig, selv om det er den besøkende stats tjenestemenn som har forårsaket skaden. Skade påført person på vertsstatens territorium skal refunderes av den besøkende stat til fordel for vertsstaten, i de tilfeller hvor vertsstaten har utbetalt erstatning til den skadelidte (artiklene nr. 3). Slikt refusjonskrav er likevel begrenset til det beløp som er utbetalt til skadelidte (artiklene nr. 4). I Annen tilleggsprotokoll art. 22 nr. 5 tas det forbehold mot annen avtale inngått mellom partene. 2000-konvensjonen artikkel 16 har ingen tilsvarende bestemmelse.

I *høringsnotatet* ble reglene om tjenestemenns strafferettslige og erstatningsrettslige ansvar og

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

vern behandlet i tilknytning til reglene om felles etterforskningsgrupper. Departementets syn var at Annen tilleggsprotokoll artikkel 21 og 22 og 2000-konvensjonen artikkel 15 og 16 ikke krevde lovendringer. Det ble begrunnet med at virksomheten etter disse bestemmelsene enten skal gjenomføres i henhold til nasjonal rett i den staten handlingen utføres eller kan reguleres gjennom avtale statene imellom.

Departementet mente likevel det kunne være behov for lovendringer for så vidt gjaldt utenlandske polititjenestemenns strafferettslige vern og ansvar (høringsnotatet punkt 14.3 side 75):

”Etter 2000-konvensjonen artikkel 15 og Annen tilleggsprotokoll artikkel 21 skal utlånte medlemmer underlegges samme strafferettslige vern og ansvar som norske medlemmer av gruppen. Dette fremstår som naturlig da de vil være undergitt norsk lovgivning når de befinner seg på norsk territorium.

Straffeloven §§ 127, 128 og 326 har som formål å verne offentlig tjenestemenn under utøvelse av tjenestehandlinger. Straffeloven § 128 gjelder også for utenlandske tjenestemenn, mens Kongen kan beslutte at straffeloven §§ 127 og 326 også kan gjelde for utenlandske tjenestemenn. Forskriftshjemmelen gjelder bare ved gjensidighet.

Straffeloven 2005 § 155 viderefører §§ 127 og 128 i gjeldende straffelov. Kongen er gitt

hjemmel til å beslutte at bestemmelsen også skal gjelde for utenlandske tjenestemenn ved gjensidighet. Gjeldende straffelov § 326 er videreført i straffeloven 2005 § 156. Det gis ingen hjemmel for Kongen til å beslutte at denne skal gjelde for utenlandske tjenestemenn.

Politoloven § 20a annet ledd fastslår at utenlandske polititjenestemenn som foretar tjenestehandlinger etter første ledd (grensekryssende observasjon og forfølgelse) skal anses som offentlig tjenestemann i forhold til straffelovens bestemmelser. Departementet vil foreslå at samme regel gjøres gjeldende for utenlandske tjenestemenn som deltar i felles etterforskningsgrupper eller politioperasjoner eller på annen måte utøver tjenestehandlinger i Norge”.

Ingen *høringsinstanser* har hatt merknader til dette.

Departementet opprettholder det syn som ble fremhevet i høringsnotatet om at det ikke er behov for lovendringer om utenlandske polititjenestemenns erstatningsansvar. For så vidt gjelder behovet for lovendringer som nevnt om utenlandske polititjenestemenns strafferettslig ansvar og vern og forslaget til endring av politiloven § 20 a, vises det til omtale under punkt 9.2 om felles etterforskningsgrupper.

10 Andre lovendringsforslag

10.1 Regulering av plikten til å etterkomme anmodninger, avslagsgrunner mv.

Etter *gjeldende rett* er norske myndigheter folkerettslig forpliktet til å etterkomme anmodninger fra utenlandske myndigheter om rettslig bistand i straffesaker. Det følger av 1959-konvensjonen at statene plikter å yte hverandre størst mulig bistand ved forfølgningen av straffbare handlinger som hører under jurisdiksjonen til de retts håndhevende myndigheter i den anmodende staten, jf. artikkel 1 nr. 1.

Bistand kan imidlertid nektes dersom anmodningen gjelder en politisk forbrytelse eller den anmodede staten for øvrig finner at slik bistand vil stride mot rikets "selvstendighet, medføre fare for dens sikkerhet, eller stride mot dens rettsorden (ordre public) eller andre vesentlige interesser", jf. artikkel 2 og første tilleggsprotokoll til 1959-konvensjonen artikkel 1. Norge har videre avgitt erklæring til 1959-konvensjonen artikkel 2 om at bistand også kan nektes dersom den personen anmodningen gjelder, allerede er under strafforfølgning i Norge eller i en tredjestat for det forholdet som anmodningen omhandler. Det samme gjelder dersom vedkommende i Norge eller i en tredjestat allerede er domfelt, frifunnet eller saken er henlagt, for det samme forholdet.

Plikten til å yte bistand etter 1959-konvensjonen ligger også til grunn for 2000-konvensjonen og Annen tilleggsprotokoll, som bygger på og videreutvikler 1959-konvensjonen. 2000-konvensjonen og Annen tilleggsprotokoll går dessuten noe lenger i å pålegge forpliktelser til å etterkomme anmodninger om enkelte særskilte former for bistand, for eksempel med avhør ved video- og telefonkonferanse og avlytting av telekommunikasjon.

Også i mangel av folkerettslig forpliktelse yter norske myndigheter rettslig bistand til utenlandske myndigheter i størst mulig grad, for å bidra til effektiv kriminalitetsbekjempelse på tvers av landegrensene.

I *høringsnotatet* foreslo departementet å lovregulere plikten til å etterkomme rettsanmodninger fra utlandet (punkt 17.1 side 80):

"En slik regulering er viktig for å tydeliggjøre utgangspunktet om at norske myndigheter har en plikt til å yte rettslig bistand i straffesaker. Departementet foreslår derfor at det i utleveringsloven inntas en ny bestemmelse for eksempel som § 23a der det presiseres at en anmodning om rettslig bistand fra utenlandsk myndighet så vidt mulig skal etterkommes.

Det kan foreligge grunner til at en anmodning helt eller delvis ikke kan eller skal etterkommes. Etter hvert som det i større grad legges opp til at rettsanmodninger sendes direkte mellom retts håndhevende myndigheter er det viktig at det eksisterer rimelig klare og tilgjengelige regler for når rettsanmodninger ikke skal etterkommes. Departementet vil derfor foreslå at de viktigste og mest praktiske avslagsgrunnene reguleres i loven.

Den oppregningen av obligatoriske og fakultative avslagsgrunner som foreslås er ikke ment å være uttømmende. Det kan tenkes en rekke andre grunner til at en rettsanmodning ikke kan etterkommes, for eksempel at det foreligger praktiske hindringer eller at det ikke er hjemmel i norsk rett for å iverksette det begjærte etterforskningskritt."

I *høringsnotatet* ble det videre redegjort slik for de foreslåtte avslagsgrunnene (punkt 17.1 side 80-81):

"I *strid med vesentlige interesser*. 1959-konvensjonen artikkel 2 oppstiller ulike fundamentale avslagsgrunner, herunder der gjennomføringen av anmodningen ville krenke den anmodede stats selvstendighet, medføre fare for dens sikkerhet, eller stride mot rettsordenen (ordre public) eller andre vesentlige interesser. Med bakgrunn i denne bestemmelsen vil departementet foreslå at det presiseres i loven at rettsanmodninger skal avslås dersom gjennomføringen vil krenke nevnte interesser.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Politiske lovbrudd. Departementet vil foreslå at det i loven presiseres at det er adgang til å avslå anmodninger som gjelder handlinger som ikke kan begrunne utlevering etter utleveringsloven § 5 (politiske lovbrudd), likevel slik at dette ikke gjelder for stater som er tilsluttet Schengen-samarbeidet eller EU, jf. prinsippet i utleveringsloven § 24 nr. 3. Rettsutviklingen innen EU og Norden på utleveringsområdet går i retning av å avskaffe politiske lovbrudd som nektingsgrunn, jf. både nordisk og europeisk arrestordre. Departementet anser det som naturlig at reglene om rettslig bistand i straffesaker harmoneres med de forpliktelsene som følger av samarbeidet om utlevering i Norden og EU, og ønsker derfor at politiske lovbrudd ikke gjøres til avslagsgrunn i saker om rettslig bistand.

Militære lovbrudd. Selv om det er svært lite praktisk med anmodninger om bistand til forfølgelse av militære lovbrudd, bør det etter departementets mening være adgang til å avslå slike anmodninger, med mindre forholdet er straffbart også etter ikke-militær straffelovgivning, jf. henvisningen til utleveringsloven § 4. Det vises i denne sammenheng til at 1959-konvensjonen ikke kommer til anvendelse på militære forbrytelser som ikke også er straffbare etter borgerlig lov, jf. artikkel 1.”

Om dobbelt strafforfølgning som avslagsgrunn het det (punkt 17.1 side 81):

”Norges reservasjon til 1959-konvensjonen tar sikte på å ivareta de samme hensyn som Schengen-konvensjonen artikkel 54, som inneholder et forbud mot dobbel strafforfølgning. Bestemmelsen lyder i uoffisiell norsk oversettelse:

‘En person som det er avsagt rettskraftig dom mot i en konvensjonspart, kan ikke av en annen konvensjonspart følges rettslig for de samme forhold, forutsatt at straffen, i tilfelle domfellelse er fullbyrdet, er under fullbyrding eller ikke lenger kan fullbyrdes i henhold til lovgivningen i den konvensjonspart der dommen ble avsagt.’

Ifølge rettspraksis fra EF-domstolen gjelder prinsippet om ‘ne bis in idem’ – slik det er nedfelt i Schengen-konvensjonen artikkel 54 – ikke bare der det foreligger rettskraftig dom, men også i de tilfellene der det foreligger en annen endelig avgjørelse fra en rettshåndhevende myndighet som hindrer videre strafforfølgning.

Selv om det å yte rettslig bistand i en straffesak vedrørende et forhold som allerede er avgjort på en slik måte at videre strafforfølgning er avskåret, ikke nødvendigvis kommer i konflikt med prinsippet i Schengen-konvensjonen artikkel 54, vil det i mange tilfeller harmonere dårlig med forbudet mot dobbel strafforfølgning å gi slik bistand. Departementet foreslår derfor at det også gjøres til en fakultativ avslagsgrunn at det i Norge eller i en stat som er tilknyttet Schengen-samarbeidet er avsagt dom eller foreligger annen avgjørelse som avskjærer videre strafforfølgning for det forhold begjæringen gjelder.”

Norske avgjørelser som avskjærer videre strafforfølgning fremgår av STRASAK. I høringsnotatet la departementet til grunn at den myndighet som har saken til behandling ikke er forpliktet til å undersøke om det foreligger dom eller annen avgjørelse i utlandet som avskjærer videre strafforfølgning. Det er bare når påtalemyndigheten eller domstolene har informasjon om at det foreligger en slik dom eller avgjørelse, at spørsmålet om å avslå anmodningen må vurderes nærmere. Departementet foreslo derfor at det skulle fastsettes i lovteksten at begjæringen kunne avslås dersom den fullbyrdende myndigheten hadde kjennskap til at det i Norge eller i en stat som er tilknyttet Schengen-samarbeidet eller EU er avsagt dom eller foreligger annen avgjørelse som avskjærer videre strafforfølgning for det forhold begjæringen gjelder. I vurderingen av om anmodningen likevel burde etterkommes, foreslo departementet at det blant annet skulle legges vekt på straffens lengde og hvorvidt den var fullbyrdet.

Departementet foreslo videre en generell avslagsgrunn (punkt 17.1 side 82):

”*Andre grunner.* Departementet foreslår videre at loven gir adgang til å avslå en anmodning dersom det for øvrig foreligger tungtveiende grunner for at begjæringen ikke bør etterkommes. Dette alternativet kan for eksempel være aktuelt i tilfeller hvor det foreligger endelige dommer fra stater som ikke er med i Schengen-samarbeidet. Tilsvarende hvis det i Norge er gitt amnesti for det forhold anmodningen gjelder eller den gjelder straffefølgelse av et forhold begått av en person som på grunn av sin alder ikke kan holdes strafferettslig ansvarlig.”

Det ble ikke foreslått at dobbelt straffbarhet skulle være et vilkår for å etterkomme en anmod-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

ning om rettslig bistand i straffesaker (punkt 17.1 side 82):

”*Dobbelt straffbarhet.* For rettsanmodninger som omfatter bruk av tvangsmidler følger det av utleveringsloven § 24 tredje ledd at begjæringen ikke kan etterkommes dersom den handling forfølgningen gjelder, eller en tilsvarende handling, ikke er straffbar etter norsk lov. Både 1959-konvensjonen artikkel 5 nr. 1 bokstav a) og Schengen-konvensjonen artikkel 51 bokstav a) legger opp til at det ikke skal stilles vilkår om dobbel straffbarhet utenfor tvangsmiddeltilfellene. Det er også på det rene at kravet til dobbelt straffbarhet etter norsk rett ikke gjelder for anmodninger som ikke omfatter bruk av tvangsmidler. Departementet ser ikke noen grunn til å endre på dette og foreslår at regelen presiseres i loven.”

Advokatforeningen er den eneste høringsinstansen som har uttalt seg om forslaget om å lovfeste at norske myndigheter i utgangspunktet har en plikt til å etterkomme rettsanmodninger. De stiller seg positive til at det skjer en lovregulering, der avslagsgrunnene også fremgår. Etter foreningens syn kan slik regulering ”sikre lik praksis når man går over til direkte oversendelse uten å gå via departementet”.

Om avslagsgrunnene skriver foreningen:

”Advokatforeningen har merket seg at oppregningen av avslagsgrunner i forslaget ikke er uttømmende. Etter Advokatforeningens syn kunne man likevel med fordel ha gått lenger i beskrivelsen av avslagsgrunner. Vilkåret ‘tungtveiende grunner for at begjæringen ikke bør etterkommes’ gir ikke svært stor avklaring.

I forslaget til ny § 23a i utleveringsloven er det lagt til grunn at avslagsgrunnene i nr. 3 er fakultative. Advokatforeningen er særlig skeptisk til at det er holdt åpent for utlevering selv om det allerede er avsagt dom i annet land om samme forhold som begrunner kravet om utlevering. Etter Advokatforeningens syn er dette problematisk i forhold til forbudet mot gjentatt straffeforfølgning.”

Departementet viderefører innholdsmessig forslaget i høringsnotatet. Det er klargjørende at gjeldende rett på dette punktet blir kodifisert, ikke minst siden det legges opp til at oversendelse av rettsanmodninger i større grad skal skje direkte mellom statenes myndigheter.

Lovforslaget inneholder ulike konkrete avslagsgrunner. At det også er åpnet for avslag av ”tungtveiende grunner” bygger på den erkjennelse at det ikke er mulig å overskue alle situasjoner hvor spørsmålet om avslag kan komme på spissen. Vilkåret om at grunnene skal være ”tungtveiende” indikerer at avslag ikke skal være kurant – det skal sterke hensyn til. Hovedregelen er fortsatt en plikt til å etterkomme anmodninger fra utenlandske myndigheter om rettslig bistand i straffesaker. Det vises til nærmere omtale av lovforslaget i punkt 13.2

Departementet vil understreke at det faktum at det ikke er obligatorisk avslag når rettsanmodningen gjelder et forhold som det er avsagt dom for i en annen stat, ikke innebærer at man viker fra prinsippet om forbud mot dobbelt strafforfølgning. Det å yte rettslig bistand i en straffesak vedrørende et forhold som allerede er avgjort på en slik måte at videre strafforfølgning er avskåret, vil ikke nødvendigvis komme i konflikt med forbudet mot dobbel strafforfølgning, men det vil i mange tilfeller kunne harmonere dårlig med dette prinsippet å yte bistand i slike saker. Norges reservasjon til 1959-konvensjonen går ut på at bistand i slike tilfeller kan avslås, altså en fakultativ avslagsgrunn. Departementet finner det hensiktsmessig å legge seg på samme linje som det norske forbeholdet til 1959-konvensjonen, og fastholder derfor forslaget til ny § 23 a nr. 3 bokstav b som en fakultativ avslagsgrunn.

10.2 Kompetanse til å utferdige rettsanmodninger

Det følger av *gjeldende rett* at domstolen kan beslutte at bevisopptak skal søkes foretatt ved utenlandsk myndighet, jf. domstolloven § 47. Fremsendelsesmåten for slike rettsanmodninger reguleres i § 48. Bestemmelsene gjelder for rettsanmodninger både i straffesaker og sivile saker.

Departementet pekte i *høringsnotatet* på at denne ordningen passer bedre på rettsanmodninger i sivile saker enn på rettsanmodninger i straffesaker (punkt 17.2 side 83):

”I praksis utferdiges rettsanmodninger i straffesaker av påtalemyndigheten, som så fremsender anmodningen enten via Justisdepartementet, eller dersom det er grunnlag for det, direkte til utenlandsk rettshåndhevende myndighet. Retten kobles normalt bare inn i de sakene der det er behov for en rettslig beslut-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

ning, for eksempel om bruk av tvangsmiddel. Også i slike tilfeller er det påtalemyndigheten som utferdiger rettsanmodningen, hvor den rettslige beslutningen vedlegges.

Denne praksisen er hensiktsmessig og det er ikke tvilsomt at påtalemyndigheten etter gjeldende rett har kompetanse til å utferdige rettsanmodninger om bevisopptak til utlandet, uten rettens medvirkning. Dette har støtte i fast og langvarig praksis, og det er også forutsatt i påtaleinstruksen § 6-3 tredje ledd som bestemmer at "[a]nmodning om bevisopptak m.v. ved utenlandsk domstol som er utferdiget av påtalemyndigheten, skal sendes til Justisdepartementet hvis ikke overenskomst med vedkommende fremmede stat gir adgang til annen fremgangsmåte."

Departementet foreslo på denne bakgrunn gjeldende praksis kodifisert (punkt 17.2 side 84):

"Det antas at det også vil være hensiktsmessig med en forskriftshjemmel slik at det bl.a. kan gis nærmere regler om utforming av rettsanmodninger, kompetanseregler innen påtalemyndigheten mv.

En bestemmelse om dette kan eventuelt tas inn i straffeprosessloven eller utleveringsloven kapittel V, og kan lyde slik:

Påtalemyndigheten kan beslutte å fremme anmodning til utenlandsk myndighet om bistand til bevisopptak. Slik anmodning sendes via Justisdepartementet, hvis ikke annet er bestemt ved overenskomst med fremmed stat.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om rettsanmodninger etter denne bestemmelsen."

Borgarting lagmannsrett støtter departementets forslag på dette punktet. Om plasseringen av bestemmelsen i utleveringsloven skriver lagmannsretten:

"Den foreslåtte lovbestemmelsen er tenkt tatt inn i straffeprosessloven eller utleveringslovens kapittel 5. Selv om domstolloven § 47 og § 49 bare regulerer domstolenes adgang til å anmode om bevisopptak i utlandet, ber vi departementet vurdere om det bør tas inn en henvisning til den nye regelen i domstolloven § 49."

Advokatforeningen mener på sin side at det er en domstolsoppgave å beslutte å utferdige rettsanmodning til utlandet:

"I straffeprosessloven skilles mellom begjæring om rettslig avhør til bruk under etterforskningen (straffeprosessloven § 237) og bevisopptak til bruk under hovedforhandlingen (straffeprosessloven § 270). Advokatforeningen forstår at det er den siste situasjonen forslaget gjelder.

Etter Advokatforeningens syn er det av vesentlig betydning for størst mulig kontradiksjon at bevisopptak skjer etter at det er tatt ut tiltale. Først da kjenner man rammene for hva som skal være tema i straffeforfølgningen. Erfaringsmessig har man sett at påtalemyndigheten bruker bevisopptak som er tatt på et svært tidlig stadium i etterforskningen under hovedforhandlingen, uten at det er adgang til å avhøre vedkommende også under hovedforhandlingen. Man har sett eksempler på at bevisopptak er tatt av person som oppgir feil identitet, og at dette likevel brukes når rett identitet avdekkes, uten mulighet til å stille tillegsspørsmål.

Etter Advokatforeningens syn er det av vesentlig betydning at tiltaltes forsvarer har mulighet til å stille spørsmål på mest mulig korrekt og fullstendig grunnlag. Så lenge det er tale om erverv av bevis som nettopp er ment benyttet under hovedforhandling, bør domstolen involveres allerede i beslutningen om beviset skal erverves og hvordan."

Riksadvokaten, Politidirektoratet og Kripos har uttalt seg om forslaget til forskriftshjemmel. Riksadvokaten mener reguleringen av interne kompetanseforhold i påtalemyndigheten heller bør skje i rundskrivs form. Dersom det er nødvendig å foreta endringer vil det være både enklere og raske å endre et påtaledirektiv enn en forskrift.

Departementet fastholder forslaget om å kodifisere dagens praksis med at også påtalemyndigheten kan utferdige rettsanmodninger i straffesaker. Dette gjelder bevisopptak generelt, både til bruk under etterforskning og hovedforhandlingen. Dersom den bistand det anmodes om krever en rettslig beslutning, enten etter norsk rett eller etter den anmodede stats rett, kobles retten inn på samme måte som etter dagens praksis. En løsning hvor domstolen skal ha enekompetanse til å utferdige rettsanmodninger i straffesaker, slik Advokatforeningen foreslår, vil innebære en innskrenkning i forhold til slik regelverket praktiseres i dag. Det vil også harmonere dårlig med intensjonene om et tettere og mer effektivt internasjonalt samarbeid i straffesaker, som ligger til grunn for de internasjonale instrumentene som

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

foreslås ratifisert i denne proposisjonen. Departementet forutsetter for øvrig at påtalemyndigheten når de utferdiger rettsanmodninger, som i dag, vurderer hensynet til kontradiksjon. Det presiseres også at domstolen fortsatt vil være kompetent etter domstolloven § 47 til å utferdige rettsanmodninger i straffesaker, enten på begjæring fra forsvarer eller påtalemyndigheten.

Bestemmelsen foreslås nedfelt i utleveringsloven ny § 23 b. Utleveringsloven kapittel V har bestemmelser om annen rettshjelp enn utlevering og har i dag to bestemmelser om rettslig bistand i straffesaker. Flere bestemmelser i utleveringsloven kapittel V samt endringer i de eksisterende bestemmelsene, er foreslått i forbindelse med ratifikasjon og gjennomføring av Tilknytningsavtalen og Annen tilleggsprotokoll. En samling av reglene på ett sted gjør regelverket mer tilgjengelig og dermed også mer brukervennlig.

Departementet har vurdert forslaget fra Borgarting lagmannsrett om å innta en henvisning i domstolloven § 49 til utleveringsloven ny § 23 b. Domstolloven § 49 gir imidlertid hjemmel for at det kan gis nærmere bestemmelser om rettsanmodninger til utlandet i *andre tilfeller* enn de som er regulert i domstolloven § 47. Det vil si anmodninger om forkynning. Departementet foreslår i stedet at en henvisning tas inn i domstolloven § 47, jf. forslag til nytt siste ledd i domstolloven § 47 og merknadene til denne.

Det har ikke kommet innvendinger mot at det i forslaget til ny § 23 b inntas en generell hjemmel til å utferdige forskrifter, hvor det blant annet kan gis nærmere regler om utforming av rettsanmodninger mv. Departementet har merket seg innvendingene fra høringsinstansene mot å regulere interne kompetanseregler i påtalemyndigheten i forskrift. Departementet vil i forbindelse med utforming av forskriften vurdere nærmere om slike regler skal inntas i forskrift eller i rundskriv.

10.3 Utenlandsk begjæring om bruk av tvangsmidler i Norge

Utgangspunktet etter *gjeldende rett* er at spørsmålet om bruk av tvangsmidler til bruk i straffesak i utlandet, skal behandles etter samme regler som gjelder for saker om lovbrudd av tilsvarende art som forfølges her i riket, jf. utleveringsloven § 24 nr. 1. Hovedregelen er at det skal skje både en rettslig og en administrativ prøving av en utenlandsk begjæring om bruk av tvangsmidler i Norge.

Begjæringen fremsettes overfor Justisdepartementet, jf. utleveringsloven § 24 nr. 2. Departementet kan straks avslå begjæringen dersom den ikke fyller de vilkår som stilles til slike anmodninger hva gjelder formkrav og fremsendelsesmåte, eller dersom departementet finner det klart at anmodningen ikke vil bli etterkommet, jf. utleveringsloven § 24 nr. 4. Dersom anmodningen ikke blir avslått straks, sendes den til påtalemyndigheten, som fremmer den for retten. Rettens avgjørelse kan ankes innen 3 dager, og saken skal så sendes Justisdepartementet for endelig avgjørelse, jf. utleveringsloven § 24 nr. 4 fjerde punktum sammenholdt med § 17 tredje ledd og § 18 første ledd.

Saksbehandlingen er tilnærmet lik den som gjelder i utleveringssaker, der det skal foretas både en administrativ og en rettslig prøving. I overenskomst med fremmed stat kan det avtales at saken skal avgjøres av annen myndighet enn departementet, jf. utleveringsloven § 24 nr. 4 femte punktum.

I høringsnotatet uttalte departementet at reglene for behandling av utenlandske begjæringer om bruk av tvangsmidler i Norge, fremstod som unødvendig tungvinte, jf. punkt 17.3 side 84:

”Departementet kan ikke se noen avgjørende grunn for at det skal foretas en administrativ prøving i tillegg til den rettslige behandlingen, i saker etter § 24. De anmodninger som omfattes av § 24 skiller seg vesentlig fra utleveringssaker, som er langt mer inngripende for den det gjelder. Det vises for øvrig til at også når det gjelder utlevering er det en tendens at land Norge har et nært samarbeid med går bort fra denne tosporede beslutningsprosedyren med både rettslig og administrativ prøving, til en ren rettslig prosess.”

Departementet foreslo derfor å stryke henvisningen i § 24 nr. 4 fjerde punktum til § 18 første ledd, samt hele femte punktum. Etter dette ville det kun bli en rettslig prøving av utenlandske begjæringer om bruk av tvangsmidler i Norge.

Ingen av *høringsinstansene* har hatt innvendinger mot forslaget.

Departementet opprettholder forslaget til endring av utleveringsloven § 24 nr. 4. Dette gir en enklere fremgangsmåte for behandlingen av utenlandske begjæringer om bruk av tvangsmidler i Norge, samtidig som rettssikkerheten ivaretas.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

11 Norsk ratifikasjon av Tilknytningsavtalen og Annen tilleggsprotokoll

Tilknytningsavtalen – Avtale mellom Den Europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge om anvendelsen av visse bestemmelser i konvensjonen av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater og i protokollen av 2001 til denne konvensjon, ble undertegnet 19. desember 2003.

Annen tilleggsprotokoll av 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon av 20. april 1959 om gjensidig hjelp i straffesaker, ble undertegnet 8. november 2001.

Begge avtaler ble undertegnet med forbehold om Stortingets samtykke. Stortingets samtykke er nødvendig da gjennomføring av avtalene krever lovendring, jf. Grunnloven § 26 annet ledd.

Den grenseoverskridende kriminaliteten øker og det er derfor behov for at Norge slutter seg til nye, internasjonale avtaler om strafferettslig samarbeid som kan bidra til effektiv kriminalitetsbekjempelse. Tilknytningsavtalen og Annen tilleggsprotokoll bygger videre på og supplerer konvensjoner og avtaler Norge allerede er tilsluttet, herunder 1959-konvensjonen og dens tilleggsprotokoll av 17. mars 1978, samt Schengen-konvensjonen.

Om formålet med norsk tilslutning til Tilknytningsavtalen og Annen tilleggsprotokoll het det blant annet følgende i *høringsnotatet* (punkt 1 side 6):

”Det felles reisefrihetsområde innen Schengen gjør at det er et økende behov for å fjerne rettslige og faktiske hindringer for etterforskning og straffeforfølgning på tvers av landegrensene. Det er viktig at flest mulig land deltar i et slikt samarbeid, slik at ingen stater får karakter av fristed for forbrytere.

Formålet med 2000-konvensjonen, 2001-protokollen og Annen tilleggsprotokoll er å fremme et tettere internasjonalt samarbeid i kampen mot kriminalitet, for å effektivt kunne straffeforfølge og forebygge kriminalitet på tvers av landegrensene. Det rettslige samarbeidet gjøres enklere og mer fleksibelt, eksempel-

vis ved regler om direkte oversendelse av dokumenter til forkynning og anmodninger om bevisopptak mv. Avtalene regulerer videre enkelte former for rettslig samarbeid som ikke tidligere har vært konvensjonsregulert, som for eksempel avhør ved video- og telefonkonferanse, avlytting av telekommunikasjon og opplysninger om og overvåking av banktransaksjoner. De har også enkelte bestemmelser om politisamarbeid i form av bl.a. felles etterforskningsteam og hemmelig etterforskning mv.”

Ingen *høringsinstanser* går mot norsk ratifikasjon av nevnte internasjonale avtaler. *Kripos*, *Politidirektoratet*, *Riksadvokaten* og *ØKOKRIM* støtter norsk ratifikasjon. *Riksadvokaten* uttaler:

”I en situasjon hvor kriminaliteten i økende grad er grenseoverskridende og organisert, er det åpenbart behov for at Norge slutter seg til nye internasjonale avtaler om strafferettslig samarbeid som kan bidra til mer effektiv kriminalitetsbekjempelse.”

ØKOKRIM utdyper fordelene slik:

”ØKOKRIM er generelt svært positiv til de internrettslige endringene som foreslås i høringsnotatet. Flere av dem har klar og praktisk betydning for vårt arbeid med straffesaker hvor det etterforskes i andre europeiske land. Særlig gjelder dette kommunikasjonskanaler og elektronisk fremsendelse (høringsnotatet pkt 4 og 5), avhør ved video- og telefonkonferanse (pkt 10) og informasjon om bankkonti, transaksjoner mv (pkt 12). Utenlandsetterforskning og bevisopptak er svært tid- og ressurskrevende, og det er viktig å forbedre det rettslige rammeverket.”

Departementet anbefaler at Stortinget gir sitt samtykke til ratifikasjon av avtalene. Etterforskning og straffeforfølgning av saker med forgreninger til utlandet er ofte tid- og ressurskrevende.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Innen Schengen-samarbeidet er det i dag enklere regler om rettslig samarbeid i straffesaker. Tilknytningsavtalen og Annen tilleggsprotokoll effektiviserer og videreutvikler gjeldende regelverk og er viktige redskaper innen EU og Europarådet for å bekjempe kriminalitet over landegrensene.

Avtalene, og i sær Tilknytningsavtalen, søker å ta høyde for den teknologiske utviklingen når det gjelder bekjempelse av slik kriminalitet, og legger etter departementets syn opp til et balansert regelverk på dette området. Det vil være viktig for Norge å kunne delta i et slikt utvidet samarbeid, også av hensyn til samarbeidet med de øvrige nordiske land.

Avtalene gir kun anledning til å avgi erklæringer og ta forbehold der dette er spesifikt angitt. Tilknytningsavtalen åpner for at det kan tas forbehold mot bestemmelsen om hemmelige undersøkelser. Til Annen tilleggsprotokoll kan det tas forbehold mot bestemmelsene om politisamarbeid og bestemmelsen om postforkynning. Det kan ikke tas andre forbehold enn de som fremgår av avtalene. Avtalene åpner også for at det avgis erklæringer til enkelte av bestemmelsene. Det fremgår av vurderingene under punktene 6 til og med 9 hvilke erklæringer og forbehold departementet foreslår å avgi til avtalene.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

12 Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringene vil føre til en forenkling og effektivisering av det internasjonale samarbeidet i straffesaker, for eksempel ved at rettsanmodninger i større grad sendes direkte, mulighet for elektronisk oversendelse av rettsanmodninger med mer. Det må antas at dette vil medføre mindre bruk av ressurser. Samtidig kan det muligens forventes at implementeringen av konvensjonsbestemmelsene kan føre til at det oftere enn før vil bli anmodet om bistand fra norske myndigheter. Endringene åpner også for nye former for bistand. Det er likevel sannsynlig at en økning i tilfelle like gjerne kan kyttes til for eksempel økende internasjonalisering og endring av kriminalitetsmønster. Samtidig er det forventet at lovendringene også vil gjøre det enklere, mer effektivt og mindre kostnadskrevenne for norsk politi- og påtalemyndighet å anmode utenlandske myndigheter om bistand. Totalt sett antas det at lovendringene ikke vil medføre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

12.1 Særlig om ekomtilbydernes kostnader

I *gjeldende norsk rett* dekkes ekomtilbyderne eller tjenesteytterne driftskostnader ved gjennomføring av kommunikasjonskontroll og uthenting av trafikkdata av politiet. Investeringskostnadene dekkes av tilbyderne selv. Det inngås i praksis avtaler om kostnadsfordeling med hjemmel i ekomloven § 2-8 andre ledd.

2000-konvensjonen artikkel 21 regulerer ansvaret for tjenesteytterne eller tjenestetilbydernes kostnader forbundet med den form for bistand som foreskrives i artikkel 18. Bestemmelsen fastsetter at kostnadene skal bæres av den staten som har anmodet om kontrollen.

I *høringsnotatet* tok en utgangspunkt i gjeldende regelverk for dekning av kostnader. Om mulige merkostnader for eier og tilbyder av nett og telekommunikasjon het det:

”Gjennomføringen av konvensjonsforpliktelsene kan ikke utelukke at tilbydere av nett og

telekommunikasjon vil bli påført merkostnader ved uttak av kommunikasjon.

Konvensjonen løser imidlertid ikke spørsmålet om hvordan refusjon for merkostnader i forbindelse med uttak av telekommunikasjon skal skje. Departementet ser for seg at gjeldende regler for dekning av kostnader knyttet til norske myndigheters gjennomføring av kommunikasjonskontroll og uthenting av trafikkdata anvendes tilsvarende. Tilbydernes driftskostnader/uthentingskostnader dekkes av politiet i henhold til avtaler jf. ekomloven § 2-8, andre ledd.”

Ingen av *høringsinstansene* har hatt merknader til forslagene.

Departementet fastholder synspunktet i høringsnotatet om at det ikke er behov for lovendring for å bringe norsk rett i samsvar med forpliktelsen etter artikkel 21. Departementet mener imidlertid at tilbyders krav på kostnadsdekning ved teknisk bistand til en fremmed stat, bør reguleres nærmere i forskrift. Slik forskriftshjemmel foreslås nedfelt i ekomloven § 2-8 tredje ledd nytt annet punktum, jf. lovforslaget og merknader til denne bestemmelsen.

Spørsmålet om beregning og fordeling av kostnader mellom ekomtilbydere og justismyndighetene etter ekomloven § 2-8, er for øvrig til vurdering, jf. Prop. 49 L (2010-2011) punkt 16.6 side 130:

”Departementet er av den oppfatning at eventuelle kostnader for politimyndighetene på årsbasis bør ligge innenfor rammen av kostnadsnivået i årene 2001-2007. Post- og teletilsynets eventuelle økte kostnader foreslås dekket gjennom en kostnadsriktig justering av tilsynets gebyrer. Datatilsynets og domstolens økte kostnader som følge av datalagringsdirektivet foreslås dekket innenfor gjeldende budsjettammer. Dersom arbeidet viser seg å bli av et slikt omfang at det ikke kan dekkes innenfor gjeldende budsjettamme, vil behov for styrking av Datatilsynets budsjett og domstolsbudsjettet vurderes i samband med de årlige budsjettproposisjoner. Departementet foreslår at

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

det utarbeides en modell for hvordan kostnader skal beregnes og fordeles mellom ekomtilbyderne og justismyndighetene. Arbeidet med denne modellen skal starte umiddelbart etter at saken er oversendt Stortinget. Det tas sikte på å utarbeide en forskrift om datalagring hvor denne modellen inngår.”

Justisdepartementet og Samferdselsdepartementet arbeider med en ny modell for fordeling av kostnadene mellom staten (ved politiet) og ekombransjen. Nærmere regler om tilbyders beregning av kostnader ved teknisk bistand til en fremmed stat, tas naturlig i den forbindelse.

13 Merknader til lovforslaget

13.1 Merknader til endringer i domstolloven

Til § 46

Første ledd omhandler fremsendelsesmåte for rettsanmodninger fra utenlandske myndigheter til Norge. Med endringen klargjøres at rettsanmodninger til norske myndigheter kan sendes direkte til vedkommende myndighet dersom det følger av overenskomst med fremmed stat. Det vises til nærmere omtale under punkt 6.2.

Fjerde ledd annet punktum om adgangen for Justisdepartementet til å beslutte at rettsanmodninger kan oversendes direkte til domstolene, oppheves etter utvidelsen av første ledd ovenfor som overflødig.

Til § 47

I nytt siste ledd gis en henvisning til ny § 23 b i utleveringsloven. Henvisningen er av informativ karakter. Det vises til nærmere omtale under punkt 10.2.

Til § 48

Første ledd annet punktum utvides tilsvarende § 46 første ledd. Dette klargjør at retten kan sende rettsanmodninger direkte til vedkommende utenlandske myndighet dersom det følger av overenskomst med fremmed stat. Det vises til nærmere omtale under punkt 6.2.

Til § 164

Bestemmelsen viderefører gjeldende rett om bruk av telegraf og telefon ved forkynning i en ny og mer moderne språkform. I tillegg åpnes det for elektronisk oversendelse av anmodninger om forkynning. Nærmere regulering av forkynning kan gis i forskrift.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 6.3.

13.2 Merknader til endringer i utleveringsloven

Til ny § 23 a:

Nr. 1 knesetter plikten for norske myndigheter til å etterkomme rettsanmodninger fra utlandet så langt dette er mulig. Det presiseres også at anmodninger skal sendes på den måte som følger av overenskomst med fremmed stat, eller via departementet. Absolutte og fakultative grunner til å avslå rettsanmodninger følger i nr. 2 og nr. 3. Kriteriet "om mulig" i nr. 1 viser at bestemmelsen inneholder en sikkerhetsventil som åpner for avvisning av en anmodning dersom andre forhold gjør at det ikke er mulig, for eksempel praktiske forhold eller at det ikke er hjemmel i norsk rett for å etterkomme rettsanmodningen. Dette er likevel ikke kurant, jf. hovedregelen om at en anmodning skal etterkommes.

Nr. 2 angir absolutte avslagsgrunner, det vil si tilfeller der en anmodning skal avslås. En anmodning skal ikke etterkommes dersom det vil krenke Norges suverenitet, medføre fare for rikets sikkerhet eller stride mot rettsordenen eller andre vesentlige interesser. Begrepet andre vesentlige interesser referer seg til statens interesser og ikke individets interesser, og kan også omfatte økonomiske interesser.

Nr. 3 angir fakultative avslagsgrunner, altså tilfeller der norske myndigheter etter en vurdering kan velge å avslå en anmodning. Hvor stor den skjønnsmessige friheten til å avslå en anmodning om rettslig bistand vil være under nr. 3, vil bl.a. bero på om det foreligger en folkerettslig forpliktelse til å yte bistand, og en nærmere tolkning av denne. Eksempelvis vil det være snevrere muligheter for å avslå en anmodning i medhold av 1959-konvensjonen eller 2000-konvensjonen enn etter en konvensjon som ikke oppstiller en like sterk plikt til å yte bistand. Foreligger det ingen folkerettslig forpliktelse til bistand, vil den skjønnsmessige friheten være stor, samtidig som Norge i størst mulig grad også i slike tilfeller ønsker å yte bistand for å bidra til en effektiv kriminalitetsbekjempelse på tvers av landegrensene.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

I henhold til *bokstav a)* kan en anmodning nektes etterkommet dersom lovbruddet er politisk motivert og således ikke kan begrunne utlevering etter utleveringsloven § 5. Tilsvarende gjelder dersom utlevering ikke kan skje etter § 4 som gjelder militære lovbrudd.

Bokstav b) regulerer de tilfeller hvor det i Norge eller i en stat tilsluttet Schengen-samarbeidet eller EU, allerede er avsagt dom eller det foreligger annen avgjørelse som avskjærer videre strafforfølgning for det forhold anmodningen gjelder. Dette er gjort til en fakultativ avslagsgrunn da det kan komme i konflikt med prinsippet om forbud mot dobbelt strafforfølgning å yte bistand i et slikt tilfelle. Bestemmelsen gjenspeiler bl.a. det norske forbeholdet til 1959-konvensjonen artikkel 2.

I vurderingen av om anmodningen likevel bør etterkommes kan det blant annet legges vekt på straffens lengde og hvorvidt straffen er fullbyrdet.

Det fremgår av bestemmelsen at den fullbyrdende myndighet kan avslå anmodningen dersom den har *kjennskap* til at det i Norge foreligger en avgjørelse som avskjærer videre strafforfølgning. Norske avgjørelser som avskjærer videre strafforfølgning framgår av STRASAK (politiets saksregistreringssystem). Den myndighet som har saken til behandling, er ikke forpliktet til å undersøke om det foreligger en dom eller annen avgjørelse i utlandet som avskjærer videre strafforfølgning. Det er bare når påtalemyndigheten eller domstolene har informasjon om at det foreligger en slik dom eller avgjørelse, at spørsmålet om å avslå anmodningen må vurderes nærmere.

Bokstav c) åpner for at en anmodning også kan avslås dersom det foreligger andre tungtveiende grunner som gjør at anmodningen ikke bør etterkommes. Vilkåret om at grunnene skal være "tungtveiende" indikerer at avslag ikke skal være kurant – det skal sterke hensyn til. Hovedregelen er fortsatt en plikt til å etterkomme anmodninger fra utenlandske myndigheter om rettslig bistand i straffesaker.

Avslag etter bokstav c, kan for eksempel være aktuelt i tilfeller hvor den fullbyrdende myndighet har kjennskap til at det foreligger endelige dommer fra stater som ikke er med i Schengen-samarbeidet eller EU. Ved vurderingen av om anmodningen likevel skal etterkommes, vil momentene nevnt ovenfor under bokstav b) være relevante. Andre eksempler kan være hvis det i Norge er gitt amnesti for det forhold anmodningen gjelder, eller den gjelder strafforfølgning av et forhold begått av en person som på grunn av sin alder ikke kan holdes strafferettslig ansvarlig.

Den rettslige standarden og rettssikkerheten i strafferettspleien i den anmodende stat vil også kunne være et moment i vurderingen av om det foreligger "tungtveiende grunner" til at anmodningen ikke bør etterkommes. Dette momentet bør imidlertid også sees i sammenheng med det straffbare forholdets art, hva slags straff siktede risikerer og ikke minst hva slags informasjon det er tale om å dele. Selv om det kan stilles spørsmål ved rettssikkerhetsgarantiene i den anmodende stat, kan opplysningene være av en slik karakter at det likevel er ubetenkelig, og i enkelte tilfeller fordelaktig for siktede, at informasjonen deles. Det må med andre ord foretas en bred og konkret helhetsvurdering.

Nr. 4 presiserer at de fakultative avslagsgrunner som følger av bokstav a) ikke skal gjelde for stater tilsluttet Schengen-samarbeidet eller EU, jf. prinsippet i utleveringsloven § 24 nr. 3. Rettsutviklingen innen EU og Norden på utleveringsområdet går i retning av å avskaffe politiske lovbrudd som nektingsgrunn, jf. både nordisk og europeisk arrestordre, jf. lov 20. januar 2012 nr. 4 om pågriping og overlevering til og fra Norge for straffbare forhold på grunnlag av en arrestordre (arrestordreloven), som ikke er trådt i kraft. Politiske lovbrudd bør derfor heller ikke gjøres til avslagsgrunn i saker om rettslig bistand i forhold til disse statene.

Nr. 5 slår fast at det i utgangspunktet ikke stilles krav om at den handling anmodningen gjelder, også skal være straffbar etter norsk rett. Det er midlertid et krav om dobbel straffbarhet for anmodninger som involverer bruk av tvangsmidler, jf. utleveringsloven § 24 nr. 3 og 1959-konvensjonen artikkel 5 nr. 1 a.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 10.1.

Til ny § 23 b:

Nr. 1 første punktum kodifiserer den lange og faste praksis med at påtalemyndigheten har kompetanse til å utferdige rettsanmodninger. Materielle regler i norsk rett endres ikke. Det betyr for eksempel at det ikke gjøres unntak for den domstolskontroll som ellers følger av de materielle vilkårene for bruk av tvangsmidler. Domstolene vil også fortsatt ha kompetanse til å utferdige rettsanmodninger i straffesaker etter domstoloven § 47.

Det er ingen entydig definisjon av begrepet "bevisopptak". I vid betydning omfatter begrepet alle internasjonale anmodninger om bistand i forbindelse med strafforfølgning. I 1959-konvensjonen kapittel II brukes begrepet i forbindelse med

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

anmodninger mellom judicielle myndigheter, som i Norge er definert som domstolene og påtalemyndigheten inklusive politimestrene. I lovforslaget legges en tilsvarende forståelse av begrepet til grunn. Begrepet er ment å favne for eksempel anmodninger om bistand til avhør av vitner eller mistenkte, ransaking, beslag og andre tvangsmidler, sperring av konti eller innhenting av opplysninger om banktransaksjoner, oversendelse av dokumenter, tilbakeføring av gjenstander og anmodninger om forkynning av dokumenter.

Etter *annet punktum* skal anmodninger sendes via Justisdepartementet. Departementet påser at formalkrav er oppfylt, for eksempel at anmodningen er i original/bekreftet kopi, at det ligger ved beslutning fra retten hvis dette er påkrevet, og at anmodningen er oversatt til rett språk. Rettsanmodningen sendes så videre til kompetent utenlandsk myndighet. Dersom det foreligger en overenskomst med den anmodede staten som åpner for direkte fremsendelse av rettsanmodninger, bør anmodningen som utgangspunkt sendes direkte til kompetent utenlandsk myndighet, og ikke via departementet. Oversikt over hvilke myndigheter som er kompetente til å motta ulike former for rettsanmodninger innen EU finnes på nettstedet <http://www.ejn-crimjust.europa.eu>.

Nr. 2 åpner for at det i forskrifts form kan fastsettes nærmere regler om rettsanmodninger i straffesaker.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 10.2.

Til § 24

Nr. 1 annet punktum gir en generell hjemmel for å gi bistand til beslag, inndragning og overlevering med sikte på å tilbakelevere ulovlig ervervede gjenstander til rette eier. Dersom det anmodes om slik bistand i forbindelse med en straffesak, faller forholdet inn under første ledd første punktum. *Nr. 1 tredje punktum* bestemmer at det i ettertid kan gis avkall på gjenstander som allerede er midlertidig overlevert til fremmed stat med det formål å returnere gjenstanden til rettmessig eier. Bestemmelsene gjelder generelt for objekter som kan være underlagt eiendomsrett. Så vel materielle som immaterielle verdier og penger er omfattet.

Nr. 1 inneholder ingen nye forpliktelser til å etterkomme begjæringer om bistand. I samsvar med konvensjonsforpliktelsen kan bestemmelsene bare anvendes i tilfelle hvor det er klart hvem som er tingens rettmessige eier, og hvor tredjemanns rettigheter i gjenstanden ikke berø-

res. Overlevering forutsetter således at det ikke er tvist om eierforholdet til tingen.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 6.5.

Nr. 3 annet punktum utvider begrensningen i adgangen til å nekte å etterkomme en begjæring om bruk av tvangsmidler, til å gjelde overfor alle stater tilsluttet EU. Alle stater tilsluttet 2000-konvensjonen får dermed behandlet sine rettsanmodninger på like vilkår.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 7.3.

Nr. 4 fjerde punktum endres slik at behandlingen i departementet etter den rettslige behandlingen oppheves. Dersom departementet finner at begjæringen om bruk av tvangsmidler skal oversendes påtalemyndigheten, skal ikke departementet treffe vedtak etter at retten ved kjennelse har fattet beslutning om begjæringen om bruk av tvangsmidler skal etterkommes. *Femte punktum* oppheves.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 10.3.

Til ny § 24 a:

Nr. 1 første punktum fastslår at anmodning om fjernavhør av vitner eller sakkyndige som befinner seg i Norge, til bruk for straffesak i fremmed stat kan fremsettes av utenlandsk domstol eller annen myndighet som er kompetent etter anmodende stats lovgiving. Slik anmodning skal fremsettes overfor departementet, jf. *annet punktum*. En annen fremgangsmåte kan imidlertid gjelde i henhold til overenskomst med fremmed stat.

Nr. 2 bestemmer at gjennomføring av slik anmodning skal skje ved norsk domstol og at innkalling av den som skal avhøres skal skje etter norsk rett, jf. *første og annet punktum*. Straffeprosesslovens regler om vitners og sakkyndiges møteplikt gjelder ikke for telefonavhør, jf. *tredje punktum*. Dette er fordi denne formen for fjernavhør er betinget av at den som skal avhøres samtykker, jf. nr. 4 siste punktum.

Nr. 3 første punktum fastslår at avhøret skal skje direkte eller under ledelse av den anmodende stats rettshåndhevende myndighet og i samsvar med denne stats internrettslige lovgivning. En forutsetning er imidlertid at slik fremgangsmåte ikke er forbudt etter norsk rett. En norsk dommer skal være til stede under avhøret og føre kontroll med utspørringen, jf. *annet punktum*.

Nr. 4 første punktum bestemmer at reglene i straffeprosessloven kapittel 10 og 11 om vitner og sakkyndiges adgang og plikt mv. til å forklare seg

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

gjelder tilsvarende så langt de passer. Den som skal avhøres kan påberope seg retten til å nekte å avgi forklaring også etter den anmodende stats lovgivning, jf. *annet punktum*. *Tredje punktum* er en særskilt bestemmelse for telefonavhør og presiserer at slike avhør er betinget av at vedkommende som skal avhøres samtykker. Samtykke må foreligge før avhøret begynner og vil kunne trekkes tilbake så lenge avhøret pågår.

Nr. 5 presiserer at de norske reglene om straffansvar for falsk forklaring kommer tilsvarende til anvendelse som om avhøret fant sted i en nasjonal prosess.

Nr. 6 gir hjemmel til å gi nærmere regler om fjernavhør i forskrift.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 6.7.

Til § 25:

Nr. 1 første punktum har fått et utvidet anvendelsesområde. Bestemmelsen omfatter tilfeller der en utenlandsk stat ber om å få en person som er fengslet i Norge overført til seg for at vedkommende skal avhøres som vitne eller fremstilles til konfrontasjon. I tillegg omfatter bestemmelsen midlertidig overføring av frihetsberøvede personer fra Norge i tilfeller der norske myndigheter har anmodet om bistand til etterforskning, til den staten der det begjærte etterforskningsskritt skal foretas. *Annet punktum* åpner for at slik overføring også kan skje i tilfeller der vedkommende skal bistå ved andre etterforskningsskritt, forutsatt at vedkommende samtykker. Midlertidig overføring kan også skje for fornyet prøving av dom. I slike tilfeller er det imidlertid ikke noe krav om vedkommendes samtykke.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 6.6.1 til punkt 6.6.3.

Innledningsvis er *nr. 2 første punktum* språklig sett forenklet. Det tilsiktes ingen realitetsendringer.

Innledningsvis er *nr. 3 første og annet punktum* språklig sett forenklet.

I *nr. 4 tredje punktum* er henvisningen til § 18 første ledd fjernet. Det innebærer at systemet med både en rettslig og en administrativ prøving av begjæringer om midlertidig overføring oppheves. *Fjerde punktum* foreskriver at om vedkommende samtykker, er den stedlige statsadvokat kompetent til å avgjøre om overføring skal skje. Samtykket skal avgis skriftlig for å sikre notoritet, og det kan avgis overfor påtalemyndigheten eller kriminalomsorgen ved leder av fengselet.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 6.6.5.

Til ny § 25 a:

Nr. 1 første punktum foreskriver at en person som er frihetsberøvet i utlandet, kan overføres midlertidig til Norge. Dette kan skje i forbindelse med bevisopptak, jf. nærmere omtale under punkt 6.6.1. Slik overføring til Norge kan også skje i forbindelse med etterforskningsskritt, jf. nærmere omtale under punkt 6.6.2. Av *annet punktum* følger at reglene om midlertidig overføring til Norge, gjelder tilsvarende ved fornyet prøving av dom, jf. nærmere omtale under punkt 6.6.3.

Nr. 2 regulerer fremsendelsesmåte for anmodninger om midlertidig overføring til Norge. Det er påtalemyndigheten som tar stilling til om begjæring om midlertidig overføring skal fremsettes, og utformer denne. I mangel av konvensjonsbestemmelse som angir en annen fremgangsmåte, skal begjæringen sendes via Justisdepartementet, som vil oversende denne til kompetent utenlandsk myndighet.

Av *nr. 3 første punktum* følger hovedregelen om at den som overføres skal holdes fengslet mens vedkommende befinner seg i Norge. Det gjelder dermed en presumsjon for fengsling ved midlertidig overføring til Norge etter § 25 a. Unntak herfra gjelder dersom myndighetene i den staten vedkommende overføres fra, anmoder om at fengslingen skal opphøre. Det skal med andre ord ikke foretas en vanlig prøving av fengslingsvilkårene etter straffeprosessloven, da utleveringsloven § 25 a nr. 3 er en selvstendig hjemmel for fengsling i disse sakene.

Det følger av *annet punktum* at et vilkår for fengslig forvaring i Norge er at det godtgjøres at det foreligger en gyldig beslutning om fengsling fra den staten vedkommende overføres fra. Det er tilstrekkelig at det i anmodningen om midlertidig overføring er angitt grunnlaget for at vedkommende holdes fengslet i den fremmede staten, dvs. at det er vist til dom eller pågripelsesbeslutning som gir grunnlag for fengsling. Det kreves ikke at selve dommen eller pågripelsesbeslutningen vedlegges. Tilsvarende vil gjelde etter arrestordreloven § 5 første ledd bokstav c), når denne trer i kraft, for så vidt gjelder overlevering til strafforfølgning eller fullbyrding av dom på bakgrunn av en arrestordre.

Tredje punktum gir arrestordreloven § 13 tredje ledd første og annet punktum tilsvarende anvendelse. Disse bestemmelsene regulerer spørsmålet om fremstilling for retten med begjæ-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

ring om fengsling, og gir straffeprosessloven § 183 tilsvarende anvendelse.

I forbindelse med spørsmålet om fengsling i Norge etter § 25 a nr. 3, vil vedkommende ha status og samme rettigheter som en siktet. For øvrig vil status til den som overføres midlertidig til Norge følge den status vedkommende har i den aktuelle sak han eller hun skal yte bistand i.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 6.6.4.

Nr. 4 første punktum bestemmer at vedkommende som midlertidig overføres til Norge nyter godt av det såkalte spesialtetsprinsippet. Dette innebærer at vedkommende under oppholdet i Norge, ikke kan straffefølges, straffes eller utleveres for handling begått før overføringen. Reglene om utlevering skal altså ikke kunne omgås ved bruk av reglene om midlertidig overføring. *Annet punktum* fastslår at vedkommende skal tilbakeføres til den fremmede staten så snart som mulig eller innen en nærmere fastsatt frist.

13.3 Merknader til endringer i straffeprosessloven

Til § 203

Nytt annet ledd foreskriver at reglene om adgangen til å foreta beslag i elektronisk lagrede data, skal gjelde tilsvarende når fremmed stat anmoder om slik rettslig bistand, jf. straffeprosessloven 216 a fjerde til sjette ledd. Når endringer i straffeprosessloven (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv) trer i kraft vil samtidig den foreslåtte endringen her bli opphevet.

Til § 210

Første ledd nytt tredje punktum foreskriver at adgangen til å gi pålegg om utlevering av elektronisk lagrede data, skal gjelde tilsvarende når fremmed stat anmoder om slik rettslig bistand, jf. straffeprosessloven 216 a fjerde til sjette ledd. Når endringer i straffeprosessloven (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv) trer i kraft vil samtidig den foreslåtte endringen her bli opphevet.

Til § 216 a fjerde ledd:

Nytt tredje punktum presiserer omfanget av plikten tilbydere av telenett og teletjeneste har til å tilrettelegge for kommunikasjonskontroll. Bestemmelsen fastsetter at politiet kan pålegge tilbydere å yte bistand til direkte overføring av telekommunikasjon til fremmed stat. Slik tilrettelegging skal

forstås som nødvendig for å foreta avlytting som Norge er folkerettslig forpliktet til å gjennomføre. Bestemmelsen omfatter plikt til å legge til rette for teknisk bistand, det vil si situasjoner hvor den fremmede staten selv gjennomfører kommunikasjonskontroll av personer på statens eget område eller i en tredjestat. *Fjerde punktum* begrenser plikten til å bistå til å gjelde stater Norge har et nært samarbeid med.

Det vises til nærmere omtale av denne problemstillingen under punkt 7.3.3.

Til § 216 a nytt femte og sjette ledd:

Femte ledd første punktum omhandler påtalemyndighetens kompetanse til å foreta forenklet prøving av anmodninger om teknisk bistand. Et vilkår er at det foreligger en lovlig beslutning fra en annen medlemsstat om å gjennomføre kommunikasjonskontroll. Det skal ikke foretas ny, fullstendig prøving av den utenlandske rettslige beslutningen. Formålet med regelen er å sikre effektiv saksgang. *Annet punktum* setter som vilkår for slik forenklet fremgangsmåte at personen som skal overvåkes befinner seg utenfor norsk territorium og at kommunikasjonskontrollen kan skje ved umiddelbar overføring. For øvrig gjelder reglene om hvordan kommunikasjonskontrollen kan utføres og at adgangen skal gis uavhengig av eierforholdene til nettet m.v., jf. nytt *tredje punktum* som gir straffeprosessloven § 216 a tredje og fjerde ledd tilsvarende anvendelse. *Fjerde punktum* åpner for at nærmere bestemmelser om behandlingen av anmodninger fra fremmed stat kan gis i forskrift.

Det vises til nærmere omtale av denne problemstillingen under punkt 7.3.3.

Sjette ledd inneholder en hjemmel for å gi nærmere regler om varsling om kontroll av kommunikasjon uten teknisk assistanse fra en annen medlemsstat, jf. særlig omtale av denne problemstillingen under punkt 7.5.

Til § 216 b

Annet ledd bokstav d foreslås opphevet som overflødig ved siden av straffeprosessloven §§ 210 b om utlevering av trafikkdata og 210 c om utlevering av basestasjonsdata. Siden bokstav c nå blir siste bokstav, foreslås "eller" avslutningsvis flyttet opp til bokstav b.

Nytt fjerde ledd gjelder teknisk bistand til fremmed stat til kommunikasjonskontroll etter § 216 b annet ledd bokstav a. Bestemmelsen fastsetter at

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

§ 216 a fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende. Se merknadene til endringene i § 216 a.

Det vises til nærmere omtale av denne problemstillingen under punkt 7.3.3.

13.4 Merknader til endringer i politiloven

Til § 20 a

Første ledd første punktum åpner for at utenlandsk politi kan delta i felles etterforskningsgrupper eller politioperasjoner, eller annen form for tjenestehandlinger i Norge. Et vilkår er at dette er i samsvar med en overenskomst med fremmed stat. Adgangen etter nåværende § 20 a første ledd for utenlandske polititjenestemenn til å fortsette observasjon og forfølgelse på norsk territorium, videreføres i *annet punktum*.

Annet ledd foreskriver at politimyndighet kan gis til utenlandsk polititjenestemenn. Mens politiloven § 20 tredje ledd gjelder tildeling av politimyndighet til andre mer generelt, presiseres nå den tilsvarende adgangen for å gi slik myndighet til utenlandsk polititjenestemenn, men etter de samme prinsipper som gjelder etter politiloven § 20 tredje ledd.

Tredje ledd viderefører innholdsmessig nåværende § 20 a annet ledd.

Fjerde ledd åpner for at det kan gis nærmere regler om internasjonalt politisamarbeid, herunder adgangen for utenlandsk politi til å utføre tjenestehandlinger i Norge.

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 9.2.

13.5 Merknader til endringer i ekomloven

Til § 2-8 tredje ledd nytt annet punktum

Forskriftshjemmelen åpner for at myndigheten kan gi nærmere regler om tilbyders beregning av kostnader de er påført som følge av å yte konvensjonspliktig bistand til fremmed stat. Slike regler vil bidra til ensartet praksis blant tilbyderne. Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen under punkt 12.1.

13.6 Merknader til endringer i straffeprosessloven (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv)

Til nye endringer i §§ 203 og 210:

Endringene i §§ 203 og 210 oppheves som overflødige fra det tidspunkt lov 15. april 2011 nr. 11 om endringer i ekomloven og straffeprosessloven mv. (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett) trer i kraft.

Til endringen av § 210 b nytt sjette ledd:

Lovendringene i straffeprosessloven § 216 a fjerde til sjette ledd gis tilsvarende anvendelse for utlevering av trafikkdata. Se merknadene til lovendringene i straffeprosessloven § 216 a.

Til endringen av § 210 c annet ledd:

Straffeprosessloven § 210 b nytt sjette ledd gis tilsvarende anvendelse for så vidt gjelder uthenting av basestasjonsdata. Se merknadene til § 210 b samt til straffeprosessloven § 216 a.

13.7 Merknader til ikrafttredelsesbestemmelsen

Det er ønskelig at lovforslaget trer i kraft så snart som mulig. Tilknytningsavtalen ble 13. mars 2012 godkjent av Europaparlamentet. Saken blir så sendt Rådet i EU for endelig godtakelse. Endelig godtakelse i EU kan forventes i løpet av våren 2012. Etter dette vil ikrafttredelse av avtalen kun bero på at Norge ratifiserer. Idet det kan oppstå uforutsette problemstillinger som må løses før lovforslaget settes i kraft, foreslås det likevel at det nærmere ikrafttredelsestidspunktet fastsettes av Kongen.

Det foreslås også gitt hjemmel for delt ikraftsettelse. Enkelte av lovendringene knytter seg til lover som er sanksjonert men ikke satt i kraft. Det er derfor behov for å kunne foreta en konkret vurdering av ikrafttredelsestidspunktet for disse.

Ikrafttredelsen kan avdekke behov for nærmere overgangsregler. I nr. 2 åpnes det derfor for at Kongen i forskrift kan gi slike regler.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i utleveringsloven m.m og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i utleveringsloven m.m og vedtak om samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker i samsvar med et vedlagt forslag.

A

Forslag

til lov om endringer i utleveringsloven m.m.

I

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

§ 46 første ledd skal lyde:

Rettsanmodninger fra utenlandske domstoler eller andre utenlandske myndigheter skal bare etterkommes naar de blir sendt gjennom vedkommende norske regjeringsdepartement, hvis ikke andet er bestemt av Kongen, *eller følger av overenskomst med fremmed stat.*

§ 46 fjerde ledd annet punktum oppheves.

§ 47 nytt siste ledd skal lyde:

For bevisopptak i straffesak ved utenlandsk myndighet gjelder også lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere m.v. § 23 b.

§ 48 første ledd annet punktum skal lyde:

Anmodningen sendes gjennom vedkommende regjeringsdepartement, hvis ikke andet er bestemt av Kongen *eller følger av overenskomst med fremmed stat*

§ 164 skal lyde:

Kongen kan bestemme at det som skal forkynnes kan meddeles per telefaks eller ved andre kommunikasjonsmidler til den som skal utføre forkynnelsen, og fastsette nærmere regler om dette. Det kan også bestemmes at meddelelsen kan sendes via annen

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

myndighet. Første og annet punktum gjelder også for dokumenter som meddeles fra utenlandsk myndighet og som skal forkynnes i Norge.

II

I lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrøttere m.v. gjøres følgende endringer i kapittel V:

Ny § 23 a skal lyde:

1. *En begjæring om rettslig bistand fra utenlandsk myndighet i forbindelse med straffesak i fremmed stat som er fremsatt overfor departementet eller i samsvar med overenskomst med vedkommende stat, skal så vidt mulig etterkommes.*
2. *Begjæringen skal avslås dersom gjennomføringen ville krenke Norges suverenitet, medføre fare for rikets sikkerhet eller stride mot rettsordenen eller andre vesentlige interesser.*
3. *Begjæringen kan også avslås dersom*
  - a) *den gjelder en handling som etter bestemmelsene i §§ 4 og 5 ikke kan begrunne utlevering*
  - b) *den fullbyrdende myndighet har kjennskap til at det i Norge eller i en stat som er tilknyttet Schengen-samarbeidet eller Den europeiske union er avsagt dom eller foreligger annen avgjørelse som avskjærer videre strafforfølgning for det forhold begjæringen gjelder*
  - c) *det foreligger tungtveiende grunner for at begjæringen ikke bør etterkommes*
4. *Tredje ledd bokstav a gjelder ikke anmodning fra en stat som er tilsluttet Schengen-samarbeidet eller Den europeiske union.*
5. *Det er ikke til hinder for gjennomføringen av anmodningen at handlingen som anmodningen gjelder ikke er straffbar etter norsk rett. Dette gjelder likevel ikke anmodninger som involverer bruk av tvangsmidler, jf. § 24 tredje ledd.*

Ny § 23 b skal lyde:

1. *Påtalemyndigheten kan beslutte å fremme anmodning til utenlandsk myndighet om bistand til bevisopptak. Slik anmodning sendes via Justisdepartementet, hvis ikke annet er bestemt ved overenskomst med fremmed stat.*
2. *Kongen kan gi nærmere forskrifter om rettsanmodninger etter denne bestemmelsen.*

§ 24 nr. 1 nytt annet og tredje punktum skal lyde:

Det kan også ellers bestemmes at ting som kan beslaglegges eller inndras i medhold av straffepro-

sessloven kapittel 16 skal overføres til fremmed stat for det formål at tingen skal tilbakeleveres til rette eier. Tilsvarende kan det bestemmes at det skal gis avkall på ting som er midlertidig overlevert fremmed stat.

§ 24 nr. 3 annet punktum skal lyde:

Første punktum, andre alternativ gjelder ikke for stater tilsluttet Schengensamarbeidet eller Den europeiske union.

§ 24 nr. 4 fjerde punktum skal lyde:

Reglene i § 17 tredje ledd gjelder tilsvarende.

Ny § 24 a skal lyde:

1. *Til bruk for straffesak i fremmed stat kan utenlandsk domstol eller annen myndighet som er kompetent etter vedkommende lands lovgivning, på begjæring, avhøre vitner og sakkyndige som befinner seg i Norge ved fjernavhør. Begjæringen fremsettes overfor departementet, med mindre annet er fastsatt ved overenskomst med fremmed stat.*
2. *Fjernavhør etter denne bestemmelsen gjennomføres ved norsk domstol. Innkallelse av den som skal avgi forklaring skjer etter reglene i straffeprosessloven. For plikten til å møte som vitne eller sakkyndig gjelder straffeprosessloven §§ 108, 109 og 143 tredje ledd tilsvarende. Tredje punktum gjelder ikke for fjernavhør ved hjelp av telefon.*
3. *Avhøret kan gjennomføres i henhold til lovgivningen i den stat som har fremsatt begjæringen, så lenge en slik fremgangsmåte ikke er forbudt etter norsk rett. En dommer skal være tilstede under hele avhøret og føre kontroll med utspørringen.*
4. *For vitnet og den sakkyndiges adgang og plikt til å forklare seg mv. gjelder bestemmelsene i straffeprosessloven kapittel 10 og 11 tilsvarende så langt de passer. Den som avhøres kan også nekte å avgi forklaring i den utstrekning dette følger av den anmodende stats lovgivning. Fjernavhør ved hjelp av telefon kan bare skje dersom vitnet eller den sakkyndige samtykker.*
5. *For straffansvar for falsk forklaring gjelder straffeloven §§ 163 til 167 tilsvarende.*
6. *Kongen kan gi forskrifter om fjernavhør etter denne bestemmelsen, herunder regler om blant annet føring av referat, bruk av tolk og dommerens kontroll med avhøret mv.*

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

§ 25 nr. 1 og 2 skal lyde:

1. Til bruk for straffesak *her i landet* eller i fremmed stat kan *det bestemmes at en person som her i landet er frihetsberøvet* på grunn av straffbar handling, skal *midlertidig overføres* til *en fremmed stat* for å avhøres som vitne eller fremstilles til konfrontasjon. Overføring som nevnt i første punktum, kan også skje med vedkommendes samtykke for å bistå ved andre etterforskningskritt, *eller skje i forbindelse med fornyet prøving av dom.*
2. *Begjæring om overføring etter nr. 1 fremsendes via departementet med mindre annet er fastsatt ved overenskomst med fremmed stat.* Begjæringen skal inneholde opplysninger om arten av den straffbare handling.

§ 25 nr. 3 første og annet punktum skal lyde:

Begjæring om midlertidig overføring til bruk for straffesak i fremmed stat skal ikke etterkommes dersom den handling forfølgningen gjelder eller en tilsvarende handling, ikke er straffbar etter norsk lov, eller dersom den etter bestemmelsene i §§ 4 til 6 ikke kan begrunne utlevering. *Overføring til fremmed stat skal ikke skje* dersom vedkommendes nærvær er nødvendig her i riket av hensyn til en straffesak, eller dersom andre sterke grunner taler mot *overføring.*

§ 25 nr. 4 skal lyde:

4. Dersom vedkommende ikke samtykker i overføring etter nr. 1 første punktum, avgjør retten ved kjennelse om det er lovlig adgang til overføring. Er vedkommende under strafforfølgning her i riket, hører saken inn under den domstol som behandler straffesaken. Reglene i § 17 tredje ledd *gjelder* tilsvarende. *Dersom vedkommende overfor påtalemyndigheten eller kriminalomsorgen skriftlig samtykker til midlertidig overføring, avgjør den stedlige statsadvokat om overføring skal skje.* Før det treffes avgjørelse om overføring til utlandet, skal det innhentes uttalelse fra fengsels- eller anstaltsmyndigheten såfremt vedkommende soner straff eller er anbrakt i anstalt.

Ny § 25 a skal lyde:

1. *En person som i utlandet er berøvet friheten på grunn av straffbar handling kan overføres midlertidig til Norge for å avhøres som vitne eller bistå ved andre etterforskningskritt. Det samme gjelder ved fornyet prøving av dom.*

2. *Begjæring om overføring etter nr. 1 fremsettes av påtalemyndigheten og sendes via departementet med mindre annet er fastsatt ved overenskomst med fremmed stat.*
3. *Personen som overføres skal holdes i fengslig forvaring, med mindre vedkommende utenlandske myndighet anmoder om at fengslingen skal opphøre. Det er et vilkår for fengsling at det godtgjøres å foreligge beslutning om bruk av fengslig forvaring i samsvar med vedkommende stats lovgivning. Lov 20. januar 2012 nr. 4 om pågriping og overlevering til og frå Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre § 13 tredje ledd første og annet punktum gjelder tilsvarende.*
4. *Personen som er overført skal under oppholdet her i riket ikke bli satt under rettsforfølgning, straffet eller utlevert for handling han har begått før overføringen. Vedkommende skal tilbakeføres til den fremmede stat så snart som mulig eller innen en nærmere fastsatt frist.*

III

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 203 nytt annet ledd skal lyde:

Ved anmodning fra fremmed stat om rettslig hjelp til utlevering av elektronisk lagrede data gjelder § 216 a fjerde til sjetten ledd tilsvarende.

§ 210 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:
Ved anmodning fra fremmed stat om rettslig hjelp til utlevering av elektronisk lagrede data gjelder § 216 a fjerde til sjetten ledd tilsvarende.

§ 216 a fjerde ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Dersom kommunikasjonsavlytting er besluttet som ledd i rettslig bistand til fremmed stat etter lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere m.v. § 24, kan politiet pålegge eier eller tilbyder av nett eller tjeneste å bistå slik at kontrollen kan skje ved umiddelbar overføring til den fremmede staten. Tredje punktum gjelder likevel bare i den utstrekning slik bistand er nødvendig for å oppfylle forpliktelse i henhold til overenskomst med fremmed stat som Norge er part i.

§ 216 a nytt femte og sjetten ledd skal lyde:

Påtalemyndigheten kan i den utstrekning det er nødvendig for å oppfylle forpliktelse i henhold til overenskomst som Norge er part i, treffe beslutning

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

om at det skal gis teknisk bistand til gjennomføring av beslutning fra kompetent rettslig myndighet i fremmed stat om kommunikasjonsavlytting, som skal foretas som ledd i etterforskning av en straffesak i denne stat. Dette gjelder bare dersom kontrollen retter seg mot personer som ikke oppholder seg i Norge og kontrollen kan skje ved umiddelbar overføring. Tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende. Utfyllende vilkår for å etterkomme anmodning fra fremmed stat om teknisk bistand til kommunikasjonskontroll etter denne bestemmelse og krav til beslutningens innhold fastslås av Kongen.

Kongen kan gi nærmere regler om varslingsplikt ved kommunikasjonskontroll som ikke krever rettslig eller teknisk bistand i en fremmed stat og som er i samsvar med overenskomst med vedkommende stat. Kongen kan også gi nærmere regler om behandling av varsel fra fremmed stat om slik kommunikasjonskontroll i Norge.

§ 216 b annet ledd bokstav b og c skal lyde:

- b) å stenge anlegg som nevnt i bokstav a for kommunikasjon, eller
- c) å identifisere anlegg som nevnt i bokstav a ved hjelp av teknisk utstyr.

§ 216 b annet ledd bokstav d oppheves.

§ 216 b nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved anmodning fra fremmed stat om rettslig hjelp til kommunikasjonskontroll som nevnt i annet ledd bokstav a gjelder § 216 a fjerde og femte ledd tilsvarende.

IV

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 20 a lyde:

§ 20 a *Utenlandsk polititjenestemann*

Utenlandsk tjenestemann kan delta i felles etterforskningsgrupper, felles politioperasjoner, eller på annen måte utføre tjenestehandlinger i Norge i den grad det følger av overenskomst med fremmed stat. Tilsvarende gjelder for adgangen til å fortsette observasjon og forfølgelse på norsk territorium.

Det kan unntaksvis gis politimyndighet til utenlandsk tjenestemann. § 20 tredje ledd gjelder tilsvarende.

Utenlandsk tjenestemann som nevnt i første ledd er å anse som offentlig tjenestemann i forhold til straffelovens bestemmelser.

Kongen kan gi nærmere regler om vilkår for og gjennomføringen av internasjonalt samarbeid som nevnt i første ledd, herunder særlig om vilkårene for adgangen til å fortsette observasjon og forfølgelse som nevnt i første ledd annet punktum.

V

I lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon skal § 2-8 tredje ledd nytt annet punktum lyde:

Myndigheten kan også gi forskrifter om tilbyders krav på dekning av kostnader som følge av bistand til fremmede stater for å oppfylle forpliktelser i henhold til overenskomst som Norge er part i.

VI

I lov 15. april 2011 nr. 11 om endringer i ekomloven og straffeprosessloven mv. (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett) gjøres følgende endringer i avsnitt I om endringer i lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker:

§ 203 annet ledd oppheves.

§ 210 første ledd tredje punktum oppheves.

I endringen av § 210 b skal nytt sjette ledd lyde:

Ved anmodning fra fremmed stat om rettslig hjelp til utlevering av trafikkdata som nevnt i første ledd, gjelder § 216 a fjerde til sjette ledd tilsvarende.

I endringen av § 210 c skal annet ledd lyde:

§ 210 b annet til sjette ledd gjelder tilsvarende.

VII

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

B **Forslag**

til vedtak om samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

I

Stortinget samtykker til ratifikasjon av Avtale av 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge om anvendelsen av visse bestemmelser i konvensjonen av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater og i protokoll av 2001 til denne konvensjon.

II

Stortinget samtykker til ratifikasjon av Annen tilleggsprotokoll av 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon av 20. april 1959 om gjensidig hjelp i straffesaker.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Vedlegg 1

Agreement between the European Union and the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway on the application of certain provisions of the Convention of 29 May 2000 on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union and the 2001 Protocol thereto

The European Union, on the one hand, and the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway, on the other hand, hereinafter referred to as "the Contracting Parties",

WISHING to improve judicial cooperation in criminal matters between the Member States of the European Union and Iceland and Norway, without prejudice to the rules protecting individual freedom,

CONSIDERING that current relationships among the Contracting Parties require close cooperation in the fight against crime,

POINTING OUT the Contracting Parties' common interest in ensuring that mutual assistance between the Member States of the European Union and Iceland and Norway is provided in a fast and efficient manner compatible with the basic principles of their national law, and in compliance with the individual rights and principles of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, signed at Rome on 4 November 1950,

EXPRESSING their mutual confidence in the structure and functioning of their legal systems and in the ability of all Contracting Parties to guarantee a fair trial,

Avtale mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge om anvendelsen av visse bestemmelser i konvensjonen av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater og i protokoll av 2001 til denne konvensjon

Den europeiske union på den ene hånd, og Republikken Island og Kongeriket Norge på den annen hånd sammen heretter kalt «avtalepartene»,

SOM ØNSKER å bedre det rettslige samarbeidet i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater og Island og Norge, uten at reglene om vern av den enkeltes frihet berøres,

SOM TAR I BETRAKTNING at de nåværende forbindelser mellom avtalepartene krever tettere samarbeid i kampen mot kriminalitet,

SOM UNDERSTREKER at det er i avtalepartenes felles interesse å sikre at gjensidig hjelp mellom Den europeiske unions medlemsstater og Island og Norge gis på en rask og effektiv måte som er forenlig med de grunnleggende prinsipper i deres nasjonale rett og i samsvar med den enkeltes rettigheter og prinsippene i den europeiske konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, undertegnet i Roma 4. november 1950,

SOM UTTRYKKER sin gjensidige tillit til den måten deres rettssystemer er bygd opp på og virker på, og til samtlige avtaleparters evne til å sikre en rettfærdig rettergang,

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

RESOLVED to supplement the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters of 20 April 1959 and other Conventions in force in this area, by an Agreement between the European Union, Iceland and Norway,

RECOGNISING that the provisions of those Conventions remain applicable for all matters not covered by this Agreement,

RECALLING that this Agreement, including Annex I thereto, regulates mutual assistance in criminal matters, based on the principles of the Convention of 20 April 1959,

CONSIDERING that in Article 2 paragraph 1 of the Convention of 29 May 2000 on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union, and in Article 15 of the Protocol of 16 October 2001 thereto, the provisions have been identified which constitute a development of the Schengen acquis, and which therefore have been accepted by Iceland and Norway by virtue of their obligations under the Agreement of 18 May 1999 concluded by the Council of the European Union, the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway on the latter's association with the application, implementation and development of the provisions of the Schengen acquis,

CONSIDERING that Iceland and Norway have expressed their wish to enter into an agreement enabling them to apply also the other provisions of the 2000 Mutual Assistance Convention and of the 2001 Protocol in their relations with the Member States of the European Union,

CONSIDERING that the European Union also considers it necessary to have such an agreement in place,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

1. Subject to the provisions of this Agreement, the content of the following provisions of the Convention of 29 May 2000, established by the Council of the European Union in accordance with Article 34 of the Treaty on European Union, on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union, hereinafter referred to as "the EU Mutual Assistance Convention", shall be applicable in the relations between the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway and in the mutual relations between each of these States and the Member States of the European Union:

SOM ER FAST BESLUTTET PÅ å supplere den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker av 20. april 1959 og andre konvensjoner som gjelder på dette området, med en avtale mellom Den europeiske union og Island og Norge,

SOM ERKJENNER at bestemmelsene i de nevnte konvensjoner fortsatt får anvendelse på alle spørsmål som ikke omfattes av denne avtale,

SOM MINNER OM at denne avtale, herunder avtalens vedlegg I, regulerer gjensidig hjelp i straffesaker på grunnlag av prinsippene i konvensjonen av 20. april 1959,

SOM TAR I BETRAKTNING at bestemmelsene i artikkel 2 nr. 1 i konvensjonen av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater og i artikkel 15 i protokoll av 16. oktober 2001 til denne konvensjon anses å utgjøre en videreutvikling av Schengen-regelverket, og som derfor er godtatt av Island og Norge i kraft av deres forpliktelser etter avtalen av 18. mai 1999 mellom Rådet for Den europeiske union, Republikken Island og Kongeriket Norge om de sistnevnte statenes tilknytning til anvendelsen, gjennomføringen og videreutviklingen av bestemmelsene i Schengen-regelverket,

SOM TAR I BETRAKTNING at Island og Norge har uttrykt ønske om å inngå en avtale som gjør at de også kan anvende de andre bestemmelsene i konvensjonen om gjensidig hjelp av 2000 og i protokollen av 2001 i sine forbindelser med medlemsstatene i Den europeiske union,

SOM TAR I BETRAKTNING at Den europeiske union også anser det nødvendig å få på plass en slik avtale,

ER BLITT ENIGE OM FØLGENDE:

Artikkel 1

1. Med mindre annet følger av bestemmelsene i denne avtale, skal innholdet i de følgende bestemmelser i konvensjonen av 29. mai 2000, utformet av Rådet for Den europeiske union i samsvar med artikkel 34 i traktaten om Den europeiske union, om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater, heretter kalt «EUs konvensjon om gjensidig hjelp», gjelde i forbindelsene mellom Republikken Island og Kongeriket Norge og i de gjensidige forbindelsene mellom hver av disse statene og Den europeiske unions medlemsstater:

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Articles 4, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25 and 26, as well as Articles 1 and 24 to the extent that they are relevant for any of those other Articles.

2. Subject to the provisions of this Agreement, the content of the following provisions of the Protocol of 16 October 2001, established by the Council of the European Union in accordance with Article 34 of the Treaty on European Union, to the Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union, hereinafter referred to as "the EU Mutual Assistance Protocol", shall be applicable in the relations between the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway and in the mutual relations between each of these States and the Member States of the European Union:

Articles 1 (paragraphs 1 to 5), 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11 and 12.

3. The declarations made by Member States under Articles 9(6), 10(9), 14(4), 18(7) and 20(7) of the EU Mutual Assistance Convention and Article 9(2) of the EU Mutual Assistance Protocol shall also be applicable in the relations with the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway.

Article 2

1. The Contracting Parties, in order to achieve the objective of arriving at as uniform an application and interpretation as possible of the provisions referred to in Article 1, shall keep under constant review the development of the case-law of the Court of Justice of the European Communities, as well as the development of the case-law of the competent courts of Iceland and Norway relating to such provisions. To this end a mechanism shall be set up to ensure regular mutual transmission of such case-law.
2. Iceland and Norway shall be entitled to submit statements of case or written observations to the Court of Justice in cases where a question has been referred to it by a court or tribunal of a Member State for a preliminary ruling concerning the interpretation of any provisions referred to in Article 1.

Article 3

If a request is refused, Norway or Iceland may ask the requested Member State to report to Eurojust

Artikkel 4, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25 og 26 samt artikkel 1 og 24 i den utstrekning disse artikkelene er relevante i forhold til noen av de andre artikkelene.

2. Med mindre annet følger av bestemmelsene i denne avtale, skal innholdet i de følgende bestemmelser i protokollen av 16. oktober 2001, utformet av Rådet for Den europeiske union i samsvar med artikkel 34 i traktaten om Den europeiske union, til konvensjonen om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater, heretter kalt «EUs protokoll om gjensidig hjelp», gjelde i forbindelsene mellom Republikken Island og Kongeriket Norge og i de gjensidige forbindelsene mellom hver av disse statene og Den europeiske unions medlemsstater:

Artikkel 1 (nr. 1 til 5), 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11 og 12.

3. Medlemsstatenes erklæringer i henhold til artikkel 9 nr. 6, 10 nr. 9, 14 nr. 4, 18 nr. 7 og 20 nr. 7 i EUs konvensjon om gjensidig hjelp og artikkel 9 nr. 2 i EUs protokoll om gjensidig hjelp skal også gjelde i forbindelsene med Republikken Island og Kongeriket Norge.

Artikkel 2

1. Avtalepartene skal, for å oppfylle målsetningen om å oppnå en mest mulig ensartet anvendelse og fortolkning av bestemmelsene nevnt i artikkel 1, holde seg løpende orientert om utviklingen av rettspraksis ved De europeiske fellesskaps domstol, samt om utviklingen av rettspraksis ved de kompetente domstoler i Island og Norge som gjelder slike bestemmelser. For dette formål skal det opprettes mekanismer for å sikre jevnlig oversendelse av slik rettspraksis mellom partene.
2. Island og Norge skal ha rett til å avgi innlegg eller skriftlig uttalelse til EF-Domstolen i tilfeller der et spørsmål er blitt henvist til denne domstol av en høyere eller lavere domstol i en medlemsstat for å få en prejudisiell avgjørelse om fortolkningen av en bestemmelse som nevnt i artikkel 1.

Artikkel 3

Dersom en anmodning blir avslått, kan Norge eller Island, med henblikk på en mulig praktisk

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

any problem encountered concerning the execution of the request, for a possible practical solution.

løsning, be den anmodede medlemsstat om å gi melding til Eurojust om problemer i forbindelse med utføringen av anmodningen.

Article 4

Any dispute between either Iceland or Norway and a Member State of the European Union regarding the interpretation or the application of this Agreement or of any of the provisions referred to in Article 1 thereof may be referred by a Party to the dispute to a meeting of representatives of the governments of the Member States of the European Union and of Iceland and Norway, with a view to its settlement within six months.

Artikkel 4

Ved tvist mellom enten Island eller Norge og en medlemsstat i Den europeiske union om fortolkningen eller anvendelsen av denne avtale eller av noen av bestemmelsene nevnt i avtalens artikkel 1, kan en part i tvisten henvide tvisten til et møte mellom representanter for regjeringene i Den europeiske unions medlemsstater og i Island og Norge, med sikte på å komme fram til en løsning innen seks måneder.

Article 5

The Contracting Parties agree to carry out a common review of this Agreement no later than five years after its entry into force. The review shall in particular address the practical implementation, interpretation and development of the Agreement and may also include issues such as the consequences of further development of the European Union relating to the subject matter of this Agreement.

Artikkel 5

Avtalepartene er enige om å foreta en felles gjennomgang av denne avtale senest 5 år etter avtalens ikrafttredelse. Gjennomgangen skal særlig gjelde den praktiske gjennomføringen, fortolkningen og videreutviklingen av avtalen og kan også omfatte spørsmål som gjelder de konsekvensene en videreutvikling av Den europeiske union får for denne avtales materielle anvendelsesområde.

Article 6

1. The Contracting Parties shall notify each other of the completion of the procedures required to express their consent to be bound to this Agreement.
2. When giving their notification under paragraph 1 or, if so provided, at any time thereafter, Iceland and Norway may make any of the declarations provided for in Articles 9(6), 10(9), 14(4), 18(7) and 20(7) of the EU Mutual Assistance Convention and Article 9(2) of the EU Mutual Assistance Protocol.
3. As far as the relevant provisions of the EU Mutual Assistance Convention are concerned, this Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the day on which the Secretary-General of the Council of the European Union establishes that all formal requirements concerning the expression of the consent by or on behalf of the Parties to this Agreement have been fulfilled, or on the date on which the EU Mutual Assistance Convention enters into force in accordance with Article 27(3) thereof, if such date is later. As far as the relevant provisions of the EU Mutual Assistance Convention are

Artikkel 6

1. Avtalepartene skal underrette hverandre når de har fullført de prosedyrer som kreves for å uttrykke sitt samtykke til å være bundet av denne avtale.
2. Island og Norge kan samtidig som de gir sin underretning som nevnt i nr. 1 eller på ethvert senere tidspunkt, dersom dette er angitt, avgi erklæringer som nevnt i artikkel 9 nr. 6, 10 nr. 9, 14 nr. 4, 18 nr. 7 og 20 nr. 7 i EUs konvensjon om gjensidig hjelp og artikkel 9 nr. 2 i EUs protokoll om gjensidig hjelp.
3. Med hensyn til de relevante bestemmelser i EUs konvensjon om gjensidig hjelp skal denne avtale tre i kraft på den første dag i den tredje måned etter den dag Generalsekretæren i Rådet for Den europeiske union fastslår at alle de formelle krav om samtykke fra eller på vegne av avtalepartene, er oppfylt, eller på den dato EUs konvensjon om gjensidig hjelp trer i kraft i samsvar med konvensjonens artikkel 27 nr. 3, dersom denne dato inntreffer senest. Med hensyn til de relevante bestemmelser i EUs konvensjon om gjensidig hjelp, skaper ikrafttredelsen av denne avtale rettigheter og forpliktelser mel-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

concerned, the entry into force of this Agreement creates rights and obligations between Iceland and Norway and between Iceland, Norway and those EU Member States in respect of which the EU Mutual Assistance Convention has entered into force.

4. As far as the relevant provisions of the EU Mutual Assistance Protocol are concerned, this Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the day on which the Secretary-General of the Council of the European Union establishes that all formal requirements concerning the expression of the consent by or on behalf of the Parties to this Agreement have been fulfilled, or on the date on which the EU Mutual Assistance Protocol enters into force in accordance with Article 13(3) thereof, if such date is later. As far as the relevant provisions of the EU Mutual Assistance Protocol are concerned, the entry into force of this Agreement creates rights and obligations between Iceland and Norway and between Iceland, Norway and those EU Member States in respect of which the EU Mutual Assistance Protocol has entered into force.
5. Subsequently, such rights and obligations shall come into being between Norway, Iceland and other EU Member States as from the dates on which the EU Mutual Assistance Convention and/or the EU Mutual Assistance Protocol enter into force for such other EU Member States.
6. This Agreement shall apply only to mutual assistance procedures initiated after the date on which it creates rights and obligations by virtue of paragraphs 3 and 4.

Article 7

Accession by new Member States of the European Union to the EU Mutual Assistance Convention and/or to the EU Mutual Assistance Protocol shall create rights and obligations under this Agreement between those new Member States and Iceland and Norway.

Article 8

1. This Agreement may be terminated by the Contracting Parties. In the event of termination by either Iceland or Norway, this Agreement shall remain in force between the European Union and the State for which it has not been terminated.

lom Island og Norge og mellom Island, Norge og de medlemsstatene i EU som EUs konvensjon om gjensidig hjelp er trådt i kraft for.

4. Med hensyn til de relevante bestemmelser i EUs protokoll om gjensidig hjelp, skal denne avtale tre i kraft på den første dag i den tredje måned etter den dag Generalsekretæren i Rådet for Den europeiske union fastslår at alle de formelle krav om samtykke fra eller på vegne av avtalepartene, er oppfylt, eller på den dato EUs protokoll om gjensidig hjelp trer i kraft i samsvar med protokollens artikkel 13 nr. 3, dersom denne dato inntreffer senest. Med hensyn til de relevante bestemmelser i EUs protokoll om gjensidig hjelp, skaper ikrafttredelsen av denne avtale rettigheter og forpliktelser mellom Island og Norge og mellom Island, Norge og de medlemsstatene i EU som EUs protokoll om gjensidig hjelp er trådt i kraft for.
5. Deretter skal rettigheter og forpliktelser etter denne avtale få virkning mellom Norge, Island og andre medlemsstater i EU på den dato EUs konvensjon om gjensidig hjelp og/eller EUs protokoll om gjensidig hjelp trer i kraft for slike andre medlemsstater i EU.
6. Denne avtalen skal bare gjelde for prosedyrer om gjensidig hjelp innledet etter den dato avtalen skaper rettigheter og forpliktelser i henhold til nr. 3 og 4.

Artikkel 7

Når nye medlemsstater i Den europeiske union tiltrer EUs konvensjon om gjensidig hjelp og/eller EUs protokoll om gjensidig hjelp skapes det rettigheter og forpliktelser etter denne avtale mellom slike nye medlemsstater og Island og Norge.

Artikkel 8

1. Denne avtale kan sies opp av avtalepartene. Dersom avtalen sies opp enten av Island eller Norge, skal avtalen fortsatt være i kraft mellom Den europeiske union og den stat som avtalen ikke er sagt opp for.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

2. Termination of this Agreement pursuant to paragraph 1 shall take effect six months after the deposit of the notification of termination. Procedures for complying with requests for mutual legal assistance still pending at that date shall be completed in accordance with the provisions of this Agreement. 3. This Agreement shall be terminated in the event of termination of the Agreement of 18 May 1999 concluded by the Council of the European Union, the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway on the latter's association with the application, implementation and development of the Schengen acquis. 4. Termination of this Agreement pursuant to paragraph 3 shall take effect for the same Party or Parties and on the same date as the termination of the Agreement of 18 May 1999 referred to in paragraph 3.	2. Oppsigelse av denne avtale i henhold til nr. 1 får virkning seks måneder etter at underretning om oppsigelse er gitt. Behandlingen av anmodninger om gjensidig rettshjelp som fremdeles pågår på denne dato, skal fullføres i samsvar med bestemmelsene i denne avtale. 3. Denne avtale skal opphøre dersom avtalen av 18. mai 1999 mellom Rådet for Den europeiske union, Republikken Island og Kongeriket Norge om de sistnevnte statenes tilknytning til anvendelsen, gjennomføringen og videreutviklingen av Schengen-regelverket opphører. 4. Opphør av denne avtale i henhold til nr. 3 får virkning for samme part eller parter og på den samme dato som avtalen av 18. mai 1999 nevnt i nr. 3 opphører.

Article 9

1. The Secretary-General of the Council of the European Union shall act as the depository of this Agreement.
2. The depository shall make public information on any notification made concerning this Agreement.

Artikkel 9

1. Generalsekretæren i Rådet for Den europeiske union skal være depositar for denne avtale.
2. Depositaren skal offentliggjøre informasjon om enhver underretning gitt angående denne avtale.

Article 10

This Agreement shall be drawn up in one single copy in the Danish, Dutch, English, Finnish, French, German, Greek, Icelandic, Irish, Italian, Norwegian, Portuguese, Spanish and Swedish languages, each text being equally authentic.

Artikkel 10

Denne avtale skal utferdiges i ett eksemplar på dansk, engelsk, finsk, fransk, gresk, irsk, islandsk, italiensk, nederlandsk, norsk, portugisisk, spansk, svensk og tysk, med samme gyldighet for hver av tekstene.

Done at Brussels, this nineteenth day of December, in the year two thousand and three.

Utferdiget i Brussel den 19. desember 2003.

Annex I

Application to Gibraltar

The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, as Member State responsible for Gibraltar, including its external relations, confirms that this Agreement will take effect in the territory upon extension of the 2000 EU Mutual Assistance Convention and the 2001 Protocol to Gibraltar, which is contingent upon the 1959 Council of Europe Mutual Assistance Convention having been extended to Gibraltar. At that time, the United Kingdom will designate a relevant Gibraltar authority as competent for the purposes of the Agreement. Any formal communication

Vedlegg I

Anvendelse med hensyn til Gibraltar

Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irland, som medlemsstat med ansvar for Gibraltar, herunder Gibaltars utenriksforbindelser, bekrefter at denne avtale vil få virkning for dette området ved utvidelse av EUs konvensjon om gjensidig hjelp av 2000 og protokollen av 2001 til Gibraltar, noe som vil være avhengig av at Europarådets konvensjon om gjensidig hjelp av 1959 er blitt utvidet til Gibraltar. På det tidspunkt vil Det forente kongerike utpeke en relevant myndighet i Gibraltar som kompetent myndighet for denne avtales formål. Enhver formell kommunikasjon med

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

with this authority will be conducted in accordance with the Agreed Arrangements between the United Kingdom and the Kingdom of Spain relating to Gibraltar authorities in the context of EU and EC instruments and related treaties, which were notified to the Member States and institutions of the European Union on 19 April 2000. A copy of these Arrangements shall be notified to the Republic of Iceland and Kingdom of Norway by the Secretary-General of the Council of the European Union.

Annex II

Declaration by the Contracting Parties to the Agreement between the European Union and the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway on the application of certain provisions of the Convention of 29 May 2000 on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union and the 2001 Protocol thereto

The Contracting Parties agree to consult, as appropriate, when the Republic of Iceland or the Kingdom of Norway or one of the Member States of the European Union considers that there is occasion to do so, to enable the most effective use to be made of this Agreement, including with a view to preventing any dispute regarding the practical implementation and interpretation of this Agreement. This consultation shall be organised in the most convenient way, taking into account the existing structures of cooperation.

Declaration by the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway

The Republic of Iceland and the Kingdom of Norway declare, in view of the provisions of the Convention of 29 May 2000 on Mutual Assistance in Criminal Matters enabling direct contact between judicial authorities, that their competent judicial authorities wish, where appropriate, to make requisite enquiries through the contact points of the European Judicial Network, in order to establish which judicial authority of a Member State of the European Union has the territorial competence for initiating and executing requests for mutual assistance.

denne myndighet vil skje i samsvar med de avtalte ordninger mellom Det forente kongerike og Kongeriket Spania om myndighetene i Gibraltar i EU-sammenheng og EFs instrumenter og tilhørende traktater, som det ble gitt underretning om til medlemsstatene og Den europeiske unions institusjoner 19. april 2000. Generalsekretæren for Rådet for Den europeiske union skal gi underretning til Republikken Island og Kongeriket Norge med oversendelse av en kopi av disse avtalte ordningene.

Vedlegg II

Erklæring fra avtalepartene i avtalen mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge om anvendelsen av visse bestemmelser i konvensjonen av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater og protokoll av 2001 til konvensjonen

Avtalepartene er enige om å rådføre seg med hverandre, slik det er hensiktsmessig, når Republikken Island eller Kongeriket Norge eller en av medlemsstatene i Den europeiske union mener det er grunn til det, for at denne avtale skal kunne brukes mest mulig effektivt, herunder for å hindre enhver tvist om den praktiske gjennomføringen og fortolkningen av denne avtale. Slikt samråd skal organiseres på den måte som er mest passende, idet det tas hensyn til de eksisterende samarbeidsstrukturer.

Erklæring fra Republikken Island og Kongeriket Norge

Republikken Island og Kongeriket Norge erklærer, med hensyn til bestemmelsene i konvensjonen av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker som tillater direkte kontakt mellom judicielle myndigheter, at deres kompetente judicielle myndigheter, når det er hensiktsmessig, ønsker å sende de nødvendige forespørsler gjennom kontaktpunktene i Det europeiske rettslige nettverk for å fastslå hvilken judisiell myndighet i en medlemsstat i Den europeiske union som har den stedlige kompetanse til å fremsette og utføre anmodninger om gjensidig hjelp.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Vedlegg 2

Convention established by the Council in accordance with Article 34 of the Treaty on European Union, on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union

THE HIGH CONTRACTING PARTIES to this Convention, Member States of the European Union,

REFERRING to the Council Act establishing the Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union,

WISHING to improve judicial cooperation in criminal matters between the Member States of the Union, without prejudice to the rules protecting individual freedom,

POINTING OUT the Member States' common interest in ensuring that mutual assistance between the Member States is provided in a fast and efficient manner compatible with the basic principles of their national law, and in compliance with the individual rights and principles of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, signed in Rome on 4 November 1950,

EXPRESSING their confidence in the structure and functioning of their legal systems and in the ability of all Member States to guarantee a fair trial,

RESOLVED to supplement the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters of 20 April 1959 and other Conventions in force in this area, by a Convention of the European Union,

RECOGNISING that the provisions of those Conventions remain applicable for all matters not covered by this Convention,

CONSIDERING that the Member States attach importance to strengthening judicial coope-

Konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater, utarbeidet av Rådet i samsvar med artikkel 34 i traktaten om Den europeiske union

DE HØYE KONTRAHERENDE PARTER i denne konvensjon, Den europeiske unions medlemsstater,

SOM VISER til Rådets rettsakt om å utarbeide en konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater,

SOM ØNSKER å forbedre det rettslige samarbeidet i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater uten at bestemmelsene om vern av den enkeltes frihet derved berøres,

SOM UNDERSTREKER at det er i medlemsstatenes felles interesse å sikre at gjensidig hjelp mellom medlemsstatene gis på en rask og effektiv måte som er forenlig med de grunnleggende prinsipper i deres internrettslige bestemmelser og i samsvar med den enkeltes rettigheter og prinsippene i den europeiske konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, undertegnet i Roma 4. november 1950,

SOM UTTRYKKER tillit til den måten deres rettssystemer er bygd opp på og virker på, og til samtlige medlemsstaters evne til å sikre en rettferdig rettergang,

SOM ER FAST BESLUTTET PÅ å utfylle den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker av 20. april 1959 og andre konvensjoner som gjelder på dette området, med en konvensjon inngått av Den europeiske union,

SOM ERKJENNER at bestemmelsene i de nevnte konvensjoner fortsatt får anvendelse i alle spørsmål som ikke omfattes av denne konvensjon,

SOM TAR I BETRAKTNING at medlemsstatene legger vekt på å styrke det rettslige samar-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

ration, while continuing to apply the principle of proportionality,

RECALLING that this Convention regulates mutual assistance in criminal matters, based on the principles of the Convention of 20 April 1959,

WHEREAS, however, Article 20 of this Convention covers certain specific situations concerning interception of telecommunications, without having any implications with regard to other such situations outside the scope of the Convention,

WHEREAS the general principles of international law apply in situations which are not covered by this Convention,

RECOGNISING that this Convention does not affect the exercise of the responsibilities incumbent upon Member States with regard to the maintenance of law and order and the safeguarding of internal security, and that it is a matter for each Member State to determine, in accordance with Article 33 of the Treaty on European Union, under which conditions it will maintain law and order and safeguard internal security,

HAVE AGREED ON THE FOLLOWING PROVISIONS:

Title I

General provisions

Article 1

Relationship to other conventions on mutual assistance

1. The purpose of this Convention is to supplement the provisions and facilitate the application between the Member States of the European Union, of:
  - a. the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters of 20 April 1959, hereinafter referred to as the "European Mutual Assistance Convention";
  - b. the Additional Protocol of 17 March 1978 to the European Mutual Assistance Convention;
  - c. the provisions on mutual assistance in criminal matters of the Convention of 19 June 1990 implementing the Schengen Agreement of 14 June 1985 on the gradual abolition of checks at common borders (hereinafter referred to as the "Schengen Implementation Convention") which are not repealed pursuant to Article 2(2);

beidet samtidig som de fortsetter å anvende forholdsmessighetsprinsippet,

SOM MINNER OM at denne konvensjon regulerer gjensidig hjelp i straffesaker på grunnlag av prinsippene i konvensjonen av 20. april 1959,

SOM TAR I BETRAKTNING at artikkel 20 i denne konvensjon omhandler visse særlige situasjoner som vedrører avlytting av telekommunikasjon, uten at dette på noen måte har virkning for andre liknende situasjoner som faller utenfor konvensjonens virkeområde,

SOM TAR I BETRAKTNING at alminnelige folkerettslige prinsipper får anvendelse i situasjoner som ikke omfattes av denne konvensjon,

SOM ERKJENNER at denne konvensjon ikke påvirker medlemsstatenes ansvar for å opprettholde lov og orden og ivareta den indre sikkerhet, og at det er opp til den enkelte medlemsstat å bestemme, i samsvar med artikkel 33 i traktaten om Den europeiske union, hvordan den vil opprettholde lov og orden og ivareta den indre sikkerhet,

ER BLITT ENIGE OM FØLGENDE:

Kapittel I

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 1

Forholdet til andre konvensjoner om gjensidig hjelp

1. Formålet med denne konvensjon er å utfylle bestemmelsene i og lette anvendelsen i Den europeiske unions medlemsstater av:
  - a. den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker av 20. april 1959, heretter kalt «den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker»,
  - b. tilleggsprotokollen av 17. mars 1978 til den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker,
  - c. de bestemmelser om gjensidig hjelp i straffesaker i konvensjonen av 19. juni 1990 om gjennomføring av Schengen-avtalen av 14. juni 1985 om gradvis avskaffelse av kontrollen på de felles grenser, heretter kalt «gjennomføringskonvensjonen til Schengen-avtalen», som ikke oppheves i henhold til artikkel 2 nr. 2,

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- d. Chapter 2 of the Treaty on Extradition and Mutual Assistance in Criminal Matters between the Kingdom of Belgium, the Grand Duchy of Luxembourg and the Kingdom of the Netherlands of 27 June 1962, as amended by the Protocol of 11 May 1974, (hereinafter referred to as the "Benelux Treaty"), in the context of relations between the Member States of the Benelux Economic Union.
2. This Convention shall not affect the application of more favourable provisions in bilateral or multilateral agreements between Member States or, as provided for in Article 26(4) of the European Mutual Assistance Convention, arrangements in the field of mutual assistance in criminal matters agreed on the basis of uniform legislation or of a special system providing for the reciprocal application of measures of mutual assistance in their respective territories.
- d. kapittel 2 i traktaten om utlevering og gjensidig hjelp i straffesaker mellom Kongeriket Belgia, Storhertugdømmet Luxembourg og Kongeriket Nederland av 27. juni 1962, endret ved protokoll av 11. mai 1974, heretter kalt «Benelux-traktaten», for så vidt gjelder forholdet mellom medlemsstatene i Den økonomiske union Benelux.
2. Denne konvensjon berører ikke anvendelsen av gunstigere bestemmelser i bilaterale eller multilaterale avtaler mellom medlemsstatene og heller ikke, som omhandlet i artikkel 26 nr. 4 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker, avtaler om gjensidig hjelp i straffesaker inngått på grunnlag av ensartet lovgivning eller en særskilt ordning som fastsetter gjensidig anvendelse av tiltak om gjensidig hjelp på deres respektive territorier.

Article 2

Provisions relating to the Schengen acquis

1. The provisions of Articles 3, 5, 6, 7, 12 and 23 and, to the extent relevant to Article 12, of Articles 15 and 16, to the extent relevant to the Articles referred to, of Article 1 constitute measures amending or building upon the provisions referred to in Annex A to the Agreement concluded by the Council of the European Union and the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway concerning the latter's association with the implementation, application and development of the Schengen acquis.
2. The provisions of Articles 49(a), 52, 53 and 73 of the Schengen Implementation Convention are hereby repealed.

Article 3

Proceedings in connection with which mutual assistance is also to be afforded

1. Mutual assistance shall also be afforded in proceedings brought by the administrative authorities in respect of acts which are punishable under the national law of the requesting or the requested Member State, or both, by virtue of being infringements of the rules of law, and where the decision may give rise to proceedings before a court

Artikkel 2

Bestemmelser som berører Schengen-regelverket

1. Bestemmelsene i artikkel 3, 5, 6, 7, 12 og 23 og, i den utstrekning de er relevante for artikkel 12, i artikkel 15 og 16 samt, i den utstrekning de er relevante for de nevnte artiklene, i artikkel 1 utgjør tiltak som endrer eller bygger på bestemmelsene nevnt i vedlegg A til avtalen inngått mellom Rådet for Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge om de sistnevnte statenes tilknytning til gjennomføringen, anvendelsen og videreutviklingen av Schengen-regelverket.
2. Bestemmelsene i artikkel 49 bokstav a) samt i artikkel 52, 53 og 73 i gjennomføringskonvensjonen til Schengen-avtalen oppheves.

Artikkel 3

Rettslig forfølgning der det også skal gis gjensidig hjelp

1. Gjensidig hjelp skal også gis ved rettslig forfølgning av forhold som etter nasjonal rett i den anmodende eller den anmodede medlemsstat eller i begge kan straffes som overtredelser av bestemmelser som kan forfølges rettslig av forvaltningsmyndigheter hvis avgjørelse kan bringes inn for en domstol som har kompetanse i straffesaker.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

having jurisdiction in particular in criminal matters.

2. Mutual assistance shall also be afforded in connection with criminal proceedings and proceedings as referred to in paragraph 1 which relate to offences or infringements for which a legal person may be held liable in the requesting Member State.

Article 4

Formalities and procedures in the execution of requests for mutual assistance

1. Where mutual assistance is afforded, the requested Member State shall comply with the formalities and procedures expressly indicated by the requesting Member State, unless otherwise provided in this Convention and provided that such formalities and procedures are not contrary to the fundamental principles of law in the requested Member State.
2. The requested Member State shall execute the request for assistance as soon as possible, taking as full account as possible of the procedural deadlines and other deadlines indicated by the requesting Member State. The requesting Member State shall explain the reasons for the deadline.
3. If the request cannot, or cannot fully, be executed in accordance with the requirements set by the requesting Member State, the authorities of the requested Member State shall promptly inform the authorities of the requesting Member State and indicate the conditions under which it might be possible to execute the request. The authorities of the requesting and the requested Member State may subsequently agree on further action to be taken concerning the request, where necessary by making such action subject to the fulfilment of those conditions.
4. If it is foreseeable that the deadline set by the requesting Member State for executing its request cannot be met, and if the reasons referred to in paragraph 2, second sentence, indicate explicitly that any delay will lead to substantial impairment of the proceedings being conducted in the requesting Member State, the authorities of the requested Member State shall promptly indicate the estimated time needed for execution of the request. The authorities of the requesting Member State shall promptly indicate whether the

2. Gjensidig hjelp skal også gis i forbindelse med straffesaker og rettslig forfølgning som nevnt i nr. 1 og som gjelder handlinger eller overtredelser som en juridisk person kan stilles til ansvar for i den anmodende medlemsstat.

Artikkel 4

Formkrav og fremgangsmåter ved gjennomføring av anmodninger om gjensidig hjelp

1. Når det gis gjensidig hjelp, skal den anmodede medlemsstat iaktta de formkrav og fremgangsmåter som den anmodende medlemsstat uttrykkelig har angitt, med mindre noe annet er bestemt i denne konvensjon, og forutsatt at disse formkravene og fremgangsmåtene ikke strider mot de grunnleggende rettsprinsipper i den anmodede medlemsstat.
2. Den anmodede medlemsstat skal gjennomføre anmodningen om hjelp så snart som mulig, idet den i størst mulig omfang skal ta hensyn til de prosessuelle frister og andre frister som den anmodende medlemsstat har angitt. Den anmodende medlemsstat skal begrunne fristene.
3. Dersom anmodningen ikke eller bare delvis kan gjennomføres i samsvar med den anmodende medlemsstats krav, skal den anmodede medlemsstats myndigheter omgående underrette den anmodende medlemsstats myndigheter og opplyse på hvilke vilkår anmodningen vil kunne etterkommes. Myndighetene i den anmodende medlemsstat og den anmodede medlemsstat kan deretter bli enige om hvordan anmodningen skal behandles videre, om nødvendig ved å gjøre den videre behandlingen betinget av at de nevnte vilkår oppfylles.
4. Dersom det kan forutses at tidsfristen den anmodende medlemsstat har fastsatt for å gjennomføre anmodningen, ikke kan overholdes, og dersom det av begrunnelsen omhandlet i nr. 2 annet punktum tydelig fremgår at enhver forsinkelse i betydelig grad vil vanskeliggjøre forfølgningen som pågår i den anmodende medlemsstat, skal myndighetene i den anmodede medlemsstat omgående opplyse om hvor lang tid som anslås å være nødvendig for å gjennomføre anmodningen. Den anmodende medlems-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

request is to be upheld nonetheless. The authorities of the requesting and requested Member States may subsequently agree on further action to be taken concerning the request.

stats myndigheter skal omgående opplyse om anmodningen likevel opprettholdes. Myndighetene i den anmodende medlemsstat og den anmodede medlemsstat kan deretter bli enige om hvordan anmodningen skal behandles videre.

Article 5

Sending and service of procedural documents

1. Each Member State shall send procedural documents intended for persons who are in the territory of another Member State to them directly by post.
2. Procedural documents may be sent via the competent authorities of the requested Member State only if:
  - a. the address of the person for whom the document is intended is unknown or uncertain; or
  - b. the relevant procedural law of the requesting Member State requires proof of service of the document on the addressee, other than proof that can be obtained by post; or
  - c. it has not been possible to serve the document by post; or
  - d. the requesting Member State has justified reasons for considering that dispatch by post will be ineffective or is inappropriate.
3. Where there is reason to believe that the addressee does not understand the language in which the document is drawn up, the document, or at least the important passages thereof, must be translated into (one of) the language(s) of the Member State in the territory of which the addressee is staying. If the authority by which the procedural document was issued knows that the addressee understands only some other language, the document, or at least the important passages thereof, must be translated into that other language.
4. All procedural documents shall be accompanied by a report stating that the addressee may obtain information from the authority by which the document was issued or from other authorities in that Member State regarding his or her rights and obligations concerning the document. Paragraph 3 shall also apply to that report.
5. This Article shall not affect the application of Articles 8, 9 and 12 of the European Mutual

Artikkel 5

Oversending og forkynning av rettslige dokumenter

1. Hver medlemsstat skal sende rettslige dokumenter beregnet på personer som oppholder seg på en annen medlemsstats territorium, direkte til disse per post.
2. Rettslige dokumenter kan oversendes gjennom den anmodede medlemsstats kompetente myndigheter bare:
  - a. dersom adressen til personen dokumentet er beregnet på, er ukjent eller uviss, eller
  - b. dersom den anmodende medlemsstats relevante prosessuelle regler krever annet bevis for forkynningen av dokumentet for mottakeren enn det som kan oppnås ved oversending per post, eller
  - c. dersom det ikke har vært mulig å forkynne dokumentet per post, eller
  - d. dersom den anmodende medlemsstat har god grunn til å anse at oversending per post ikke vil gi resultat eller er uhensiktsmessig.
3. Når det er grunn til å tro at mottakeren ikke forstår språket i dokumentet, skal dokumentet – eller i det minste de viktige avsnittene i det – oversettes til språket eller språkene i den medlemsstat på hvis territorium mottakeren oppholder seg. Dersom myndigheten som oversender dokumentet, er kjent med at mottakeren bare forstår et annet språk, skal dokumentet – eller i det minste de viktige avsnittene i det – oversettes til dette annet språk.
4. Alle rettslige dokumenter skal ledsages av et følgeskriv, med opplysning om at mottakeren kan få opplysninger om sine rettigheter og forpliktelser i forbindelse med dokumentet hos den myndighet dokumentet kommer fra, eller hos andre myndigheter i vedkommende medlemsstat. Nr. 3 får anvendelse også på følgeskrivet.
5. Denne artikkel berører ikke anvendelsen av artikkel 8, 9 og 12 i den europeiske konven-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Assistance Convention and Articles 32, 34 and 35 of the Benelux Treaty.

sjon om gjensidig hjelp i straffesaker og artikkel 32, 34 og 35 i Benelux-traktaten.

Article 6

Transmission of requests for mutual assistance

1. Requests for mutual assistance and spontaneous exchanges of information referred to in Article 7 shall be made in writing, or by any means capable of producing a written record under conditions allowing the receiving Member State to establish authenticity. Such requests shall be made directly between judicial authorities with territorial competence for initiating and executing them, and shall be returned through the same channels unless otherwise specified in this Article.

Any information laid by a Member State with a view to proceedings before the courts of another Member State within the meaning of Article 21 of the European Mutual Assistance Convention and Article 42 of the Benelux Treaty may be the subject of direct communications between the competent judicial authorities.

2. Paragraph 1 shall not prejudice the possibility of requests being sent or returned in specific cases:
  - a. between a central authority of a Member State and a central authority of another Member State; or
  - b. between a judicial authority of one Member State and a central authority of another Member State.
3. Notwithstanding paragraph 1, the United Kingdom and Ireland, respectively, may, when giving the notification provided for in Article 27(2), declare that requests and communications to it, as specified in the declaration, must be sent via its central authority. These Member States may at any time by a further declaration limit the scope of such a declaration for the purpose of giving greater effect to paragraph 1. They shall do so when the provisions on mutual assistance of the Schengen Implementation Convention are put into effect for them.

Any Member State may apply the principle of reciprocity in relation to the declarations referred to above.

4. Any request for mutual assistance may, in case of urgency, be made via the Internatio-

Artikkel 6

Oversending av anmodninger om gjensidig hjelp

1. Anmodninger om gjensidig hjelp og spontan informasjonsutveksling som nevnt i artikkel 7 skal skje skriftlig eller på annen måte som gjør det mulig å fremskaffe skriftlig dokumentasjon slik at den mottakende medlemsstat kan fastslå ektheten. Slike anmodninger skal oversendes direkte mellom judicielle myndigheter som har stedlig kompetanse til å fremme og gjennomføre dem, og skal tilbakesendes gjennom de samme kanaler med mindre noe annet er bestemt i denne artikkel.

Alle opplysninger som en medlemsstat gir med sikte på forfølging for domstolene i en annen medlemsstat som definert i artikkel 21 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker og artikkel 42 i Benelux-traktaten, kan oversendes direkte mellom vedkommende judicielle myndigheter.

2. Nr. 1 er ikke til hinder for at anmodninger i særlige tilfeller kan oversendes eller tilbakesendes:
  - a. mellom en sentral myndighet i en medlemsstat og en sentral myndighet i en annen medlemsstat, eller
  - b. mellom en judisiell myndighet i en medlemsstat og en sentral myndighet i en annen medlemsstat.
3. Uten hensyn til nr. 1 kan Det forente kongerike og Irland, når de gir underretningen omhandlet i artikkel 27 nr. 2, erklære at anmodninger og meddelelser til dem må sendes gjennom den sentrale myndighet i de respektive statene, i samsvar med det som er angitt i erklæringen. Disse medlemsstater kan når som helst ved en ny erklæring begrense rekkevidden av en slik erklæring med sikte på å gi nr. 1 mer vidtgående anvendelse. De skal gjøre dette når bestemmelsene om gjensidig hjelp i gjennomføringskonvensjonen til Schengen-avtalen settes i kraft for dem.

Enhver medlemsstat kan anvende gjensidighetsprinsippet i forbindelse med ovennevnte erklæringer.

4. Enhver anmodning om gjensidig hjelp kan, i hastesaker, oversendes gjennom Den inter-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- nal Criminal Police Organisation (Interpol) or any body competent under provisions adopted pursuant to the Treaty on European Union.
5. Where, in respect of requests pursuant to Articles 12, 13 or 14, the competent authority is a judicial authority or a central authority in one Member State and a police or customs authority in the other Member State, requests may be made and answered directly between these authorities. Paragraph 4 shall apply to these contacts.
  6. Where, in respect of requests for mutual assistance in relation to proceedings as envisaged in Article 3(1), the competent authority is a judicial authority or a central authority in one Member State and an administrative authority in the other Member State, requests may be made and answered directly between these authorities.
  7. Any Member State may declare, when giving the notification provided for in Article 27(2), that it is not bound by the first sentence of paragraph 5 or by paragraph 6 of this Article, or both or that it will apply those provisions only under certain conditions which it shall specify. Such a declaration may be withdrawn or amended at any time.
  8. The following requests or communications shall be made through the central authorities of the Member States:
    - a. requests for temporary transfer or transit of persons held in custody as referred to in Article 9 of this Convention, in Article 11 of the European Mutual Assistance Convention and in Article 33 of the Benelux Treaty;
    - b. notices of information from judicial records as referred to in Article 22 of the European Mutual Assistance Convention and Article 43 of the Benelux Treaty. However, requests for copies of convictions and measures as referred to in Article 4 of the Additional Protocol to the European Mutual Assistance Convention may be made directly to the competent authorities.
- nasjonale kriminalpolitioorganisasjon (Interpol) eller ethvert organ som er kompetent i henhold til bestemmelser vedtatt i medhold av traktaten om Den europeiske union.
5. Dersom den myndighet som er kompetent til å behandle anmodninger etter artikkel 12, 13 eller 14, i den ene medlemsstaten er en judisiell myndighet eller en sentral myndighet og i den andre medlemsstaten en politi- eller tollmyndighet, kan anmodninger fremmes og besvares direkte mellom disse myndighetene. Nr. 4 får anvendelse på slike kontakter.
  6. Dersom den myndighet som er kompetent til å behandle anmodninger om gjensidig hjelp i forbindelse med rettslig forfølgning etter artikkel 3 nr. 1, i den ene medlemsstaten er en judisiell myndighet eller en sentral myndighet og i den andre medlemsstaten en forvaltningsmyndighet, kan anmodninger fremmes og besvares direkte mellom disse myndighetene.
  7. Enhver medlemsstat kan, når den gir underretningen omhandlet i artikkel 27 nr. 2, erklære at den ikke er bundet av nr. 5 første punktum eller av nr. 6 i denne artikkel eller av noen av dem, eller at den vil anvende disse bestemmelsene bare på visse vilkår, som den skal angi. En slik erklæring kan når som helst trekkes tilbake eller endres.
  8. Følgende anmodninger eller meddelelser skal oversendes gjennom medlemsstatenes sentrale myndigheter:
    - a. anmodninger om midlertidig overføring av eller transitt for fengslede personer som nevnt i artikkel 9 i denne konvensjon, i artikkel 11 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker og i artikkel 33 i Benelux-traktaten,
    - b. opplysninger fra rettslige registre som nevnt i artikkel 22 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker og i artikkel 43 i Benelux-traktaten. Anmodninger om kopier av straffedommer og vedtak som nevnt i artikkel 4 i tilleggsprotokollen til den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker kan imidlertid fremmes direkte til kompetente myndigheter.

Article 7

Spontaneous exchange of information

1. Within the limits of their national law, the competent authorities of the Member States may exchange information, without a request to that effect, relating to criminal offences

Artikkel 7

Spontan informasjonsutveksling

1. Kompetente myndigheter i medlemsstatene kan, innenfor rammen av sin nasjonale rett og uten at det foreligger en anmodning om det, utveksle opplysninger om straffbare

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

and the infringements of rules of law referred to in Article 3(1), the punishment or handling of which falls within the competence of the receiving authority at the time the information is provided.

2. The providing authority may, pursuant to its national law, impose conditions on the use of such information by the receiving authority.
3. The receiving authority shall be bound by those conditions.

Title II

Requests for certain specific forms of mutual assistance

Article 8

Restitution

1. At the request of the requesting Member State and without prejudice to the rights of bona fide third parties, the requested Member State may place articles obtained by criminal means at the disposal of the requesting State with a view to their return to their rightful owners.
2. In applying Articles 3 and 6 of the European Mutual Assistance Convention and Articles 24(2) and 29 of the Benelux Treaty, the requested Member State may waive the return of articles either before or after handing them over to the requesting Member State if the restitution of such articles to the rightful owner may be facilitated thereby. The rights of bona fide third parties shall not be affected.
3. In the event of a waiver before handing over the articles to the requesting Member State, the requested Member State shall exercise no security right or other right of recourse under tax or customs legislation in respect of these articles.

A waiver as referred to in paragraph 2 shall be without prejudice to the right of the requested Member State to collect taxes or duties from the rightful owner.

Article 9

Temporary transfer of persons held in custody for purpose of investigation

1. Where there is agreement between the competent authorities of the Member States con-

handling og overtredelser av bestemmelser nevnt i artikkel 3 nr. 1 som den mottakende myndighet har kompetanse til å straffe eller behandle på det tidspunkt opplysningene gis.

2. Den myndighet som gir opplysninger, kan i henhold til sin nasjonale rett fastsette vilkår for den mottakende myndighets bruk av opplysningene.
3. Den mottakende myndighet skal være bundet av disse vilkårene.

Kapittel II

Anmodninger om særlige former for gjensidig hjelp

Artikkel 8

Tilbakelevering

1. På anmodning fra den anmodende medlemsstat og uten at godtroende tredjemanns rettigheter berøres, kan den anmodede medlemsstat stille urettmessig ervervede gjenstander til rådighet for den anmodende medlemsstat med sikte på tilbakelevering til de rettmessige eierne.
2. Ved anvendelsen av artikkel 3 og 6 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker og artikkel 24 nr. 2 og artikkel 29 i Benelux-traktaten kan den anmodede medlemsstat, enten før eller etter at gjenstandene overleveres til den anmodende medlemsstat, gi avkall på tilbakesendelse dersom dette kan fremme tilbakeleveringen av gjenstandene til den rettmessige eieren. Godtroende tredjemanns rettigheter skal ikke berøres.
3. Dersom den anmodede medlemsstat gir avkall på tilbakesendelse før gjenstandene overleveres til den anmodende medlemsstat, skal den anmodede medlemsstat ikke påberope seg panterett eller annen regressrett i medhold av sin skatte- eller tollavgivning med hensyn til disse gjenstandene.

En avståelse som nevnt i nr. 2 skal ikke berøre den anmodede medlemsstats rett til å oppkreve skatter eller avgifter fra den rettmessige eieren.

Artikkel 9

Midlertidig overføring av fengslede personer med sikte på etterforskning

1. Dersom det foreligger en avtale mellom de berørte medlemsstaters kompetente myndig-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- cerned, a Member State which has requested an investigation for which the presence of a person held in custody on its own territory is required may temporarily transfer that person to the territory of the Member State in which the investigation is to take place.
2. The agreement shall cover the arrangements for the temporary transfer of the person and the date by which he or she must be returned to the territory of the requesting Member State.
  3. Where consent to the transfer is required from the person concerned, a statement of consent or a copy thereof shall be provided promptly to the requested Member State.
  4. The period of custody in the territory of the requested Member State shall be deducted from the period of detention which the person concerned is or will be obliged to undergo in the territory of the requesting Member State.
  5. The provisions of Articles 11(2) and (3), 12 and 20 of the European Mutual Assistance Convention shall apply mutatis mutandis to this Article.
  6. When giving the notification provided for in Article 27(2), each Member State may declare that, before an agreement is reached under paragraph 1 of this Article, the consent referred to in paragraph 3 of this Article will be required or will be required under certain conditions indicated in the declaration.
- heter, kan en medlemsstat som har anmodet om et etterforskningskritt som krever nærvær av en person som er fengslet på dens eget territorium, midlertidig overføre vedkommende til territoriet til den medlemsstat der etterforskningen skal finne sted.
2. Avtalen skal fastsette de nærmere vilkår for den midlertidige overføringen av vedkommende og fristen for å sende ham eller henne tilbake til den anmodende medlemsstats territorium.
  3. Dersom det kreves at vedkommende samtykker i overføringen, skal en samtykkeerklæring eller en kopi av erklæringen omgående legges fram for den anmodede medlemsstat.
  4. Det tidsrom vedkommende er undergitt fengsling på den anmodede medlemsstats territorium, skal trekkes fra det tidsrom vedkommende er eller kommer til å være fengslet på den anmodende medlemsstats territorium.
  5. Bestemmelsene i artikkel 11 nr. 2 og 3 og i artikkel 12 og 20 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker får tilsvarende anvendelse på denne artikkel.
  6. Enhver medlemsstat kan, når den gir underretningen omhandlet i artikkel 27 nr. 2, erklære at det forut for inngåelsen av en avtale i henhold til nr. 1 i denne artikkel kreves samtykke i henhold til nr. 3 i denne artikkel, eller at det kreves samtykke på visse vilkår som angis i erklæringen.

Article 10

Hearing by videoconference

1. If a person is in one Member State's territory and has to be heard as a witness or expert by the judicial authorities of another Member State, the latter may, where it is not desirable or possible for the person to be heard to appear in its territory in person, request that the hearing take place by videoconference, as provided for in paragraphs 2 to 8.
2. The requested Member State shall agree to the hearing by videoconference provided that the use of the videoconference is not contrary to fundamental principles of its law and on condition that it has the technical means to carry out the hearing. If the requested Member State has no access to the

Artikkel 10

Avhør ved videokonferanse

1. Dersom en person befinner seg på en medlemsstats territorium og skal avhøres som vitne eller sakkyndig av en annen medlemsstats judisielle myndigheter, kan sistnevnte medlemsstat, dersom det ikke er ønskelig eller mulig at den som skal avhøres, møter personlig på dens territorium, anmode om at avhøret foretas ved hjelp av videokonferanse som fastsatt i nr. 2 til 8.
2. Den anmodede medlemsstat skal gi tillatelse til avhør ved videokonferanse forutsatt at bruk av videokonferanse ikke er i strid med dens grunnleggende rettsprinsipper, og at den har de tekniske hjelpemidler som er nødvendige for å foreta avhøret. Dersom den anmodede medlemsstat ikke har tilgang til

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

technical means for videoconferencing, such means may be made available to it by the requesting Member State by mutual agreement.

3. Requests for a hearing by videoconference shall contain, in addition to the information referred to in Article 14 of the European Mutual Assistance Convention and Article 37 of the Benelux Treaty, the reason why it is not desirable or possible for the witness or expert to attend in person, the name of the judicial authority and of the persons who will be conducting the hearing.
4. The judicial authority of the requested Member State shall summon the person concerned to appear in accordance with the forms laid down by its law.
5. With reference to hearing by videoconference, the following rules shall apply:
  - a. a judicial authority of the requested Member State shall be present during the hearing, where necessary assisted by an interpreter, and shall also be responsible for ensuring both the identification of the person to be heard and respect for the fundamental principles of the law of the requested Member State. If the judicial authority of the requested Member State is of the view that during the hearing the fundamental principles of the law of the requested Member State are being infringed, it shall immediately take the necessary measures to ensure that the hearing continues in accordance with the said principles;
  - b. measures for the protection of the person to be heard shall be agreed, where necessary, between the competent authorities of the requesting and the requested Member States;
  - c. the hearing shall be conducted directly by, or under the direction of, the judicial authority of the requesting Member State in accordance with its own laws;
  - d. at the request of the requesting Member State or the person to be heard the requested Member State shall ensure that the person to be heard is assisted by an interpreter, if necessary;
  - e. the person to be heard may claim the right not to testify which would accrue to him or her under the law of either the requested or the requesting Member State;

de tekniske hjelpemidlene som er nødvendige for en videokonferanse, kan den anmodende medlemsstat stille dem til rådighet etter avtale mellom statene.

3. Anmodninger om avhør ved videokonferanse skal i tillegg til opplysningene nevnt i artikkel 14 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker og artikkel 37 i Benelux-traktaten angi hvorfor det ikke er ønskelig eller mulig for vitnet eller den sakkyndige å møte personlig, samt navnet til den judisielle myndighet og til de personer som skal foreta avhøret.
4. Den anmodede medlemsstats judisielle myndighet innkaller den som skal avhøres, i henhold til de formkrav som er fastsatt i statens lovgivning.
5. For avhør ved videokonferanse skal følgende regler gjelde:
  - a. En representant for den anmodede medlemsstats judisielle myndighet, om nødvendig bistått av en tolk, skal være til stede under avhøret og skal også være ansvarlig både for å kontrollere identiteten til den som skal avhøres, og for at den anmodede medlemsstats grunnleggende rettsprinsipper overholdes. Dersom representanten for den anmodede medlemsstats judisielle myndighet er av den oppfatning at den anmodede medlemsstats grunnleggende rettsprinsipper tilsidesettes under avhøret, skal vedkommende omgående treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at avhøret fortsetter i samsvar med de nevnte prinsipper.
  - b. Den anmodende og den anmodede medlemsstats kompetente myndigheter skal om nødvendig avtale tiltak med sikte på å beskytte den som skal avhøres.
  - c. Avhøret skal foretas direkte av eller under ledelse av den anmodende medlemsstats judisielle myndighet i samsvar med denne medlemsstats nasjonale rett.
  - d. På anmodning fra den anmodende medlemsstat eller den som skal avhøres, skal den anmodede medlemsstat sørge for at den som skal avhøres, om nødvendig bistås av en tolk.
  - e. Den som skal avhøres, kan påberope seg den rett til å nekte å avgi forklaring som han eller hun måtte ha i henhold til enten den anmodede eller den anmodende medlemsstats nasjonale rett.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

6. Without prejudice to any measures agreed for the protection of persons, the judicial authority of the requested Member State shall on the conclusion of the hearing draw up minutes indicating the date and place of the hearing, the identity of the person heard, the identities and functions of all other persons in the requested Member State participating in the hearing, any oaths taken and the technical conditions under which the hearing took place. The document shall be forwarded by the competent authority of the requested Member State to the competent authority of the requesting Member State.
7. The cost of establishing the video link, costs related to the servicing of the video link in the requested Member State, the remuneration of interpreters provided by it and allowances to witnesses and experts and their travelling expenses in the requested Member State shall be refunded by the requesting Member State to the requested Member State, unless the latter waives the refunding of all or some of these expenses.
8. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that, where witnesses or experts are being heard within its territory in accordance with this Article and refuse to testify when under an obligation to testify or do not testify according to the truth, its national law applies in the same way as if the hearing took place in a national procedure.
9. Member States may at their discretion also apply the provisions of this Article, where appropriate and with the agreement of their competent judicial authorities, to hearings by videoconference involving an accused person. In this case, the decision to hold the videoconference, and the manner in which the videoconference shall be carried out, shall be subject to agreement between the Member States concerned, in accordance with their national law and relevant international instruments, including the 1950 European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.
6. Med forbehold for eventuelle tiltak som er avtalt med sikte på å beskytte personer, skal den anmodede medlemsstats judicielle myndighet ved avhørets slutt utarbeide et referat med opplysning om tid og sted for avhøret, den avhørte personens identitet, identiteten til alle øvrige personer i den anmodede medlemsstat som har deltatt i avhøret og deres funksjoner, eventuelle edsavleggelse og de tekniske omstendigheter avhøret fant sted under. Dette dokumentet skal oversendes av den kompetente myndighet i den anmodede medlemsstat til den kompetente myndighet i den anmodende medlemsstat.
7. Kostnadene for opprettelsen av videoforbindelsen, kostnadene for driften av videoforbindelsen i den anmodede medlemsstat, vederlag til tolker som den anmodede medlemsstat har stilt til rådighet, og godtgjørelse til vitner og sakkyndige og deres reiseutgifter i den anmodede medlemsstat skal av den anmodende medlemsstat refunderes den anmodede medlemsstat, med mindre sistnevnte helt eller delvis avstår fra refusjon av disse utgiftene.
8. Hver medlemsstat skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at dens nasjonale rett får anvendelse på samme måte som om avhøret hadde funnet sted innenfor rammen av en nasjonal rettslig forfølgning, i de tilfeller der vitner eller sakkyndige avhøres på dens territorium i samsvar med denne artikkel og nekter å avgi forklaring selv om de har plikt til det, eller avgir falsk forklaring.
9. Medlemsstatene kan etter eget skjønn, dersom det er hensiktsmessig og med vedkommende judicielle myndigheters samtykke, også anvende bestemmelsene i denne artikkel på avhør av en siktet ved hjelp av videokonferanse. I så fall skal beslutningen om å holde videokonferanse og om hvordan den skal gjennomføres, gjøres til gjenstand for avtale mellom de berørte medlemsstater i samsvar med deres nasjonale rett og med relevante internasjonale instrumenter, herunder den europeiske konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter av 1950.

Any Member State may, when giving its notification pursuant to Article 27(2), declare that it will not apply the first subparagraph. Such a declaration may be withdrawn at any time.

Hearings shall only be carried out with the consent of the accused person. Such rules as

Enhver medlemsstat kan, når den gir underretningen omhandlet i artikkel 27 nr. 2, erklære at den ikke vil anvende første ledd. En slik erklæring kan når som helst trekkes tilbake.

Avhør kan foretas bare dersom den siktede samtykker i det. De regler som kan vise seg

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

may prove to be necessary, with a view to the protection of the rights of accused persons, shall be adopted by the Council in a legally binding instrument.

nødvendige for å beskytte siktedes rettigheter, skal vedtas av Rådet i et rettslig bindende dokument.

Article 11

Hearing of witnesses and experts by telephone conference

1. If a person is in one Member State's territory and has to be heard as a witness or expert by judicial authorities of another Member State, the latter may, where its national law so provides, request assistance of the former Member State to enable the hearing to take place by telephone conference, as provided for in paragraphs 2 to 5.
2. A hearing may be conducted by telephone conference only if the witness or expert agrees that the hearing take place by that method.
3. The requested Member State shall agree to the hearing by telephone conference where this is not contrary to fundamental principles of its law.
4. A request for a hearing by telephone conference shall contain, in addition to the information referred to in Article 14 of the European Mutual Assistance Convention and Article 37 of the Benelux Treaty, the name of the judicial authority and of the persons who will be conducting the hearing and an indication that the witness or expert is willing to take part in a hearing by telephone conference.
5. The practical arrangements regarding the hearing shall be agreed between the Member States concerned. When agreeing such arrangements, the requested Member State shall undertake to:
  - a. notify the witness or expert concerned of the time and the venue of the hearing;
  - b. ensure the identification of the witness or expert;
  - c. verify that the witness or expert agrees to the hearing by telephone conference.

The requested Member State may make its agreement subject, fully or in part, to the relevant provisions of Article 10(5) and (8). Unless otherwise agreed, the provisions of Article 10(7) shall apply *mutatis mutandis*.

Artikkel 11

Avhør av vitner og sakkyndige ved telefonkonferanse

1. Dersom en person befinner seg på en medlemsstats territorium og skal avhøres som vitne eller sakkyndig av en annen medlemsstats judisielle myndigheter, kan sistnevnte medlemsstat, dersom dens nasjonale rett gir hjemmel for det, anmode om bistand fra den førstnevnte medlemsstat slik at avhøret kan finne sted ved hjelp av telefonkonferanse som fastsatt i nr. 2 til 5.
2. Avhør kan foretas ved hjelp av telefonkonferanse bare dersom vitnet eller den sakkyndige samtykker i at avhøret foregår på den måten.
3. Den anmodede medlemsstat skal gi tillatelse til avhør ved telefonkonferanse dersom dette ikke er i strid med dens grunnleggende rettsprinsipper.
4. Anmodning om avhør ved telefonkonferanse skal i tillegg til opplysningene omhandlet i artikkel 14 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker og artikkel 37 i Benelux-traktaten inneholde navnet til den judisielle myndighet og til de personer som skal foreta avhøret, samt opplysning om at vitnet eller den sakkyndige er villig til å delta i et avhør foretatt ved hjelp av telefonkonferanse.
5. De praktiske forhold vedrørende avhøret skal fastsettes i fellesskap av de berørte medlemsstater. Ved slik avtale skal den anmodede medlemsstat påta seg:
  - a. å underrette vitnet eller den sakkyndige om tid og sted for avhøret,
  - b. å kontrollere vitnets eller den sakkyndiges identitet,
  - c. å kontrollere at vitnet eller den sakkyndige gir samtykke til avhør ved telefonkonferanse.

Den anmodede medlemsstat kan som vilkår for sitt samtykke kreve at de relevante bestemmelsene i artikkel 10 nr. 5 og 8 helt eller delvis får anvendelse. Med mindre noe annet er avtalt, får bestemmelsene i artikkel 10 nr. 7 tilsvarende anvendelse.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Article 12

Controlled deliveries

1. Each Member State shall undertake to ensure that, at the request of another Member State, controlled deliveries may be permitted on its territory in the framework of criminal investigations into extraditable offences.
2. The decision to carry out controlled deliveries shall be taken in each individual case by the competent authorities of the requested Member State, with due regard for the national law of that Member State.
3. Controlled deliveries shall take place in accordance with the procedures of the requested Member State. The right to act and to direct and control operations shall lie with the competent authorities of that Member State.

Article 13

Joint investigation teams

1. By mutual agreement, the competent authorities of two or more Member States may set up a joint investigation team for a specific purpose and a limited period, which may be extended by mutual consent, to carry out criminal investigations in one or more of the Member States setting up the team. The composition of the team shall be set out in the agreement.

A joint investigation team may, in particular, be set up where:

- a. a Member State's investigations into criminal offences require difficult and demanding investigations having links with other Member States;
- b. a number of Member States are conducting investigations into criminal offences in which the circumstances of the case necessitate coordinated, concerted action in the Member States involved.

A request for the setting up of a joint investigation team may be made by any of the Member States concerned. The team shall be set up in one of the Member States in which the investigations are expected to be carried out.

2. In addition to the information referred to in the relevant provisions of Article 14 of the European Mutual Assistance Convention and Article 37 of the Benelux Treaty, requests for the setting up of a joint investigation team

Artikkel 12

Kontrollerte leveranser

1. Hver medlemsstat skal på anmodning fra en annen medlemsstat påta seg å sørge for at kontrollerte leveranser kan tillates på dens territorium innenfor rammen av etterforskning av straffbare handlinger som kan medføre utlevering.
2. Beslutninger om å gjennomføre kontrollerte leveranser treffes i hvert enkelt tilfelle av de kompetente myndigheter i den anmodede medlemsstat, idet det skal tas behørig hensyn til denne medlemsstats nasjonale rett.
3. Kontrollerte leveranser skal gjennomføres i samsvar med den anmodede medlemsstats prosedyrer. Myndigheten til å handle samt til å lede operasjonene og føre kontroll med dem skal være tillagt de kompetente myndigheter i denne medlemsstat.

Artikkel 13

Felles etterforskningsgrupper

1. For bestemte formål og for et begrenset tidsrom, som kan forlenges etter nærmere avtale mellom partene, kan de kompetente myndigheter i to eller flere medlemsstater avtale å opprette en felles etterforskningsgruppe for å etterforske straffesaker i en eller flere av de medlemsstater som oppretter gruppen. Gruppens sammensetning skal fastsettes i avtalen.

En felles etterforskningsgruppe kan særlig opprettes:

- a. dersom en medlemsstats etterforskning av straffbare handlinger nødvendigvis krever en vanskelig og krevende etterforskning som har forbindelse til andre medlemsstater,
- b. dersom flere medlemsstater er i ferd med å etterforske straffbare handlinger og sakens omstendigheter krever samordnede, felles tiltak i de berørte medlemsstater.

Anmodning om å opprette en felles etterforskningsgruppe kan fremmes av en hvilken som helst av de berørte medlemsstater. Gruppen opprettes i en av de medlemsstater der etterforskningen forventes å finne sted.

2. I tillegg til opplysningene nevnt i de relevante bestemmelser i artikkel 14 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker og artikkel 37 i Benelux-traktaten skal anmodninger om å opprette en felles

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- shall include proposals for the composition of the team.
3. A joint investigation team shall operate in the territory of the Member States setting up the team under the following general conditions:
    - a. the leader of the team shall be a representative of the competent authority participating in criminal investigations from the Member State in which the team operates. The leader of the team shall act within the limits of his or her competence under national law;
    - b. the team shall carry out its operations in accordance with the law of the Member State in which it operates. The members of the team shall carry out their tasks under the leadership of the person referred to in subparagraph (a), taking into account the conditions set by their own authorities in the agreement on setting up the team;
    - c. the Member State in which the team operates shall make the necessary organisational arrangements for it to do so.
  4. In this Article, members of the joint investigation team from Member States other than the Member State in which the team operates are referred to as being 'seconded' to the team.
  5. Seconded members of the joint investigation team shall be entitled to be present when investigative measures are taken in the Member State of operation. However, the leader of the team may, for particular reasons, in accordance with the law of the Member State where the team operates, decide otherwise.
  6. Seconded members of the joint investigation team may, in accordance with the law of the Member State where the team operates, be entrusted by the leader of the team with the task of taking certain investigative measures where this has been approved by the competent authorities of the Member State of operation and the seconding Member State.
  7. Where the joint investigation team needs investigative measures to be taken in one of the Member States setting up the team, members seconded to the team by that Member State may request their own competent authorities to take those measures. Those measures shall be considered in that Member State under the conditions which
- etterforskningsgruppe omfatte forslag til sammensetning av gruppen.
3. En felles etterforskningsgruppe skal utføre oppdrag på følgende generelle vilkår på territoriet til de medlemsstater som har opprettet gruppen:
    - a. Gruppens leder skal være en representant for den kompetente myndighet som deltar i etterforskning av straffesaker i den medlemsstat der gruppen utfører oppdrag. Gruppens leder skal handle innenfor rammen av sin kompetanse i henhold til nasjonal rett.
    - b. Gruppen skal utøve sin virksomhet i samsvar med nasjonal rett i den medlemsstat der oppdraget utføres. Gruppens medlemmer skal utføre sine oppgaver under ledelse av personen nevnt i bokstav a), idet det skal tas hensyn til de vilkår som er fastlagt av deres egne myndigheter i avtalen om opprettelse av gruppen.
    - c. Den medlemsstat der gruppen utfører oppdrag, skal treffe de organisatoriske tiltak som er nødvendige for at gruppen skal kunne utøve sin virksomhet.
  4. Medlemmer av den felles etterforskningsgruppen som kommer fra andre medlemsstater enn den medlemsstat der gruppen utfører oppdrag, betegnes i denne artikkel som «utlånte medlemmer» i gruppen.
  5. Utlånte medlemmer i den felles etterforskningsgruppen skal ha rett til å være til stede når det foretas etterforskningsskritt i den medlemsstat der gruppen utfører oppdrag. Når særlige grunner tilsier det, kan gruppens leder i samsvar med nasjonal rett i den medlemsstat der oppdraget utføres, likevel beslutte noe annet.
  6. Utlånte medlemmer i den felles etterforskningsgruppen kan i samsvar med nasjonal rett i den medlemsstat der gruppen utfører oppdrag, av gruppens leder få til oppgave å foreta visse etterforskningsskritt dersom dette er blitt godkjent av de kompetente myndigheter i den medlemsstat der oppdraget utføres, og i den medlemsstat som har lånt ut medlemmet.
  7. Dersom den felles etterforskningsgruppen har behov for å få foretatt etterforskningsskritt i en av de medlemsstater som har opprettet gruppen, kan medlemmer som er utlånt til gruppen fra vedkommende medlemsstat, anmode de kompetente myndigheter i denne stat om å foreta etterforskningsskrittene. Etterforskningsskrittene skal i

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- would apply if they were requested in a national investigation.
8. Where the joint investigation team needs assistance from a Member State other than those which have set up the team, or from a third State, the request for assistance may be made by the competent authorities of the State of operations to the competent authorities of the other State concerned in accordance with the relevant instruments or arrangements.
  9. A member of the joint investigation team may, in accordance with his or her national law and within the limits of his or her competence, provide the team with information available in the Member State which has seconded him or her for the purpose of the criminal investigations conducted by the team.
  10. Information lawfully obtained by a member or seconded member while part of a joint investigation team which is not otherwise available to the competent authorities of the Member States concerned may be used for the following purposes:
    - a. for the purposes for which the team has been set up;
    - b. subject to the prior consent of the Member State where the information became available, for detecting, investigation and prosecuting other criminal offences. Such consent may be withheld only in cases where such use would endanger criminal investigations in the Member State concerned or in respect of which that Member State could refuse mutual assistance;
    - c. for preventing an immediate and serious threat to public security, and without prejudice to subparagraph (b) if subsequently a criminal investigation is opened;
    - d. for other purposes to the extent that this is agreed between Member States setting up the team.
  11. This Article shall be without prejudice to any other existing provisions or arrangements on the setting up or operation of joint investigation teams.
  12. To the extent that the laws of the Member States concerned or the provisions of any legal instrument applicable between them permit, arrangements may be agreed for per-vedkommende medlemsstat vurderes i henhold til de vilkår som ville fått anvendelse dersom det ble anmodet om dem i forbindelse med en innenlandsk etterforskning.
  8. Dersom den felles etterforskningsgruppen har behov for bistand fra en annen medlemsstat enn de medlemsstater som har opprettet gruppen, eller fra en tredjestat, kan anmodning om bistand fremmes av de kompetente myndigheter i den stat der gruppen utfører oppdrag, for de kompetente myndigheter i den annen berørte stat, i samsvar med de relevante instrumenter eller ordninger.
  9. Et medlem av den felles etterforskningsgruppen kan i samsvar med den nasjonale rett han eller hun er underlagt, og innenfor rammen av sin kompetanse gi gruppen opplysninger som er tilgjengelige i den medlemsstat han eller hun er utlånt fra, med sikte på etterforskningen gruppen foretar.
  10. Opplysninger som et medlem eller et utlånt medlem rettmessig har fremskaffet i forbindelse med sin deltakelse i en felles etterforskningsgruppe, og som ikke er tilgjengelige på annet vis for de kompetente myndigheter i de berørte medlemsstatene, kan brukes for følgende formål:
    - a. for de formål gruppen er opprettet for,
    - b. med forbehold om forutgående samtykke fra den medlemsstat der opplysningene er blitt tilgjengelige, for å avdekke, etterforske og påtale andre straffbare handlinger. Samtykke som nevnt kan nektes bare dersom slik bruk vil sette etterforskningen av en straffesak i den berørte medlemsstaten i fare, eller dersom medlemsstaten i et slikt tilfelle vil kunne avslå å gi gjensidig hjelp,
    - c. for å forebygge en overhengende og alvorlig trussel mot den offentlige sikkerhet og, uten at anvendelsen av bokstav b) berøres, dersom det innledes etterforskning på et senere tidspunkt,
    - d. for andre formål i den utstrekning dette er avtalt mellom de medlemsstater som har opprettet gruppen.
  11. Denne artikkel berører ikke andre gjeldende bestemmelser eller ordninger om opprettelsen av felles etterforskningsgrupper eller disses virksomhet.
  12. I den utstrekning de berørte medlemsstaters nasjonale rett eller bestemmelsene i eventuelle rettslige instrumenter som får anvendelse på forholdet dem imellom, tillater det,

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

sons other than representatives of the competent authorities of the Member States setting up the joint investigation team to take part in the activities of the team. Such persons may, for example, include officials of bodies set up pursuant to the Treaty on European Union. The rights conferred upon the members or seconded members of the team by virtue of this Article shall not apply to these persons unless the agreement expressly states otherwise.

Article 14

Covert investigations

1. The requesting and the requested Member State may agree to assist one another in the conduct of investigations into crime by officers acting under covert or false identity (covert investigations).
2. The decision on the request is taken in each individual case by the competent authorities of the requested Member State with due regard to its national law and procedures. The duration of the covert investigation, the detailed conditions, and the legal status of the officers concerned during covert investigations shall be agreed between the Member States with due regard to their national law and procedures.
3. Covert investigations shall take place in accordance with the national law and procedures of the Member States on the territory of which the covert investigation takes place. The Member States involved shall cooperate to ensure that the covert investigation is prepared and supervised and to make arrangements for the security of the officers acting under covert or false identity.
4. When giving the notification provided for in Article 27(2), any Member State may declare that it is not bound by this Article. Such a declaration may be withdrawn at any time.

Article 15

Criminal liability regarding officials

During the operations referred to in Articles 12, 13 and 14, officials from a Member State other than the Member State of operation shall be regar-

kan det avtales at andre enn representanter for de kompetente myndigheter i de medlemsstater som oppretter den felles etterforskningsgruppen, kan delta i gruppens virksomhet. Slike personer kan for eksempel være tjenestemenn i organer som er opprettet i henhold til traktaten om Den europeiske union. De rettigheter som tillegges medlemmene eller de utlånte medlemmene i gruppen etter denne artikkel, får ikke anvendelse på personer som nevnt med mindre noe annet uttrykkelig er avtalt.

Artikkel 14

Hemmelige undersøkelser

1. Den anmodende og den anmodede medlemsstat kan avtale å bistå hverandre ved etterforskning av straffbare handlinger foretatt av tjenestemenn som opptrer under hemmelig eller falsk identitet (hemmelige undersøkelser).
2. De kompetente myndigheter i den anmodede medlemsstat skal i hvert enkelt tilfelle avgjøre hvordan anmodningen skal besvares, idet det skal tas behørig hensyn til nasjonal rett og nasjonale prosedyrer. Varigheten av den hemmelige undersøkelsen, de nærmere vilkårene for den og de berørte tjenestemennenes rettslige stilling i den forbindelse skal avtales medlemsstatene imellom, idet det skal tas behørig hensyn til nasjonal rett og nasjonale prosedyrer.
3. Hemmelige undersøkelser skal gjennomføres i samsvar med nasjonal rett og nasjonale prosedyrer i den medlemsstat på hvis territorium den hemmelige undersøkelsen finner sted. De berørte medlemsstater skal samarbeide for å sikre at den hemmelige undersøkelsen forberedes og overvåkes, og for å treffe tiltak vedrørende sikkerheten til de tjenestemenn som opptrer under hemmelig eller falsk identitet.
4. Enhver medlemsstat kan, når den gir underretningen omhandlet i artikkel 27 nr. 2, erklære at den ikke er bundet av denne artikkel. En slik erklæring kan når som helst trekkes tilbake.

Artikkel 15

Tjenestemenns strafferettslige ansvar

Ved oppdrag som nevnt i artikkel 12, 13 og 14 skal tjenestemenn fra en annen medlemsstat enn den medlemsstat der oppdraget utføres, likestilles

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

ded as officials of the Member State of operation with respect to offences committed against them or by them.

med tjenestemenn fra sistnevnte medlemsstat med hensyn til straffbare handlinger de utsettes for eller selv begår.

Article 16

Civil liability regarding officials

1. Where, in accordance with Articles 12, 13 and 14, officials of a Member State are operating in another Member State, the first Member State shall be liable for any damage caused by them during their operations, in accordance with the law of the Member State in whose territory they are operating.
2. The Member State in whose territory the damage referred to in paragraph 1 was caused shall make good such damage under the conditions applicable to damage caused by its own officials.
3. The Member State whose officials have caused damage to any person in the territory of another Member State shall reimburse the latter in full any sums it has paid to the victims or persons entitled on their behalf.
4. Without prejudice to the exercise of its rights vis-à-vis third parties and with the exception of paragraph 3, each Member State shall refrain in the case provided for in paragraph 1 from requesting reimbursement of damages it has sustained from another Member State.

Title III

Interception of telecommunications

Article 17

Authorities competent to order interception of telecommunications

For the purpose of the application of the provisions of Articles 18, 19 and 20, 'competent authority' shall mean a judicial authority, or, where judicial authorities have no competence in the area covered by those provisions, an equivalent competent authority, specified pursuant to Article 24(1)(e) and acting for the purpose of a criminal investigation.

Artikkel 16

Tjenestemenns erstatningsansvar

1. Dersom tjenestemenn fra en medlemsstat utfører oppdrag i en annen medlemsstat i samsvar med artikkel 12, 13 og 14, skal den første medlemsstaten være ansvarlig for skader de måtte ha voldt i forbindelse med oppdraget, i samsvar med nasjonal rett i den medlemsstat på hvis territorium tjenestemennene utfører oppdraget.
2. Den medlemsstat på hvis territorium skaden omhandlet i nr. 1 ble forårsaket, skal erstatte slike skader på samme måte som skader voldt av dens egne tjenestemenn.
3. Den medlemsstat hvis tjenestemenn har påført en person skade på en annen medlemsstats territorium, skal refundere fullt ut ethvert beløp som sistnevnte medlemsstat har utbetalt til de skadelidte eller deres rettsetterfølgere.
4. Uten at dens rettigheter i forhold til tredjemand berøres, og med unntak av bestemmelsen i nr. 3, skal hver medlemsstat i tilfellet nevnt i nr. 1 avstå fra å kreve erstatning for skader den er påført av en annen medlemsstat.

Kapittel III

Avlytting av telekommunikasjon

Artikkel 17

Myndigheter med kompetanse til å gi ordre om avlytting av telekommunikasjon

Ved anvendelsen av bestemmelsene i artikkel 18, 19 og 20 menes med «kompetent myndighet» en judisiell myndighet eller, dersom judisielle myndigheter ikke har kompetanse på det området som omfattes av de nevnte bestemmelser, en tilsvarende kompetent myndighet som er utpekt i henhold til artikkel 24 nr. 1 bokstav e), og som handler i forbindelse med etterforskningen av en straffesak.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Article 18

Requests for interception of telecommunications

1. For the purpose of a criminal investigation, a competent authority in the requesting Member State may, in accordance with the requirements of its national law, make a request to a competent authority in the requested Member State for:
  - a. the interception and immediate transmission to the requesting Member State of telecommunications; or
  - b. the interception, recording and subsequent transmission to the requesting Member State of the recording of telecommunications.
2. Requests under paragraph 1 may be made in relation to the use of means of telecommunications by the subject of the interception, if this subject is present in:
  - a. the requesting Member State and the requesting Member State needs the technical assistance of the requested Member State to intercept his or her communications;
  - b. the requested Member State and his or her communications can be intercepted in that Member State;
  - c. a third Member State which has been informed pursuant to Article 20(2)(a) and the requesting Member State needs the technical assistance of the requested Member State to intercept his or her communications.
3. By way of derogation from Article 14 of the European Mutual Assistance Convention and Article 37 of the Benelux Treaty, requests under this Article shall include the following:
  - a. an indication of the authority making the request;
  - b. confirmation that a lawful interception order or warrant has been issued in connection with a criminal investigation;
  - c. information for the purpose of identifying the subject of this interception;
  - d. an indication of the criminal conduct under investigation;
  - e. the desired duration of the interception; and
  - f. if possible, the provision of sufficient technical data, in particular the relevant

Artikkel 18

Anmodninger om avlytting av telekommunikasjon

1. En kompetent myndighet i den anmodende medlemsstat kan av hensyn til etterforskningen av en straffesak og i samsvar med kravene i sin nasjonale rett fremme anmodning for en kompetent myndighet i den anmodede medlemsstat om:
  - a. avlytting og umiddelbar overføring av telekommunikasjon til den anmodende medlemsstat,
  - b. avlytting, opptak og påfølgende overføring av opptak av telekommunikasjon til den anmodende medlemsstat.
2. Anmodninger etter nr. 1 kan fremmes i forbindelse med bruk av telekommunikasjonsmidler foretatt av den som avlyttingen gjelder, dersom han eller hun befinner seg i:
  - a. den anmodende medlemsstat og den anmodende medlemsstat har behov for teknisk assistanse fra den anmodede medlemsstat for å avlytte hans eller hennes kommunikasjon,
  - b. den anmodede medlemsstat og hans eller hennes kommunikasjon kan avlyttes i denne medlemsstat,
  - c. en tredje medlemsstat som er underrettet i henhold til artikkel 20 nr. 2 bokstav a), og dersom den anmodende medlemsstat har behov for teknisk assistanse fra den anmodede medlemsstat for å avlytte hans eller hennes kommunikasjon.
3. Som unntak fra artikkel 14 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker og artikkel 37 i Benelux-traktaten skal anmodninger etter denne artikkel inneholde følgende:
  - a. opplysning om hvilken myndighet som fremmer anmodningen,
  - b. bekreftelse på at det foreligger en lovmesig beslutning om avlytting i forbindelse med etterforskningen av en straffesak,
  - c. opplysninger som gjør det mulig å identifisere den som avlyttingen gjelder,
  - d. angivelse av den straffbare handlingen som er under etterforskning,
  - e. angivelse av den ønskede varigheten av avlyttingen, og
  - f. om mulig, fyllestgjørende tekniske data, særlig det relevante nummeret for tilknyt-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

network connection number, to ensure that the request can be met.

4. In the case of a request pursuant to paragraph 2(b), a request shall also include a summary of the facts. The requested Member State may require any further information to enable it to decide whether the requested measure would be taken by it in a similar national case.
  5. The requested Member State shall undertake to comply with requests under paragraph 1(a):
    - a. in the case of a request pursuant to paragraph 2(a) and 2(c), on being provided with the information in paragraph 3. The requested Member State may allow the interception to proceed without further formality;
    - b. in the case of a request pursuant to paragraph 2(b), on being provided with the information in paragraphs 3 and 4 and where the requested measure would be taken by it in a similar national case. The requested Member State may make its consent subject to any conditions which would have to be observed in a similar national case.
  6. Where immediate transmission is not possible, the requested Member State shall undertake to comply with requests under paragraph 1(b) on being provided with the information in paragraphs 3 and 4 and where the requested measure would be taken by it in a similar national case. The requested Member State may make its consent subject to any condition which would have to be observed in a similar national case.
  7. When giving the notification provided for in Article 27(2), any Member State may declare that it is bound by paragraph 6 only when it is unable to provide immediate transmission. In this case the other Member States may apply the principle of reciprocity.
  8. When making a request under paragraph 1(b), the requesting Member State may, where it has a particular reason to do so, also request a transcription of the recording. The requested Member State shall consider such requests in accordance with its national law and procedures.
  9. The Member State receiving the information provided under paragraphs 3 and 4 shall
- ning til nettet, for å sikre at anmodningen kan etterkommes.
  4. Anmodning fremmet etter nr. 2 bokstav b) skal også omfatte en kortfattet redegjørelse for sakens omstendigheter. Den anmodede medlemsstat kan be om alle ytterligere opplysninger som er nødvendige for at den skal kunne avgjøre om den ville ha foretatt det anmodede etterforskningsskritt i en tilsvarende nasjonal sak.
  5. Den anmodede medlemsstat forplikter seg til å etterkomme anmodninger fremmet etter nr. 1 bokstav a):
    - a. dersom anmodningen er fremmet etter nr. 2 bokstav a) og c), så snart den har mottatt opplysningene omhandlet i nr. 3. Den anmodede medlemsstat kan tillate avlyttingen uten ytterligere formaliteter,
    - b. dersom anmodningen er fremmet etter nr. 2 bokstav b), så snart den har mottatt opplysningene omhandlet i nr. 3 og 4, forutsatt at den ville ha besluttet å foreta det anmodede etterforskningsskritt i en tilsvarende nasjonal sak. Den anmodede medlemsstat kan stille de samme vilkår for å gi samtykke som den ville ha stilt i en tilsvarende nasjonal sak.
  6. Dersom umiddelbar overføring ikke er mulig, forplikter den anmodede medlemsstat seg til å etterkomme anmodninger fremmet etter nr. 1 bokstav b) så snart den har mottatt opplysningene omhandlet i nr. 3 og 4, forutsatt at den ville ha besluttet å foreta det anmodede etterforskningsskritt i en tilsvarende nasjonal sak. Den anmodede medlemsstat kan stille de samme vilkår for å gi samtykke som den ville ha stilt i en tilsvarende nasjonal sak.
  7. Enhver medlemsstat kan, når den gir underretningen omhandlet i artikkel 27 nr. 2, erklære at den er bundet av nr. 6 bare dersom den ikke er i stand til å foreta umiddelbar overføring. I slike tilfeller kan den annen medlemsstat anvende gjensidighetsprinsippet.
  8. Når den anmodende medlemsstat fremmer anmodning etter nr. 1 bokstav b), kan den, dersom særlige grunner tilsier det, også anmode om en utskrift av opptaket. Den anmodede medlemsstat skal behandle slike anmodninger i samsvar med nasjonal rett og nasjonale prosedyrer.
  9. Den medlemsstat som mottar opplysninger fremskaffet etter nr. 3 og 4, skal undergi opp-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

keep that information confidential in accordance with its national law.

lysningene fortrolig behandling i samsvar med sin nasjonale rett.

Article 19

Interceptions of telecommunications on national territory by the use of service providers

1. Member States shall ensure that systems of telecommunications services operated via a gateway on their territory, which for the lawful interception of the communications of a subject present in another Member State are not directly accessible on the territory of the latter, may be made directly accessible for the lawful interception by that Member State through the intermediary of a designated service provider present on its territory.
2. In the case referred to in paragraph 1, the competent authorities of a Member State shall be entitled, for the purposes of a criminal investigation and in accordance with applicable national law and provided that the subject of the interception is present in that Member State, to carry out the interception through the intermediary of a designated service provider present on its territory without involving the Member State on whose territory the gateway is located.
3. Paragraph 2 shall also apply where the interception is carried out upon a request made pursuant to Article 18(2) (b).
4. Nothing in this Article shall prevent a Member State from making a request to the Member State on whose territory the gateway is located for the lawful interception of telecommunications in accordance with Article 18, in particular where there is no intermediary in the requesting Member State.

Article 20

Interception of telecommunications without the technical assistance of another Member State

1. Without prejudice to the general principles of international law as well as to the provisions of Article 18(2)(c), the obligations under this Article shall apply to interception orders made or authorised by the competent authority of one Member State in the course of criminal investigations which present the characteristics of being an investigation fol-

Artikkel 19

Avlytting av telekommunikasjon på eget territorium ved bruk av tjenesteytere

1. Medlemsstatene skal påse at systemer for telekommunikasjonstjenester som betjenes via en jordstasjon på deres territorium, og som ikke er direkte tilgjengelige på en annen medlemsstats territorium med henblikk på lovlig avlytting av kommunikasjon fra en person som befinner seg i denne medlemsstaten, kan gjøres direkte tilgjengelige slik at nevnte medlemsstat kan foreta lovlig avlytting gjennom en utpekt tjenesteyter som befinner seg på dens territorium.
2. I tilfellet nevnt i nr. 1 skal de kompetente myndigheter i en medlemsstat, av hensyn til etterforskningen av en straffesak og i samsvar med gjeldende nasjonal rett, ha adgang til å foreta avlytting gjennom en utpekt tjenesteyter som befinner seg på dens territorium, uten å involvere den medlemsstat på hvis territorium jordstasjonen er plassert, under forutsetning av at den som avlyttes, befinner seg i vedkommende medlemsstat.
3. Nr. 2 får anvendelse også dersom avlyttingen finner sted etter at det er fremmet anmodning etter artikkel 18 nr. 2 bokstav b).
4. Ingen bestemmelse i denne artikkel skal være til hinder for at en medlemsstat kan fremme anmodning om lovlig avlytting av telekommunikasjon i samsvar med artikkel 18 for den medlemsstat på hvis territorium jordstasjonen er plassert, særlig dersom det ikke finnes noen tjenesteytere i den anmodende medlemsstat.

Artikkel 20

Avlytting av telekommunikasjon uten teknisk assistanse fra en annen medlemsstat

1. Med forbehold for alminnelige folkerettslige prinsipper samt bestemmelsene i artikkel 18 nr. 2 bokstav c) får forpliktelsene omhandlet i denne artikkel anvendelse på avlytting som er beordret eller godkjent av den kompetente myndighet i en medlemsstat som ledd i etterforskning av straffesaker som kjenne- tegnes ved å være etterforskning foranledi-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- allowing the commission of a specific criminal offence, including attempts in so far as they are criminalised under national law, in order to identify and arrest, charge, prosecute or deliver judgment on those responsible.
2. Where for the purpose of a criminal investigation, the interception of telecommunications is authorised by the competent authority of one Member State (the 'intercepting Member State'), and the telecommunication address of the subject specified in the interception order is being used on the territory of another Member State (the 'notified Member State') from which no technical assistance is needed to carry out the interception, the intercepting Member State shall inform the notified Member State of the interception:
    - a. prior to the interception in cases where it knows when ordering the interception that the subject is on the territory of the notified Member State;
    - b. in other cases, immediately after it becomes aware that the subject of the interception is on the territory of the notified Member State.
  3. The information to be notified by the intercepting Member State shall include:
    - a. an indication of the authority ordering the interception;
    - b. confirmation that a lawful interception order has been issued in connection with a criminal investigation;
    - c. information for the purpose of identifying the subject of the interception;
    - d. an indication of the criminal conduct under investigation; and
    - e. the expected duration of the interception.
  4. The following shall apply where a Member State is notified pursuant to paragraphs 2 and 3:
    - a. Upon receipt of the information provided under paragraph 3 the competent authority of the notified Member State shall, without delay, and at the latest within 96 hours, reply to the intercepting Member State, with a view to:
      - i) allowing the interception to be carried out or to be continued. The notified Member State may make its consent subject to any conditions which would have to be observed in a similar national case;
- get av en bestemt straffbar handling, herunder forsøk, i den utstrekning forsøk er straffbart etter nasjonal rett, i den hensikt å identifisere og pågripe, sikte, straffeforfølge eller dømme de ansvarlige.
2. Dersom den kompetente myndighet i en medlemsstat (den «avlyttende medlemsstat») har gitt tillatelse til avlytting av telekommunikasjon med sikte på å etterforske en straffesak, og den som i henhold til avlyttingsbeslutningen skal avlyttes, har en telekommunikasjonsadresse som brukes på en annen medlemsstats territorium (den «underrettede medlemsstat»), og det ikke er behov for teknisk assistanse fra denne medlemsstat for å foreta avlyttingen, skal den avlyttende medlemsstat gi den underrettede medlemsstat underretning om avlyttingen:
    - a. forut for avlyttingen i tilfeller der den allerede på det tidspunkt beslutningen om avlytting treffes, er kjent med at den som avlyttingen gjelder, befinner seg på den underrettede medlemsstats territorium,
    - b. i andre tilfeller umiddelbart etter at den er blitt kjent med at den som avlyttingen gjelder, befinner seg på den underrettede medlemsstats territorium.
  3. Den avlyttende medlemsstat skal gi underretning blant annet om følgende:
    - a. opplysning om hvilken myndighet som har gitt ordre til avlyttingen,
    - b. bekreftelse på at det foreligger en lovmesig beslutning om avlytting i forbindelse med etterforskningen av en straffesak,
    - c. opplysninger som gjør det mulig å identifisere den som avlyttingen gjelder,
    - d. angivelse av den straffbare handlingen som er under etterforskning, og
    - e. angivelse av den forventede varigheten av avlyttingen.
  4. Følgende får anvendelse dersom en medlemsstat blir underrettet i henhold til nr. 2 og 3:
    - a. Når den mottar opplysningene fremskaffet etter nr. 3, skal den kompetente myndighet i den underrettede medlemsstat omgående og senest innen 96 timer ta kontakt med den avlyttende medlemsstat
      - i) for å gi tillatelse til at avlyttingen gjennomføres eller fortsettes. Den underrettede medlemsstat kan stille de samme vilkår for å gi samtykke som den ville ha stilt i en tilsvarende nasjonal sak,

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- ii) requiring the interception not to be carried out or to be terminated where the interception would not be permissible pursuant to the national law of the notified Member State, or for the reasons specified in Article 2 of the European Mutual Assistance Convention. Where the notified Member State imposes such a requirement, it shall give reasons for its decision in writing;
  - iii) in cases referred to in point ii), requiring that any material already intercepted while the subject was on its territory may not be used, or may only be used under conditions which it shall specify. The notified Member State shall inform the intercepting Member State of the reasons justifying the said conditions;
  - iv) requiring a short extension, of up to a maximum period of eight days, to the original 96-hour deadline, to be agreed with the intercepting Member State, in order to carry out internal procedures under its national law. The notified Member State shall communicate, in writing, to the intercepting Member State, the conditions which, pursuant to its national law, justify the requested extension of the deadline.
- b. Until a decision has been taken by the notified Member State pursuant to points i) or ii) of subparagraph a), the intercepting Member State:
- i) may continue the interception; and
  - ii) may not use the material already intercepted, except:
    - if otherwise agreed between the Member States concerned; or
    - for taking urgent measures to prevent an immediate and serious threat to public security. The notified Member State shall be informed of any such use and the reasons justifying it.
- c. The notified Member State may request a summary of the facts of the case and any further information necessary to enable it to decide whether interception would be authorised in a similar national case. Such a request does not affect the application of subparagraph (b), unless otherwise agreed between the notified Member State and the intercepting Member State.
- ii) for å kreve at avlyttingen ikke gjennomføres, eller at avlyttingen avsluttes dersom den ikke er tillatt i henhold til den underrettede medlemsstats nasjonale rett, eller av de grunner som angis i artikkel 2 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker. Dersom den underrettede medlemsstat stiller et slikt krav, skal den grunngi sin beslutning skriftlig,
  - iii) for i tilfeller som nevnt i ii) å kreve at alt materiale som allerede er fremkommet under avlyttingen mens den aktuelle personen befant seg på dens territorium, ikke anvendes eller bare anvendes på de vilkår den angir. Den underrettede medlemsstat skal gi den avlyttende medlemsstat en begrunnelse for de nevnte vilkårene,
  - iv) for å kreve at den opprinnelige fristen på 96 timer forlenges med en kort periode på høyst åtte dager som skal godkjennes av den avlyttende medlemsstat, i den hensikt å gjennomføre interne prosedyrer etter nasjonal rett. Den underrettede medlemsstat skal gi den avlyttende medlemsstat skriftlig underretning om de vilkår som i henhold til dens nasjonale rett ligger til grunn for den anmodede forlengelsen av fristen.
- b. Inntil den underrettede medlemsstat har truffet sin beslutning i henhold til bokstav a) i) eller ii), kan den avlyttende medlemsstat
- i) fortsette avlyttingen,
  - ii) ikke bruke det materialet som allerede er fremkommet under avlyttingen, unnatt
    - dersom noe annet er avtalt mellom de berørte medlemsstater, eller
    - for å treffe hastetiltak for å hindre en overhengende og alvorlig trussel mot den offentlige sikkerhet. Den underrettede medlemsstat skal underrettes om all bruk som nevnt og om grunnene for den.
- c. Den underrettede medlemsstat kan anmode om en kortfattet redegjørelse for sakens omstendigheter og om alle ytterligere opplysninger som er nødvendige for at den skal kunne avgjøre om det ville ha blitt gitt tillatelse til avlyttingen i en tilsvarende nasjonal sak. En slik anmodning berører ikke anvendelsen av bokstav b) med mindre noe annet er avtalt mellom den under-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- d. The Member States shall take the necessary measures to ensure that a reply can be given within the 96-hour period. To this end they shall designate contact points, on duty twenty-four hours a day, and include them in their statements under Article 24(1)(e).
5. The notified Member State shall keep the information provided under paragraph 3 confidential in accordance with its national law.
6. Where the intercepting Member State is of the opinion that the information to be provided under paragraph 3 is of a particularly sensitive nature, it may be transmitted to the competent authority through a specific authority where that has been agreed on a bilateral basis between the Member States concerned.
7. When giving its notification under Article 27(2), or at any time thereafter, any Member State may declare that it will not be necessary to provide it with information on interceptions as envisaged in this Article.
- rettede medlemsstat og den avlyttende medlemsstat.
- d. Medlemsstatene skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at det kan gis et svar innen fristen på 96 timer. For dette formål skal de utpeke kontaktpunkter som skal være i tjeneste døgnet rundt, og angi disse i sine erklæringer etter artikkel 24 nr. 1 bokstav e).
5. Den underrettede medlemsstat skal undergi opplysningene fremskaffet etter nr. 3 fortrolig behandling i samsvar med sin nasjonale rett.
6. Dersom en avlyttende medlemsstat er av den oppfatning at opplysningene som skal fremskaffes etter nr. 3, er av særlig sensitiv art, kan de overføres til den kompetente myndighet gjennom en særlig myndighet dersom det foreligger en bilateral avtale om dette mellom de berørte medlemsstater.
7. Enhver medlemsstat kan, når den gir underretningen omhandlet i artikkel 27 nr. 2 eller på et hvilket som helst senere tidspunkt, erklære at det ikke vil være nødvendig å gi den opplysninger om avlyttinger som fastsatt i denne artikkel.

Article 21

Responsibility for charges made by telecommunications operators

Costs which are incurred by telecommunications operators or service providers in executing requests pursuant to Article 18 shall be borne by the requesting Member State.

Article 22

Bilateral arrangements

Nothing in this Title shall preclude any bilateral or multilateral arrangements between Member States for the purpose of facilitating the exploitation of present and future technical possibilities regarding the lawful interception of telecommunications.

Title IV

Article 23

Personal data protection

1. Personal data communicated under this Convention may be used by the Member State to which they have been transferred:

Artikkel 21

Ansvar for teleoperatørens kostnader

Kostnader som teleoperatører eller tjenesteytere pådrar seg i forbindelse med gjennomføringen av anmodninger etter artikkel 18, skal bæres av den anmodende medlemsstat.

Artikkel 22

Bilaterale avtaler

Ingen bestemmelse i dette kapittel skal være til hinder for at medlemsstatene kan inngå bilaterale eller multilaterale avtaler seg imellom med sikte på å fremme utnyttelsen av eksisterende eller fremtidige tekniske muligheter for lovlig avlytting av telekommunikasjon.

Kapittel IV

Artikkel 23

Personvern

1. Personopplysninger som oversendes i henhold til denne konvensjon, kan av den medlemsstat de er oversendt til, brukes

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- a. for the purpose of proceedings to which this Convention applies;
  - b. for other judicial and administrative proceedings directly related to proceedings referred to under point (a);
  - c. for preventing an immediate and serious threat to public security;
  - d. for any other purpose, only with the prior consent of the communicating Member State, unless the Member State concerned has obtained the consent of the data subject.
2. This Article shall also apply to personal data not communicated but obtained otherwise under this Convention.
  3. In the circumstances of the particular case, the communicating Member State may require the Member State to which the personal data have been transferred to give information on the use made of the data.
  4. Where conditions on the use of personal data have been imposed pursuant to Articles 7(2), 18(5)(b), 18(6) or 20(4), these conditions shall prevail. Where no such conditions have been imposed, this Article shall apply.
  5. The provisions of Article 13(10) shall take precedence over this Article regarding information obtained under Article 13.
  6. This Article does not apply to personal data obtained by a Member State under this Convention and originating from that Member State.
  7. Luxembourg may, when signing the Convention, declare that where personal data are communicated by Luxembourg under this Convention to another Member State, the following applies:

Luxembourg may, subject to paragraph 1(c), in the circumstances of a particular case require that unless that Member State concerned has obtained the consent of the data subject, the personal data may only be used for the purposes referred to in paragraph 1(a) and (b) with the prior consent of Luxembourg in respect of proceedings for which Luxembourg could have refused or limited the transmission or use of the personal data in accordance with the provisions of this Convention or the instruments referred to in Article 1.

If, in a particular case, Luxembourg refuses to give its consent to a request from a Member
- a. i forbindelse med de saker denne konvensjon får anvendelse på,
  - b. i forbindelse med andre rettslige prosedyrer eller forvaltningsprosedyrer som har en direkte sammenheng med sakene nevnt i bokstav a),
  - c. for å avverge en overhengende og alvorlig trussel mot den offentlige sikkerhet,
  - d. for alle andre formål bare med forutgående samtykke fra den medlemsstat som har oversendt opplysningene, med mindre den berørte medlemsstaten har innhentet samtykke fra den registrerte personen.
2. Denne artikkel får anvendelse også på personopplysninger som ikke er oversendt, men fremskaffet på annet vis i henhold til denne konvensjon.
  3. I forbindelse med en bestemt sak kan den medlemsstat som oversender personopplysningene, kreve at den medlemsstat de oversendes til, gir opplysning om hvordan de er brukt.
  4. Dersom det er stilt vilkår for bruken av personopplysninger i henhold til artikkel 7 nr. 2, artikkel 18 nr. 5 bokstav b), artikkel 18 nr. 6 eller artikkel 20 nr. 4, skal disse vilkårene gå foran bestemmelsene i denne artikkel. Dersom det ikke er stilt vilkår, får denne artikkel anvendelse.
  5. Bestemmelsene i artikkel 13 nr. 10 går foran bestemmelsene i denne artikkel med hensyn til opplysninger fremskaffet etter artikkel 13.
  6. Denne artikkel får ikke anvendelse på personopplysninger som er fremskaffet av en medlemsstat i henhold til denne konvensjon, og som skriver seg fra denne medlemsstat.
  7. Luxembourg kan, når landet undertegner denne konvensjon, erklære at følgende får anvendelse når Luxembourg i henhold til denne konvensjon oversender personopplysninger til en annen medlemsstat:

Med mindre annet følger av nr. 1 bokstav c), kan Luxembourg i en bestemt sak kreve at med mindre den berørte medlemsstat har innhentet samtykke fra den registrerte personen, kan personopplysninger ikke brukes uten forutgående samtykke fra Luxembourg til de formål som er nevnt i nr. 1 bokstav a) og b), i saker der Luxembourg kunne ha avslått eller begrenset oversendingen eller anvendelsen av personopplysninger i samsvar med bestemmelsene i denne konvensjon eller i instrumentene nevnt i artikkel 1.

Dersom Luxembourg i en bestemt sak nekter å gi samtykke ved anmodning fremmet av

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

State pursuant to the provisions of paragraph 1, it must give reasons for its decision in writing.

en medlemsstat i henhold til bestemmelsene i nr. 1, må det grunngi sin beslutning skriftlig.

Title V

Final provisions

Article 24

Statements

1. When giving the notification referred to in Article 27(2), each Member State shall make a statement naming the authorities which, in addition to those already indicated in the European Mutual Assistance Convention and the Benelux Treaty, are competent for the application of this Convention and the application between the Member States of the provisions on mutual assistance in criminal matters of the instruments referred to in Article 1(1), including in particular:
  - a. the competent administrative authorities within the meaning of Article 3(1), if any;
  - b. one or more central authorities for the purposes of applying Article 6 as well as the authorities competent to deal with the requests referred to in Article 6(8);
  - c. the police or customs authorities competent for the purposes of Article 6(5), if any;
  - d. the administrative authorities competent for the purposes of Article 6(6), if any; and
  - e. the authority or authorities competent for the purposes of the application of Articles 18 and 19 and Article 20(1) to (5).
2. Statements made in accordance with paragraph 1 may be amended in whole or in part at any time by the same procedure.

Article 25

Reservations

No reservations may be entered in respect of this Convention, other than those for which it makes express provision.

Article 26

Territorial application

The application of this Convention to Gibraltar will take effect upon extension of the European Mutual Assistance Convention to Gibraltar.

Kapittel V

Sluttbestemmelser

Artikkel 24

Erklæringer

1. Hver medlemsstat skal, når den gir underretningen omhandlet i artikkel 27 nr. 2, avgi en erklæring der den oppgir hvilke myndigheter som, i tillegg til dem som allerede er angitt i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker og Benelux-traktaten, er kompetente med hensyn til anvendelsen av denne konvensjon og anvendelsen i forholdet mellom medlemsstatene av bestemmelsene om gjensidig hjelp i straffesaker i instrumentene nevnt i artikkel 1 nr. 1, herunder særlig:
  - a. de forvaltningsmyndigheter som eventuelt er kompetente i henhold til artikkel 3 nr. 1,
  - b. en eller flere sentrale myndigheter med sikte på anvendelsen av artikkel 6, samt de myndigheter som er kompetente til å behandle anmodninger omhandlet i artikkel 6 nr. 8,
  - c. de politi- eller tollmyndigheter som eventuelt er kompetente med sikte på anvendelsen av artikkel 6 nr. 5,
  - d. de forvaltningsmyndigheter som eventuelt er kompetente med sikte på anvendelsen av artikkel 6 nr. 6, og
  - e. den eller de myndigheter som er kompetente med sikte på anvendelsen av artikkel 18 og 19 og artikkel 20 nr. 1 til 5.
2. Erklæringer avgitt i samsvar med nr. 1 kan når som helst endres, helt eller delvis, i henhold til samme fremgangsmåte.

Artikkel 25

Forbehold

Det kan ikke tas andre forbehold med hensyn til denne konvensjon enn dem som er uttrykkelig angitt i konvensjonen.

Artikkel 26

Geografisk virkeområde

Denne konvensjons anvendelse på Gibraltar skal tre i kraft når den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker er blitt utvidet til å omfatte Gibraltar.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

The United Kingdom shall notify in writing the President of the Council when it wishes to apply the Convention to the Channel Islands and the Isle of Man following extension of the European Mutual Assistance Convention to those territories. A decision on this request shall be taken by the Council acting with the unanimity of its members.

Article 27

Entry into force

1. This Convention shall be subject to adoption by the Member States in accordance with their respective constitutional requirements.
2. Member States shall notify the Secretary-General of the Council of the European Union of the completion of the constitutional procedures for the adoption of this Convention.
3. This Convention shall, 90 days after the notification referred to in paragraph 2 by the State, member of the European Union at the time of adoption by the Council of the Act establishing this Convention, which is the eighth to complete this formality, enter into force for the eight Member States concerned.
4. Any notification by a Member State subsequent to the receipt of the eighth notification referred to in paragraph 2 shall have the effect that, 90 days after the subsequent notification, this Convention shall enter into force as between this Member State and those Member States for which the Convention has already entered into force.
5. Before the Convention has entered into force pursuant to paragraph 3, any Member State may, when giving the notification referred to in paragraph 2 or at any time thereafter, declare that it will apply this Convention in its relations with Member States which have made the same declaration. Such declarations shall take effect 90 days after the date of deposit thereof.
6. This Convention shall apply to mutual assistance initiated after the date on which it has entered into force, or is applied pursuant to paragraph 5, between the Member States concerned.

Det forente kongerike skal gi Rådets formann skriftlig underretning om når det ønsker å anvende konvensjonen på Kanaløyene og Isle of Man, etter at den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker er blitt utvidet til å omfatte disse territoriene. Rådet skal treffe sin beslutning om denne anmodningen ved enstemmig vedtak blant medlemmene.

Artikkel 27

Ikrafttredelse

1. Denne konvensjon skal vedtas av medlemsstatene i samsvar med deres respektive forfatningsregler.
2. Medlemsstatene skal underrette generalsekretæren i Rådet for Den europeiske union når de har fullført de prosedyrer som kreves etter deres forfatningsregler for å vedta denne konvensjon.
3. Denne konvensjon trer i kraft for de åtte berørte medlemsstater 90 dager etter at den åttende av de stater som var medlem av Den europeiske union på det tidspunkt Rådet vedtok rettsakten om å utarbeide denne konvensjon, har gitt underretning som nevnt i nr. 2.
4. En underretning gitt av en medlemsstat etter at den åttende underretningen nevnt i nr. 2 er mottatt, skal medføre at denne konvensjon trer i kraft mellom denne medlemsstat og de medlemsstater konvensjonen allerede er trådt i kraft for, 90 dager etter nevnte underretning.
5. Før konvensjonen er trådt i kraft i henhold til nr. 3, kan hver medlemsstat, når den gir underretningen omhandlet i nr. 2 eller på et hvilket som helst senere tidspunkt, erklære at den vil anvende denne konvensjon på sine forbindelser med de medlemsstater som har avgitt samme erklæring. Slike erklæringer får anvendelse 90 dager etter at de er deponert.
6. Denne konvensjon får anvendelse på gjensidig hjelp mellom de berørte medlemsstater iverksatt etter det tidspunkt den trer i kraft eller begynner å anvendes i henhold til nr. 5.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Article 28

Accession of new Member States

1. This Convention shall be open to accession by any State which becomes a member of the European Union.
2. The text of this Convention in the language of the acceding State, drawn up by the Council of the European Union, shall be authentic.
3. The instruments of accession shall be deposited with the depositary.
4. This Convention shall enter into force with respect to any State which accedes to it 90 days after the deposit of its instrument of accession or on the date of entry into force of this Convention if it has not already entered into force at the time of expiry of the said period of 90 days.
5. Where this Convention is not yet in force at the time of the deposit of their instrument of accession, Article 27(5) shall apply to acceding Member States.

Article 29

Entry into force for Iceland and Norway

1. Without prejudice to Article 8 of the Agreement concluded by the Council of the European Union and the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway concerning the latter's association with the implementation, application and development of the Schengen *acquis* (the 'Association Agreement'), the provisions referred to in Article 2(1) shall enter into force for Iceland and Norway 90 days after the receipt by the Council and the Commission of the information pursuant to Article 8(2) of the Association Agreement upon fulfilment of their constitutional requirements, in their mutual relations with any Member State for which this Convention has already entered into force pursuant to Article 27(3) or (4).
2. Any entry into force of this Convention for a Member State after the date of entry into force of the provisions referred to in Article 2(1) for Iceland and Norway, shall render these provisions also applicable in the mutual relations between that Member State and Iceland and Norway.
3. The provisions referred to in Article 2(1) shall in any event not become binding on Iceland and Norway before the date to be fixed

Artikkel 28

Nye medlemsstaters tiltredelse

1. Denne konvensjon skal være åpen for tiltredelse for enhver stat som blir medlem av Den europeiske union.
2. Teksten til konvensjonen på den tiltredende stats språk, slik den er utformet av Rådet for Den europeiske union, skal være gyldig.
3. Tiltredelsesdokumentene skal deponeres hos depositaren.
4. Denne konvensjon skal for enhver tiltredende stat tre i kraft 90 dager etter at vedkommende stat har deponert sitt tiltredelsesdokument, eller den dag konvensjonen trer i kraft, dersom den ennå ikke er trådt i kraft ved utløpet av nevnte periode på 90 dager.
5. Dersom denne konvensjon ennå ikke er trådt i kraft på det tidspunkt en tiltredende medlemsstat deponerer sitt tiltredelsesdokument, skal artikkel 27 nr. 5 få anvendelse for denne medlemsstat.

Artikkel 29

Ikrafttredelse for Island og Norge

1. Med forbehold for artikkel 8 i avtalen inngått mellom Rådet for Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge om de sistnevnte statenes tilknytning til gjennomføringen, anvendelsen og videreutviklingen av Schengen-regelverket («samarbeidsavtalen») trer bestemmelsene nevnt i artikkel 2 nr. 1 i kraft for Island og Norge 90 dager etter at Rådet og Kommisjonen i henhold til artikkel 8 nr. 2 i samarbeidsavtalen har mottatt underretning om at Island og Norge har oppfylt de forfatningsmessige krav, i deres gjensidige forbindelser med de medlemsstater som denne konvensjon allerede er trådt i kraft for i henhold til artikkel 27 nr. 3 eller 4.
2. Dersom denne konvensjon trer i kraft for en medlemsstat etter at bestemmelsene nevnt i artikkel 2 nr. 1 er trådt i kraft for Island og Norge, får de aktuelle bestemmelsene anvendelse også på de gjensidige forbindelsene mellom denne medlemsstaten og Island og Norge.
3. Bestemmelsene i artikkel 2 nr. 1 skal ikke under noen omstendighet være bindende for Island og Norge før den dato som skal fast-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

pursuant to Article 15(4) of the Association Agreement.

4. Without prejudice to paragraphs 1, 2 and 3 above, the provisions referred to in Article 2(1) shall enter into force for Iceland and Norway not later than on the date of entry into force of this Convention for the fifteenth State, being a member of the European Union at the time of the adoption by the Council of the Act establishing this Convention.

Article 30

Depositary

1. The Secretary-General of the Council of the European Union shall act as depositary of this Convention.
2. The depositary shall publish in the *Official Journal of the European Communities* information on the progress of adoptions and accessions, statements and reservations and also any other notification concerning this Convention.

Done at Brussels on the twenty-ninth day of May in the year two thousand in a single original in the Danish, Dutch, English, Finnish, French, German, Greek, Irish, Italian, Portuguese, Spanish and Swedish languages, all texts being equally authentic, such original being deposited in the archives of the General Secretariat of the Council of the European Union. The Secretary-General shall forward a certified copy thereof to each Member State.

Declarations

Council Declaration on Article 10(9)

When considering the adoption of an instrument as referred to in Article 10(9), the Council shall respect Member States' obligations under the European Convention on Human Rights.

Declaration by the United Kingdom on Article 20

This Declaration shall form an agreed, integral part of the Convention:

In the United Kingdom, Article 20 will apply in respect of interception warrants issued by the Secretary of State to the police service or HM Customs & Excise where, in accordance with

settes i henhold til artikkel 15 nr. 4 i samarbeidsavtalen.

4. Uten at nr. 1, 2 og 3 berøres, skal bestemmelsene i artikkel 2 nr. 1 tre i kraft for Island og Norge senest den dag denne konvensjon trer i kraft for den femtende stat som var medlem av Den europeiske union på det tidspunkt Rådet vedtok rettsakten om å utarbeide denne konvensjon.

Artikkel 30

Depositar

1. Generalsekretæren i Rådet for Den europeiske union skal være depositar for denne konvensjon.
2. Depositaren skal i De Europeiske Fællesskaps Tidende offentliggjøre opplysninger om vedtakelser og tiltredelser, erklæringer og forbehold samt alle andre underretninger som vedrører denne konvensjon.

Utferdiget i Brussel 29. mai 2000 i ett originaleksemplar på dansk, engelsk, finsk, fransk, gresk, irsk, italiensk, nederlandsk, portugisisk, spansk, svensk og tysk, med samme gyldighet for alle tekstene, som skal deponeres i arkivene til Den europeiske unions rådssekretariat. Generalsekretæren skal sende en bekreftet kopi til hver medlemsstat.

Erklæringer

Erklæring fra Rådet til artikkel 10 nr. 9

Når Rådet vurderer å vedta et instrument som nevnt i artikkel 10 nr. 9, skal Rådet respektere medlemsstatenes forpliktelser i henhold til den europeiske konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter.

Erklæring fra Det forente kongerike til artikkel 20

Denne erklæring skal utgjøre en omforent, integrert del av konvensjonen:

I Det forente kongerike får artikkel 20 anvendelse på avlyttingsordrer utstedt av ministeren til politimyndigheter eller Det forente kongerikes tollmyndigheter ("HM Customs &

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

national law on the interception of communications, the stated purpose of the warrant is the detection of serious crime. It will also apply to such warrants issued to the Security Service where, in accordance with national law, it is acting in support of an investigation presenting the characteristics described in Article 20(1).

Excise") i de tilfeller der det angitte formålet i ordren, i samsvar med internrettslige bestemmelser om avlytting av telekommunikasjon, er å avdekke grov kriminalitet. Den får anvendelse også på ordrer utstedt til etterretningstjenesten ("Security Service") i de tilfeller der denne i samsvar med internrettslige bestemmelser bistår i en etterforskning av den art som er beskrevet i artikkel 20 nr. 1.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Vedlegg 3

Protocol established by the Council in accordance with Article 34 of the Treaty on European Union to the Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union

THE HIGH CONTRACTING PARTIES to this Protocol, Member States of the European Union,

REFERRING to the Council Act of 16 October 2001 establishing the Protocol to the Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union,

TAKING ACCOUNT of the conclusions adopted at the European Council held in Tampere on 15 and 16 October 1999, and of the need to implement them immediately in order to achieve an area of freedom, security and justice,

BEARING IN MIND the recommendations made by the experts when presenting the mutual evaluation reports based on Council Joint Action 97/827/JHA of 5 December 1997 establishing a mechanism for evaluating the application and implementation at national level of international undertakings in the fight against organised crime,

CONVINCED of the need for additional measures in the field of mutual assistance in criminal matters for the purpose of the fight against crime, including in particular organised crime, money laundering and financial crime,

HAVE AGREED UPON THE FOLLOWING PROVISIONS, which shall be annexed to, and form an integral part of, the Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union of 29 May 2000, hereinafter referred to as the '2000 Mutual Assistance Convention':

Protokoll til konvensjonen om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater, utarbeidet av Rådet i samsvar med artikkel 34 i traktaten om Den europeiske union

DE HØYE KONTRAHERENDE PARTER i denne protokoll, Den europeiske unions medlemsstater,

SOM VISER TIL Rådets rettsakt av 16. oktober 2001 om å utarbeide en protokoll til konvensjonen om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater,

SOM TAR HENSYN TIL de konklusjoner som ble vedtatt av Det europeiske råd i Tampere 15. og 16. oktober 1999, og til behovet for å gjennomføre disse konklusjonene umiddelbart for å skape et område med frihet, sikkerhet og rettferdighet,

SOM HAR I ERINDRING de anbefalinger de sakkyndige har gitt i forbindelse med de felles evalueringsrapporter som er utarbeidet på grunnlag av Rådets felles handling 97/827/JIS av 5. desember 1997 om opprettelse av en ordning for å evaluere hvordan internasjonale forpliktelser i kampen mot organisert kriminalitet oppfylles og gjennomføres i de enkelte medlemsstater,

SOM ER OVERBEVIST OM at det er behov for flere tiltak om gjensidig hjelp i straffesaker med sikte på å bekjempe kriminalitet, særlig organisert kriminalitet, hvitvasking av penger og økonomisk kriminalitet,

ER ENIGE OM FØLGENDE BESTEMMELSER, som skal følge som vedlegg til og utgjøre en integrert del av konvensjonen av 29. mai 2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater, heretter kalt «2000-konvensjonen om gjensidig hjelp»:

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Article 1

Request for information on bank accounts

1. Each Member State shall, under the conditions set out in this Article, take the measures necessary to determine, in answer to a request sent by another Member State, whether a natural or legal person that is the subject of a criminal investigation holds or controls one or more accounts, of whatever nature, in any bank located in its territory and, if so, provide all the details of the identified accounts.

The information shall also, if requested and to the extent that it can be provided within a reasonable time, include accounts for which the person that is the subject of the proceedings has powers of attorney.

2. The obligation set out in this Article shall apply only to the extent that the information is in the possession of the bank keeping the account.
3. The obligation set out in this Article shall apply only if the investigation concerns:
  - an offence punishable by a penalty involving deprivation of liberty or a detention order of a maximum period of at least four years in the requesting State and at least two years in the requested State, or
  - an offence referred to in Article 2 of the 1995 Convention on the Establishment of a European Police Office (Europol Convention), or in the Annex to that Convention, as amended, or
  - to the extent that it may not be covered by the Europol Convention, an offence referred to in the 1995 Convention on the Protection of the European Communities' Financial Interests, the 1996 Protocol thereto, or the 1997 Second Protocol thereto.
4. The authority making the request shall, in the request:
  - state why it considers that the requested information is likely to be of substantial value for the purpose of the investigation into the offence,
  - state on what grounds it presumes that banks in the requested Member State hold the account and, to the extent available, which banks may be involved,
  - include any information available which may facilitate the execution of the request.

Artikkel 1

Anmodninger om opplysninger om bankkonti

1. Hver medlemsstat skal, på de vilkår som er angitt i denne artikkel, treffe de tiltak som er nødvendige for å avgjøre, som svar på en anmodning fra en annen medlemsstat, om en fysisk eller juridisk person som er gjenstand for etterforskning i en straffesak, er innehaver av eller kontrollerer en eller flere bankkonti, uansett type, på dens territorium, og skal i så fall fremskaffe alle opplysninger om de identifiserte kontiene.

På anmodning skal informasjonen også omfatte konti som den etterforskede personen har fullmakt til å disponere, i den utstrekning disse opplysningene kan fremskaffes innen rimelig tid.

2. Forpliktelsen etter denne artikkel får anvendelse bare i den utstrekning den kontoførende banken innehar opplysningene.
3. Forpliktelsen etter denne artikkel får anvendelse bare dersom etterforskningen gjelder:
  - en handling som kan medføre frihetsstraff eller sikringstiltak på minst fire år i den anmodende stat og minst to år i den anmodede stat, eller
  - en straffbar handling som nevnt i artikkel 2 i konvensjonen av 1995 om opprettelse av en europeisk politienhet (Europol-konvensjonen), eller i vedlegget til den nevnte konvensjon, med endringer, eller
  - i den utstrekning den ikke omfattes av Europol-konvensjonen, en straffbar handling som nevnt i konvensjonen av 1995 om beskyttelse av De europeiske fellesskaps økonomiske interesser eller tilleggsprotokollen av 1996 eller annen tilleggsprotokoll av 1997 til konvensjonen.
4. Den anmodende myndighet skal i sin anmodning:
  - angi hvorfor den mener de ønskede opplysninger sannsynligvis vil være av vesentlig verdi for etterforskningen av den straffbare handlingen,
  - angi hva som ligger til grunn for dens antakelse om at banker i den anmodede medlemsstat fører kontiene og, i den utstrekning det er mulig, hvilke banker som kan være involvert,
  - ta med alle tilgjengelige opplysninger som kan lette gjennomføringen av anmodningen.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

5. Member States may make the execution of a request according to this Article dependent on the same conditions as they apply in respect of requests for search and seizure. 6. The Council may decide, pursuant to Article 34(2)(c) of the Treaty of European Union, to extend the scope of paragraph 3.	5. Medlemsstatene kan stille de samme vilkår for å etterkomme en anmodning i henhold til denne artikkel som de stiller ved anmodninger om ransaking og beslag. 6. Rådet kan, i henhold til artikkel 34 nr. 2 bokstav c) i traktaten om Den europeiske union, vedta å utvide virkeområdet angitt i nr. 3.

Article 2

Requests for information on banking transactions

1. On request by the requesting State, the requested State shall provide the particulars of specified bank accounts and of banking operations which have been carried out during a specified period through one or more accounts specified in the request, including the particulars of any sending or recipient account.
2. The obligation set out in this Article shall apply only to the extent that the information is in the possession of the bank holding the account.
3. The requesting Member State shall in its request indicate why it considers the requested information relevant for the purpose of the investigation into the offence.
4. Member States may make the execution of a request according to this Article dependent on the same conditions as they apply in respect of requests for search and seizure.

Article 3

Requests for the monitoring of banking transactions

1. Each Member State shall undertake to ensure that, at the request of another Member State, it is able to monitor, during a specified period, the banking operations that are being carried out through one or more accounts specified in the request and communicate the results thereof to the requesting Member State.
2. The requesting Member State shall in its request indicate why it considers the requested information relevant for the purpose of the investigation into the offence.
3. The decision to monitor shall be taken in each individual case by the competent authorities of the requested Member State, with

Artikkel 2

Anmodninger om opplysninger om banktransaksjoner

1. På anmodning fra den anmodende medlemsstat skal den anmodede medlemsstat fremskaffe utførlige opplysninger om spesifiserte bankkonti og om banktransaksjoner som er foretatt i et bestemt tidsrom via en eller flere konti angitt i anmodningen, herunder utførlige opplysninger om avsender- eller mottakerkonti.
2. Forpliktelsen etter denne artikkel får anvendelse bare i den utstrekning den kontoførende banken innehar opplysningene.
3. Den anmodende medlemsstat skal i sin anmodning gjøre rede for hvorfor den mener de ønskede opplysningene er relevante for etterforskningen av den straffbare handlingen.
4. Medlemsstatene kan stille de samme vilkår for å etterkomme en anmodning i henhold til denne artikkel som de stiller ved anmodninger om ransaking og beslag.

Artikkel 3

Anmodninger om overvåking av banktransaksjoner

1. Hver medlemsstat skal forplikte seg til å sørge for at den på anmodning fra en annen medlemsstat er i stand til å overvåke banktransaksjoner som foretas i et bestemt tidsrom via en eller flere konti angitt i anmodningen, og å underrette den anmodende medlemsstat om resultatet.
2. Den anmodende medlemsstat skal i sin anmodning gjøre rede for hvorfor den mener de ønskede opplysningene er relevante for etterforskningen av den straffbare handlingen.
3. Beslutningen om å foreta overvåking skal i hvert enkelt tilfelle treffes av de kompetente myndigheter i den anmodede medlemsstat,

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

due regard for the national law of that Member State.

4. The practical details regarding the monitoring shall be agreed between the competent authorities of the requesting and requested Member States.

Article 4

Confidentiality

Each Member State shall take the necessary measures to ensure that banks do not disclose to the bank customer concerned or to other third persons that information has been transmitted to the requesting State in accordance with Articles 1, 2 or 3 or that an investigation is being carried out.

Article 5

Obligation to inform

If the competent authority of the requested Member State in the course of the execution of a request for mutual assistance considers that it may be appropriate to undertake investigations not initially foreseen, or which could not be specified when the request was made, it shall immediately inform the requesting authority accordingly in order to enable it to take further action.

Article 6

Additional requests for mutual assistance

1. Where the competent authority of the requesting Member State makes a request for mutual assistance which is additional to an earlier request, it shall not be required to provide information already provided in the initial request. The additional request shall contain information necessary for the purpose of identifying the initial request.
2. Where, in accordance with the provisions in force, the competent authority which has made a request for mutual assistance participates in the execution of the request in the requested Member State, it may, without prejudice to Article 6(3) of the 2000 Mutual Assistance Convention, make an additional request directly to the competent authority of the requested Member State while present in that State.

idet det skal tas behørig hensyn til denne medlemsstats nasjonale rett.

4. De praktiske detaljer i forbindelse med overvåkingen skal avtales mellom de kompetente myndigheter i den anmodende og den anmodede medlemsstat.

Artikkel 4

Taushetsplikt

Hver medlemsstat skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at bankene ikke informerer den berørte bankkunde eller annen tredjemann om at det er oversendt opplysninger til den anmodende medlemsstat i samsvar med artikkel 1, 2 eller 3, eller at det pågår etterforskning.

Artikkel 5

Informasjonsplikt

Dersom den kompetente myndighet i den anmodede medlemsstat ved gjennomføringen av en anmodning om gjensidig hjelp finner at det kan være hensiktsmessig å foreta undersøkelser som ikke var forutsett fra begynnelsen, eller som det ikke var mulig å angi på det tidspunkt anmodningen ble fremmet, skal den straks underrette den anmodende myndighet om dette, slik at den kan treffe ytterligere tiltak.

Artikkel 6

Tilleggsanmodninger om gjensidig hjelp

1. Dersom den kompetente myndighet i den anmodende medlemsstat fremmer en anmodning om gjensidig hjelp som kommer som et tillegg til en tidligere anmodning, plikter den ikke på ny å fremskaffe opplysninger som ble fremlagt i den opprinnelige anmodningen. Tilleggsanmodningen skal inneholde de opplysninger som er nødvendige for å identifisere den opprinnelige anmodningen.
2. Dersom den kompetente myndighet som har fremmet en anmodning om gjensidig hjelp, deltar i samsvar med gjeldende bestemmelser ved gjennomføringen av anmodningen i den anmodede medlemsstat, kan den under sitt opphold der, med forbehold for artikkel 6 nr. 3 i 2000-konvensjonen om gjensidig hjelp, fremme en tilleggsanmodning direkte for den kompetente myndighet i den anmodede medlemsstat.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Article 7

Banking secrecy

A Member State shall not invoke banking secrecy as a reason for refusing any cooperation regarding a request for mutual assistance from another Member State.

Article 8

Fiscal offences

1. Mutual assistance may not be refused solely on the ground that the request concerns an offence which the requested Member State considers a fiscal offence.
2. If a Member State has made the execution of a request for search and seizure dependent on the condition that the offence giving rise to the request is also punishable under its law, this condition shall be fulfilled, with regard to offences referred to in paragraph 1, if the offence corresponds to an offence of the same nature under its law.

The request may not be refused on the ground that the law of the requested Member State does not impose the same kind of tax or duty or does not contain a tax, duty, customs and exchange regulation of the same kind as the law of the requesting Member State.

3. Article 50 of the Schengen Implementation Convention is hereby repealed.

Article 9

Political offences

1. For the purposes of mutual legal assistance between Member States, no offence may be regarded by the requested Member State as a political offence, an offence connected with a political offence or an offence inspired by political motives.
2. Each Member State may, when giving the notification referred to in Article 13(2), declare that it will apply paragraph 1 only in relation to:
  - a. the offences referred to in Articles 1 and 2 of the European Convention on the Suppression of Terrorism of 27 January 1977; and
  - b. offences of conspiracy or association, which correspond to the description of behaviour referred to in Article 3(4) of the

Artikkel 7

Bankhemmeligheter

En medlemsstat kan ikke påberope seg bankhemmeligheter som begrunnelse for å avslå å samarbeide om en anmodning om gjensidig hjelp fra en annen medlemsstat.

Artikkel 8

Fiskale lovbrudd

1. Gjensidig hjelp kan ikke avslås ene og alene med den begrunnelse at anmodningen gjelder en straffbar handling som den anmodede medlemsstat anser som et fiskalt lovbrudd.
2. Dersom en medlemsstat har satt som vilkår for å etterkomme en anmodning om ransaking og beslag at handlingen som ligger til grunn for anmodningen, er straffbar også i henhold til dens nasjonale rett, skal dette vilkår anses oppfylt med hensyn til de straffbare handlinger som er nevnt i nr. 1, dersom handlingen kan likestilles med en straffbar handling av samme type i den nevnte stats rett.

Anmodningen kan ikke avslås med den begrunnelse at loven i den anmodede medlemsstat ikke pålegger samme type skatt eller avgift, eller at den ikke inneholder samme type skatte-, avgifts-, toll- eller valutabestemmelser som loven i den anmodende medlemsstat.

3. Artikkel 50 i gjennomføringskonvensjonen til Schengen-avtalen oppheves.

Artikkel 9

Politiske lovbrudd

1. Ved gjensidig rettslig hjelp mellom medlemsstatene skal den anmodede medlemsstat ikke anse noen straffbar handling som et politisk lovbrudd, en straffbar handling som har forbindelse med et politisk lovbrudd, eller en straffbar handling som er sprunget ut av politiske motiver.
2. Hver medlemsstat kan, når den gir underretningen omhandlet i artikkel 13 nr. 2, erklære at den bare vil anvende nr. 1 ved:
  - a. straffbare handlinger som nevnt i artikkel 1 og 2 i den europeiske konvensjon av 27. januar 1977 om bekjempelse av terrorisme, og
  - b. straffbare handlinger i form av sammensvergelse eller sammenslutninger, tilsvarende den atferd som er beskrevet i artik-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Convention of 27 September 1996 relating to extradition between the Member States of the European Union, to commit one or more of the offences referred to in Articles 1 and 2 of the European Convention on the Suppression of Terrorism.

3. Reservations made pursuant to Article 13 of the European Convention on the Suppression of Terrorism shall not apply to mutual legal assistance between Member States.

Article 10

Forwarding refusals to the Council and involvement of Eurojust

1. If a request is refused on the basis of:
  - Article 2(b) of the 2000 Mutual Assistance Convention or Article 22(2) (b) of the Benelux Treaty, or
  - Article 51 of the Schengen Implementation Convention or Article 5 of the 2000 Mutual Assistance Convention, or
  - Article 1(5) or Article 2(4) of this Protocol,
 and the requesting Member State maintains its request, and no solution can be found, the reasoned decision to refuse the request shall be forwarded to the Council for information by the requested Member State, for possible evaluation of the functioning of judicial cooperation between Member States.
2. The competent authorities of the requesting Member State may report to Eurojust, once it has been established, any problem encountered concerning the execution of a request in relation to the provisions referred to in paragraph 1 for a possible practical solution in accordance with the provisions laid down in the instrument establishing Eurojust.

Article 11

Reservations

No reservations may be entered in respect of this Protocol, other than those provided for in Article 9(2).

kel 3 nr. 4 i konvensjon av 27. september 1996 om utlevering mellom medlemsstatene i Den europeiske union, for å begå en eller flere av de straffbare handlinger som er omtalt i artikkel 1 og 2 i den europeiske konvensjon om bekjempelse av terrorisme.

3. Forbehold som er tatt i henhold til artikkel 13 i den europeiske konvensjon om bekjempelse av terrorisme, skal ikke gjelde ved gjensidig rettslig hjelp mellom medlemsstatene.

Artikkel 10

Oversending av avslag til Rådet og involvering av Eurojust

1. Dersom en anmodning blir avslått på grunnlag av:
  - artikkel 2 bokstav b) i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker eller artikkel 22 nr. 2 bokstav b) i Beneluxtraktaten, eller
  - artikkel 51 i gjennomføringskonvensjonen til Schengen-avtalen eller artikkel 5 i den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker, eller
  - artikkel 1 nr. 5 eller artikkel 2 nr. 4 i denne protokoll,
 og den anmodende medlemsstat opprettholder sin anmodning, uten at det lykkes å komme fram til en løsning, skal den anmodende medlemsstat oversende et begrunnet avslag på anmodningen til Rådet til orientering for eventuelt å evaluere hvordan det rettslige samarbeidet fungerer mellom medlemsstatene.
2. De kompetente myndigheter i den anmodende medlemsstat kan underrette Eurojust, etter at Eurojust er opprettet, om eventuelle problemer som er oppstått i forbindelse med gjennomføringen av en anmodning, og som vedrører bestemmelsene nevnt i nr. 1, for om mulig å komme fram til en praktisk løsning i samsvar med bestemmelsene i instrumentet om opprettelsen av Eurojust.

Artikkel 11

Forbehold

Det kan ikke tas andre forbehold med hensyn til denne protokoll enn dem som er nevnt i artikkel 9 nr. 2.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Article 12

Territorial application

The application of this Protocol to Gibraltar will take effect when the 2000 Mutual Assistance Convention has taken effect in Gibraltar, in accordance with Article 26 of that Convention.

Article 13

Entry into force

1. This Protocol shall be subject to adoption by the Member States in accordance with their respective constitutional requirements.
2. Member States shall notify the Secretary-General of the Council of the European Union of the completion of the constitutional procedures for the adoption of this Protocol.
3. This Protocol shall enter into force in the eight Member States concerned 90 days after the notification referred to in paragraph 2 by the State, member of the European Union at the time of adoption by the Council of the Act establishing this Protocol, which is the eighth to complete that formality. If, however, the 2000 Mutual Assistance Convention has not entered into force on that date, this Protocol shall enter into force on the date on which that Convention enters into force.
4. Any notification by a Member State subsequent to the entry into force of this Protocol under paragraph 3 shall have the effect that, 90 days after such notification, this Protocol shall enter into force as between that Member State and those Member States for which this Protocol has already entered into force.
5. Before the entry into force of this Protocol pursuant to paragraph 3, any Member State may, when giving the notification referred to in paragraph 2 or at any time thereafter, declare that it will apply this Protocol in its relations with Member States which have made the same declaration. Such declarations shall take effect 90 days after the date of deposit thereof.
6. Notwithstanding paragraphs 3 to 5, the entry into force or application of this Protocol shall not take effect in relations between any two Member States before the entry into force or application of the 2000 Mutual Assistance Convention between these Member States.
7. This Protocol shall apply to mutual assistance initiated after the date on which it

Artikkel 12

Geografisk virkeområde

Denne protokolls anvendelse på Gibraltar skal tre i kraft når 2000-konvensjonen om gjensidig hjelp er trådt i kraft for Gibraltar, i samsvar med artikkel 26 i den nevnte konvensjon.

Artikkel 13

Ikrafttredelse

1. Denne protokoll skal vedtas av medlemsstatene i samsvar med deres respektive forfatningsregler.
2. Medlemsstatene skal underrette generalsekretæren i Rådet for Den europeiske union når de har fullført de prosedyrer som kreves etter deres forfatningsregler for å vedta denne protokoll.
3. Denne protokoll trer i kraft for de åtte berørte medlemsstater 90 dager etter at den åttende av de stater som var medlem av Den europeiske union på det tidspunkt Rådet vedtok rettsakten om å utarbeide denne protokoll, har gitt underretning som nevnt i nr. 2. Dersom 2000-konvensjonen om gjensidig hjelp ennå ikke er trådt i kraft på denne dato, skal denne protokoll tre i kraft samme dag som konvensjonen trer i kraft.
4. En underretning gitt av en medlemsstat etter at denne protokoll er trådt i kraft i henhold til nr. 3, skal medføre at denne protokoll trer i kraft mellom denne medlemsstat og de medlemsstater protokollen allerede er trådt i kraft for, 90 dager etter nevnte underretning.
5. Før denne protokoll er trådt i kraft i henhold til nr. 3, kan hver medlemsstat, når den gir underretningen omhandlet i nr. 2 eller på et hvilket som helst senere tidspunkt, erklære at den vil anvende denne protokoll på sine forbindelser med de medlemsstater som har avgitt samme erklæring. Slike erklæringer får anvendelse 90 dager etter at de er deponert.
6. Uten hensyn til nr. 3, 4 og 5 skal denne protokoll ikke tre i kraft eller anvendes i forholdet mellom to medlemsstater før 2000-konvensjonen om gjensidig hjelp trer i kraft eller begynner å anvendes mellom de berørte medlemsstater.
7. Denne protokoll får anvendelse på gjensidig hjelp mellom de berørte medlemsstater

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

enters into force, or is applied pursuant to paragraph 5, between the Member States concerned.

iverksatt etter det tidspunkt den trer i kraft eller begynner å anvendes i henhold til nr. 5.

Article 14

Acceding States

1. This Protocol shall be open to accession by any State which becomes a member of the European Union and which accedes to the 2000 Mutual Assistance Convention.
2. The text of this Protocol in the language of the acceding State, drawn up by the Council of the European Union, shall be authentic.
3. The instruments of accession shall be deposited with the depositary.
4. This Protocol shall enter into force with respect to any State which accedes to it 90 days after the deposit of its instrument of accession or on the date of entry into force of this Protocol if it has not already entered into force at the time of expiry of the said period of 90 days.
5. Where this Protocol is not yet in force at the time of the deposit of their instrument of accession, Article 13(5) shall apply to acceding Member States.
6. Notwithstanding paragraphs 4 and 5, the entry into force or application of this Protocol with respect to the acceding State shall not take effect before the entry into force or application of the 2000 Mutual Assistance Convention with respect to that State.

Article 15

Position of Iceland and Norway

Article 8 shall constitute measures amending or based upon the provisions referred to in Annex A to the Agreement concluded by the Council of the European Union with the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway concerning the latter's association with the implementation, application and development of the Schengen *acquis* (hereinafter referred to as the 'Association Agreement').

Article 16

Entry into force for Iceland and Norway

1. Without prejudice to Article 8 of the Association Agreement, the provision referred to in Article 15 shall enter into force for Iceland and Norway 90 days after the receipt by the

Artikkel 14

Nye medlemsstaters tiltredelse

1. Denne protokoll skal være åpen for tiltredelse for enhver stat som blir medlem av Den europeiske union, og som tiltrer 2000-konvensjonen om gjensidig hjelp.
2. Teksten til protokollen på den tiltredende stats språk, slik den er utformet av Rådet for Den europeiske union, skal være gyldig.
3. Tiltredelsesdokumentene skal deponeres hos depositaren.
4. Denne protokoll skal for enhver tiltredende stat tre i kraft 90 dager etter at vedkommende stat har deponert sitt tiltredelsesdokument, eller den dag protokollen trer i kraft, dersom den ennå ikke er trådt i kraft ved utløpet av nevnte periode på 90 dager.
5. Dersom denne protokoll ennå ikke er trådt i kraft på det tidspunkt en tiltredende medlemsstat deponerer sitt tiltredelsesdokument, skal artikkel 13 nr. 5 få anvendelse for denne medlemsstat.
6. Uten hensyn til nr. 4 og 5 skal denne protokoll ikke tre i kraft eller anvendes med hensyn til den tiltredende stat før 2000-konvensjonen om gjensidig hjelp trer i kraft eller begynner å anvendes for denne stats vedkommende.

Artikkel 15

Islands og Norges stilling

Artikkel 8 utgjør tiltak som endrer eller bygger på bestemmelsene nevnt i vedlegg A til avtalen inngått mellom Rådet for Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge om de sistnevnte statenes tilknytning til gjennomføringen, anvendelsen og videreutviklingen av Schengen-regelverket, heretter kalt «samarbeidsavtalen».

Artikkel 16

Ikrafttredelse for Island og Norge

1. Med forbehold for artikkel 8 i samarbeidsavtalen trer bestemmelsen nevnt i artikkel 15 i kraft for Island og Norge 90 dager etter at Rådet og Kommisjonen i henhold til artikkel

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Council and the Commission of the information pursuant to Article 8(2) of the Association Agreement upon fulfilment of their constitutional requirements, in their mutual relations with any Member State for which this Protocol has already entered into force pursuant to Article 13(3) or (4).

2. Any entry into force of this Protocol for a Member State after the date of entry into force of the provision referred to in Article 15 for Iceland and Norway, shall render that provision also applicable in the mutual relations between that Member State and Iceland and Norway.
3. The provision referred to in Article 15 shall in any event not become binding on Iceland and Norway before the entry into force of the provisions referred to in Article 2(1) of the 2000 Mutual Assistance Convention with respect to those two States.
4. Without prejudice to paragraphs 1, 2 and 3, the provision referred to in Article 15 shall enter into force for Iceland and Norway not later than on the date of entry into force of this Protocol for the fifteenth State, being a member of the European Union at the time of the adoption by the Council of the Act establishing this Protocol.

Article 17

Depositary

The Secretary-General of the Council of the European Union shall act as depositary of this Protocol.

The depositary shall publish in the *Official Journal of the European Communities* information on the progress of adoptions and accessions, declarations and also any other notification concerning this Protocol.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries have hereunto set their hands,

Done at Luxembourg on 16 October 2001 in a single original in the Danish, Dutch, English, Finnish, French, German, Greek, Irish, Italian, Portuguese, Spanish and Swedish languages, each text being equally authentic, the original being deposited in the archives of the General Secretariat of the Council of the European Union. The Secretary-General shall forward a certified copy thereof to each Member State.

8 nr. 2 i samarbeidsavtalen har mottatt underretning om at Island og Norge har oppfylt de forfatningsmessige krav, i deres gjensidige forbindelser med de medlemsstater som denne protokoll allerede er trådt i kraft for i henhold til artikkel 13 nr. 3 eller 4.

2. Dersom denne protokoll trer i kraft for en medlemsstat etter at bestemmelsen nevnt i artikkel 15 er trådt i kraft for Island og Norge, får den aktuelle bestemmelsen anvendelse også på de gjensidige forbindelsene mellom denne medlemsstaten og Island og Norge.
3. Bestemmelsen i artikkel 15 skal ikke under noen omstendighet være bindende for Island og Norge før bestemmelsene det vises til i artikkel 2 nr. 1 i 2000-konvensjonen om gjensidig hjelp, er trådt i kraft for disse to staters vedkommende.
4. Uten at nr. 1, 2 og 3 berøres, skal bestemmelsen i artikkel 15 tre i kraft for Island og Norge senest den dag denne protokoll trer i kraft for den femtende stat som var medlem av Den europeiske union på det tidspunkt Rådet vedtok rettsakten om å utarbeide denne protokoll.

Artikkel 17

Depositar

Generalsekretæren i Rådet for Den europeiske union skal være depositar for denne protokoll.

Depositaren skal i De Europeiske Fellesskaps Tidende offentliggjøre opplysninger om vedtakelser, tiltredelser og erklæringer samt alle andre underretninger som vedrører denne protokoll.

SOM BEKREFTELSE PÅ DETTE har nedenstående befullmektigede undertegnet denne protokoll.

Utferdiget i Luxembourg 16. oktober 2001 i ett originaleksemplar på dansk, engelsk, finsk, fransk, gresk, irsk, italiensk, nederlandsk, portugisisk, spansk, svensk og tysk, med samme gyldighet for alle tekstene, som skal deponeres i arkivene til Den europeiske unions rådssekretariat. Generalsekretæren skal sende en bekreftet kopi til hver medlemsstat.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Vedlegg 4

Second additional Protocol to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters

The member States of the Council of Europe, signatory to this Protocol,

Having regard to their undertakings under the Statute of the Council of Europe;

Desirous of further contributing to safeguard human rights, uphold the rule of law and support the democratic fabric of society;

Considering it desirable to that effect to strengthen their individual and collective ability to respond to crime;

Decided to improve on and supplement in certain aspects the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters done at Strasbourg on 20 April 1959 (hereinafter referred to as "the Convention"), as well as the Additional Protocol thereto, done at Strasbourg on 17 March 1978;

Taking into consideration the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, done at Rome on 4 November 1950, as well as the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, done at Strasbourg on 28 January 1981,

Have agreed as follows:

Chapter I

Article 1

Scope

Article 1 of the Convention shall be replaced by the following provisions:

"1. The Parties undertake promptly to afford each other, in accordance with the provisions of this Convention, the widest measure of mutual assistance in proceedings in respect of offences the punishment of which, at the time of the request for assis-

Annen tilleggsprotokoll til den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Medlemsstatene i Europarådet som har undertegnet denne protokoll,

som tar i betraktning sine forpliktelser i henhold til Europarådets vedtekter,

som ønsker å bidra ytterligere til å beskytte menneskerettighetene, opprettholde rettssikkerheten og støtte samfunnets demokratiske oppbygning,

som derfor mener det er ønskelig å styrke den enkeltes og den kollektive evne til å bekjempe forbrytelser,

som har besluttet å forbedre og supplere enkelte sider ved den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker undertegnet i Strasbourg 20. april 1959 (heretter kalt "konvensjonen") samt konvensjonens tilleggsprotokoll undertegnet i Strasbourg 17. mars 1978,

som tar i betraktning konvensjonen om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter undertegnet i Roma 4. november 1950 og konvensjonen om personvern i forbindelse med elektronisk databehandling av personopplysninger undertegnet i Strasbourg 28. januar 1981,

er blitt enige om følgende:

Kapittel I

Artikkel 1

Virkeområde

Artikkel 1 i konvensjonen skal erstattes med følgende bestemmelser:

"1. Partene påtar seg, i samsvar med bestemmelsene i denne konvensjon, omgående å yte hverandre størst mulig gjensidig hjelp ved forfølgning av straffbare handlinger, som på det tidspunkt anmodningen om bistand fremsettes hører under jurisdiksjo-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- tance, falls within the jurisdiction of the judicial authorities of the requesting Party.
2. This Convention does not apply to arrests, the enforcement of verdicts or offences under military law which are not offences under ordinary criminal law.
  3. Mutual assistance may also be afforded in proceedings brought by the administrative authorities in respect of acts which are punishable under the national law of the requesting or the requested Party by virtue of being infringements of the rules of law, where the decision may give rise to proceedings before a court having jurisdiction in particular in criminal matters.
  4. Mutual assistance shall not be refused solely on the grounds that it relates to acts for which a legal person may be held liable in the requesting Party.”
- nen til de judisielle myndigheter i den anmodende stat.
2. Konvensjonen får ikke anvendelse ved iverksetting av pågrepelsesbeslutninger eller ved fullbyrdelse av dommer eller når det gjelder militære forbrytelser som ikke er straffbare etter alminnelig straffelovgivning.
  3. Gjensidig hjelp kan også gis ved rettslig forfølgning av forhold som etter nasjonal rett i den anmodende eller den anmodede stat kan straffes som overtredelser av bestemmelser som kan forfølges rettslig av forvaltningsmyndigheter hvis avgjørelse kan bringes inn for en domstol som har kompetanse i straffesaker.
  4. Gjensidig hjelp skal ikke kunne avslås utelukkende av den grunn at en juridisk person i den anmodende stat eventuelt kan holdes ansvarlig for handlingene det gjelder.”

Article 2

Presence of officials of the requesting Party

Article 4 of the Convention shall be supplemented by the following text, the original Article 4 of the Convention becoming paragraph 1 and the provisions below becoming paragraph 2:

- “2. Requests for the presence of such officials or interested persons should not be refused where that presence is likely to render the execution of the request for assistance more responsive to the needs of the requesting Party and, therefore, likely to avoid the need for supplementary requests for assistance.”

Article 3

Temporary transfer of detained persons to the territory of the requesting Party

Article 11 of the Convention shall be replaced by the following provisions:

- “1. A person in custody whose personal appearance for evidentiary purposes other than for standing trial is applied for by the requesting Party shall be temporarily transferred to its territory, provided that he or she shall be sent back within the period stipulated by the requested Party and subject to the provisions of Article 12 of this Convention, in so far as these are applicable.

Artikkel 2

Offentlige tjenestemenns tilstedeværelse i den anmodende stat

Artikkel 4 i konvensjonen skal suppleres med følgende tekst, idet den opprinnelige teksten i konvensjonens artikkel 4 blir nr. 1 og bestemmelsene nedenfor blir nr. 2:

- ”2. Anmodninger om at slike offentlige tjenestemenn eller interesserte privatpersoner skal være til stede, bør ikke avslås når slik tilstedeværelse trolig vil bidra til at gjennomføringen av anmodningen om hjelp bedre ivaretar den anmodende stats behov og man derved vil unngå behov for supplerende anmodninger om hjelp.”

Artikkel 3

Midlertidig overføring av fengslede personer til den anmodende stats territorium

Artikkel 11 i konvensjonen skal erstattes med følgende bestemmelser:

- ”1. Hvis den anmodende stat ber om fremstilling av en fengslet person for andre bevisformål enn som tiltalt i straffesak, skal vedkommende midlertidig overføres til anmodende stats territorium, forutsatt at han eller hun vil bli sendt tilbake innen en frist fastsatt av den anmodede stat og i henhold til bestemmelsene i artikkel 12 i denne konvensjon, i den utstrekning disse får anvendelse.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Transfer may be refused if:

- a. the person in custody does not consent;
  - b. his or her presence is necessary at criminal proceedings pending in the territory of the requested Party;
  - c. transfer is liable to prolong his or her detention, or
  - d. there are other overriding grounds for not transferring him or her to the territory of the requesting Party.
2. Subject to the provisions of Article 2 of this Convention, in a case coming within paragraph 1, transit of the person in custody through the territory of a third Party, shall be granted on application, accompanied by all necessary documents, addressed by the Ministry of Justice of the requesting Party to the Ministry of Justice of the Party through whose territory transit is requested. A Party may refuse to grant transit to its own nationals.
  3. The transferred person shall remain in custody in the territory of the requesting Party and, where applicable, in the territory of the Party through which transit is requested, unless the Party from whom transfer is requested applies for his or her release.”

Article 4

Channels of communication

Article 15 of the Convention shall be replaced by the following provisions:

- “1. Requests for mutual assistance, as well as spontaneous information, shall be addressed in writing by the Ministry of Justice of the requesting Party to the Ministry of Justice of the requested Party and shall be returned through the same channels. However, they may be forwarded directly by the judicial authorities of the requesting Party to the judicial authorities of the requested Party and returned through the same channels.
2. Applications as referred to in Article 11 of this Convention and Article 13 of the Second Additional Protocol to this Convention shall in all cases be addressed by the Ministry of Justice of the requesting Party to the Ministry of Justice of the requested Party and shall be returned through the same channels.

Overføring kan nektes dersom:

- a. den fengslede person ikke samtykker,
  - b. hans eller hennes tilstedeværelse er nødvendig ved en strafferettslig forfølgning som pågår på den anmodede stats territorium,
  - c. overføring er egnet til å forlenge den tid han eller hun holdes fengslet, eller
  - d. det foreligger andre tungtveiende grunner til ikke å overføre ham eller henne til den anmodende stats territorium.
2. I tilfeller som faller inn under nr. 1 i denne artikkel, skal en tredjestat som er part i denne konvensjon, med forbehold for bestemmelsene i artikkel 2, etter søknad til late transitt av den fengslede person over sitt territorium; justisdepartementet i den anmodende stat skal oversende søknaden sammen med alle nødvendige dokumenter til justisdepartementet i den stat over hvis territorium det søkes om transitt. En part kan motsette seg transitt av sine egne borgere.
  3. Den overførte person skal holdes fengslet på den anmodende stats territorium, og eventuelt også på transitt-territoriet, med mindre den part som har mottatt anmodningen om overføring, ber om at han eller hun løslates.”

Artikkel 4

Kommunikasjonskanaler

Artikkel 15 i konvensjonen skal erstattes med følgende bestemmelser:

- ”1. Anmodninger om gjensidig hjelp, så vel som opplysninger som formidles uoppfordret, skal av justisdepartementet i den anmodende stat oversendes skriftlig til justisdepartementet i den anmodede stat, og skal sendes tilbake gjennom de samme myndigheter. Slike anmodninger kan imidlertid oversendes direkte fra de judisielle myndigheter i den anmodende stat til de judisielle myndigheter i anmodede stat, og sendes tilbake gjennom de samme myndigheter.
2. Anmodninger omhandlet i artikkel 11 i denne konvensjon og i artikkel 13 i annen tilleggsprotokoll til denne konvensjon skal i alle tilfeller oversendes av justisdepartementet i den anmodende stat til justisdepartementet i den anmodede stat og skal sendes tilbake gjennom de samme myndigheter.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

3. Requests for mutual assistance concerning proceedings as mentioned in paragraph 3 of Article 1 of this Convention may also be forwarded directly by the administrative or judicial authorities of the requesting Party to the administrative or judicial authorities of the requested Party, as the case may be, and returned through the same channels.
  4. Requests for mutual assistance made under Articles 18 and 19 of the Second Additional Protocol to this Convention may also be forwarded directly by the competent authorities of the requesting Party to the competent authorities of the requested Party.
  5. Requests provided for in paragraph 1 of Article 13 of this Convention may be addressed directly by the judicial authorities concerned to the appropriate authorities of the requested Party, and the replies may be returned directly by those authorities. Requests provided for in paragraph 2 of Article 13 of this Convention shall be addressed by the Ministry of Justice of the requesting Party to the Ministry of Justice of the requested Party.
  6. Requests for copies of convictions and measures as referred to in Article 4 of the Additional Protocol to the Convention may be made directly to the competent authorities. Any Contracting State may, at any time, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, define what authorities it will, for the purpose of this paragraph, deem competent authorities.
  7. In urgent cases, where direct transmission is permitted under this Convention, it may take place through the International Criminal Police Organisation (Interpol).
  8. Any Party may, at any time, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, reserve the right to make the execution of requests, or specified requests, for mutual assistance dependent on one or more of the following conditions:
    - a. that a copy of the request be forwarded to the central authority designated in that declaration;
    - b. that requests, except urgent requests, be forwarded to the central authority designated in that declaration;
3. Anmodninger om gjensidig hjelp som gjelder rettslig forfølgning nevnt i artikkel 1 nr. 3 i denne konvensjon kan også oversendes direkte fra forvaltningsmyndighetene eller de judisielle myndigheter i den anmodende stat til forvaltningsmyndighetene eller de judisielle myndigheter i den anmodede stat, avhengig av det enkelte tilfelle, og sendes tilbake gjennom de samme myndigheter.
  4. Anmodninger om bistand i henhold til artikkel 18 og 19 i annen tilleggsprotokoll til denne konvensjon kan også oversendes direkte fra de kompetente myndigheter i den anmodende stat til de kompetente myndigheter i den anmodede stat.
  5. Anmodninger i henhold til artikkel 13 nr. 1 i denne konvensjon kan oversendes av vedkommende judisielle myndigheter direkte til vedkommende myndigheter i den anmodede stat, og svar kan returneres direkte av disse myndighetene. Anmodninger i henhold til artikkel 13 nr. 2 i denne konvensjon skal oversendes av justisdepartementet i den anmodende stat til justisdepartementet i den anmodede stat.
  6. Anmodninger om kopier av straffedommer og vedtak nevnt i artikkel 4 i tilleggsprotokollen til denne konvensjon, kan oversendes direkte til de kompetente myndigheter. En kontraherende stat kan til enhver tid ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær oppgi hvilke myndigheter den anser som kompetente myndigheter etter denne bestemmelsen.
  7. I hastesaker, når denne konvensjon gir adgang til direkte oversendelse, kan slik oversendelse finne sted gjennom Den internasjonale kriminalpolitio rganisasjonen (Interpol).
  8. En part kan til enhver tid ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær forbeholde seg retten til å stille ett eller flere av følgende vilkår for gjennomføringen av anmodninger, eller særlige typer anmodninger, om gjensidig hjelp:
    - a. at en kopi av anmodningen skal oversendes til den sentrale myndighet som er utpekt i erklæringen,
    - b. at anmodninger, unntatt i hastetilfeller, skal oversendes til den sentrale myndighet utpekt i erklæringen,

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- c. that, in case of direct transmission for reasons of urgency, a copy shall be transmitted at the same time to its Ministry of Justice;
  - d. that some or all requests for assistance shall be sent to it through channels other than those provided for in this article.
9. Requests for mutual assistance and any other communications under this Convention or its Protocols may be forwarded through any electronic or other means of telecommunication provided that the requesting Party is prepared, upon request, to produce at any time a written record of it and the original. However, any Contracting State, may by a declaration addressed at any time to the Secretary General of the Council of Europe, establish the conditions under which it shall be willing to accept and execute requests received by electronic or other means of telecommunication.
10. The provisions of this article are without prejudice to those of bilateral agreements or arrangements in force between Parties which provide for the direct transmission of requests for assistance between their respective authorities.”
- c. at ved direkte oversendelse i hastetilfeller skal en kopi oversendes samtidig til partens justisdepartement,
  - d. at enkelte eller alle anmodninger om gjensidig hjelp skal sendes til parten gjennom andre myndigheter enn de som er fastsatt i denne artikkel.
9. Anmodninger om gjensidig hjelp og alle andre meddelelser etter denne konvensjon eller konvensjonens protokoller kan oversendes elektronisk eller med andre telekommunikasjonsmidler, forutsatt at den anmodende stat til enhver tid etter anmodning er rede til å legge fram utskrift av den og originalen. En kontraherende stat kan imidlertid til enhver tid ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær fastslå på hvilke vilkår den er villig til å godta og å gjennomføre anmodninger mottatt elektronisk eller med andre telekommunikasjonsmidler.
10. Bestemmelsene i denne artikkel berører ikke bestemmelsene i gjeldende bilaterale avtaler eller ordninger mellom partene som gir adgang til direkte oversendelse av anmodninger om gjensidig hjelp mellom deres respektive myndigheter.”

Article 5

Costs

Article 20 of the Convention shall be replaced by the following provisions:

- “1. Parties shall not claim from each other the refund of any costs resulting from the application of this Convention or its Protocols, except:
- a. costs incurred by the attendance of experts in the territory of the requested Party;
  - b. costs incurred by the transfer of a person in custody carried out under Articles 13 or 14 of the Second Additional Protocol to this Convention, or Article 11 of this Convention;
  - c. costs of a substantial or extraordinary nature.
2. However, the cost of establishing a video or telephone link, costs related to the servicing of a video or telephone link in the requested Party, the remuneration of interpreters provided by it and allowances to witnesses and their travelling expenses in the requested Party shall be refunded by the

Artikkel 5

Kostnader

Artikkel 20 i konvensjonen skal erstattes med følgende bestemmelser:

- “1. Partene skal seg imellom ikke kreve refundert kostnader som følger av anvendelsen av denne konvensjon eller konvensjonens protokoller, unntatt:
- a. kostnader som er påløpt ved sakkyndiges tjenestegjøring på den anmodede stats territorium,
  - b. kostnader som er påløpt ved overføring av en fengslet person i henhold til artikkel 13 eller 14 i annen tilleggsprotokoll til denne konvensjon eller artikkel 11 i denne konvensjon,
  - c. spesielt omfattende eller ekstraordinære utgifter.
2. Den anmodende stat skal imidlertid refundere til den anmodede stat kostnader for etablering av en video- eller telefonforbindelse, kostnader i forbindelse med betjening av en video- eller telefonforbindelse i den anmodede stat, godtgjørelse til tolker som den har stilt til rådighet og godtgjørel-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

requesting Party to the requested Party, unless the Parties agree otherwise.

3. Parties shall consult with each other with a view to making arrangements for the payment of costs claimable under paragraph 1 (c) above.
4. The provisions of this article shall apply without prejudice to the provisions of Article 10, paragraph 3, of this Convention.”

Article 6

Judicial authorities

Article 24 of the Convention shall be replaced by the following provisions:

“Any State shall at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, define what authorities it will, for the purpose of the Convention, deem judicial authorities. It subsequently may, at any time and in the same manner, change the terms of its declaration.”

Chapter II

Article 7

Postponed execution of requests

1. The requested Party may postpone action on a request if such action would prejudice investigations, prosecutions or related proceedings by its authorities.
2. Before refusing or postponing assistance, the requested Party shall, where appropriate after having consulted with the requesting Party, consider whether the request may be granted partially or subject to such conditions as it deems necessary.
3. If the request is postponed, reasons shall be given for the postponement. The requested Party shall also inform the requesting Party of any reasons that render impossible the execution of the request or are likely to delay it significantly.

ser til vitner og deres reiseutgifter i den anmodede stat, med mindre partene avtaler noe annet.

3. Partene skal konsultere hverandre med sikte på å inngå avtaler om betaling av kostnader som kan kreves refundert i henhold til nr. 1 bokstav c) ovenfor.
4. Bestemmelsene i denne artikkel får anvendelse med forbehold for bestemmelsene i artikkel 10 nr. 3 i denne konvensjon.”

Artikkel 6

Judisielle myndigheter

Artikkel 24 i denne konvensjon skal erstattes med følgende bestemmelser:

”En stat skal ved undertegning eller deponering av sitt ratifikasjons-, godtakings-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument, ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær, angi hvilke myndigheter den anser som judisielle myndigheter i forbindelse med denne konvensjon. Staten kan til enhver tid og på samme måte endre ordlyden i sin erklæring.”

Kapittel II

Artikkel 7

Utsatt gjennomføring av anmodninger

1. Den anmodede stat kan utsette gjennomføringen av en anmodning dersom det kan skade etterforskning, strafforfølgning eller berørte rettsforhandlinger, som gjennomføres av dens myndigheter.
2. Den anmodede stat skal, før den avslår eller utsetter sin hjelp og eventuelt etter å ha rådført seg med den anmodende stat, vurdere om anmodningen kan etterkommes delvis eller på de vilkår den anser nødvendig.
3. Dersom anmodningen utsettes, skal grunnene til slik utsettelse oppgis. Den anmodede stat skal også informere den anmodende stat om eventuelle grunner som gjør det umulig å gjennomføre anmodningen eller som trolig kan forsinke gjennomføringen betraktelig.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Article 8

Procedure

Notwithstanding the provisions of Article 3 of the Convention, where requests specify formalities or procedures which are necessary under the law of the requesting Party, even if unfamiliar to the requested Party, the latter shall comply with such requests to the extent that the action sought is not contrary to fundamental principles of its law, unless otherwise provided for in this Protocol.

Article 9

Hearing by video conference

1. If a person is in one Party's territory and has to be heard as a witness or expert by the judicial authorities of another Party, the latter may, where it is not desirable or possible for the person to be heard to appear in its territory in person, request that the hearing take place by video conference, as provided for in paragraphs 2 to 7.
2. The requested Party shall agree to the hearing by video conference provided that the use of the video conference is not contrary to fundamental principles of its law and on condition that it has the technical means to carry out the hearing. If the requested Party has no access to the technical means for video conferencing, such means may be made available to it by the requesting Party by mutual agreement.
3. Requests for a hearing by video conference shall contain, in addition to the information referred to in Article 14 of the Convention, the reason why it is not desirable or possible for the witness or expert to attend in person, the name of the judicial authority and of the persons who will be conducting the hearing.
4. The judicial authority of the requested Party shall summon the person concerned to appear in accordance with the forms laid down by its law.
5. With reference to hearing by video conference, the following rules shall apply:
  - a. a judicial authority of the requested Party shall be present during the hearing, where necessary assisted by an interpreter, and shall also be responsible for ensuring both the identification of the person to be heard and respect for the fundamental principles of the law of the requested Party. If the judi-

Artikkel 8

Fremgangsmåte

Uansett bestemmelsene i konvensjonens artikkel 3 skal den anmodede stat etterkomme en anmodning som spesifiserer formkrav eller fremgangsmåter som er nødvendige etter den anmodende stats rett, selv om den anmodede stat ikke er kjent med disse, i den utstrekning tiltaket det bes om ikke strider mot den anmodede stats grunnleggende rettsprinsipper, med mindre annet er bestemt i denne protokoll.

Artikkel 9

Avhør ved videokonferanse

1. Dersom en person befinner seg på en parts territorium og skal avhøres som vitne eller sakkyndig av en annen parts judicielle myndigheter, kan sistnevnte part, dersom det ikke er ønskelig eller mulig at den som skal avhøres møter personlig på dens territorium, anmode om at avhøret foretas ved videokonferanse som fastsatt i nr. 2 til 7.
2. Den anmodede stat skal gi sitt samtykke til avhør ved videokonferanse forutsatt at bruk av videokonferanse ikke er i strid med dens grunnleggende rettsprinsipper, og at den har de tekniske hjelpemidler som er nødvendige for å foreta avhøret. Dersom den anmodede stat ikke har tilgang til de tekniske hjelpemidlene som er nødvendige for en videokonferanse, kan den anmodende stat stille dem til rådighet etter nærmere avtale mellom partene.
3. Anmodninger om avhør ved videokonferanse skal i tillegg til opplysningene nevnt i artikkel 14 i konvensjonen angi hvorfor det ikke er ønskelig eller mulig for vitnet eller den sakkyndige å møte personlig, samt navnet til den judicielle myndighet og til de personer som skal foreta avhøret.
4. Den anmodede stats judicielle myndighet innkaller den som skal møte i samsvar med de formkrav som er fastsatt i statens lovgivning.
5. For avhør ved videokonferanse skal følgende regler gjelde:
  - a. En judisiell myndighet fra den anmodede stat skal være til stede under avhøret, om nødvendig bistått av en tolk, og skal også være ansvarlig både for å kontrollere identiteten til den som skal avhøres, og for at den anmodede stats grunnleggende rettsprinsipper overholdes. Dersom den judicielle

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- cial authority of the requested Party is of the view that during the hearing the fundamental principles of the law of the requested Party are being infringed, it shall immediately take the necessary measures to ensure that the hearing continues in accordance with the said principles;
- b. measures for the protection of the person to be heard shall be agreed, where necessary, between the competent authorities of the requesting and the requested Parties;
  - c. the hearing shall be conducted directly by, or under the direction of, the judicial authority of the requesting Party in accordance with its own laws;
  - d. at the request of the requesting Party or the person to be heard, the requested Party shall ensure that the person to be heard is assisted by an interpreter, if necessary;
  - e. the person to be heard may claim the right not to testify which would accrue to him or her under the law of either the requested or the requesting Party.
6. Without prejudice to any measures agreed for the protection of persons, the judicial authority of the requested Party shall on the conclusion of the hearing draw up minutes indicating the date and place of the hearing, the identity of the person heard, the identities and functions of all other persons in the requested Party participating in the hearing, any oaths taken and the technical conditions under which the hearing took place. The document shall be forwarded by the competent authority of the requested Party to the competent authority of the requesting Party.
  7. Each Party shall take the necessary measures to ensure that, where witnesses or experts are being heard within its territory, in accordance with this article, and refuse to testify when under an obligation to testify or do not testify according to the truth, its national law applies in the same way as if the hearing took place in a national procedure.
  8. Parties may at their discretion also apply the provisions of this article, where appropriate and with the agreement of their competent judicial authorities, to hearings by video conference involving the accused person or the suspect. In this case, the decision to hold the video conference, and the manner in which the video conference shall be carried out,
- myndighet fra den anmodede stat er av den oppfatning at den anmodede stats grunnleggende rettsprinsipper krenkes under avhøret, skal den omgående treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at avhøret fortsetter i samsvar med de nevnte prinsipper.
- b. Den anmodende og den anmodede stats kompetente myndigheter skal om nødvendig avtale tiltak for å beskytte den som skal avhøres.
  - c. Avhøret skal foretas direkte av eller under ledelse av den anmodende stats judicielle myndighet, i samsvar med denne parts nasjonale rett.
  - d. Etter anmodning fra den anmodende stat eller den som skal avhøres, skal den anmodede stat sørge for at den som skal avhøres om nødvendig bistås av en tolk.
  - e. Den som skal avhøres kan påberope seg den rett til ikke å avgi forklaring som han eller hun måtte ha i henhold til enten den anmodede eller den anmodende stats nasjonale rett.
6. Med forbehold for eventuelle tiltak som er avtalt med sikte på å beskytte personer, skal den anmodede stats judicielle myndighet ved avhørets slutt utarbeide et referat med opplysning om tid og sted for avhøret, den avhørte personens identitet, identiteten til alle de øvrige personer i den anmodede stat som har deltatt i avhøret og deres funksjoner, eventuelle edsavleggelses og de tekniske omstendigheter avhøret fant sted under. Dette dokumentet skal av den kompetente myndighet i den anmodede stat oversendes til den kompetente myndighet i den anmodende stat.
  7. Hver part skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at dens nasjonale rett får anvendelse på samme måte som om avhøret fant sted innenfor rammen av en nasjonal rettslig forfølgning, for tilfeller der vitner eller sakkyndige avhøres på dens territorium i samsvar med denne artikkel og nekter å avgi forklaring selv om de har plikt til det, eller avgir falsk forklaring.
  8. Partene kan etter eget skjønn, dersom det er hensiktsmessig og med de kompetente judicielle myndigheters samtykke, også anvende bestemmelsene i denne artikkel på avhør ved videokonferanse av den siktede eller mistenkte person. I så fall skal beslutningen om å holde videokonferanse og om hvordan den skal gjennomføres, gjøres til gjenstand

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

shall be subject to agreement between the Parties concerned, in accordance with their national law and relevant international instruments. Hearings involving the accused person or the suspect shall only be carried out with his or her consent.

9. Any Contracting State may, at any time, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it will not avail itself of the possibility provided in paragraph 8 above of also applying the provisions of this article to hearings by video conference involving the accused person or the suspect.

Article 10

Hearing by telephone conference

1. If a person is in one Party's territory and has to be heard as a witness or expert by judicial authorities of another Party, the latter may, where its national law so provides, request the assistance of the former Party to enable the hearing to take place by telephone conference, as provided for in paragraphs 2 to 6.
2. A hearing may be conducted by telephone conference only if the witness or expert agrees that the hearing take place by that method.
3. The requested Party shall agree to the hearing by telephone conference where this is not contrary to fundamental principles of its law.
4. A request for a hearing by telephone conference shall contain, in addition to the information referred to in Article 14 of the Convention, the name of the judicial authority and of the persons who will be conducting the hearing and an indication that the witness or expert is willing to take part in a hearing by telephone conference.
5. The practical arrangements regarding the hearing shall be agreed between the Parties concerned. When agreeing such arrangements, the requested Party shall undertake to:
  - a. notify the witness or expert concerned of the time and the venue of the hearing;
  - b. ensure the identification of the witness or expert;
  - c. verify that the witness or expert agrees to the hearing by telephone conference.

for avtale mellom de berørte parter i samsvar med deres nasjonale rett og med relevante internasjonale instrumenter. Avhør av den siktede eller mistenkte person skal bare gjennomføres med vedkommendes samtykke.

9. Enhver kontraherende stat kan til enhver tid ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær opplyse at den ikke vil benytte seg av muligheten fastsatt i nr. 8 til også å anvende bestemmelsene i denne artikkel til avhør ved videokonferanse av den siktede eller mistenkte person.

Artikkel 10

Avhør ved telefonkonferanse

1. Dersom en person befinner seg på en parts territorium og skal avhøres som vitne eller sakkyndig av de judisielle myndigheter i en annen part, kan sistnevnte, dersom dens nasjonale rett gir hjemmel for det, anmode om bistand fra den førstnevnte part slik at avhøret kan finne sted ved telefonkonferanse som fastsatt i nr. 2 til 6.
2. Avhør kan foretas ved telefonkonferanse bare dersom vitnet eller den sakkyndige gir sitt samtykke til at avhøret foregår på den måten.
3. Den anmodede stat skal gi sitt samtykke til avhør ved telefonkonferanse dersom dette ikke er i strid med dens grunnleggende rettsprinsipper.
4. En anmodning om avhør ved telefonkonferanse skal i tillegg til opplysningene omhandlet i artikkel 14 i konvensjonen inneholde navnet til den judisielle myndighet og til de personer som skal foreta avhøret, samt opplysning om at vitnet eller den sakkyndige er villig til å delta i et avhør foretatt ved telefonkonferanse.
5. De praktiske forhold vedrørende avhøret skal fastsettes i fellesskap av de berørte parter. Ved slik avtale, skal den anmodede stat påta seg:
  - a. å underrette vitnet eller den sakkyndige om tid og sted for avhøret,
  - b. å kontrollere vitnets eller den sakkyndiges identitet,
  - c. å kontrollere at vitnet eller den sakkyndige samtykker til avhør ved telefonkonferanse.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

6. The requested Party may make its agreement subject, fully or in part, to the relevant provisions of Article 9, paragraphs 5 and 7.

6. Den anmodede stat kan gi sitt samtykke under forutsetning av at de relevante bestemmelsene i artikkel 9 nr. 5 og 7 helt eller delvis får anvendelse.

Article 11

Spontaneous information

1. Without prejudice to their own investigations or proceedings, the competent authorities of a Party may, without prior request, forward to the competent authorities of another Party information obtained within the framework of their own investigations, when they consider that the disclosure of such information might assist the receiving Party in initiating or carrying out investigations or proceedings, or might lead to a request by that Party under the Convention or its Protocols.
2. The providing Party may, pursuant to its national law, impose conditions on the use of such information by the receiving Party.
3. The receiving Party shall be bound by those conditions.
4. However, any Contracting State may, at any time, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to be bound by the conditions imposed by the providing Party under paragraph 2 above, unless it receives prior notice of the nature of the information to be provided and agrees to its transmission.

Article 12

Restitution

1. At the request of the requesting Party and without prejudice to the rights of bona fide third parties, the requested Party may place articles obtained by criminal means at the disposal of the requesting Party with a view to their return to their rightful owners.
2. In applying Articles 3 and 6 of the Convention, the requested Party may waive the return of articles either before or after handing them over to the requesting Party if the restitution of such articles to the rightful owner may be facilitated thereby. The rights of bona fide third parties shall not be affected.
3. In the event of a waiver before handing over the articles to the requesting Party, the requ-

Artikkel 11

Spontan informasjonsutveksling

1. Uten å berøre sin egen etterforskning eller rettslige forfølgning kan en parts kompetente myndigheter uoppfordret oversende til den annen parts kompetente myndigheter opplysninger de har mottatt i forbindelse med sin egen etterforskning, når de anser at kjennskap til slike opplysninger kan hjelpe mottakerparten til å innlede eller gjennomføre etterforskning eller rettslig forfølgning, eller kan føre til at denne parten fremsetter en anmodning i henhold til konvensjonen eller dens protokoller.
2. Parten som oversender slike opplysninger kan i henhold til sin nasjonale rett fastsette vilkår for mottakerpartens bruk av slike opplysninger.
3. Mottakerparten skal være bundet av slike vilkår.
4. En kontraherende stat kan imidlertid når som helst ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær opplyse at den forbeholder seg retten til ikke å være bundet av vilkårene fastsatt av den part som har gitt opplysningene i henhold til nr. 2 ovenfor, med mindre den mottar forhåndsvarsel om opplysningenes art og godtar at opplysningene oversendes.

Artikkel 12

Tilbakelevering

1. Etter anmodning fra den anmodende stat og uten at godtroende tredjemanns rettigheter berøres, kan den anmodede stat stille ulovlig ervervede gjenstander til rådighet for den anmodende stat med sikte på tilbakelevering til de rettmessige eierne.
2. Ved anvendelse av artikkel 3 og 6 i konvensjonen kan den anmodede stat, enten før eller etter at gjenstandene overleveres til den anmodende stat, frafalle kravet om at gjenstandene skal returneres, dersom dette kan lette tilbakeleveringen av gjenstandene til den rettmessige eieren. Godtroende tredjemanns rettigheter skal ikke berøres.
3. Dersom den anmodede stat, før gjenstandene overleveres til den anmodende stat, fra-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

ested Party shall exercise no security right or other right of recourse under tax or customs legislation in respect of these articles.

4. A waiver as referred to in paragraph 2 shall be without prejudice to the right of the requested Party to collect taxes or duties from the rightful owner.

Article 13

Temporary transfer of detained persons to the requested Party

1. Where there is agreement between the competent authorities of the Parties concerned, a Party which has requested an investigation for which the presence of a person held in custody on its own territory is required may temporarily transfer that person to the territory of the Party in which the investigation is to take place.
2. The agreement shall cover the arrangements for the temporary transfer of the person and the date by which the person must be returned to the territory of the requesting Party.
3. Where consent to the transfer is required from the person concerned, a statement of consent or a copy thereof shall be provided promptly to the requested Party.
4. The transferred person shall remain in custody in the territory of the requested Party and, where applicable, in the territory of the Party through which transit is requested, unless the Party from which the person was transferred applies for his or her release.
5. The period of custody in the territory of the requested Party shall be deducted from the period of detention which the person concerned is or will be obliged to undergo in the territory of the requesting Party.
6. The provisions of Article 11, paragraph 2, and Article 12 of the Convention shall apply *mutatis mutandis*.
7. Any Contracting State may at any time, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that before an agreement is reached under paragraph 1 of this article, the consent referred to in paragraph 3 of this article will be required, or will be required under certain conditions indicated in the declaration.

faller kravet om at de skal returneres, skal den anmodede stat ikke påberope seg pante-rett eller annen regressrett i medhold av sin skatte- eller tollovgivning med hensyn til disse gjenstandene.

4. En frafallelse som nevnt i nr. 2 skal ikke berøre den anmodede stats rett til å kreve skatter eller avgifter fra den rettmessige eieren.

Artikkel 13

Midlertidig overføring av fengslede personer til den anmodede stat

1. Dersom det foreligger en avtale mellom de berørte parters kompetente myndigheter, kan en part som har anmodet om et etterforskningskritt som krever nærvær av en person som er fengslet på denne stats territorium, midlertidig overføre vedkommende til territoriet til den part der etterforskningen skal finne sted.
2. Avtalen skal fastsette de nærmere vilkår for den midlertidige overføringen av vedkommende og fristen for å sende ham eller henne tilbake til den anmodende stats territorium.
3. Dersom det kreves at vedkommende gir sitt samtykke til overføringen, skal en samtykkeerklæring eller en gjenpart av erklæringen omgående legges fram for den anmodede stat.
4. Den overførte person skal holdes fengslet på den anmodede stats territorium, og eventuelt også på transitt-territoriet, med mindre den stat han eller hun er overført fra, anmoder om at vedkommende løslates.
5. Det tidsrom vedkommende holdes fengslet på den anmodede stats territorium, skal trekkes fra det tidsrom vedkommende er eller kommer til å være fengslet på den anmodende stats territorium.
6. Bestemmelsene i artikkel 11 nr. 2 og artikkel 12 i konvensjonen får tilsvarende anvendelse.
7. Enhver part kan til enhver tid ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær erklære at det forut for inngåelsen av en avtale i henhold til nr. 1 i denne artikkel kreves samtykke i henhold til nr. 3 i denne artikkel eller samtykke på visse vilkår som angis i erklæringen.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Article 14

Personal appearance of transferred sentenced persons

The provisions of Articles 11 and 12 of the Convention shall apply *mutatis mutandis* also to persons who are in custody in the requested Party, pursuant to having been transferred in order to serve a sentence passed in the requesting Party, where their personal appearance for purposes of review of the judgement is applied for by the requesting Party.

Article 15

Language of procedural documents and judicial decisions to be served

1. The provisions of this article shall apply to any request for service under Article 7 of the Convention or Article 3 of the Additional Protocol thereto.
2. Procedural documents and judicial decisions shall in all cases be transmitted in the language, or the languages, in which they were issued.
3. Notwithstanding the provisions of Article 16 of the Convention, if the authority that issued the papers knows or has reasons to believe that the addressee understands only some other language, the papers, or at least the most important passages thereof, shall be accompanied by a translation into that other language.
4. Notwithstanding the provisions of Article 16 of the Convention, procedural documents and judicial decisions shall, for the benefit of the authorities of the requested Party, be accompanied by a short summary of their contents translated into the language, or one of the languages, of that Party.

Article 16

Service by post

1. The competent judicial authorities of any Party may directly address, by post, procedural documents and judicial decisions, to persons who are in the territory of any other Party.
2. Procedural documents and judicial decisions shall be accompanied by a report stating that the addressee may obtain information from the authority identified in the report, regarding his or her rights and obligations concerning the service of the papers. The

Artikkel 14

Fremstilling av domfelte personer som er overført

Bestemmelsene i artikkel 11 og 12 i konvensjonen får tilsvarende anvendelse også på personer som er fengslet i den anmodede stat, etter å ha blitt overført for soning av en dom avsagt i den anmodende stat, dersom den anmodende stat ber om at de fremstilles for gjenopptakelse av dommen.

Artikkel 15

Språk benyttet i dokumenter og rettsavgjørelser som skal forkynnes

1. Bestemmelsene i denne artikkel gjelder enhver anmodning om forkynnelse i henhold til artikkel 7 i konvensjonen eller artikkel 3 i tilleggsprotokollen til konvensjonen.
2. Dokumenter og rettsavgjørelser skal i alle tilfelle oversendes på det eller de språk som de er blitt utferdiget.
3. Dersom myndigheten som har utferdiget dokumentene er kjent med eller har grunn til å tro at mottakeren bare forstår et annet språk, skal dokumentene, eller i det minste de viktige avsnittene i det, oversendes sammen med en oversettelse til dette annet språk, uten hensyn til bestemmelsene i artikkel 16 i konvensjonen.
4. Dokumentene og rettsavgjørelsene skal, uten hensyn til bestemmelsene i artikkel 16 i konvensjonen, oversendes til myndighetene i den anmodede stat sammen med et kort sammendrag av innholdet oversatt til denne partens språk eller ett av denne partens språk.

Artikkel 16

Forkynning per post

1. De kompetente judisielle myndigheter i en part kan oversende rettsdokumenter og rettsavgjørelser per post direkte til personer som befinner seg på territoriet til en annen part.
2. Rettsdokumenter og rettsavgjørelser skal oversendes sammen med en melding som opplyser at mottakeren kan innhente informasjon hos den myndighet som er angitt i meldingen om sine rettigheter og plikter med hensyn til forkynnelsen av dokumen-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

- provisions of paragraph 3 of Article 15 above shall apply to that report.
3. The provisions of Articles 8, 9 and 12 of the Convention shall apply mutatis mutandis to service by post.
  4. The provisions of paragraphs 1, 2 and 3 of Article 15 above shall also apply to service by post.

Article 17

Cross-border observations

1. Police officers of one of the Parties who, within the framework of a criminal investigation, are keeping under observation in their country a person who is presumed to have taken part in a criminal offence to which extradition may apply, or a person who it is strongly believed will lead to the identification or location of the above-mentioned person, shall be authorised to continue their observation in the territory of another Party where the latter has authorised cross-border observation in response to a request for assistance which has previously been submitted. Conditions may be attached to the authorisation.

On request, the observation will be entrusted to officers of the Party in whose territory it is carried out.

The request for assistance referred to in the first sub-paragraph must be sent to an authority designated by each Party and having jurisdiction to grant or to forward the requested authorisation.

2. Where, for particularly urgent reasons, prior authorisation of the other Party cannot be requested, the officers conducting the observation within the framework of a criminal investigation shall be authorised to continue beyond the border the observation of a person presumed to have committed offences listed in paragraph 6, provided that the following conditions are met:
  - a. the authorities of the Party designated under paragraph 4, in whose territory the observation is to be continued, must be notified immediately, during the observation, that the border has been crossed;
  - b. a request for assistance submitted in accordance with paragraph 1 and outlining the grounds for crossing the border without

tene. Bestemmelsene i artikkel 15 nr. 3 ovenfor får anvendelse på denne meldingen.

3. Bestemmelsene i artikkel 8, 9 og 12 i konvensjonen får tilsvarende anvendelse ved forkynnelse per post.
4. Bestemmelsene i artikkel 15 nr. 1, 2 og 3 ovenfor får også anvendelse ved forkynnelse per post.

Artikkel 17

Observasjon over landegrensene

1. Dersom polititjenestemenn fra en part som ledd i etterforskningen av en straffesak i denne stat holder under oppsikt en person som mistenkes for å ha deltatt i en straffbar handling som kan medføre utlevering, eller en person som det er stor grunn til å tro vil føre til identifisering eller lokalisering av den ovennevnte person, kan de fortsette observasjonen på en annen parts territorium når denne part har gitt tillatelse til slik observasjon på grunnlag av en anmodning om gjensidig bistand som er fremsatt på forhånd. Det kan knyttes vilkår til tillatelsen.

Observasjonen skal på anmodning overlates til polititjenestemenn i den part på hvis territorium observasjonen finner sted.

Anmodninger om bistand nevnt i første ledd skal rettes til den myndighet som hver part har utpekt til å gi eller videreformidle en slik tillatelse.

2. Dersom det av særlig presserende årsaker ikke lar seg gjøre å be den annen part om tillatelse på forhånd, kan tjenestemenn som, innenfor rammen av en strafferettslig etterforskning, holder under oppsikt en person som mistenkes for å ha begått en av de straffbare handlinger angitt i nr. 6, fortsette denne observasjonen på den andre siden av grensen på følgende vilkår:
  - a. Myndighetene som er nevnt i nr. 4, i den stat på hvis territorium observasjonen fortsetter, skal umiddelbart, mens observasjonen pågår, underrettes om grensepasseringen.
  - b. Det skal uten opphold oversendes en anmodning om gjensidig bistand i samsvar med nr. 1, med begrunnelse for hvorfor

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

prior authorisation shall be submitted without delay.

Observation shall cease as soon as the Party in whose territory it is taking place so requests, following the notification referred to in (a) or the request referred to in (b) or where authorisation has not been obtained within five hours of the border being crossed.

3. The observation referred to in paragraphs 1 and 2 shall be carried out only under the following general conditions:
  - a. The officers conducting the observation must comply with the provisions of this article and with the law of the Party in whose territory they are operating; they must obey the instructions of the local responsible authorities.
  - b. Except in the situations provided for in paragraph 2, the officers shall, during the observation, carry a document certifying that authorisation has been granted.
  - c. The officers conducting the observation must be able at all times to provide proof that they are acting in an official capacity.
  - d. The officers conducting the observation may carry their service weapons during the observation, save where specifically otherwise decided by the requested Party; their use shall be prohibited save in cases of legitimate self-defence.
  - e. Entry into private homes and places not accessible to the public shall be prohibited.
  - f. The officers conducting the observation may neither stop and question, nor arrest, the person under observation.
  - g. All operations shall be the subject of a report to the authorities of the Party in whose territory they took place; the officers conducting the observation may be required to appear in person.
  - h. The authorities of the Party from which the observing officers have come shall, when requested by the authorities of the Party in whose territory the observation took place, assist the enquiry subsequent to the operation in which they took part, including legal proceedings.
4. Parties shall at the time of signature or when depositing their instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, indicate

grensen ble passert uten tillatelse på forhånd.

Observasjonen skal innstilles så snart den part på hvis territorium den finner sted krever det, etter å ha mottatt underretning som nevnt i bokstav a) eller anmodning som nevnt i bokstav b), eller dersom det ikke foreligger en tillatelse innen fem timer etter at grensen ble passert.

3. Observasjon etter nr. 1 og 2 kan bare finne sted på følgende alminnelige vilkår:
  - a. Tjenestemennene som foretar observasjonen skal overholde bestemmelsene i denne artikkel og lovgivningen i den part på hvis territorium de opererer; de skal rette seg etter pålegg fra ansvarlige lokale myndigheter.
  - b. Med forbehold for de situasjoner som er omhandlet i nr. 2, skal tjenestemennene under observasjonen medbringe et dokument som bekrefter at tillatelse er gitt.
  - c. Tjenestemennene som foretar observasjonen skal til enhver tid kunne dokumentere at de opptrer i embets medfør.
  - d. Tjenestemennene som foretar observasjonen kan bære tjenestevåpen under observasjonen, med mindre den anmodede stat uttrykkelig har motsatt seg dette; bruk av tjenestevåpen er forbudt unntatt i lovlige nødvergesituasjoner.
  - e. Det er forbudt å ta seg inn i private boliger og på steder der det ikke er adgang for allmennheten.
  - f. Tjenestemennene som foretar observasjonen skal verken stoppe og utspørre eller pågripe den som holdes under oppsikt.
  - g. Enhver operasjon skal rapporteres til myndighetene i den stat på hvis territorium observasjonen fant sted; det kan kreves at tjenestemennene som foretok observasjonen møter personlig.
  - h. Myndighetene i den part der tjenestemennene som foretok observasjonen er hjemmehørende, skal på anmodning fra myndighetene i den part på hvis territorium observasjonen fant sted, yte bistand under den påfølgende etterforskningen i forbindelse med oppdraget de deltok i, herunder rettslig forfølgning.
4. Partene skal ved undertegning eller ved deponering av sitt ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument, ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær, angi både de tjenestemenn og de myn-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

both the officers and authorities that they designate for the purposes of paragraphs 1 and 2 of this article. They subsequently may, at any time and in the same manner, change the terms of their declaration.

5. The Parties may, at bilateral level, extend the scope of this article and adopt additional measures in implementation thereof.
6. The observation referred to in paragraph 2 may take place only for one of the following criminal offences:
  - assassination;
  - murder;
  - rape;
  - arson;
  - counterfeiting;
  - armed robbery and receiving of stolen goods;
  - extortion;
  - kidnapping and hostage taking;
  - traffic in human beings;
  - illicit traffic in narcotic drugs and psychotropic substances;
  - breach of the laws on arms and explosives;
  - use of explosives;
  - illicit carriage of toxic and dangerous waste;
  - smuggling of aliens;
  - sexual abuse of children.

digheter som de utpeker for formålene i nr. 1 og 2 i denne artikkel. De kan senere til enhver tid og på samme måte endre ordlyden i sin erklæring.

5. Partene kan bilateralt utvide denne artikkelens virkeområde og vedta ytterligere tiltak for å gjennomføre den.
6. Observasjon etter nr. 2 kan bare finne sted i forbindelse med følgende straffbare handlinger:
  - overlagt drap,
  - drap,
  - voldtekt,
  - brannstifting,
  - pengefalsk,
  - væpnet ran og heleri,
  - utpressing,
  - bortføring og gisseltaking,
  - menneskehandel,
  - ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer,
  - overtredelse av lovbestemmelser om våpen og sprengstoff,
  - ødeleggelse med sprengstoff,
  - ulovlig transport av giftig og farlig avfall,
  - smugling av utlendinger,
  - seksuelt misbruk av barn.

Article 18

Controlled delivery

1. Each Party undertakes to ensure that, at the request of another Party, controlled deliveries may be permitted on its territory in the framework of criminal investigations into extraditable offences.
2. The decision to carry out controlled deliveries shall be taken in each individual case by the competent authorities of the requested Party, with due regard to the national law of that Party.
3. Controlled deliveries shall take place in accordance with the procedures of the requested Party. Competence to act, direct and control operations shall lie with the competent authorities of that Party.
4. Parties shall at the time of signature or when depositing their instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, indicate

Artikkel 18

Kontrollerte leveranser

1. Hver part skal etter anmodning fra en annen part påta seg å sørge for at kontrollerte leveranser kan tillates på dens territorium innenfor rammen av etterforskning av straffbare handlinger som kan medføre utlevering.
2. Beslutninger om å gjennomføre kontrollerte leveranser treffes i hvert enkelt tilfelle av de kompetente myndigheter i den anmodede stat i samsvar med denne parts nasjonale rett.
3. Kontrollerte leveranser skal gjennomføres i samsvar med den anmodede stats prosedyrer. Myndigheten til å handle samt til å lede operasjonene og føre kontroll med dem, skal være tillagt de kompetente myndigheter i denne part.
4. Partene skal ved undertegning eller ved deponering av sitt ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument, ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær, angi de myndigheter som er kom-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

the authorities that are competent for the purposes of this article. They subsequently may, at any time and in the same manner, change the terms of their declaration.

petente i henhold til denne artikkel. De kan senere til enhver tid og på samme måte endre ordlyden i sin erklæring.

Article 19

Covert investigations

1. The requesting and the requested Parties may agree to assist one another in the conduct of investigations into crime by officers acting under covert or false identity (covert investigations).
2. The decision on the request is taken in each individual case by the competent authorities of the requested Party with due regard to its national law and procedures. The duration of the covert investigation, the detailed conditions, and the legal status of the officers concerned during covert investigations shall be agreed between the Parties with due regard to their national law and procedures.
3. Covert investigations shall take place in accordance with the national law and procedures of the Party on the territory of which the covert investigation takes place. The Parties involved shall co-operate to ensure that the covert investigation is prepared and supervised and to make arrangements for the security of the officers acting under covert or false identity.
4. Parties shall at the time of signature or when depositing their instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, indicate the authorities that are competent for the purposes of paragraph 2 of this article. They subsequently may, at any time and in the same manner, change the terms of their declaration.

Article 20

Joint investigation teams

1. By mutual agreement, the competent authorities of two or more Parties may set up a joint investigation team for a specific purpose and a limited period, which may be extended by mutual consent, to carry out criminal investigations in one or more of the Parties setting up the team. The composi-

Artikkel 19

Hemmelige undersøkelser

1. Den anmodende og den anmodede stat kan avtale å bistå hverandre ved gjennomføring av strafferettslig etterforskning foretatt av tjenestemenn som opptrer under hemmelig eller falsk identitet (hemmelige undersøkelser).
2. De kompetente myndigheter i den anmodede stat skal i hvert enkelt tilfelle avgjøre hvorvidt anmodningen skal etterkommes, idet det tas behørig hensyn til nasjonal rett og nasjonale prosedyrer. Den hemmelige undersøkelsens varighet, de nærmere vilkår og de berørte tjenestemennenes rettslige stilling skal avtales partene imellom, idet det tas behørig hensyn til nasjonal rett og nasjonale prosedyrer.
3. Hemmelige undersøkelser skal gjennomføres i samsvar med nasjonal rett og nasjonale prosedyrer i den part på hvis territorium den hemmelige undersøkelsen foregår. De berørte parter skal samarbeide for å sikre at den hemmelige undersøkelsen forberedes og overvåkes, og for å treffe tiltak vedrørende sikkerheten til de tjenestemenn som opptrer under hemmelig eller falsk identitet.
4. Partene skal ved undertegning eller ved deponering av sitt ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument, ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær, angi de myndigheter som er kompetente i henhold til nr. 2 i denne artikkel. De kan senere til enhver tid og på samme måte endre ordlyden i sin erklæring.

Artikkel 20

Felles etterforskningsgrupper

1. For bestemte formål og for et begrenset tidsrom, som kan forlenges etter nærmere avtale mellom partene, kan de kompetente myndigheter i to eller flere parter opprette en felles etterforskningsgruppe for å etterforske straffesaker i en eller flere av de parter som oppretter gruppen. Gruppens sammensetning skal fastsettes i avtalen.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

tion of the team shall be set out in the agreement.

A joint investigation team may, in particular, be set up where:

- a. a Party's investigations into criminal offences require difficult and demanding investigations having links with other Parties;
- b. a number of Parties are conducting investigations into criminal offences in which the circumstances of the case necessitate coordinated, concerted action in the Parties involved.

A request for the setting up of a joint investigation team may be made by any of the Parties concerned. The team shall be set up in one of the Parties in which the investigations are expected to be carried out.

2. In addition to the information referred to in the relevant provisions of Article 14 of the Convention, requests for the setting up of a joint investigation team shall include proposals for the composition of the team.
3. A joint investigation team shall operate in the territory of the Parties setting up the team under the following general conditions:
  - a. the leader of the team shall be a representative of the competent authority participating in criminal investigations from the Party in which the team operates. The leader of the team shall act within the limits of his or her competence under national law;
  - b. the team shall carry out its operations in accordance with the law of the Party in which it operates. The members and seconded members of the team shall carry out their tasks under the leadership of the person referred to in sub-paragraph (a), taking into account the conditions set by their own authorities in the agreement on setting up the team;
  - c. the Party in which the team operates shall make the necessary organisational arrangements for it to do so.
4. In this article, members of the joint investigation team from the Party in which the team operates are referred to as "members", while members from Parties other than the Party in which the team operates are referred to as "seconded members".
5. Seconded members of the joint investigation team shall be entitled to be present when

En felles etterforskningsgruppe kan særlig opprettes:

- a) dersom en parts etterforskning av straffbare handlinger nødvendiggjør en vanskelig og krevende etterforskning som har forbindelse til andre parter,
- b) dersom flere parter er i ferd med å etterforske straffbare handlinger og sakens omstendigheter krever samordnede, felles tiltak i de berørte parter.

En anmodning om opprettelse av en felles etterforskningsgruppe kan fremsettes av en hvilken som helst av de berørte parter. Gruppen opprettes i en av de parter der etterforskningen forventes å finne sted.

2. I tillegg til opplysningene nevnt i de relevante bestemmelser i artikkel 14 i konvensjonen, skal anmodninger om opprettelse av en felles etterforskningsgruppe inneholde forslag til sammensetning av gruppen.
3. En felles etterforskningsgruppe skal utføre oppdrag på territoriet til de parter som oppretter gruppen, på følgende generelle vilkår:
  - a. gruppens leder skal være en representant for den kompetente myndighet som deltar i etterforskning av straffesaker i den stat som gruppen utfører oppdrag i. Gruppens leder skal handle innenfor rammen av sin kompetanse i henhold til nasjonal rett.
  - b. gruppen skal utføre sine oppdrag i samsvar med nasjonal rett i den part den utfører oppdrag i. Gruppens medlemmer og utlånte medlemmer skal utføre sine oppgaver under ledelse av personen nevnt i bokstav a), idet det tas hensyn til de vilkår som er fastlagt av deres egne myndigheter i avtalen om opprettelse av gruppen.
  - c. den part gruppen utfører oppdrag i, skal treffe de organisatoriske tiltak som er nødvendige for at gruppen skal kunne utøve sin virksomhet.
4. Medlemmer av den felles etterforskningsgruppen som kommer fra den part gruppen utfører oppdrag i, betegnes i denne artikkel som medlemmer, mens medlemmer fra andre parter enn den part gruppen utfører oppdrag i, betegnes som «utlånte medlemmer» til gruppen.
5. Utlånte medlemmer til den felles etterforskningsgruppen skal ha rett til å være til stede

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

investigative measures are taken in the Party of operation. However, the leader of the team may, for particular reasons, in accordance with the law of the Party where the team operates, decide otherwise.

6. Seconded members of the joint investigation team may, in accordance with the law of the Party where the team operates, be entrusted by the leader of the team with the task of taking certain investigative measures where this has been approved by the competent authorities of the Party of operation and the seconding Party.
  7. Where the joint investigation team needs investigative measures to be taken in one of the Parties setting up the team, members seconded to the team by that Party may request their own competent authorities to take those measures. Those measures shall be considered in that Party under the conditions which would apply if they were requested in a national investigation.
  8. Where the joint investigation team needs assistance from a Party other than those which have set up the team, or from a third State, the request for assistance may be made by the competent authorities of the State of operation to the competent authorities of the other State concerned in accordance with the relevant instruments or arrangements.
  9. A seconded member of the joint investigation team may, in accordance with his or her national law and within the limits of his or her competence, provide the team with information available in the Party which has seconded him or her for the purpose of the criminal investigations conducted by the team.
  10. Information lawfully obtained by a member or seconded member while part of a joint investigation team which is not otherwise available to the competent authorities of the Parties concerned may be used for the following purposes:
    - a. for the purposes for which the team has been set up;
    - b. subject to the prior consent of the Party where the information became available, for detecting, investigating and prosecuting other criminal offences. Such consent may
- når det foretas etterforsknings-skritt i den stat gruppen utfører oppdrag i. Når særlige grunner tilsier det, kan gruppens leder i samsvar med nasjonal rett i den part gruppen utfører oppdrag i, likevel treffe annen avgjørelse.
  6. Utplasserte medlemmer av den felles etterforskningsgruppen kan i samsvar med nasjonal rett i den stat gruppen utfører oppdrag i, få til oppgave av gruppens leder å foreta visse etterforsknings-skritt dersom dette er blitt godkjent av de kompetente myndigheter i den stat gruppen utfører oppdrag i og av den stat som utlåner medlemmet.
  7. Dersom den felles etterforskningsgruppen har behov for å få foretatt etterforsknings-skritt i en av de parter som har opprettet gruppen, kan medlemmer som er utplassert i gruppen av den aktuelle parten, anmode sine kompetente myndigheter om å foreta etterforsknings-skrittene. Etterforsknings-skrittene skal i den aktuelle parten vurderes i henhold til de vilkår som ville få anvendelse dersom det ble anmodet om slike skritt i forbindelse med en nasjonal etterforskning.
  8. Dersom den felles etterforskningsgruppen har behov for bistand fra en annen part enn de parter som har opprettet gruppen, eller fra en tredjestat, kan anmodningen om bistand fremsettes av de kompetente myndigheter i den stat gruppen utfører oppdrag i, til de kompetente myndigheter i den annen berørte stat, i samsvar med de relevante instrumenter eller ordninger.
  9. Et utplassert medlem av den felles etterforskningsgruppen kan, i samsvar med sin nasjonale rett og innenfor rammen av sin kompetanse, gi gruppen opplysninger som er tilgjengelige i den part som har utplassert ham eller henne i forbindelse med den strafferettslige etterforskningen gruppen utfører.
  10. Opplysninger som et medlem eller et utplassert medlem rettmessig har mottatt mens vedkommende deltok i en felles etterforskningsgruppe, og som ellers ikke er tilgjengelige for de kompetente myndigheter i de berørte parter, kan brukes for følgende formål:
    - a. for de formål gruppen er opprettet for,
    - b. for å avdekke, etterforske og rettslig følge andre straffbare handlinger, under forutsetning at den part der opplysningene ble innhentet, på forhånd gir sitt samtykke.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

be withheld only in cases where such use would endanger criminal investigations in the Party concerned or in respect of which that Party could refuse mutual assistance;

- c. for preventing an immediate and serious threat to public security, and without prejudice to sub-paragraph (b) if subsequently a criminal investigation is opened;
  - d. for other purposes to the extent that this is agreed between Parties setting up the team.
11. This article shall be without prejudice to any other existing provisions or arrangements on the setting up or operation of joint investigation teams.
12. To the extent that the laws of the Parties concerned or the provisions of any legal instrument applicable between them permit, arrangements may be agreed for persons other than representatives of the competent authorities of the Parties setting up the joint investigation team to take part in the activities of the team. The rights conferred upon the members or seconded members of the team by virtue of this article shall not apply to these persons unless the agreement expressly states otherwise.

Et slikt samtykke kan bare nektes dersom slik bruk kan sette etterforskningen av en straffesak i den berørte part i fare, eller dersom parten i et slikt tilfelle ville kunne avslå å gi gjensidig hjelp,

- c. for å forebygge en overhengende og alvorlig trussel mot den offentlige sikkerhet og, uten at bokstav b) berøres, dersom en strafferettslig etterforskning senere skulle bli innledet,
  - d. for andre formål i den utstrekning dette er avtalt mellom partene som har opprettet gruppen.
11. Denne artikkel berører ikke andre eksisterende bestemmelser eller ordninger angående opprettelse av felles etterforskningsgrupper eller disse gruppens virksomhet.
12. I den utstrekning de berørte parters nasjonale rett, eller bestemmelsene i eventuelle rettslige instrumenter som får anvendelse på forholdet dem imellom, tillater det, kan det avtales at andre personer enn representanter for de kompetente myndigheter i partene som oppretter den felles etterforskningsgruppen, kan delta i gruppens virksomhet. De rettigheter som gis medlemmene eller de utplasserte medlemmene av gruppen etter denne artikkel, får ikke anvendelse på slike personer, med mindre noe annet uttrykkelig fastsettes i avtalen.

Article 21

Criminal liability regarding officials

During the operations referred to in Articles 17, 18, 19 or 20, unless otherwise agreed upon by the Parties concerned, officials from a Party other than the Party of operation shall be regarded as officials of the Party of operation with respect to offences committed against them or by them.

Article 22

Civil liability regarding officials

1. Where, in accordance with Articles 17, 18, 19 or 20, officials of a Party are operating in another Party, the first Party shall be liable for any damage caused by them during their operations, in accordance with the law of the Party in whose territory they are operating.
2. The Party in whose territory the damage referred to in paragraph 1 was caused shall make good such damage under the condi-

Artikkel 21

Tjenestemenns strafferettslige ansvar

Med mindre annet avtales mellom de berørte parter, skal tjenestemenn fra en annen part enn den part som oppdraget utføres i, under de oppdrag som er omhandlet i artikkel 17, 18, 19 eller 20, sidestilles med denne partens egne tjenestemenn med hensyn til straffbare handlinger som de blir utsatt for eller begår selv.

Artikkel 22

Tjenestemenns erstatningsansvar

1. Dersom en parts tjenestemenn utfører oppdrag i en annen part i samsvar med artikkel 17, 18, 19 eller 20, skal den førstnevnte parten ha ansvaret for skade de forvolder under oppdraget, i samsvar med nasjonal rett i den part på hvis territorium tjenestemennene utfører oppdraget.
2. Den part på hvis territorium det forvoldes skade som nevnt i nr. 1, skal yte erstatning for disse skader på de samme vilkår som

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

tions applicable to damage caused by its own officials.

3. The Party whose officials have caused damage to any person in the territory of another Party shall reimburse the latter in full any sums it has paid to the victims or persons entitled on their behalf.
4. Without prejudice to the exercise of its rights vis-à-vis third parties and with the exception of paragraph 3, each Party shall refrain in the case provided for in paragraph 1 from requesting reimbursement of damages it has sustained from another Party.
5. The provisions of this article shall apply subject to the proviso that the Parties did not agree otherwise.

Article 23

Protection of witnesses

Where a Party requests assistance under the Convention or one of its Protocols in respect of a witness at risk of intimidation or in need of protection, the competent authorities of the requesting and requested Parties shall endeavour to agree on measures for the protection of the person concerned, in accordance with their national law.

Article 24

Provisional measures

1. At the request of the requesting Party, the requested Party, in accordance with its national law, may take provisional measures for the purpose of preserving evidence, maintaining an existing situation or protecting endangered legal interests.
2. The requested Party may grant the request partially or subject to conditions, in particular time limitation.

Article 25

Confidentiality

The requesting Party may require that the requested Party keep confidential the fact and substance of the request, except to the extent necessary to execute the request. If the requested Party cannot comply with the requirement of confidentiality, it shall promptly inform the requesting Party.

dem som gjelder for skader forvoldt av dens egne tjenestemenn.

3. Den part hvis tjenestemenn har forvoldt skade på en person på en annen parts territorium, skal gi denne part full refusjon for de beløp den har utbetalt i skadeserstatning til skadelidte eller deres rettsetterfølgere.
4. Med forbehold for utøvelse av sine rettigheter overfor tredjemann og med unntak av bestemmelsen i nr. 3 skal hver part i de tilfeller som er omhandlet i nr. 1, gi avkall på å kreve tilbakebetaling av beløp for skader den er påført, fra en annen part.
5. Bestemmelsene i denne artikkel får anvendelse med forbehold for annen avtale inngått mellom partene.

Artikkel 23

Beskyttelse av vitner

Når en part anmoder om gjensidig hjelp i henhold til konvensjonen eller en av konvensjonens protokoller i forbindelse med et vitne som risikerer å bli utsatt for trusler eller som trenger beskyttelse, skal de kompetente myndigheter i den anmodende og anmodede stat gjøre sitt ytterste for å bli enige om tiltak for å beskytte den berørte person, i samsvar med sin nasjonale rett.

Artikkel 24

Midlertidige tiltak

1. Etter anmodning fra den anmodende stat kan den anmodede stat treffe midlertidige tiltak i samsvar med sin nasjonale rett for å bevare bevis, opprettholde en foreliggende situasjon eller beskytte rettslige interesser som er truet.
2. Den anmodede stat kan etterkomme anmodningen delvis eller på bestemte vilkår, herunder tidsbegrensning.

Artikkel 25

Fortrolig behandling

Den anmodende stat kan kreve at den anmodede stat holder anmodningens fakta og innhold fortrolig, med unntak av det som er nødvendig for å gjennomføre anmodningen. Dersom den anmodede stat ikke kan oppfylle kravet om fortrolig behandling, skal den umiddelbart underrette den anmodende stat.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Article 26

Data protection

1. Personal data transferred from one Party to another as a result of the execution of a request made under the Convention or any of its Protocols, may be used by the Party to which such data have been transferred, only:
  - a. for the purpose of proceedings to which the Convention or any of its Protocols apply;
  - b. for other judicial and administrative proceedings directly related to the proceedings mentioned under (a);
  - c. for preventing an immediate and serious threat to public security.
2. Such data may however be used for any other purpose if prior consent to that effect is given by either the Party from which the data had been transferred, or the data subject.
3. Any Party may refuse to transfer personal data obtained as a result of the execution of a request made under the Convention or any of its Protocols where:
  - such data is protected under its national legislation, and
  - the Party to which the data should be transferred is not bound by the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, done at Strasbourg on 28 January 1981, unless the latter Party undertakes to afford such protection to the data as is required by the former Party.
4. Any Party that transfers personal data obtained as a result of the execution of a request made under the Convention or any of its Protocols may require the Party to which the data have been transferred to give information on the use made with such data.
5. Any Party may, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, require that, within the framework of procedures for which it could have refused or limited the transmission or the use of personal data in accordance with the provisions of the Convention or one of its Protocols, personal data transmitted to another Party not be used by the latter for the purposes of paragraph 1 unless with its previous consent.

Artikkel 26

Personvern

1. Personopplysninger som oversendes fra en part til en annen som ledd i gjennomføringen av en anmodning i henhold til konvensjonen eller konvensjonens protokoller, kan av den part de er oversendt til, bare brukes
  - a. i forbindelse med de saker som konvensjonen eller en av dens protokoller får anvendelse på,
  - b. i forbindelse med andre rettslige prosedyrer eller forvaltningsprosedyrer som er direkte knyttet til sakene nevnt i bokstav a),
  - c. for å avverge en overhengende og alvorlig trussel mot den offentlige sikkerhet.
2. Slike opplysninger kan imidlertid brukes for andre formål dersom den part som har oversendt opplysningene eller den registrerte personen på forhånd har gitt sitt samtykke til det.
3. En part kan nekte å oversende personopplysninger den har mottatt som ledd i gjennomføringen av en anmodning i henhold til konvensjonen eller en av dens protokoller dersom:
  - slike opplysninger er beskyttet etter partens nasjonale rett, og
  - den parten opplysningene skulle oversendes til, ikke er bundet av konvensjonen om personvern i forbindelse med elektronisk databehandling av personopplysninger undertegnet i Strasbourg 28. januar 1981, med mindre sistnevnte part forplikter seg til å gi opplysningene det vern som den førstnevnte part krever.
4. En part som oversender personopplysninger den har innhentet som ledd i gjennomføringen av en anmodning i henhold til konvensjonen eller en av dens protokoller, kan kreve at parten som opplysningene er oversendt til, skal informere om hvordan de er blitt brukt.
5. En part kan ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær, og innenfor rammen av prosedyrene som gir adgang til å nekte eller begrense oversendelse eller bruk av personopplysninger i samsvar med bestemmelsene i konvensjonen eller en av dens protokoller, kreve at personopplysninger oversendt til en annen part ikke skal brukes av denne parten for formålene i nr. 1, uten å innhente dens samtykke på forhånd.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Article 27

Administrative authorities

Parties may at any time, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, define what authorities they will deem administrative authorities for the purposes of Article 1, paragraph 3, of the Convention.

Article 28

Relations with other treaties

The provisions of this Protocol are without prejudice to more extensive regulations in bilateral or multilateral agreements concluded between Parties in application of Article 26, paragraph 3, of the Convention.

Article 29

Friendly settlement

The European Committee on Crime Problems shall be kept informed regarding the interpretation and application of the Convention and its Protocols, and shall do whatever is necessary to facilitate a friendly settlement of any difficulty which may arise out of their application.

Chapter III

Article 30

Signature and entry into force

1. This Protocol shall be open for signature by the member States of the Council of Europe which are a Party to or have signed the Convention. It shall be subject to ratification, acceptance or approval. A signatory may not ratify, accept or approve this Protocol unless it has previously or simultaneously ratified, accepted or approved the Convention. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
2. This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval.
3. In respect of any signatory State which subsequently deposits its instrument of ratification, acceptance or approval, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit.

Artikkel 27

Forvaltningsmyndigheter

Partene kan til enhver tid ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær oppgi hvilke myndigheter som de anser som forvaltningsmyndigheter for formålet i konvensjonens artikkel 1 nr. 3.

Artikkel 28

Forholdet til andre traktater

Bestemmelsene i denne protokoll får ingen innvirkning på mer vidtgående regler i bilaterale eller multilaterale avtaler inngått mellom partene i henhold til konvensjonens artikkel 26 nr. 3.

Artikkel 29

Minnelig løsning

Den europeiske komité for kriminalitetsspørsmål skal holdes informert om fortolkningen og gjennomføringen av konvensjonen og dens protokoller, og skal gjøre alt som er nødvendig for å fremme en minnelig løsning av problemer som måtte oppstå som følge av gjennomføringen av dem.

Kapittel III

Artikkel 30

Undertegning og ikrafttredelse

1. Denne protokoll skal være åpen for undertegning av Europarådets medlemsstater som er part i konvensjonen eller har undertegnet den. Den skal ratifiseres, godtas eller godkjennes. En signatar kan ikke ratifisere, godta eller godkjenne denne protokoll med mindre signataren tidligere eller samtidig har ratifisert, godtatt eller godkjent konvensjonen. Ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningensdokumentene skal deponeres hos Europarådets generalsekretær.
2. Denne protokoll skal tre i kraft på den første dagen i måneden etter utløpet av en periode på tre måneder regnet fra det tidspunkt det tredje ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningensdokumentet er deponert.
3. For en signatarstat som senere deponerer sitt ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningensdokument skal protokollen tre i kraft på den første dagen i måneden etter utløpet av en periode på tre måneder regnet fra deponeringsdagen.

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

Article 31

Accession

1. Any non-member State, which has acceded to the Convention, may accede to this Protocol after it has entered into force.
2. Such accession shall be effected by depositing with the Secretary General of the Council of Europe an instrument of accession.
3. In respect of any acceding State, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of accession.

Article 32

Territorial application

1. Any State may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Protocol shall apply.
2. Any State may, at any later date, by declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Protocol to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date or receipt of such notification by the Secretary General.

Article 33

Reservations

1. Reservations made by a Party to any provision of the Convention or its Protocol shall be applicable also to this Protocol, unless that Party otherwise declares at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession. The same shall apply to any declaration made in respect or by virtue of any provision of the Convention or its Protocol.

Artikkel 31

Tiltredelse

1. En stat som ikke er medlem og som har tiltrådt konvensjonen, kan tiltre denne protokoll etter at den er trådt i kraft.
2. Slik tiltredelse gjennomføres ved å deponere et tiltredelsesdokument hos Europarådets generalsekretær.
3. For en tiltredende stat skal protokollen tre i kraft på den første dagen i måneden etter utløpet av en periode på tre måneder regnet fra den dag tiltredelsesdokumentet ble deponert.

Artikkel 32

Territorial anvendelse

1. En stat kan ved undertegning eller deponering av sitt ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument, nærmere angi det eller de territorier som denne protokoll får anvendelse på.
2. En stat kan på ethvert senere tidspunkt ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær utvide denne protokollens anvendelse til ethvert annet territorium som angis i erklæringen. For slikt territorium skal protokollen tre i kraft på den første dagen i måneden etter utløpet av en periode på tre måneder regnet fra den dag Generalsekretæren mottok slik erklæring.
3. En erklæring avgitt i henhold til de to foregående numre kan trekkes tilbake for et territorium angitt i slik erklæring ved underretning til Generalsekretæren. Tilbaketrekkingen får virkning på den første dagen i måneden etter utløpet av en periode på tre måneder regnet fra den dag Generalsekretæren mottok slik underretning.

Artikkel 33

Forbehold

1. Forbehold som en part har tatt med hensyn til en bestemmelse i konvensjonen eller dens protokoll får også anvendelse på denne protokoll, med mindre vedkommende part avgir erklæring om noe annet ved undertegning eller ved deponering av sitt ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument. Det samme gjelder for en erklæring avgitt med hensyn til eller i hen-

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

2. Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the right not to accept wholly or in part any one or more of Articles 16, 17, 18, 19 and 20. No other reservation may be made.
  3. Any State may wholly or partially withdraw a reservation it has made in accordance with the foregoing paragraphs, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, which shall become effective as from the date of its receipt.
  4. Any Party which has made a reservation in respect of any of the articles of this Protocol mentioned in paragraph 2 above, may not claim the application of that article by another Party. It may, however, if its reservation is partial or conditional, claim the application of that provision in so far as it has itself accepted it.
- hold til en bestemmelse i konvensjonen eller dens protokoll.
  2. En stat kan ved undertegning eller ved deponering av sitt ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument, avgi erklæring om at den forbeholder seg retten til ikke å godta en eller flere av artiklene 16, 17, 18, 19 og 20 i sin helhet eller delvis. Det kan ikke tas andre forbehold.
  3. En stat kan trekke tilbake i sin helhet eller delvis et forbehold den har tatt i samsvar med foregående numre ved erklæring rettet til Europarådets generalsekretær, som får virkning fra den dag den mottas.
  4. En part som har tatt forbehold til en av artiklene i denne protokoll nevnt i nr. 2 ovenfor, kan ikke forlange at en annen part anvender vedkommende artikkel. Dersom den har gitt et delvis eller betinget forbehold, kan den imidlertid kreve at vedkommende bestemmelse anvendes i samme utstrekning som parten selv har godtatt den.

Article 34

Denunciation

1. Any Party may, in so far as it is concerned, denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.
3. Denunciation of the Convention entails automatically denunciation of this Protocol.

Article 35

Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe and any State which has acceded to this Protocol of:

- a. any signature;
- b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c. any date of entry into force of this Protocol in accordance with Articles 30 and 31;

Artikkel 34

Oppsigelse

1. En kontraherende stat kan for sitt vedkommende si opp denne protokoll ved underretning rettet til Europarådets generalsekretær.
2. Slik oppsigelse får virkning på den første dag i måneden etter utløpet av en periode på tre måneder regnet fra den dag Generalsekretæren mottok underretningen.
3. Oppsigelse av konvensjonen medfører automatisk oppsigelse av denne protokoll.

Artikkel 35

Underretninger

Europarådets generalsekretær skal underrette Europarådets medlemsstater samt enhver stat som har tiltrådt denne protokoll om:

- a. enhver undertegning
- b. deponering av ethvert ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument,
- c. enhver ikrafttredelsesdato for denne protokoll i samsvar med artikkel 30 og 31,

Endringer i utleveringsloven m.m. og samtykke til ratifikasjon av Avtale 19. desember 2003 mellom Den europeiske union og Republikken Island og Kongeriket Norge og Annen tilleggsprotokoll 8. november 2001 til Den europeiske konvensjon om gjensidig hjelp i straffesaker

d. any other act, declaration, notification or communication relating to this Protocol.

d. enhver annen handling, erklæring, underretning eller meddelelse som gjelder denne protokoll.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Til bekreftelse på dette har de undertegnede, som har fått behørig fullmakt til det, undertegnet denne protokoll.

Done at Strasbourg, this 8th day of November 2001, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to the non-member States which have acceded to the Convention.

Utferdiget i Strasbourg, 8. november 2001, i ett eksemplar på engelsk og fransk, med samme gyldighet for hver av tekstene, som oppbevares i Europarådets arkiver. Europarådets generalsekretær oversender bekreftede kopier til Europarådets medlemsstater og til stater som ikke er medlem av Europarådet som har tiltrådt konvensjonen.

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Opplysninger om abonnement, løssalg og pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.regjeringen.no

Trykk: OFA 04/2012

